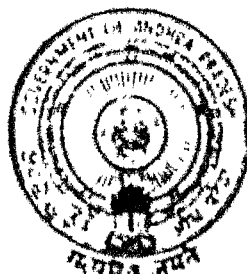

Amelior

Issued on 17.1.62

Volume. V

20th March, 1961

(Monday)

No. 1

29th Phalguna 1882 S.E.

Andhra Pradesh Legislative Assembly Debates

OFFICIAL REPORT

Part II — Proceedings other than Questions and Answers

CONTENTS

	Pages
Leave of absence to Sri Ch. Stranganayakula, M.L.A.	
Granted	1 2
Calling attention to matters of Urgent Public Importance	
re. Boat tragedy in Machkund River	2 4
re. Misappropriation of the funds of the Taluk Marketing Society, Sircilla	4 6
Business of the House	6
Annual Financial Statement (Budget) for 1961-62	
Voting of Demands for Grants:	
Demand No. XVIII—Medical Rs. 8,00,70,000	7 75
Demand No. XIX—Public Health Rs. 2,47,99,200 (Passed)	
Demand No. IV—Forest Department Rs. 1,10,28,800	76 155
Demand No. XXI—Fisheries Rs. 39,64,000	
Demand No. XXII—Animal Husbandry Rs. 1,70,89,000	
Demand No. XXVIII—Capital Outlay on Forests Rs. 12,93,000 (Passed)	
Business of the House	

NOTE *at the commencement of the speech denotes confirmation from the Member not received in time.

THE
ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY
DEBATES
[Part II - Proceedings other than Questions and Answers]
OFFICIAL REPORT

*Thirty second day of the Eleventh Session
of the Andhra Pradesh Legislative Assembly*

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Monday, the 20th March, 1961

The House met at Half Past Eight of the Clock

[*Mr. Speaker in the Chair*]

QUESTIONS AND ANSWERS

(SEE PART I)

re : Leave of absence to Ch. Sriranganayakulu, M. L. A.

శ్రీ కె. సుబ్బారావు (హిందుభూత్ - జనరల్) : అధ్యక్షా, విధానసభా సభ్యులు శ్రీ సి పి పీ టి. శ్రీరంగ నాయకులు అస్వస్థులగా ఉన్నందువలన, వారు ప్రస్తుత విధానసభా సమావేశమైనటు వోలరు కాకుండుటకు ఆంధ్రప్రదేశ్ విధానసభ ప్రతినిధులందరూ తీర్మాన నిబంధననుబట్టి అనుమతి ఇవ్వవలసిందని కోరుచున్నాను.

I beg to move :

"That under Rule 265 of the Andhra Pradesh Legislative Assembly Rules, Sri Ch. Sriranganayakulu, Member Andhra Pradesh Legislative Assembly may be granted leave of absence for the present meeting of the Assembly as he is ill."

Mr. Speaker : Motion moved.

(Pause)

Mr. Speaker : The question is :

"That under Rule 265 of the Andhra Pradesh Legislative Assembly Rules, Sri Ch. Sriranganayakulu,

Member, Andhra Pradesh Legislative Assembly may be granted leave of absence for the present meeting of the Assembly as he is ill".

The motion was adopted. Leave of absence was granted.

CALLING ATTENTION TO MATTERS OF URGENT PUBLIC IMPORTANCE

re : Boat tragedy in Machkund River

*శ్రీ పి. రాజగోపాలాచార్యుడు : మాచంకుండ నదిలో గత ఏప్రిల్ మాసం 10న, 38 మంది ముసలివోయినట్లు, 14 కవములు పోరికెనట్లు, ముగ్గులతో కూడిన ప్రయత్నము చేస్తున్నట్లు వార్త వచ్చింది. ప్రతివారీ తోట ప్రమాదాలు జరుగుతూ ఉండటము, కానీలెండు కుమిటిలు ఎముటచు, ఆ కుమిటిలవారు కొన్ని సరివోయి ఇప్పుడు ముగ్గులతో కూడిన అవలంబములను ముగ్గులతో కూడిన ప్రయత్నము వారు చేయుట ఉండటము జరుగుతూ ఉన్నది కాని బోటు ప్రమాదాలు మాత్రం జరుగుతూ ఉన్నవి. మాచంకుండ నది ప్రమాదాలకు కారణముగా బోటులో పనిచేసేవారిలో జాగ్రత్త పరిమితి చూపి చనిపోయిన కుటుంబాలను ప్రభుత్వం ద్వారా సహాయము ఎమిటి — ఈ వరాలు గాత్రమున ఉన్నవని కోరుతున్నాను.

**The Chief Minister (D. Sanjivayya) :* Sir, one Krishnadondo of Sindiput village under Sujanakota Police Station in Vishakhapatnam District was celebrating the fifth death anniversary of his parents (a tribal festival) on 10-2-1961 when two buffaloes were sacrificed. This occasion attracted tribals from Orissa State who had to cross the river Machkund. They engaged one Urdhab of Mukkaput village in Vishakhapatnam District who plied his own boat from Balighat to convey them to the place of festival. He tied another country boat to his own boat to carry the tribals from the Orissa side. Having plied the boat continuously for a long time, the boatman refused to make any more trips. On reaching Sindiput in this State limits, he tied the boat and went to the village. One of the tribals, Masai Seesa, from Orissa swam across the river and took the boat back to Orissa side from where he started rowing the boat with a bamboo with 38 persons belonging to Parza tribe in the boat, towards Sindiput village in Andhra area.

When the boat was about 30 feet from the Andhra shore, it capsized due to heavy wind and consequent panic among the women and children.

Of the 39 persons in the boat, including Masai Seesa, only 11 survived and 28 were drowned, including Masai Seesa who plied the boat. Only 14 dead bodies could be recovered and the remaining are feared to have been entangled in the rocks and bushes in the river-bed or eaten away by crocodiles. It is stated that out of 39 persons only three persons (one woman and two children) belong to the Andhra State and the rest of the passengers are from Koraput District in Orissa State.

The S. P. has stated that the ferry on the Andhra side is not a recognised ferry and hence no auction was conducted for transporting passengers at this point. The P. W. D. authorities have been requested to examine the boats and their report is awaited. It is also reported by the S. P. that the celebration is not a recognised festival and information about this was not sent to Sujanakota police for making police bandobust. The place Balighat is also stated to be not recognised as a ferry point. The Sujanakota police on Andhra side have registered a case in Criminal No. 12/61 under Section 282 and 304 (A) Indian Penal Code and are investigating the matter.

The Collector, Vishakhapatnam in his report confirmed the facts reported by the S. P. and has stated that he had tested the two boats, each of which seemed to accommodate 17 persons easily and that there is a margin of 6" in each boat which, according to the boatman, is safe under normal conditions. He has however, proposed to consider whether the safety measures prescribed to prevent such accidents have been observed in regard to this boat. It is however, submitted that both the villagers who plied the boat unauthorisedly and the passengers belonged to Orissa State and it is not clear what rules have been framed for such purposes by Orissa Authorities and whether the Collector of Vishakhapatnam can enquire into this incident where persons of Orissa State and their laws are involved. However, he has been reminded telegraphically for his final report.

Member, Andhra Pradesh Legislative Assembly may be granted leave of absence for the present meeting of the Assembly as he is ill".

The motion was adopted. Leave of absence was granted.

CALLING ATTENTION TO MATTERS OF URGENT PUBLIC IMPORTANCE

re : Boat tragedy in Machkund River

*శ్రీ పి. రాజగోపాలనాయుడు : మాచిఖండ నదిలో ఒక పెద్దప్రమాదం జరిగి, 38 మంది తెలంగాణీయులకు, 14 కుటుంబాలు దురికివట్లు, మిగతావాటి కొరకు ప్రయత్నించిన స్తన్నులు మృత్యువును ప్రసాదించి గోటు ప్రమాదాలు జరుగుతుండడంతో, దానివల్ల కుటుంబాలు వియవము, అమిటిలవారు కొన్ని సరిపోలు ఇద్దరులు, సరిపోలదు అనుకుంటున్నవారు ప్రభుత్వము వారు తమను ఉపశుభము జరుగుతుండవలసి కాని తోడు ప్రమాదాలు మాత్రం జరుగుతున్న ఉన్నవి. మాచిఖండ పెద్దప్రమాదం జరిగినట్లు తెలిసినట్లు ఎవరికెంతో జాగరూకత ఉండవలసిందిగా చెప్పి మారు చెప్పియున్న కుటుంబాలను ప్రభుత్వం స్తన్ను సహాయము అందించుట—ఈ వివరాలు వివరించుట అని కోరుతున్నాను.

*The Chief Minister (D. Sanjivayya) : Sir, one Krishnadondo of Sindiput village under Sujanakota Police Station in Vishakhapatnam District was celebrating the fifth death anniversary of his parents (a tribal festival) on 10-2-1961 when two buffaloes were sacrificed. This occasion attracted tribals from Orissa State who had to cross the river Machkund. They engaged one Urdhab of Mukkaput village in Vishakhapatnam District who plied his own boat from Balighat to convey them to the place of festival. He tied another country boat to his own boat to carry the tribals from the Orissa side. Having plied the boat continuously for a long time, the boatman refused to make any more trips. On reaching Sindiput in this State limits, he tied the boat and went to the village. One of the tribals, Masai Seesa, from Orissa swam across the river and took the boat back to Orissa side from where he started rowing the boat with a bamboo with 38 persons belonging to Parza tribe in the boat, towards Sindiput village in Andhra area.

When the boat was about 30 feet from the Andhra shore, it capsized due to heavy wind and consequent panic among the women and children.

Of the 39 persons in the boat, including Masai Seesa, only 11 survived and 28 were drowned, including Masai Seesa who plied the boat. Only 14 dead bodies could be recovered and the remaining are feared to have been entangled in the rocks and bushes in the river-bed or eaten away by crocodiles. It is stated that out of 39 persons only three persons (one woman and two children) belong to the Andhra State and the rest of the passengers are from Koraput District in Orissa State.

The S. P. has stated that the ferry on the Andhra side is not a recognised ferry and hence no auction was conducted for transporting passengers at this point. The P. W. D. authorities have been requested to examine the boats and their report is awaited. It is also reported by the S. P. that the celebration is not a recognised festival and information about this was not sent to Sujanakota police for making police bandobust. The place Balighat is also stated to be not recognised as a ferry point. The Sujanakota police on Andhra side have registered a case in Criminal No. 12/61 under Section 282 and 304 (A) Indian Penal Code and are investigating the matter.

The Collector, Vishakhapatnam in his report confirmed the facts reported by the S. P. and has stated that he had tested the two boats, each of which seemed to accommodate 17 persons easily and that there is a margin of 6" in each boat which, according to the boatman, is safe under normal conditions. He has however, proposed to consider whether the safety measures prescribed to prevent such accidents have been observed in regard to this boat. It is however, submitted that both the villagers who plied the boat unauthorisedly and the passengers belonged to Orissa State and it is not clear what rules have been framed for such purposes by Orissa Authorities and whether the Collector of Vishakhapatnam can enquire into this incident where persons of Orissa State and their laws are involved. However, he has been reminded telegraphically for his final report.

*Calling attention to matters of
urgent public importance
re : Misappropriation of the Funds
of the Taluk Marketing Society,
Sircilla*

It is evident that the accident was due to natural causes and that police are investigating the case registered in connection with the accident. The result of the police investigation is awaited.

*re : Misappropriation of the Funds of the
Taluk Marketing Society, Sircilla*

*శ్రీ సిహెచ్. రాజేశ్వరరావు (హొప్పచంద్) : అధ్యక్షా, సీరెల్లా తాలూకా మార్కెటింగ్ సొసైటీ ఇవరకు టాకాగా నిర్వహించబడుతున్న ఇప్పుడు దానిని మార్కెటింగ్ సొసైటీగా మార్చటం అరిగిందే ఇవరకు అధ్యక్షుడుగా ఉన్నవారే ఇప్పుడు గుడ అధ్యక్షులుగా ఉన్నారు ఇవరకు ఆ సొసైటీ లెబుల వివరాలు అవరగ్ కాదీ ముందు పోలేరు, గుమర్ల మార్కెటింగ్ సొసైటీ అవరగ్ కాదీ సమావేశంలో సరిగనుమాసా లెబులు పరిశీలించేయగా 15 వేల రూపాయలు కానియోవర్స్ లు తలుపుల్లో అధ్యక్షుని అడిగితే, ప్లాఫ్ మ అడుగులూ ప్లాఫ్ మ అడిగితే అధ్యక్షుని అడుగులూ దివ్యుటీ రిజిస్ట్రార్ అక్కడి పరిస్థితులన్నీ సమీక్షించి పర్యటించే వ్యవహారం చెప్తున్నారు. అటువంటి లోపాలు అరుగుతున్నప్పుడు ప్రభుత్వం పంటలో కొనసరకులు తీసుకొని, ఆ లోపాలు పరిశీలించడానికి ప్రయత్నం చేస్తే, సరిగ సహకారసంఘాలు కూడ సక్రమంగా పనిచేసే అవకాశం ఉంటుంది. ప్రభుత్వం తీసుకొనే కొనసరకులు ఇతర సహకారసంఘాలకు గుడపోతగా ఉంటాయి. ఇంకా లోతుగాపోయి, గడ రెండు సంవత్సరాల లెబులు పరిశీలిస్తే, ఇంకా చాల రహస్యాలు బయటపడతాయని ఆ రిజిస్ట్రార్ గారే ఒప్పుకుంటున్నారు ఈ విషయంలో ఆ సొసైటీ సభ్యులు, ఆ తాలూకా ప్రజలు చాల అందోళన పడుతున్నారు కాబట్టి మంత్రిగారు నగు సమాధానం ఇచ్చి, అక్కడి సహకార సంఘ సభ్యులను శృప్తిపరచే విధంగా ప్రయత్నం చేస్తారని అభిప్రాయపడుతున్నాను

**The Minister for Cooperation (Sri K. Chandra-mouli)* : Sir, at its meeting held on 25—9—1960 the general body of the Sircilla Cooperative Marketing Society appointed a sub-committee consisting of several members to enquire into the alleged misappropriation of the funds of the society brought out in a report made by the Senior Inspector-cum-Secretary of the Society. On 22—11—1960 the sub-committee gave its findings to

the effect that there had been short credits to the value of Rs. 14,985.26 nP. in the accounts of the society.

2. That the President Sri Y. Hanumantha Rao, the Storekeeper, Sri V. Nagabhushanam and the Accountant of the Society, Sri A. Hanumanlu, were guilty of having mis-utilised these funds.

3. On the basis of the committee's said report, the Deputy Registrar, Karimnagar was directed to conduct an enquiry under Section 42 of the Hyderabad Cooperative Societies Act, (No. 16 of 1952). His report which was submitted on 6--2--1961 confirmed the above findings and contained the recommendation that prosecutions should be launched.

(a) against the store-keeper ;

(b) against the Secretary, Sri Syed Fazl-ul-Haq inasmuch as he is alleged to have received a sum of Rs. 1400 vide store-keeper's evidence. In so far as the President and the Accountant are concerned, however, both the factum and the basis of criminal liability are under consultation with the public prosecutor and depending on the latter's final opinion, the lines of further action against them will have to be decided. The Deputy Registrar's report referred to above was received by the Registrar on 10--2--1961. It has been examined and orders sanctioning the two prosecutions recommended by the Deputy Registrar above were issued on 14--3--1961.

From the foregoing statement of facts and the position, it should be abundantly clear that the matter has at every stage received as expeditious attention as has been possible in the circumstances and that no charge of inaction nor even of avoidable delay could legitimately be levelled against any of the authorities.

దీనిని గురించి ఈ సభలోనే ప్రభుత్వం యొక్క notice కు కూడ వచ్చింది. ఇప్పుడు orders పోయినా చట్టపరమైన విషయాలలో కూడ Public Prosecutor దగ్గరనుంచి త్వరగా opinion తెప్పించి ఈ matter ను సాధ్య

మైనంత స్వరతో పరిష్కరించును punish (యెవరినైన వారిని) పరిష్కరించుగా deal (యెంతో) అవస్థి స్వరంగా deal (యెవరినెందని instructions యిచ్చాము. అవిహించి స్వరంగా carry-out అవ్వగాయనీ అనుకుంటున్నాను.

BUSINESS OF THE HOUSE

మిస్టర్ స్పీకర్ : సవన మానయ్యగారి ప్రశ్నకు యిదివరకు పట్టే పెట్టు శాఖాసామగ్గలు ఒక statement చేస్తాను అన్నాను. ఆ statement ఇప్పుడు వచ్చినది. మనోరథిల్లాలు పుట్టినట్టి సరళంగా సేగుడం గానిది ఆ state-ment బట్టిమీద ఉట్టారు.

*శ్రీ వి. ఎల్లారెడ్డి (బుగ్గారం) : ఈ మధ్య ప్రాబోద్ధ ఉచ్చి పెచ్చినది. ఆ తీర్పున పొందిరావారు. బుద్ధావేత్తుల రిద్దు ఆయిపోతున్నది. పాని కలిగింగా లాడలాది బోలుదాగు లాగు చాల నష్టం జరుగుతున్నది. చాలమంది వేదలు కావడానికీ, (కోరిగింపబడిడానికీ) కారణభూతం అవుతున్నది.

మిస్టర్ స్పీకర్ : Rule 74 ప్రకారం notice యిస్తే ఎట్లుండ వచ్చుటట్లు చేస్తాను. Deputy Chief Minister గారు వచ్చారు. ఇట్లా అడిగితే లాభం లేదు.

శ్రీ వి. ఎల్లారెడ్డి : కవర్న మంటు policy కి సంబంధించిన విషయం యిది.

మిస్టర్ స్పీకర్ : Rule 74 ప్రకారం యివ్వండి ఎట్లుండో, ఆవశ్యకత వచ్చేటట్లు చేస్తాను. Chief Minister గారు, Deputy Chief Minister గారు ఉంటారు. వారు ఏదో సమాధానం చెప్పతారు.

*శ్రీ పిల్లలమట్టి వెంకటేశ్వర్లు (నందిగామ) : R. T. C. గురించి అనంత రామకృష్ణ రిపోర్టు అందజేస్తాను అన్నారు. Directors సమావేశం అవుతున్నారు. అది కాగానే యిస్తామని అన్నారు. వారి సమావేశం ఆయిపోయింది. మన చర్యలకు చాల అవసరం. అది వెంటనే యిప్పించమని కోరుతున్నాను.

*విద్యాశాఖమంత్రి (శ్రీ ఎస్. వి. ప. పట్టాభిరామారావు) : అధ్యక్షా, నేను మొన్న సాయంత్రం వచ్చాను. నిన్న మొన్న holidays. వీలైనంత స్వరంగా యిస్తాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ : Industries demand లో వస్తుంది.

శ్రీ ఎస్. వి. ప. పట్టాభిరామారావు : ఇచ్చాక కనుక్కొని Corporation Chairman గారిని అడిగి తెప్పిస్తాను.

(The Deputy Speaker in the Chair)

**ANNUAL FINANCIAL STATEMENT (BUDGET) FOR 1961-62
VOTING OF DEMANDS FOR GRANTS (Contd.)**

DEMAND No. XVIII—Medical — Rs. 5,00,70,000.

DEMAND No. XIX — Public Health — Rs. 2,47,99,200

***Dr. B. V. L. Narayana (Ongole-General):** Madam Deputy Speaker, Looking at the budget allotments I will just try to give my frank opinion. To some it may look like criticism and to some it may look like suggestion. I am just speaking to give my opinion. How far is the Government justified in allotting these meagre amounts, considering the increase in the cost of medicines, considering the increase in the population, considering the number of beds that we have increased between 1957 and 1960-61? We have increased the dispensaries from 124 to 296 and the bed strength from 12000 to 17000. The amount that was spent for the hospitals and dispensaries in 1957 was Rs. 2.2 crores; in 1960-61 it is Rs. 3.8 crores. I feel that this amount is too meagre. What I think is that we are in the same state as we were in 1957. We might have developed our hospitals and we might have improved the bed strength in them but the catering is just the same. I feel considering the increase in population.

Another point is that I feel that we have been doing much injustice to the mofussil population. If we look into the budget, the allotments that are made for the linen, medicines and other things are very meagre. The teaching hospitals are mainly situated in the cities. For them, we are giving about Rs. 47 lakhs. For the district headquarters hospitals we are spending something like Rs. 9.9 or 10 lakhs and for mofussil hospitals we are spending Rs. 21 lakhs. Mofussil hospitals include teaching hospitals there. That tells us as to how much interest we are taking in the people of the mofussil areas. We know that they are the people who are paying much of the taxes and it looks as though we are just sitting in the cities and towns enjoying at their expense. As such I strongly appeal to you all to consider this and bring it to the notice of the concerned authorities. Now we all know that the amounts are very meagre. It is our duty to see how far and how best we can utilise these small amounts and be of service to the people.

One of the eminent doctors was telling that some of the big hospitals' out-patient departments are just like choul'ries. When we go into that matter deeply and see how far he was justified in saying that, I feel that he was justified to some extent. In big hospitals a poor man has got to go through a lot of difficulties before he gets himself investigated for his ailments. Usually in mofussil hospitals the equipment and other things are not properly available. So he always goes to the city hospitals or big hospitals to get himself investigated. If a rich man goes to towns, he spends money and he will get all investigations completed by the evening. A poor man, as he is not able to spend money, goes to the hospital, attends the out-patient department where the time taken for investigation is much longer. It takes some times one week or two weeks. The difficulty is this. The poor patient goes there, the doctor writes some thing asking him to get his blood examined or to get X-rayed. The patient goes to the particular department which is situated some where else. On the first day he gets his blood examined, the second day the urine and the third day he gets the X-ray. Like that, by the time he finishes all the investigation it will take four to five days or some times one or two weeks. But if a rich man goes to the city hospitals, he pays the money and gets all his investigations completed by the same evening.

So much so the poor man is not able to stay in the city and what little money he gets he spends it and in the middle he comes back saying "I am not properly looked after; I could not get anything done there." These people have to spend time in the out-patient department. So I feel that the criticism that has been passed is to a certain extent correct. How can we rectify this defect? That is my point. We will have to think of it. What I say is the present outpatient departments are running in the above manner. Every unit either medical or surgical or other - must have a small laboratory attached to it. By that way we can do the investigation, i.e., blood examination or urine examination. Such things must be done then and there. At the same time you will be giving opportunity to more students and doctors to learn for themselves and do

things practically and the second thing is you will be serving the outpatients better. The third thing is you must prolong the working hours in the outpatient department so that we may serve the people better and decrease the number of cases of admission to the hospital. This way we can reduce the rush to the hospital and inpatient beds can be saved to a certain extent. You can satisfy the people, you can give the diagnosis finally in two days and send them home with satisfactory prescriptions. So I request that this point should be considered. Recently we have run a camp at Ongole. There was also an Ophthalmological Conference at Vellore. One of the doctors stated that in these eye camps man-made blindness is being added to the existing blindness. I just wanted to study how far this is correct. Whether it is done either in the hospital or in the camp the results will be the same; we cannot criticise from that aspect of it. But what I say is about the way in which the camp was run. The heading was given there - "Netra Dana Yagnam" (నెత్రాదాన యజ్ఞము) So much so these blind people were given a belief that people who have no eyes, will be given eye baths. Therefore there was no rush and nothing could be done for them and they suffered a lot. Are we justified in conducting these camps? One thing is the doctors have to work from 8 a. m. to 9 p. m.; the whole staff have to suffer under a terrible tension and there were no facilities for the patients; they were thrown into the streets and bazaars excepting a few. It is very difficult to provide them all. Finally when you close the camp what is happening? About one week earlier they close the camp. They are perhaps justified in doing so because they have to look after the complications of the operations that have been done. There is one thing. As a general practitioner with experience, having handled 25 cases, I have seen people who have got later complications after the operations and they are left alone in the lurch. Whenever they go to a doctor he says "Go to the doctor who has operated for you." That is, they have to go to Hyderabad or Guntur. So by these late complications, they are left helpless. For the amount that we have spent, the results we have achieved are not quite satisfactory. To avoid this let us try one or two districts. In every District Headquarters Hospi-

tal you are having an Ophthalmist, an expert and a specialist. Give him a van, ask him to fix up two or three taluk headquarters hospitals, let him go there and do some eye work and see the patients and do operations and come away, spreading his programme over 4 or 5 days in a month. Next month let him take another hospital and in the next month let him come again. By that way you can do the work leisurely. Comforts for the patients will be better. At the same time you will be able to assess the value of the work done previously. If people have got any difficulties they can come back and verify. I think this is the best way and our expenses will be less and the local Government doctor can be entrusted with the patients to look after the complications that arise; he can be held responsible for those cases. So I suggest that this must be considered.

The next thing is to prevent wastage in the T. B. Sanatoria. We must know at present the sanatoria treatment is becoming less and less important. In Madras they have conducted a survey to see whether domiciliary treatment or the sanatorium treatment is better. Hitherto we were having a fear that there would be more danger for people of getting the disease, if the patient is kept at home. They have surveyed; they kept some patients at home and some at sanatorium. They found that the contacts that we get in the domiciliary treatment are just the same as those in regard to the people who are admitted in the sanatoria. That means the risk is not much. As such if we encourage this domiciliary treatment we can save more money. At the same time we can give lot of treatment. Nowadays what is happening is you will have to register your name first; by the time one gets his turn, either the patient will be dead or will be cured - either of these two things - because he has to go to some doctor and get himself treated, otherwise naturally he has to die. Moreover the number of patients that we are having in the State are about a lakh and it is highly impossible for us to provide beds for these patients in sanatoria. As such we must do something for these patients in the domiciliary treatment. We are trying to do B. C. G. vaccination and prevent the disease but there are cases which are left out in the villages.

Sometimes they take treatment ; they cannot afford to take the treatment ; they come home and the disease goes on spreading. Facilities must be given to the private practitioners and encouragement must be given to catch hold of the early cases and treat them and report the matter to the Government so that we can control the cases. Until we have that kind of campaign we will not succeed in controlling this disease. As such I suggest the doctors must be encouraged in some way or other that is, the doctor who gives a report about the earliest cases, the maximum number of earliest cases will be given some sort of remuneration or promotion to encourage him. I think this is the only way that we can control and to bring in the whole medical force into the field.

Regarding family planning, I would like to ask "Are we justified in spending on these contraceptives? It looks as though the money we are spending on the contraceptives is put in the drain continuously. How long are we going to spend like this? Recently a campaign was conducted at Gannavaram; most of the doctors of the Indian Medical Association and others have joined together. I feel that surgery is the only relief for us because we will not be in a position to supply these contraceptives for a long time and go on spending our monies. The only thing is take the services of the Medical Association people who have passed a resolution to the effect that they will be ready at any time to give their services for family planning. So I feel that we must concentrate on the surgical aspect of it and ask the Block Development Officers and the local doctors and the blocks to conduct these sterilizations. That is the only way we can save our money, at the same time effectively controlling the population problem. So this is another thing I would like to put before the House.

Then we are thinking much about our past. We know how far we are justified in spending our money on the indigenous medicines and how many people have got belief in this system. Now-a-days we can find out most of the people who are trained in the indigenous medicine that they never use the indigenous medicine, they go about and bring a syringe and drugs of allo-

pathy and use them. That way we are training these people. We are wasting our money. If at all we want to have any colleges of indigenous medicine or Ayurveda or anything like that, we must strictly adhere to that and tell these people that they should not practise allopathy. Then only you can bring out the efficiency of your drugs and the usefulness of indigenous medicine. We must strictly follow up this rule and see that they will not get into this allopathy; if you feel that our drugs are not working properly you can give them up.

Coming to the question of polio malitis, I am glad people have now realised that there is a disease like polio malitis. This is not a new disease for us. It is there from a long time. The only thing is the Government has not recognised that there is a disease like that. The people were not trained of course. A polio hospital was started in Bombay and a film show was regularly shown in the picture houses. This is a dreadful disease wherein we have not found any medicines to cure it; we are not sure about the preventive side also; we are using vaccines but we are not sure about their success. This disease causes a sort of paralysis and there will be permanent damage to the body. We must try to do some sort of propaganda. The Government must realise that there is a disease like polio malitis and tell the people what is polio malitis and how to prevent it and what is the after treatment of polio attack. The only thing the villagers do is this; they think that by giving massage, it will be all right, but what happens is otherwise. The patient gets complete paralysis which will be a permanent injury. You must tell them that is not the way of treatment and that rest is the best cure. For that, the Health Department must take steps to propagate about this disease and encourage the film show. It can be shown in all theatres in mofussil villages and other places and the Government must make it a point to show these films everywhere in the mofussil areas also so that the people may know what the disease is and what treatment is to be given to that. This has to be considered in my opinion very seriously as now the people are realising that there is a disease like that which is more prevalent.

Now we have been thinking of the wastages. At present how far can we improve our hospital facilities? We celebrate so many days - Small Savings Day etc. — but no one thinks of a Hospital Day. We must also spend a day as Hospital Day and bring to the notice of the people that there is a hospital and that hospital is doing some service and that it is the duty of every man to do something for the hospital. The Government must make it a point to tell every institution and hospital to conduct this Hospital Day and utilize the Hospital Days to collect some funds and at the same time the doctor must use his personal influence or his services to collect some funds to the hospital. These amounts will go a long way to get medicines to the hospital. You can give better facilities to the hospitals also. This point I would like to bring to your notice.

Coming to the question of remunerations, we know that doctors are getting satisfactory remunerations, but the lower cadre, the nurses, compounders etc. have not much of a chance. I do not know what they were getting in the olden days but nowadays their lot is very hard. They are terribly afraid of taking bribes unless you teach them to take bribes. In view of the present high cost of living and exorbitant prices, unless we improve their salaries I think we are not justified in keeping them there and go on asking them to be very perfect and honest. So this point has to be considered.

Coming to the question of medical examinations, I heard that the practice in the Osmania University is that once an examiner has been appointed, he will be permanently an examiner. That is a system wherein one man is kept there and the other people are kept under his thumb. If anybody misbehaves he will not be given a promotion or a pass. In the other Universities they bring the examiner from outside Universities or they change the examiner every term in 3 years. That system must be brought into the Osmania University and an examiner should not be an examiner permanently for higher degree courses; post-graduate students — that means D. G. O. and other people who have taken up the diploma course, must be given a preference over the other ordinary graduates when the former prefer to go for higher studies — M. S. or M. D. What is happening

is these D. G. O. s and these diploma students are not given a chance, the ordinary M. B. B. S. students are sometimes given more preference to the D. G. Os. and other diplomats, though the diploma people who are having the diploma must be given preference.

Coming to the question of equipment, there are various hospitals in which there is no sufficient strength of doctors. I would like to suggest that the retirement age of the doctors must be increased and another thing is the retired doctors if they are willing to work with the same remuneration that they are getting at the time of retirement and to go to villages, you must give them a chance. By that, the Government is not losing much. If you take this retired man to the village, he will be experienced and more useful to the villages. I would like to say another thing. We have been selecting students from different places and different systems. If people are not coming to rural areas, the Government should allot some seats for those students who are prepared to serve in the rural areas or to take charge of those hospitals that are kept in some corners. If there is a certain area where people are not willing to go, the Government must announce that he who goes to that area will be given a seat.

That way we must encourage the students to come forward. Just as certain percentage of seats is allotted to the military so that they can go to the Army, so also people who are now going to the rural areas must be given certain percentage. That way you can overcome this problem also. As regards equipment, we have invested large amounts in the X-ray plants and other things, but some of these are lying idle in mofussil areas not because of any major defect but due to some minor complaint-replacement of a bolt or nut. Then there is the regular red-tapism and it takes one year for the plant to be set right even though the defect is a minor one.

For this purpose, I would suggest the employment of service units to look after these equipments. There have been many complaints like this. For instance, in some hospitals the 'X' Ray plants have gone out of order and they remain idle for months together.

As far as the equipment that we are giving to the hospitals is concerned, it is very meagre. For instance, the number of microscopes is very less. It has been brought to my notice that in the Guntur Hospital there is no blood pressure apparatus. It is well known that blood pressure apparatus is very essential to a hospital as stethoscope to a doctor. Therefore, Sir, these minor equipments like microscopes, blood-pressure apparatus and other small testing apparatus should be provided in all the wards. The supply of these will go a long way in telling upon the efficiency of the doctor as also the medical side.

Another point that I would like to bring to the notice of the House is in regard to the method of giving contracts for supply of milk, etc., to hospitals. For instance, when the Eye-Camp was conducted at Ongole there were many people who came forward to supply milk, food, etc. at certain rates to patients. But I understand that contracts were all given to people from Hyderabad at higher rates. There is a Milk Union at Ongole and that union is in a position to supply milk at Rs 8-8-0 or so. What I would like to point out is that we are wasting lot of money on these contracts. I would suggest that we should try to improve upon our budget estimates so that we may give best service to our people and to our nation. Thank you, Madam.

* శ్రీ ఎన్. సి. శేషాద్రి (రాయదుర్గం): అధ్యక్షా, గౌరవనీయులైన ప్రజాశాసనసభ సభ్యులు ప్రతిపాదించిన డిమాండ్లను నేను బలపరుస్తున్నాను. మొదటి రెండవ ప్రజాశాసన సభలో చాలా వరకు తీవ్రమైన ప్రయత్నాలనే ప్రభుత్వం చేసింది. ఈ రెండు శాఖలకు సంబంధించి, అందుకు ప్రభుత్వాన్ని నేను అభినందించవలసి ఉంది. డాక్టర్ల కొరత దేశంలో చాలా ఉండనే విషయం మన కందరకు తెలుసు. ఇతర రాష్ట్రాలనుంచి మనం డాక్టర్లను తెచ్చుకునే స్థితిలో ఉన్నాము. పంగాలునుంచి అనేకమంది డాక్టర్లు రావడం అందరికీ తెలిసినదే. అందుకే ఈ సంవత్సరం కాలేజీలలో 125 అడిషనల్ సిట్సు ప్రొవైడ్ చేయడానికి ప్రభుత్వం పూనుకొన్నదని వారి ప్రసంగంలో చెప్పబడింది. ఇది చాలా సంబోధించదగిన విషయం. బహుశా ఇప్పుడే ఈ కొరత తీరకపోయినా ముమ్మారు చాలోయే అయిదారు సంవత్సరాలలోనైనా ఈ కొరత కొంత వరకైనా తీర్చడానికి సాధ్యమవుతుందని విశ్వసిస్తున్నాను. ప్రజాశాసన సభలో మనం

ఖర్చుపెట్టే దిశ్యుమౌస్తే. గతంలో ఇప్పుడు వారాయంలాంటి టిప్పింగ్ లాంటి ఎక్కువకాగిం పెగరాలంటే, నల్లూల మిల్క్ కేంద్రాలలోను పంపిణీగలవి ఉంటే నవ్వు తాళుకా పాక క్యాట్టర్లలోను గ్రామాలలోను ఉండే ప్రజలు పసిపం 10% అయినా ఖర్చు చేస్తున్నామో అనే అనుమానం కలుగుతుంది. ఈసారు పిల్లల చక్కెర చూచినా equipment చూచినా క్లెయిన్లు చూచినా లాన్ని పట్టడాలలోను అనుప్రమణ పక్కచగ్గా అకచ్చిట్టి అవుతున్నాయి. అక్కడికి మంచి equipment వస్తోంది. Modern instruments అన్నీ అక్కడికి వచ్చాయి చేస్తున్నారు, తాళుకా పాక క్యాట్టర్లకు అంపెట్రాలు మాత్రం చాలా neglected state లో ఉన్నాయని చెప్పడానికి వచ్చింది. పంపిణీగలవి ఉన్నాయి మూడవ ప్రాంతంలో గ్రామీణ పర్యావరణాలను గురించి ముడిగా పంపిణీగలవి ఉన్నాయి. తాళుకా పాక క్యాట్టర్లకు అనుప్రమణలో bed strength 80 కి పంచుకొనుచు ఉన్న పంచయం చేపారు పంచయం, మూడవది 1200 Village medicine boxes వచ్చాయి వస్తూ ఉన్నాయి. గ్రామీణ వైద్య పర్యావరణం సంబంధించి చూడ పంచయాల సంప్రదించి పంచయం పంచయం పంచయం అరిగింది. మూడవ ప్రాంతం కాలం అంతానీ తాళుకా పాక క్యాట్టర్లకు అనుప్రమణలో 80 beds పర్సంటు చేస్తామంటే ప్రజావసరాల దృష్ట్యా ఎంతవరకు సమంజసంగా ఉంటుందనేది చూడవలసి ఉంది. అది కూడా subject to availability of accommodation అనే క్లాజ్ లో adjoint చేయడం అరిగింది. 50 సంవత్సరాల క్రితం కట్టిన అనుప్రమణలో additional accommodation మనకు మనమే ప్రావైన్ చేస్తే 10000 accommodation ఏ విధంగా ఉంటుందో నాకు అర్థం కావడంలేదు. మూడవ ప్రాంతం అంతానీ అంటే ప్లానింగ్ ప్రారంభమయిన 15 సంవత్సరాలకు 80 beds కు increase చేస్తున్నామని అంటే rural population felt needs కు ఎంత inadequate గా ఉంటున్నదో అనేది గమనించాలి. అలాగే గా ఒక్కొక్క తాళుకా పాపులేషన్ చినుకూంటే 125 కేరెనా ఉంటుంది. వారికి 80 beds provide చేస్తున్నామంటే నాలుగువల patients ముక్కో bed ప్రకారం పర్సంటు చేస్తున్నట్లు అర్థమవుతుంది. Slack season లో వీరూ 80 beds సరిపోవు. Peak season లో ఏ విధంగా సరిపోకాయనే విషయం ప్రశ్నకర్త గమనించాలి. Bed strength ను ఎక్కువ చేయవలసిన అవసరం ఎంతగా ఉందని వివరిస్తున్నాను. రెండవది, పాల్కు పెంటర్లను గురించి. 800 పెంటర్లు మూడవ ప్రాంతం కాలంలో పర్సంటు చేస్తున్నామని అన్నారు. సంతోషమే. ప్రైమరీ హెల్త్ సెంటర్లువల్ల కొంతవరకైనా గ్రామాలలో వైద్య

అవసరాలను meet చేయడానికి వీలుంటుంది. వీటిలో public health side, preventive side ఎక్కువగా కృషిచేస్తున్నారు కాని curative side, medicinal side విషయమై కేంద్రీకరించడం లేదని నా దృష్టికి వచ్చింది. వీటిల్లో curative side, medicinal side ఎక్కువగా అభివృద్ధి జరగాలనే విషయం ప్రభుత్వ దృష్టికి తెస్తున్నాను Village medicinal boxes సృష్టించేస్తున్నామన్నారు. మనం ఇటువంటి వెన్ని సృష్టించినా psychological relief గానే ఉంటుంది కాని material relief గా ఉండదని భావిస్తున్నాను. కో-ఆపరేటివ్ హెల్త్ షన్ స్యూరెన్సు స్కీము విషయమై మంత్రిగారు తమ ఉపన్యాసంలో పేర్కొన్నారు. కనీసం హెల్త్ షన్ స్యూరెన్సు స్కీములవల్ల నైవాగ్రామాలలో నుండే ప్రజలకు సౌకర్యం కలుగునుందనే ఆశ మా అందరకు ఉంది. దాని దిశేబున ఏమో తెలియవు. ఆ ప్రకారం చేస్తే ప్రజలకు ఎంతవరకు లాభదాయకంగా ఉంటుందనేది ముందుముందు చూడవలసిఉంది.

కాలూకా పాడ్ క్వార్టర్స్ అనువక్రమంలో ఎక్స్ప్లెంట్ గురించి యిది వరకే చెప్పారు. చాలవరకు చక్కా ఆపరేషన్ థియేటర్స్ లేక మేజరు సర్జరీ చేయడానికి వీలులేనందువల్ల జిల్లా పాడ్ క్వార్టర్స్కు పోవలసినదని చెప్పడం జరుగుతోంది. అంతేకాదు తీవ్రమైన వ్యాధులు పీడించినప్పటికీ వారు చేయడానికి అనువైన యావరేటస్ లేదు. సౌకర్యములు లేవు. జిల్లా పాడ్ క్వార్టర్స్ అనువక్రమాలకు నగరంలో ఉండే అనువక్రమాలకు వెళ్ళవలసినవై 80 మైళ్ళనుంచి వండి మైళ్ళదూరం పోవలసి ఉంటుంది. వీధులూ ఏ ప్రకారంగా పోగలరో తెలియకుండా ఉంది. ఒక్కొక్క పర్యాయం అనువక్రమాల చేరేముందు చనిపోవడము జరుగుతోంది. కనీసం మూడవ ప్రధానికలోనై నా ఎక్కువ-రే ఎక్స్ప్లెంట్ ప్రతి కాలూకా పాడ్ క్వార్టర్స్ అనువక్రమాలను ఏర్పరచవలసిన కనీస అవసరాన్ని గుర్తించాలి. కాంపౌండ్ ఫ్రాక్చర్స్ వల్లనరీ రోగాలలో వెంబడినే ఎక్కువ-రే పరిశీలించే వ్యాధిని క్యూరు చేయడానికి వీలుగా ఉంటుంది. లేకపోతే యీ అలస్యంవల్ల సరియైన డయాగ్నోసిస్ లేనిమూలాన వ్యాధిని నయంచేయడానికి సరియైన అనుకూలాలు లేకుండా పోతున్నాయి. కాబట్టి ప్రతి కాలూకా అనువక్రమాలను ఎక్కువ-రే ఎక్స్ప్లెంట్, మొలైల్ వ్యాన్ చాల అవసరమని భావిస్తున్నాను. ఎందుకంటే అక్కడ చికిత్స జరుగుతున్న కేసులు సీరియస్ టర్ను తీసుకుంటే వెంబడినే పెద్ద అనువక్రమాలకు పేషెంట్లను పంపడానికి వీలుగా ఉంటుంది. గ్రామాలనుండి కాలూకా అనువక్రమాలకు పేషెంట్లను తీసుకుని వెళ్ళడానికి అనుకూలంగా ఉంటుంది. కాబట్టి మొలైల్ వ్యాన్లు అవసరం. ఇది ఎక్కువ ఆకాయితమైన డిమాండ్ అని భావించవచ్చు. మన రివిన్యూవర్డుకి

పన్నులముంలాంగా అట్టిచూపుట చేస్తున్న వారి కనీస అవసరాలు వారి చావు ప్రతుకుల సమస్య వచ్చినప్పుడు ప్రావైడి చేయకపోతే మన పరిస్థితి భగ్నాన్ని నిర్వహించడం లేదనే ముఖ్య విషయాన్ని ఎక్కడిప్పటికీ గమనిస్తాను. మెటర్నటీ అనుపత్రులున్నాయి. అక్కడ డిడిబార్డు లేదనే విషయం నేను చెప్పవలసిన అవసరం లేదు. ప్రజ్జ్వలరాణి కమిషనులో ఎన్నోసార్లు ప్రశ్నిచేసి పెంట్టాక్ డివైజన్, ప్లాట్ ఆఫ్సర్ అన్నట్లు నాన ఎలైజిబిటీ అని అన్నరు యివ్వడం అదుగుతోంది ఆ ఆఫీసువల్ల ప్రాజెం సాల్వకాదనే విషయాన్ని గుర్తించుకోవాలి. దీనికి సరియైన ప్రయత్నం చేయాలి. ఎందుకు లేడిబార్డు ఎక్కువగా రావడంలేదు? వారి పే స్కేల్స్ పెంచడం జరిగింది. మెడికల్ కాలేజీలో ఎక్కువగా అడ్మిషన్స్ యివ్వడం జరిగింది. అయితే ఒక విషయం శాసనసభలోని లేడి మంబర్లు కూడా గుర్తించాలి. స్త్రీల హక్కులకోసం పోరాడుతుంటారు. అనాథాలో స్త్రీలు, పిల్లలు రక్షణకంటే ఎక్కువ ఉన్నారని మన ఎక్కువ స్త్రీల యివ్వాలని అదుగుతున్నారు. Every right has its duty అంటారు. ఎప్పుడైతే right గా అడ్మిషన్స్ కోరుతున్నారో దాని ప్రక్క ఒక డ్యూటీ ఉందనే విషయాన్ని వారందరికీ లేడి మంబర్లు ప్రజ్ఞాపిస్తే బాగా ఉంటుందని చెబుతున్నాను. మెడికల్ కోర్సు పూర్తి చేసుకుంటారు. డబ్బులుగా ప్రయివేటు ప్రాప్తిని పెట్టుకుంటారు. ప్రయివేటు ప్రాప్తిని పెట్టుకోకుండా పబ్లిక్ కండిషన్స్ పెట్టి మెడికల్ కోర్సు పూర్తిచేసిన తరువాత అయిదేండ్లు తప్పనిసరిగా గ్రామాలలో పనిచేయాలని కండిషన్స్ పెట్టడం సాధ్యమైతే అవిషయాన్ని కొంత యోచిస్తే కాగుంటుందని నూచిస్తున్నాను మెటర్నటీ అనుపత్రులో మిడ్ వైప్స్ ఉంటారు. ఇది లేక పాతిక పెద్దంటాయి. ఒక్కొక్కవారి వరిసరాలలో ఉండే అవసరాలకు అనుగుణంగా అక్కడ berths ఉండవు. బయట పోయి అలెండ్ చేయవలసి వస్తుంది. బయట లేబరు కేసులు అలెండ్ చేయడానికి వారికి పర్మిషన్స్ యివ్వడంలేదు. ఇతర కేసులకంటే లేబరు కేసులు కష్టంగా ఉంటాయి. అనుపత్రులో ఉండే మిడ్ వైప్స్ బయటకుపోయి లేబరు కేసులను అలెండ్ చేయడానికి పర్మిషన్స్ యివ్వడానికి ప్రభుత్వానికి యిప్పుంది ఉంటే మెటర్నటీ మిడ్ వైప్స్ కాకుండా అదనంగా ఒకరిద్దరిని అనుపత్రులో ఉంచితే ఏ కాలంలోనైనా బయటఉండే లేబరు కేసులకు సహాయం లభించడానికి చాలా అనుకూలంగా ఉంటుంది. కాలూకా మెటర్నటీ అనుపత్రులలో లేబరు కేసులకు కేటరు చేయడానికి 80 పెద్ద పమాత్రం చాలవు. కాబట్టి కొందరు మిడ్ వైప్స్ ను పోస్టుచేసి బయట లేబరు కేసులకు కండక్టు చేయడానికి ప్రభుత్వం పర్మిషన్స్ ముస్తే ప్రజలకు ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది. గ్రామాలలో రూరల్ డిస్పెన్సరీలున్నాయి చాలామంది వైద్యం అంటే పీమి తెలియనివారిని డాక్టర్

ద్లగా పేస్తున్నారు. వీరికి వైద్యాన్ని గురించి చెబుతున్నాను. ఒక టాంపెర్లుకు నాలెడ్జిక్ డాక్టర్లను పేస్తున్నారు. వారు ప్రజల ప్రాణాలను రక్షించడంలేదు. కా, వారి ప్రాణాలకు చాల వోని కలిగిస్తున్నారని భావిస్తున్నాను. వీరిని అక్కడ ఉంచడం గొర్రెలను తీసుకొనిపోయి వోడేశ్కు అప్పగించడమేనే ఉపమానం వాడడానికి సాహసిస్తున్నాను. తెలిసి తెలియని వైద్యులను పేసి ప్రజల ప్రాణాలను tamper చేయడమే అవుతుంది. అది చూస్తూ సమంజసం కాదు. ఇరువాత ఆయుర్వేద కాలేజీలను స్థాపిస్తున్నాం. ఆయుర్వేద కాలేజీలలో సంస్కృతజ్ఞానం చాలా అవసరం. ఆయుర్వేద మూలగ్రంథాలు సంస్కృతంలో ఉండి రిసెర్చి జరిగింది. అటువంటి ఆయుర్వేదానికి అకాడమిక్ క్వాలిఫికేషన్ను పెట్టి వారందరినీ తీసుకొనివచ్చి మూడు నాలుగు కోర్సులు పెట్టి తయారు చేస్తున్నాం. ఆయుర్వేదం అనే ఉత్తమమైన వైద్య విద్యకు మనం యేమాత్రం సహాయం చేస్తున్నామనే విషయం ప్రభుత్వం దీర్ఘంగా యోచనచేసి సంస్కృతంలో బీసీ నాలెడ్జి ఉండేవారికి ఆయుర్వేద కాలేజీలలో అడ్మిషన్లు ఇచ్చే టెట్టు చూడాలి. Foundation ఉండేటట్లు చూడాలి. మినిమం క్వాలిఫికేషను సంస్కృతంలో ఉండాలి. ఇంగ్లీషులో కొంత నాలెడ్జి ఉండాలి అనే క్వాలిఫికేషను పెడితేతప్ప ఉపయోగకరంగా ఉండదని నేను తమ ద్వారా ప్రభుత్వ దృష్టికి తెస్తున్నాను. హోమియోపాథిక్ గురించికూడా ప్రభుత్వం చాల శ్రద్ధ వహిస్తున్నది. గుడివాడలో మంచి హోమియోపాథిక్ మెడికల్ కాలేజీ ఉంది. చాలా సంవత్సరాలనుంచి దాని అభివృద్ధికి కృషి జరుగుతోంది. దానికి సగిరంత సహాయం ప్రభుత్వం చేయడంలేదు.

The Minister for Medical and Public Health : (Sri P.V. G. Raju): We have sanctioned Rs. 1.00 for that.

Sri N. C. Seshadri : It is very inadequate. We are not affording post-mortem facilities to be conducted in the hospital. Because teaching is important there ; with regard to surgery, post-mortem also is very necessary. Dead bodies are not allowed to be brought to the hospital for post-mortem examination in the hospital. Therefore, I would like to represent to the Government that facilities may be given in the Guduvada Homeopathic Hospital for students to conduct post-mortem examination so that they could be perfect in the science. Thank you, Madam.

*శ్రీ యర్. లక్ష్మణదాసు (పాతపట్నం-జనరల్) : అధ్యక్షా, ఈ డిమాండును నేను బలపరుస్తున్నాను. కొన్ని విషయాలు మాత్రం మనవిచేయదలచు

కున్నాను. క్రింద ఇచ్చిన టెండర్లకు బిడ్డలులేన చర్యలలో కూడా గ్రామాలపట్ల సరియైన శ్రద్ధ తీసుకోలేకపోతున్నాం అంటే డాక్టర్లుగా ఉన్న కానసనకుర్లులు ఫసిలిటీస్ లేవు. పట్టెట్టార్లలో ఎలా ఉండడం అని చెప్పారు. నేను ముందే నుంచీ చెబుతున్నాను. నునం మెడికల్ ఎడ్యుకేషను గురించి రమారమి 1½ కోట్లు ఖర్చు పెడుతున్నాం. దేశంలో డాక్టర్లు చాలా అవసరమని గుర్తించి వున్నాం అవసరం వస్తే డాక్టరీ పాసయినవారు కనీసం 2-3 ఏళ్ళయినా గ్రామాలలో పని చేస్తే నే నెప్పుడూ వారికి రిక్విజిషన్ యివ్వరు అనే విధంగా కానసం తీసుకురావాలని చెప్పాను.

ఈ సుద్యమే జవహర్ లాల్ నెహ్రూ మాట్లాడుతూ అవసరం వచ్చినప్పుడు ఆ చర్య తీసుకొనడానికి ప్రభుత్వాలు వెనుకకు తీయవు. అటువంటి కానసము చేయడానికి సిద్ధముగా వున్నాము అని చెప్పడము చాల సంకోచమైన విషయం. దాని విషయములో రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు సత్వర చర్యలు తీసుకోవాలని కోరు తున్నాను. ఎంతోమంది డాక్టర్లు pass అయివస్తున్నారు. గ్రామాలలో సౌక ర్యాలు లేవనో లేక పట్టణాలలో కూర్చోని పరిస్థితి ఉన్న మన 4, 5 వందల రూపాయలు ముడుకాయనో వారు పట్లైకు పోవడంలేదు. కోటిన్నర రూపా యలు ఖర్చు పెట్టి వారికి ఇచ్చిన విద్య సామాన్య ప్రజానీకానికి అందుబాటు చేయాలన్నప్పుడు వారిపైన అటువంటి condition పెట్టడం అవసరము. అద కానసనకుర్లు వెళ్ళి అడచారని "మీరు ఈ విధముగా ప్రవర్తించండి" అంటే జరిగే వ్యవహారము కాదు. ఇవాళ మనము అడచారకి చాల సీట్లు ఇస్తున్నాము. వారు కూడ చదువుకొంటున్నారు. 10 సంవత్సరాలలో నునకు కావలసినంత మంది డాక్టర్లు తయారవుతారు. ప్రస్తుతము వైద్యసౌకర్యాలు లేని గ్రామాలకు వైద్యులు పోవడానికి తగిన కానసము తీసుకొనిరావాలని కోరుతున్నాను. ఇవాళ Blocksలో ఒక్కొక్క హెల్త్ సెంటరును open చేస్తున్నాము. అక్కడ డాక్టర్లు లేరనే ప్రశ్న వస్తోంది. కాలూకా హెల్త్ క్వార్టర్లు విషయములో ప్రభుత్వము చర్య తీసుకొన్నందుకు మంత్రిగారిని, మంత్రిమండలిని అభినం దిస్తున్నాను. 2 లక్షలు జవాభా కల్గిన పాతపట్నం "కాలూకాలో ఇంతవరకు హాస్పిటల్ లేదు. అక్కడ ఒక హాస్పిటల్ open చేస్తున్నామని మంత్రిగారి స్పీచ్ లో వుంది. అక్కడ 2 ఏకరాలు భూమికూడ చూశారు. వెంటనే అక్కడ హాస్పిటల్ స్థాపించాలని కోరుతున్నాను. ఈ జబ్బులయొక్క పరిస్థితి films ద్వారా ప్రజలకు educate చేసే విధానములో శ్రద్ధ తీసుకోవాలి. Beggar problems ఇంకో డిమాండుక్రింద వచ్చినా రావచ్చు. కాని beggars అనే వాకు క్షేత్రములో చలామణి అయి తిరుగుతూ వుండడం మూలముగా అంటు

రోగాలు వారిద్వారా వ్యాపిస్తున్నాయనేది ప్రభుత్వము గమనించాలి. వారు ఆరోగ్యముగా వుంటే వారికి పనులు చేయించవచ్చును. కోట్లాది రూపాయలు ఖర్చు పెట్టి ప్రాంతెట్టులు కడుగున్నాము. అక్కడ వారినేత పనులు చేయించవచ్చును. ఏ బ్యూజెనరీ, ఇంకో కారణంచేతనో వారు వీధులలో తిరుగుతూ వుంటే వారిని రక్షించి పోషించవలసిని బాధ్యత ప్రభుత్వము మీద వుంది. ఆరోగాలు spread కాకుండా beggar homes స్థాపించాలి అని మనవిచేస్తున్నాము. ఎక్కువ ధనాన్ని పట్నాలలో ఖర్చు పెడుతున్నాము, ఏ 10% పట్టణంలో ఖర్చు పెడుతున్నాం. ఈ విధానాన్ని మార్చాలి ఈ విషయంలో పి.వి.జి. రాజుగారు ప్రత్యేక శ్రద్ధను వహించాలి. ప్రజలపైన వైద్యానికి సంబంధించి tax వేయండి. ఇచ్చుకోదానికి ప్రజలు సిద్ధమైతే ఉన్నారు. ఈ వేసిన పన్నులు ఇంకో విధముగా ఇంకో రోట ఖర్చు పెడుతామంటే ప్రజలు ఒప్పుకోరు. అన్ని సౌకర్యాలు అనుభవిస్తున్న పట్టణ ప్రజలపైన పన్ను ఎందుకు విధించకూడదు? ఇక్కడ ఏదయినా ఎవరి కైనా జబ్బువస్తే ఒకమినియూ ఖర్చుకాకుండా బాగుండే అవకాశాలున్నవి. కాని పట్టణంలో జబ్బువస్తే ఏమి చేయడమో అనే సమస్య వస్తుంది. ఏ 10 మైళ్ల దూరమో పోతేగాని వైద్యుడు వుండడు. కాబట్టి ఈ విషయములో శ్రద్ధ వహించాలని కోరుతున్నాను. ఇక కాలుకా వాస్పిటల్సు ఉన్నవి. అక్కడ Vans, Jeeps వస్తే చేస్తే బాగుంటుంది. ఎవరైనా విపరీతమైన జబ్బుతో బాధ పడుతూవుంటే తీసుకొని రావడానికి ఈ Jeeps ఉపయోగిస్తాయి. ఈ విషయం పరిశీలన చేయాలని కోరుతున్నాను. పంచాయితీలలో First Aid Boxes పెట్టాలని నిమితులలో తీర్మానాలు చేశాము. ప్రభుత్వమువారు 2 వేల medical boxes నిల్లయి వేస్తామన్నారు. ప్రతి పంచాయితీలోద్దానీ compulsory గా ఒక First Aid Box వుండి తీరాలనే నిర్దేశముమీద ప్రయత్నం చేయాలి. మనము పట్టణాలలో Medical Colleges గురించి ఖర్చు పెడుతున్నాము. దాని విషయములో ఎవ్వరికి ఆటంకములేదు. 2, 3 సంవత్సరాలు పట్టణంలో పనిచేస్తేగాని eligibility certificate ఇవ్వము అని టెపిటే ఆనాడు వారంతా పట్టణకుపోయి పనిచేస్తారు. పట్టణజలకు వైద్యసౌకర్యము కలుగుతుంది. నేను చాలామంది డాక్టర్లను అడిగాను. “ఏమయ్యా మీరు పట్టణకురారు ఏమిటి అని అడిగితే పట్టణాలలో కూర్చోని వర్టిసిటేట్స్ ఇస్తే 4, 5 వందలు గడించవచ్చు. ఏ సౌకర్యములేని పట్టణంలో ఎలా వుంటాము” అని వారు అంటారు. ప్రభుత్వము బోధచేస్తే మానసిక మార్పురారు. కానవరూపముగా తీసుకొనివచ్చి పట్టణజలకు వైద్యసౌకర్యాలు కలుగజేయాలని మనవిచేస్తున్నాను. 5 కోట్లు కాదు 15 కోట్ల రూపాయలన్నినా ఖర్చుపెడితేగాని సామాన్య ప్రజానీకానికి వైద్య సౌకర్యాలు అందజేయలేము. Medical Department లో

ఉన్న పెద్ద పెద్ద షిఫ్టులు పెట్టడాల్సివున్న ప్రింటింగును చూసి ఆనందించుట మారుమూల పల్లెలోవున్న ప్రింటింగు గూడాలి. L. F. Dispensary వున్న ప్రదేశము చాల అర్హమైనదిగా వున్నాయి అక్కడ మందులుగేవు. డాక్టర్లు లేరు. ఏమంటే L. F. dispensary అంటున్నారు. అటువంటిదేదాలు లేకుండా ప్రజల ఆరోగ్యమును కాపాడడమే ప్రభుత్వము యొక్క దృష్టాంతము. మందులు సప్లయ్ చేసే ప్రజలకు సౌకర్యము కలుగజేయాలి. Medical Department పెట్ట ఆగ్నాధిపుడ చూపునాన్న శ్రద్ధగా ప్రభుత్వమును సహకరించి నందిస్తూ విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ ఎన్. రామయ్య : అధ్యక్షా, సోషలిజంను దృఢయంగా స్వీకరిస్తూ కాంగ్రెసు ప్రభుత్వం తప్పే మంటలు కోటలు దాటుతున్నాయి కాని ఏమైనా గడపలు దాటుటలేదని ప్రజారోగ్యకాళి క్రింద కేటాయించిన మొత్తం చూస్తుంటే ఏదైనా అవుతున్నది అసలు వారికి ప్రజాశక్తిమీద విశ్వాసం కాని, ప్రజారోగ్యంమీద శ్రద్ధకాని వున్నట్లు కనిపించదు. నిజంగా నిర్భాగ కార్యక్రమములు అమలుజరిపి ఆ వృద్ధి చెందుతున్న దేశములు ఆరోగ్యమునకు ఎంతో ప్రాముఖ్యతను ఇస్తున్నాయి. జపాన్ దేశములో ఆరోగ్యమునకు ఎక్కువ శాతం పెడుతున్నారు. మనదేశంలో ప్రజారోగ్యంక్రింద రెండుకోట్ల నలభై ఏడు లక్షలు, వైద్యంక్రింద ఐదుకోట్ల నలభై నాలుగు లక్షలు ఖర్చుపెట్టబెడుతున్నది దానినిబట్టి మన ప్రభుత్వానికి ప్రజాశక్తిమీద విశ్వాసం, ప్రజారోగ్యంమీద శ్రద్ధ లేవని స్పష్టం అవుతున్నది. ఇంకా జనాభా పెరగకుండా కుటుంబ నియంత్రణ కేంద్రాలను స్థాపించి ప్రచారం చేస్తున్నది. మన ప్రభుత్వానికి ఆరోగ్యం మీద ఖర్చుపెట్టడానికి డబ్బు లేదు కాని తైళ్ళ కాళకు ఖర్చుపెట్టడానికి ఐదుకోట్ల నలభై నాలుగు లక్షలు కేటాయించగల తాగునీటిపారుదల వుంది. అందువల్లనే ప్రజాశక్తిమీద ప్రభుత్వానికి విశ్వాసం లేవని చెప్పవచ్చును. మనదేశంలోని ప్రజలకు సరైన తిండిలేక చాల బలహీనంగా వుంటున్నారు. పారిశుధ్య లోపం వల్ల అనేక వ్యాధులకు గురి అవుతున్నారు. వారికి ఆరోగ్యవసతులు కలుగ చేస్తేనే నిర్భాగ కార్యక్రమమును ముందుకు తీసుకు వెళ్ళటానికి అవకాశం వుంటుంది. దానికి ప్రభుత్వంవారు రెండు పాకలు చెబుతున్నారు. ఒక ప్రత్యేక డాక్టర్లు లేరంటున్నారు. మరో ప్రక్క డబ్బు లేదంటున్నారు. ఈ రెండు కొరతలను ఒకీసారి ఎలా తీర్చటం సాధ్యమో నాకు అర్థం కాలేదు. డాక్టర్లు వున్నా డబ్బులేకపోవటంవల్ల వైద్యసదుపాయం కల్గటంలేదు. అందువల్ల సోషలిజాన్ని ధ్యేయంగా పెట్టకొన్న ఈ ప్రభుత్వం ప్రజారోగ్యాన్ని వృష్టిలో పెట్టుకోటం చాల అవసరమని మనపిచేస్తున్నాను. మనదేశంలో కడు, కమ్మ

రంగీము కేసులనుగా వున్నాయి. కుష్టువ్యాధి శ్రీకాకుళం లో అమితంగా వుంటే మంత్రిగారే వారి డిపన్డెన్సీలో చెప్పారు. దాని నివారణకు అనేక పథకాలు వేసి, మొత్తల్ వాన్స్ ఏర్పాటుచేసి, పరపత్రాలు వేయించి ప్రచారము చేయించాలి. లక్ష్యులదాగారు చెప్పినట్లు పట్టణాలలో వైద్య సదుపాయం కలగడానికి అవకాశాలు వున్నాయి కాని పట్టణాల్లో వైద్య సౌకర్యాలను కలుగజేసే పథక మేలేదు. ఇప్పటికైనా గ్రామాలలో అధికసంఖ్యలో వాన్స్ ఏర్పాటుచేయాలి. గిరిజనులకు మొత్తల్ వాన్స్ ఏర్పాటుచేసి ఎడో వైద్యసదుపాయం కలిగిస్తున్నారు. మంత్రిగారికి సముద్రప్రాంతంలో నివసించే ప్రజల విషయాలు తెలుసు. వారి రహదారి పక్కర్యములులేవు. అక్కడ మొత్తల్ వాన్స్ ద్వారా కాని, టీపు ద్వారాకాని వైద్య సదుపాయం కలుగజేయాలి. సముద్ర ప్రాంత వాసులకు త్రాగటానికి నీరు లేకుండావుంది. ఈ డిమాండ్ లో పబ్లిక్ వర్క్స్ లో పాటర్నుకు ప్రావిజన్ చూపించలేదు. వారికి త్రాగటానికి మంచినీటి సదుపాయములు కల్పించాలి.

పట్టణ గ్రామాలలో ప్రమాది కేంద్రములు ఎంత అవసరమో నేను ప్రత్యేకంగా చెప్పవలసిన అవసరం లేదు. పూర్వం సోషల్ వెల్ ఫేర్ డిపార్టుమెంటు వారు నడిపేవారు, కాని ఇప్పుడు వారు నడవటం మానుకొన్నారు. వైద్య శాఖవారే వాటిని నడిపించవలసిన అవసరం ఉన్నది.

దంతవైద్యం గురించి మంత్రిగారు చెబుతూ డాక్టర్లు లేరన్నారు. దంత వైద్యులు 12 మంది పట్టణాల్లో ఉద్యోగాలు లేకుండావున్నట్లు తెలుస్తున్నది. అటువంటివారికి ఉద్యోగాలు ఇచ్చి ప్రజలకు దంత చికిత్స చేయించాలని కోరుతున్నాను.

ఆయుర్వేదం, యూనాని వైద్యములు కండరములు విరిగితే మూలికలు, ఆకులతో కట్టు కట్టటంద్వారా నయం చేస్తున్నారు. పుత్తూరులో, ఈశాల పురంలో ఎముకలు విరిగినవారికి కట్టు కట్టేవారు. దానిలో 90 పర్సెంటు సక్సెస్ అవుతున్నారు. ఆందుచేత ఆయుర్వేదం, సమగ్రంగా విచారించి ప్రోత్సహించాలని నేను కోరుతున్నాను.

నర్సింగ్ శాలేజీలలో మేల్ నర్సులకు, ఫిమేల్ నర్సులకు జీతాలలో వ్యత్యాసం చూపిస్తున్నారు. ఫిమేల్ నర్సుతోపాటు మేల్ నర్సుకు సమానంగా జీతం ఇప్పించే ప్రయత్నం చేస్తే వారికికూడా ఉత్సాహంగా పనిచేయటానికి అవకాశం ఉంటుందని కోరుతున్నాను.

ఈయ కేంద్రములు మొత్తం రాష్ట్రానికే 10 వున్నాయి. కనీసం గిల్లాలు ఒక కేంద్రం చొప్పునైనా ఏర్పాటు చేయాలని కోరుతున్నాను. కుప్పగిరి అన్ని జిల్లాలకంటే శ్రీకాకుళం జిల్లాలో ఎక్కువగా వుంది. అక్కడ ప్రస్తుతం ఒకటే కేంద్రం వున్నది. అది చాలయి కనీసం రెండు కేంద్రాలవైనా శ్రీకాకుళం జిల్లాకు ఏర్పాటుచేసి కుష్టు నివాసాలు తగిన చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను. ఇక ముఖ్యమైన విషయం శ్రీకాకుళం జిల్లా లెక్కలి కాటాకా వలాసాలో అక్కడి ప్రజలు వారంగట వాడే మెటర్నిటీ వార్డు 20 వేల గూపాయలు ఖర్చుచేసి కట్టించారు. 20 మంచాలు ఉపయోగం ఇచ్చారు. ఇప్పటికీ 4 నం. లు అయినప్పటికీ ప్రభుత్వం వారు దానిని ఉపయోగించటానికి దౌర్జన్యము కాని, నష్టాలనుకాని అక్కడకు పంపలేదు. ప్రజలు ఎంతో ఉత్సాహంతో తమంతట కామే నిర్మిస్తే ప్రభుత్వం కనీసం దానికి కావలసిన సబ్సిడీని, మందులను అయినా సమకూర్చకుండా ప్రజలకు సౌకర్యములు కలుగజేయకపోవటం కోరవలసియైన విషయమని చెబుతున్నాను. ఆ మెటర్నిటీ వార్డును వేతెంట్ గా పుంపకుండా దానిని ఉపయోగించటానికి తగిన చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుకుంటున్నాను.

*శ్రీ బి. జియ్యర్దాస్ (ఒంగోల్-రిజిస్టర్డ్): అధ్యక్షా, మొత్తం ఒకేవద్దుగా ఉండవలసిన దీనిని రెండు విభాగాలుగా విభజించి ప్రతిపాదించారు. ఈ రెండు వద్దులు 749-89 లక్షలు క్రింద ఒకేవద్దుగా మనం సూచించవచ్చు. దీనిలో ఆయుర్వేదమునకు కేటాయించిన డబ్బు 28 లక్షలు. 749.89 లక్షలలో, ఈ వద్దుక్రింద 28 లక్షలు ఆయుర్వేదానికి ప్రత్యేకించినారంటే, ప్రభుత్వానికి ఆయుర్వేదమీద ఎంత దేశాభిమానం ఉన్నది తెలియజేస్తుంది. అసలు ముందు ఒకటి మనవిచేయదలచుకున్నాను ఆయుర్వేదమంటే, 'ఆయు: వేద ఇతి ఆయుర్వేద:' అని ఆయువు యొక్క సంగతిని తెలిపేది ఆయుర్వేదము. ఈ ఆయువును గురించి మూట్లాడడం ప్రస్తుతము బహుళా అనవసరము. ఇప్పుడు ఈ కాలము నిర్వహిస్తున్నటువంటి మంత్రిగారు ఈ ఆయుర్వేదమును గురించి ఎక్కువ అసక్తి కలిగివటువంటి వారు, దానిలో వారు అభ్యాసము చేస్తున్నటువంటి వారు, అటువంటి వారు కూడా దీనిపట్ల శీతచూపు చూస్తారని ఎప్పుడూ అనుకోలేదు. ఇటీవల ఒక ప్రశ్న ఉదయించింది. అది బహుళా వాచితోం గోపాలకృష్ణయ్య గారు వేశారనుకొంటాను. ఈ ఆయుర్వేదాన్ని పరిశీలించడానికిగానూ, ఒక ప్రత్యేక ఉద్యోగిని వేశారని, ఆయుర్వేదంలో ఏ విధమైన ప్రసక్తి గానీ, తగిన వేళ గానీ లేనటువంటి వారిని ప్రత్యేక ఉపసభాగా వేశారే అని అడిగితే, దానిని మంత్రిగారు సమాధానము చెప్పుతూ దానిలో రెండు, మూడు కాలలు

ఉన్నాయి, indigenous medicines అయిర్వేదం ఉన్నది, హోమియోపతి ఉన్నది, naturopathy ఉన్నది. అందులో ఘుగ్గురిని, ఈ శాస్త్రాలు చదువుకొన్నవారిని పేసి, దానిపైన ఇంకొక ఉద్యోగిని వేయవలసియుంటుంది అనే భయంతో ఏమీ రానటువంటి ఒక ఉద్యోగిని వేశానని వారు ఏదో సమాధానం చెప్పినా, ఆయుర్వేదము యొక్క అంశగ్గభామే ఈ Naturopathy గాని, Homoeopathy గాని. అసలు ముందు Naturopathy యొక్క స్వభావం మీ అంగరికి తెలుసును. Naturopathy లో గూడ కర్మసిద్ధాంతం ఉన్నది. ఏదో కర్మసిద్ధాంతములో, అయిదవభాగము తీసివేస్తే, మొదటి శ్లోకం కర్మలన్నీ కూడాను మనం చేసేటటువంటివి. ఇంకా ఏదో హోమియోపతిగూరించి చెప్పుతాను వినండి.

"సమాన గుణైః, సమానగుణ భూయిష్టైః"

విరుద్ధ గుణైః, విరుద్ధగుణ భూయిష్టైః"

ఏ అహోరవిహేతైః అత్యున్నానః"

అని వారు ఏవో చెప్పతూ ఉంటారు. సమాన గుణాలు కలిగినటువంటివి, విరుద్ధ గుణాలు కలిగినటువంటివి, అహోర విహారాలక్రింద పడే వే చికిత్సచేస్తారో అది హోమియోపతి. మరి వినదీన చికిత్స తీసుకొంటే అది antipathy. అందువల్ల మన ఆయుర్వేదములో అంశగర్భితమైనటువంటిదే హోమియోపతి. అందువల్ల దానిని విడదీసిపారవేసి తీర్మానికి తీర్థము, ప్రసాదానికి ప్రసాదము. ఈ విధంగా విడదీసి దానికొక ఆఫీసరును, రెండవదానికొక ఆఫీసరును, మూడవదానికొక ఆఫీసరును పేసి బిళ్ళపెట్టదీమీద వర్గపక్షం వేయుటానికే ఇంకొక ఆఫీసరును వేయవలసిన అవస్థ ఉందని మంత్రులందరూ మనవిచేస్తున్నాను. వేసేటట్లు తీరి Director of Medical Services యొక్క సమాఖ్య, గాంభీర్యము, హోదా, ప్రతిపత్తి కలిగినటువంటి వారిని వేయండి. నేను ఒప్పుకొంటాను. అంతేగాని D.M.S. కు ప్రక్కన కూర్చోబట్టి మీరు Indigenous medicine కు special ఉద్యోగి అని చెప్పి ఆస్థానములో కూర్చోబెడితే, ఎవరైనా ఒక కానీ ఇస్తారా అండీ; అందువల్ల అటువంటి personality వలె ఉండేది. అటువంటివారు లేకపోలేదు. ఆయుర్వేదములో పండితులు లేకపోలేదు. విశిష్టమైన పరిజ్ఞానము కలిగినటువంటివారు లేకపోలేదు అని నేను మనవిచేస్తున్నాను. మన ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లో కనీసం అయిదువేల గ్రామాలు ఉన్నాయని మీరు అంగీకరిస్తారు. మీరు గ్రామాలయొక్క సంఖ్య తీసుకోవడంలేదు. గ్రామాలలో ఉండే ప్రజల యొక్క సౌభాగ్యం అభివృద్ధి కావాలని కోరుకొంటున్నారు. అందుకే ఈ పంచవర్ష ప్రణాళికలు, ఈ పథకాలు అన్నీకూడా ఉద్దేశించ బడినాయి. కాని ప్రజల

యొక్క ఆంగ్లంలో సందేహించుకోవలసినటువంటి ప్రధాన విషయం లేదు. నాకిప్పుడు అవసరమైతే, నేను సరాసరి, ప్రాధరాశాసన కో మద్రాసుకో వస్తాను. ఇదివరకు మంత్రులుగా ఉన్నటువంటి వారికి మద్రాసుపైన అభిమానం ఉండటం, మద్రాసుకు వచ్చేవారు ఇప్పుడు కొద్దిగా ప్రాధరాశాసన వచ్చింది కాబట్టి ప్రాధరాశాసన మద్రాసుకు వచ్చే అభిమానం ఉన్నట్లుంది. ఇప్పుడు వచ్చేటటువంటి పరిస్థితులు మద్రాసుకు ఉన్నారావచ్చని మనవి ఉన్నదాన్ని. ఇప్పుడు గ్రామాలలో ఇటువంటి సౌకర్యాలు ఉన్నాయానో మీరు ప్రశ్నించవలసి ఉంది. అది సరిగ్గా ఉన్నటువంటి పరిస్థితి ఉన్నదాన్ని. ఇటీవల ప్రభుత్వం నుంచి అందుకోవడానికి చాలా ప్రయత్నమైంది. కిక్కిరిస్తూ ఉన్నటువంటి పరిస్థితి ఉంటే research లేని పరిస్థితి అవుతున్నదని వారు కూడా అంటున్నారు. అటువంటి ప్రోత్సాహకరమైన మాటల వారికి మీ సోపానం ఉన్న ప్రామాణంలో పనిచేస్తున్నటువంటి ఆయుర్వేద వైద్యులకు చాలా ప్రోత్సాహం ఉంటుంది. వారిచేత రిగిడిమై నవారు పరిశీలించడం వారిని పనిచేస్తున్నాను. అంతేకాదు, చాలాకా క్రిందిటిబట్టి మా విశిష్టతలో, సహజములు చాలా విశిష్టమైనటువంటి కాపాగ్ని పట్టాను వారు ఇప్పుడుకూడా ఇక్కడ ఉంటే కాగుండేది. "ఆయుర్వేదాన్ని ఈ ప్రభుత్వము పునరుద్ధరించుకోవాలే, దానికి ప్రత్యేకమైనటువంటి నిధులు కేటాయించుకోవాలే, ఈ ప్రభుత్వము ప్రకటించుకోవాలే" అన్నారు. నేను చెప్పేది అతిశయోక్తి కాదు. Tape record పెట్టింది చూడండి, తెలుస్తుంది. ఆ మాటలు చెప్పినా ఆ ఆశం వోలే అస్థానాన్ని కాళీదేవి గదిలోవెళ్ళి కూర్చున్నారు. ఆ అభిమానంతో, ఆ ఆశంతో ఒకరై నా మీరు మాట్లాడండి. వారుచెప్పిన మాటలై నా పునరుద్ధరించుకొని, ఈ ప్రభుత్వము దానిని అమలులో పెట్టడానికి పూనుకొంటుందా? ఇప్పుడుపున్న మంత్రులు మాత్రం దీనికి ముందంజవేస్తారని నేను ఎక్కువ ఆశిస్తున్నాను. కంటిజబ్బు గురించి ఒక విషయం మనవిచేస్తాను, నాకు జీవితము అఖరున కుడికన్ను ఎందుకో పోయింది. అంటే "నరేంద్రయోగాం నయనమ్ ప్రధానం" అన్నారు. కనుకనే ప్రత్యేకమైనటువంటి కర్ణ దాన్ని గురించి తీసుకోవలసి వచ్చింది. దానికి సరిఅయినటువంటి చికిత్స మన ఆయుర్వేదములోలేదు. ఇతరకాస్త్రాలు అన్నికూడా ఉన్నాయి. కనుక కస్త్రచికిత్స చేయవలసి వచ్చినప్పుడు మాత్రం ప్రస్తుతం ఆయుర్వేదములో దానికి పనిచేసే స్థానంలేదు. దానికి Allopathy ని అక్రయించవలసిన అవసరం ఉన్నది. వాళ్ళదగ్గరకు వెళ్ళవచ్చును. అందులో ఈ కంటి చికిత్సకు ఎక్కడా లేనటువంటి ఒక ప్రత్యేకమైనటువంటి పరిధానం ఉన్నది పర్చుటుచేశారు. దానితోనే, వారిపదకలు, వారిమంచాలు,

నిబ్బంది అంతాకూడా వస్తారు మీరు ఎక్కడికి ఆపర్టినిస్తే అక్కడికి అందులో నేత్రచికిత్సలో నిపుణులు, ఆరితేరినటువంటివారు, శస్త్రవైద్యులువచ్చి అక్కడ గుడారాలు వేసుకొని చికిత్సచేస్తారు. వారిని మొన్ననే ఒంగోలుకు పిలిపించాను. అక్కడవారు ప్రదర్శించినటువంటి శస్త్రచికిత్స వైపుద్యం అడ్డుతం, అందులో డాక్టర్ రామచంద్రన్ గారు వయసులో చాలా పెద్దవాడుగా ఉంటారు. శస్త్రచికిత్సలో వారి హస్తలాఘవం చాలా అద్భుతంగా ఉంటుంది అక్కడ ఉన్నటువంటి వైద్యులందరికీ ఆ ప్రవర్తనలు చూడగా దానికి ఒక లోపము ఉన్నదని మనవి చేస్తున్నాను. నేను హైదరాబాదునుంచి ఒంగోలుకు పిలిపించాను. లేక ఇంకొకరు శ్రీ కాకుళముకు పిలిపించవచ్చును. కాని వాళ్ళకు సరియైనటువంటి quick vehicles లేవు. కనుక వారికి లగిన శకటాలుమాత్రం ప్రభుత్వం మంజూరు చేయవలెనని ప్రభుత్వానికి సవినయంగా మనవి చేస్తున్నాను.

అటువంటి శకటాలుమాత్రం యీ ప్రభుత్వం మంజూరుచేస్తే చాల సద్వినియోగం అవుతుంది. ఒక్క సరోజినీదేవి హాస్పిటల్ కే కాకుండా టీచింగ్ హాస్పిటల్ ను ఉన్న ప్రతిచోట mobile units ఏర్పాటు చేయాలి. ముఖ్యంగా పేదవారు పెద్ద స్వల్పముకు డబ్బుయిచ్చి చికిత్స పొందలేరు. ఈ mobile units చాల అవసరం. ముఖ్యంగా గుంటూరు కాలేజీకి ఒక యూనిట్ యివ్వాలని మనవి చేస్తున్నాను అక్కడ డా. రాఘవయ్య చోదరిగారు ఉన్నారు. దరి బావుగా డా. రామచంద్రన్ లా పనిచేయ గలిగినవారు. అటువంటివారి సర్వీసెస్ ను పోగొట్టుకొనకుండా యీ యూనిట్ ను పెడతారని ఆశిస్తున్నాను. రేచాల లక్ష్మీనరసింహ రెడ్డిగారు. M. P. వాగ్దానం చేశారు వారిని ఒంగోలులో ఏర్పాటుచేసిన నేత్రదాన చికిత్స యజ్ఞానికి పిలిపించాను. వారు 1 లక్షరూపాయలు దానం ఇస్తామని వాగ్దానం చేశారు. కాని అది వారి వాక్టిల్లో, వారి స్వస్థలంలో స్లూరులో ఉంటే బాగుంటుందని వారికి ఉన్నది. ఆ కమిటీ మీటింగు పెట్టి వారిని కూర్చుండబెట్టి చెప్పారు. అవిధంగా దానిని ఎక్కడో ఏర్పాటు చేయుటకు వీలులేదని ఒక టీచింగు కాలేజీ ఉన్న హాస్పిటల్ కు అనుబంధంగా ఏర్పాటు చేయాలని చెప్పారు. అయితే దానికి వారి తల్లిగారి పేరు పెట్టాలని సూచించారు. ఇది మినిస్టరుగారు పూనుకుంటే త్వరగా నెరవేరుంది.

గ్రామాలలోని డిస్పెన్సరీస్ సక్రమంగాలేవు. ఔషధాలులేవు, ఔషధాలుంటే డాక్టర్లు ఉండరు. డాక్టర్లు ఉంటే వనతులు ఉండవు. గ్రామాలలో ఉండేవి ఆయుర్వేద వైద్యులాలే గనుక వాటికి యీ దుర్గతి వట్టింది. ఈ పద్ధతిలో హైదరాబాదులోని ఆయుర్వేద కళాశాలను విస్తృతం చేయుటకు కొంత డబ్బు కేటాయించారు. ఈ ఒక్క కళాశాల అభివృద్ధికి డబ్బు కేటాయించి

నిప్పుడు అక్కడ "విరలు" వారికి చికిత్స చేస్తే ప్రభుత్వం చికిత్సగా ఉన్నారని అనుకొంటారు. కాని హాస్పిటల్ను ధనవంతులకే ఉపయోగపడుతున్నదిగాని దీనిని ఉపయోగం లేకుండా పోతున్నది. అదనంగా హాస్పిటల్కు రావటం అంటే పనుక్రీస్తు చెప్పినమాట "జం అనిపిస్తోంది. సూర్యబిజ్జం" అంటే సూరటం తలికే మోగాని, వ్యర్థానికి సాధారణుడు పోలేడు అనేది హాస్పిటల్స్ విషయంలో నిజం అవుతోంది. హాస్పిటల్స్కు వ్యతే పేమి హాస్పిటల్స్ లేవు. ఎక్కడైతే దూరంనుంచి రోగులను మంచాలమీద పని హాస్పిటల్స్కు తీసుకువస్తే అక్కడ ఆగడం పేమి కనపడుతుంది. ఆ రోగిని తోవలికి తీసుకుపోయి, ఎక్కడ ఉండాలో తలియిదు, పలకరించదు. ఈ "వార్డు" కాదు, "వార్డు" అంటారు. నిజానికి ఆ రోగి ఏమాత్రం ప్రమాదిస్థితిలో ఉన్నా యిటూ అటూ త్రిప్పటంలో తిరిగి యింటికి తీసుకుపోయేస్థితి వస్తుంది. ఆ తిప్పలు అనుభవించిన వాళ్ళలో నేను కూడా ఒకడిని. నేను ఎక్కరి తైలులో ఉన్నప్పుడు చాల జబ్బుగా ఉన్నదని ఎంటనే మద్రాసు జనరల్ హాస్పిటల్కు తీసుకుపోయినారు. ఏమి ప్రమాదం వస్తుందోనని పోలీసువారు జాగ్రత్తగా నన్ను తీసుకువెళ్ళారు. కాని హాస్పిటల్ వారు "యిప్పుడు తొందర ఏమీ ఉండనివ్వండి" అన్నారు. నేను చచ్చిపోలేదు. అది యొకటి పొరపాటు జరిగింది. ఆ విధంగా బ్రిటిష్ పరిపాలనలో కాబట్టి జరిగిందని ఆనాడు అనుకొన్నాము, కాని ఆ విధానంలో యింతవరకు మార్పు రాలేదని చెప్పటం చాల వివాదంగా ఉన్నది. తీవ్రమైన పరిస్థితిలో రోగి వచ్చి నప్పుడు వెంటనే హాస్పిటల్లో చేర్చుకొనకపోతే ప్రయోజనం లేదు.

అల్లోపతి హాస్పిటల్స్కు ఎక్కువ ఖర్చు వస్తున్నారు. జిల్లా హాస్పిటల్స్ అభివృద్ధి అవుతున్నది. అదనంగా యంత్రపరికరాలు, పరిశోధనలు ఎక్కువై వైద్యం డెవలప్ అయింది. కాని దిగులు ఏమంటే అది సామాన్యులకు ఉపయోగపడుతులేదు. డబ్బుగలవారి, ఆఫీసర్లకు, వారు రికమెండ్ చేసిన ఆప్త వర్గానికి, సన్నిహితులకు బాగా ఉపయోగపడుతోంది. మందులకు వెళ్ళితే ఉన్నవి యివ్వరు. వారికి కావలసినవి వాడుకొనుటకు అభ్యంతరము లేదు. అటువంటివి specific cases కూడ చెప్పగలను.

టి. టి. హాస్పిటల్స్ చాలా గమతుగా ఉన్నవి. జబ్బురాగానే పోతే— వారిని చేర్చుకోటానికి "టూ ఎర్లీ" అంటారు. కొన్నాళ్ళు అయ్యాక వెడితే "టూ లేట్" అంటారు. ఇక రోగి చచ్చిపోతాడు కాబట్టి చేర్చుకోనక్కరలేదంటారు. ఇప్పుడే జబ్బు లక్షణాలు కనిపిస్తున్నాయి కాబట్టి చేర్చుకోనక్కర లేదంటారు. ఎవరిని చేర్చుకోవాలి అన్నదాంట్లో ప్రెయిజ్రిలిస్టు ఎక్కడున్నది? అన్ని డిపార్టుమెంట్స్లోకన్నా, మెడికల్ డిపార్టుమెంట్లో లంచగొండికనం

తక్కు వగా ఉన్నది అంటున్నారు. ఒకటిమూత్రం నిజం. అన్ని డిపార్టుమెంట్స్‌లో జాగ్రేహం చే. లంచం ఇచ్చి పని జరగకపోతే—అతడు పని జరగకపోయినా ఇంటికి పోతాడు కాని మెడికల్ డిపార్టుమెంట్‌లో ఏమీ జరుగుతుందంటే, లంచం ఇచ్చినా పని జరగకపోతే అలాడు ప్రాసుంట్ ఇంటికిపోడు. ఆక్స్‌డే ఇచ్చిపోతాడు. రోగిని ఆపరేషన్ చేయాలమీద పెడుకోబట్టి “లంచం ఎంత ఇస్తావు” అని అడిగిన కేసులెన్నో నేను చూపిస్తున్నా. ఆరోగి లంచం ఇవ్వకపోతే అతనికి ఆపరేషన్ శర్వాశ చేద్దాం అని నిర్లక్ష్యం చేస్తారు, పెద్ద మిలటరీ అఫీసర్‌లాగా. అఫీసర్స్ రోండుకు వస్తారు. ఆయనవంట నుండి మార్గలం వస్తుంది ఆయనతో ఎవరూ మాట్లాడడానికి వీలులేదు. రోగి తన ఇబ్బందులు చెప్పుకోటానికి వీలులేదు. వాడు చూడు సెలెక్షన్, అరు సెలెక్షన్ “అండ్ వస్తారు. ఆ రోండు చూస్తే మూగ. తైలు జ్ఞాపకం వస్తుంది. మేము శైలులో ఉన్నప్పుడు “ఫలానాలోజున తైలు సూచరించుండంటే రోండ్ వస్తాడురా” అని చెప్పేవారు. వార్డర్లు అందరూ పో, హూ అని అరుస్తుంటే—మూకు తైలున్నా వాని అయిదు భయంరంగా ఉండేవి. వోస్పటల్‌లో పద్ది డాక్టర్ వస్తున్నాడంటే—ఎవరూ వెదలకూడదు. ఏమీ మాట్లాడకూడదు. చిన్న డాక్టర్‌మీద కంప్లయింటి చేయకూడదు. దాయిమీద కంప్లయింటి చేయకూడదు. అని చెబుతారు, రోగులు కంప్లయింటి చేయగలిగింది ఒక్కరికే. తమను త్వరగా నీసుకువెళ్ళమని చేపుట్టి కోరడమే వారు చేయగలిగింది ప్రభుత్వం ఈ పరిస్థితులన్నీ మార్గవలసి ఉంటుంది. వోస్పటల్స్‌లో రోగుల పరిస్థితి బాగుచేయవలసి ఉన్నది. ఆయుర్వేదం విషయంలో సెంట్రల్ గవర్నమెంట్ పర్మిషన్ కావాలి అంటారు, ఇక్కడనుండి సంపించే పోగ్రామ్ వారు ఒప్పుకోరు. వారు తిరిగి ఒక పోగ్రామ్ సంపన్నా ఉంటారు. వారు చెప్పింది ఒప్పుకోమంటారుగాని. మీరు చెప్పింది ఒప్పుకోరు. ఆంధ్రదేశంలో ఉన్నటువంటి వయోవృద్ధులలో అనేకమంది ఆయుర్వేదంలో ఆరిగేరినవారున్నారు. వీరు ఉచ్చిన కెగకులమ్ వారికి పనికిరాదు. ఆయుర్వేద కాలేజీలో చదువు చెప్పే వారు ఆయుర్వేదం రానటువంటివారు. వారు ఇతర విధాలవచ్చి డిగ్రీగములో చేరారు. వారికి ఎఫిషయన్సీ ఉన్నా, లేకపోయినా, ఇంక్రిమెంటు వస్తూనే ఉంటాయి. వీరిని పరీక్ష చేసేది రిటైర్డు కాదోతున్న సీనియర్ మోస్టు డిప్యూటీ కలెక్టరు ఇయనకు ఆయుర్వేదంరాదు. యూనానివైద్యం రాదు. ప్రకృతివైద్యం రాదు. వోమియోపతివైద్యం రాదు. ఇవన్నీ రాకుండా ఉండటమే ఆయనకు ఉన్న క్యాలిఫికేషను అన్నమాట. ఆయన నిజంగా అందరిని సమానంగా చూస్తాడు; ఆయన ఎవరినీ కళ్ళతో చూడకుండా ఉండటమే చాలా సమానంగా చూడడం అన్నమాట. ఆయుర్వేద వోస్పటల్ కుపోయి

చూస్తే అక్కడ ఇదివరకటి ప్రజా స్వాధీనత్వ నిధులు, ప్యూబ్లీక్ వర్క్స్ నిధులు, మనం డెమాండ్స్ ఫర్ గ్రాంట్స్ ఉన్నామా? మనం ప్రజా స్వామిక ప్రభుత్వాన్ని నడుపుకుంటున్నామా, అందులో అతి ఉత్సాహవంతులైన శ్రీ పి. వి. బి. రాజుగారు హెల్తు మినిస్టరుగా ఉన్నారా? వారు మెడికలు డిపార్టుమెంటు చూస్తున్నారా?—అని అనుమానం. ఏ నేటటువంటి ఘాయ అన్నీ ఆ హాస్పిటల్ లో ప్రతిబింబిస్తు ఉంటాయి. కానీని మార్చే విధానం ఉన్నదా అని అడుగుతున్నాను. క్రిందటి ఏడవ ఆయుర్వేద స్టూడెంట్స్ స్ట్రైక్ చూస్తే తాము సంవత్సరం చూస్తామని హెచ్చరికారన్నారు. ఆ విషయములో వారు చాలా సంవత్సరం గా ఉన్న సంగతి నాకు తెలుసును. నేను అప్పుడే వారికి ఫోన్ చేసి చెప్పాను కానీ వారిచేసుకున్న డిపార్టుమెంటు వారు కట్టేశారు. ఆ స్టూడెంట్లు ద్రుగ్గి అవీ నేర్పడానికి డిపార్టుమెంటు అడ్డం వచ్చింది. డిపార్టుమెంటు వారు ఆలోచించి రిడెన్ మెండ్ ల పీపుల్, తాము అనుకొన్న విద్వత్ నడవాల్సిందేకప్పు, వారికప్పు ఇంకోవైపు కేసి చూడవు. వారు హాస్పిటల్ లో మందులు ఉన్నవా. లేవా, అన్న సంగతి ఆలోచించరు. తాలూకా హాస్పిటల్ గవర్నమెంట్ తీసుకొన్నది. చాలా సంగోషము. కానీ, అక్కడి వారి కీతాలు రిగ్రేడ్ చేశారా అంటే లేదు. సత్తెనపల్లి హాస్పిటల్ తీసుకొని రెండున్నర సంవత్సరాలైనది. ఇంకవరకు వారికీతాలు రిగ్రేడ్ చేయలేదు. ప్రభుత్వాన్ని అడగటానికి వారికి ధైర్యంలేదు. నేను ఇప్పుడు అక్కడ చెప్పాను కాబట్టి, వారిఖర్చుం ఏమి కాలుతుందోననే భయంకూడ నాకు ఉన్నది. మనం చాలా హెల్త్ సెంటర్స్ పెట్టాము. కానీ వాటిలో డాక్టర్స్ లేరు. గవర్నమెంట్ సర్వీసులో వచ్చిన డాక్టర్స్ ను ప్రయివేటు ప్రాక్టీసు చేసుకొనే పరిస్థితికి తీసుకు వస్తున్నారు. ఒక ముప్పయిమందిని రిక్రూట్ చేసి, వారు ఉండటానికి వీల్లేని చోట్లు వెతికి, అక్కడవారిని వేశారు. పనిలేని ప్లీడర్స్ మాదిరి. పనిలేని డాక్టర్స్ మాత్రం—ఒక పదినిమిది డాక్టర్స్ మాత్రం గవర్నమెంట్ సర్వీసులో ఉన్నారు. మిగిలినవారంతా ప్రయివేట్ ప్రాక్టీసు చేసుకొంటామని వెళ్ళిపోయారు. గ్రామాలలో సోఫిటకం వచ్చి జనం చచ్చిపోయినా, మునసబు వారు సోఫిటకం వచ్చి చచ్చినట్లు వ్రాయదు మునసబునుండి రిపోర్టు రాలేదు కాబట్టి, అక్కడ అబ్బు ఉన్నదని హెల్త్ డిపార్టుమెంట్ వారు భావించరు. నేను ఒకసారి యీ విషయము వ్రాస్తే, “ఏదో ఊరికే వచ్చినట్లు వ్రాశాము; ఇప్పుడు మీరు చెప్పారు గనుక, సోఫిటకంవల్ల చచ్చినట్లు వ్రాస్తాము” అని చెప్పారు. రాస్తే ఏమి ప్రమాదం వస్తుందోనని వ్రాయరు. కొత్త డాక్టర్స్ కొత్త మందులు వస్తున్నట్లే, కొత్త వ్యాధులు కూడా వస్తున్నాయి. అమాంతంగా మనుష్యుల్ని చంపే కొత్త రోగాలు వస్తున్నాయి. కానీకి ఏమి పరిశోధనలు చేస్తున్నారన్నది సమస్య.

చోట ప్రాంత శాసనసభా కార్యకర్తలను పెంపొందించుట. వేయవేలకు అంటే చాలామంది పనిగొట్టే కాని దానికీడల్లు ఉన్నది. సంక్రమణ వరకు ముగిసే అవకాశం చాలాపెక్కుంది. కాని ఇక్కడ దానిని చూసినాడు లేదు. ఇవాళ ఉన్న అయిదువేలకాలేని రిజర్వైజ్. ఏ. పూర్తి ఎఫ్.ఎస్.ఎస్. కలిగిన అయిదువేల శాసనసభాని దాంట్లో రిజర్వైజ్గా వేయాలి. లేకపోతే దానివల్ల ప్రయోజనం ఉండదు. ఇక్కడ ప్లాడంట్స్ చదువుకొని పాస్ కావటంలేదు; వారు ఎఫ్ పాస్ చేసుకున్నారు. అందుకని ఎటువంటి ట్రైనింగు లేదు. అందువల్ల కొందరిని పాస్ చేస్తున్నాడు. క్వోటాడ స్వంతంగా నేర్పు కొంటున్నాడు. కాని అందు డిఫిట్స్ గా పోతున్నాడు. కాని టూ చదువు కొన్న ప్లాడంట్స్ వరకు ముగిసే పోస్ట్ ఉన్నది కాబట్టి బ్రతుకునున్నాడు. గాంధీ విజ్ఞాన మార్గవలన ఉన్నది. ఇప్పుడు ఎర్నాస్టెన్స్ ను పోర్ట్ సెంటర్స్ లో డిప్టర్స్ ను ఎందుకు వేయటం లేదు. డిప్టర్స్ ఎందుకు రావటంలేదో అలోచిస్తున్నారా? వారికి అవసరమైన విద్యార్థులు ఎటువంటివంటే, అందువల్ల డిప్టర్స్ ఎందుకు రావటంలేదు. అందుకే ఆయా-ఆయా డిప్టర్స్ పోస్ట్ లో ఉండి డిప్టర్స్ ను పోర్ట్ సెంటర్స్ గురించి ఎప్పుడు వచ్చే వారాని అయినే డిప్టర్లు. ఎ ప్రాంతానికీ అయిన డిప్టర్లు కాదు. ఆయా ప్రాంతానికి అయిన అవునున్నాడో అనియటంలేదు. వర్సనల్ లేదండి అంటారు. వర్సనల్ లేకపోతే—గ్రామసమితి అయిర్వేజ్ ఉంది. రెండుమూడు సంవత్సరాల పార్టీ టరమ్ కోర్సు ప్రారంభించి కొంతమందిని తయారుచేయండి. పూర్తి ఎఫ్.ఎస్.ఎస్. ఉన్నవాళ్లు కావాలంటారా? అదుపటివారికి సరైన శిక్షణ ఉన్నది. చిన్నగా చదువుకొన్నవారు మనకు పనికిరారు. ఇటునున్నా— అటు వాళ్ళ— ఎటువంటి రెండు నున్నారే. కాబట్టి, పార్టీ టరమ్ కోర్సులు మనం పెట్టితీరాలి: ఇప్పుడు బ్రిటీష్ కాలపునాటి దురహంకారపుతత్వం ఇంకా దివాల్లుమెంటువారి పోలేదు. ఎవరూ పనికిరారు; ఏదీ పనికిరారు అని భావించటం వల్లనే ఏ చిక్కులు వస్తున్నాయి. యునానీ డిప్యూటీ డై రెక్టరును ఏప్రిల్ వేయండి. కాని దివ్యుని పాడి అఫ్ ది డిపార్టుమెంటునుమాత్రం టెక్నికల్ డిప్లొమాను వేయండి. ప్రెస్ లో ఒక ఆయనను ఆఫీసరుగా వేకారు అయినకు ప్రెస్ లో మోసే ఎటుకరులుకుందో తెలియదు. అతనిక్రింద టెక్నికల్ ఎక్స్ పర్ట్ ను వేకారు. వీళ్లు పనిచేయరు. రిజర్వైజ్ పీపులును పనిచేయవచ్చి అక్కడ వేకారు అది అందరికీ తెలుసును.

అటువంటి పరిస్థితులలో అక్కడ ప్రెస్ ఎల్లడన్నదో అక్కడ ఆఫీసు వేయటంకూడ అట్లాగే ఉన్నది. రెవెన్యూ డిపార్టుమెంటు డిప్యూటీ డై రెక్టర్ ను

తీసుకువచ్చి వేస్తే, ఇప్పుడు ప్లాకులలో నానా అవస్థలు ఉన్నాయి వారికి రెవిన్యూ మనోరథం, అఫీషియల్ బురోక్రాటిక్ మెంటాలిటీ ఉప్పిత మరొకటిలేదు. వారు వచ్చి వైద్యులమీద పెత్తనం చేయడం, యీ వైద్యుల గతి ఏమవుతుందో తెలియదు. ఆయుర్వేద కళాశాలలో డ్రగ్స్కు సంబంధించిన సబ్ జక్చుకూడ పెట్టించండి. అక్కడి విద్యార్థులకు ఫుల్ ఎక్స్పెండుచు ఇచ్చి, సంపూర్ణమైన విజ్ఞానం కలిగేటట్లు చేయండి. ఆసంపూర్ణమైన విజ్ఞానంతో వారు గాకూడదు అని అంటూ, ప్రభుత్వ పరిపాలన అందుకు తోడ్పడే విధంగా ఉంటూఉంటే ఎట్లా? ఈ విషయాలన్నీ ప్రభుత్వం సమగ్రంగా ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను. ఈ డిమాండును మేము వ్యతిరేకించడానికి సంసిద్ధంగా లేము. ఈ డిమాండుకు ఇంకా ఎక్కువ డబ్బు కావాలని కోరుతున్నాము. ఈ డిపార్టు మెంటును మినిష్టరుగారు ఉత్సాహంగా నడపాలని కోరుతున్నాము. గ్రామ సీమలలో ఎక్కువ హాస్పిటల్స్ పెట్టేందుకు—కనీసం ఆయుర్వేద డాక్టర్లను ఎక్కువ చేయటానికి—ప్రయత్నం చేయాలని కోరుతున్నాను. ఎలోమియో పత్రికకు కూడ ప్రభుత్వం రిజిస్ట్రేషన్ ఇస్తే బాగుంటుంది మన సోషలిస్టు ప్రజాస్వామ్యంలో, యీ వెల్ ఫేర్ స్టేటులో ప్రజలు హాస్పిటల్కు పోగానే “నా గవర్నమెంటు వచ్చింది; నేను వెళ్లగానే గవర్నమెంట్ ఎక్కువశ్రద్ధ తీసు కున్నది; నా జబ్బు నయమైనది; కనుక యీ గవర్నమెంటు వెయ్యికాలాలు వర్తిల్లాలి” అని ప్రజలు చెప్పకొనేటట్లు చేయాలని కోరుతూ నేను విరమిస్తున్నాను.

(sri P. Rajgopal Naidu in the Chair)

*డాక్టర్ ఆర్. అచ్యుతరామయ్య : అధ్యక్షా, Medical and Public Health Demand ను నేను support చేస్తున్నాను. మంత్రిగారు frank గా చాల inadequate budget అని చెప్పినందుకు ఆయనను ఆశ్రిందిస్తున్నాను. Medical కాల preventive and curative రెండు కాఖలు. Public Health కాల కలిపితే మొత్తానికి తలకి ఒక రోజుకు రీరీ నయాపైసలు వడింది. అట్లాంటప్పుడు ఎన్నో రకాలైన కంట్రైబ్యూషన్లు, గొడవలు ఉండడం చాల సహజం. మనదేశంలో మారుమూలలలో పుట్టిన వ్రతి పొరుడికూడ ఏదైనా జబ్బు వస్తే దానిని పోగొట్టి రక్షణ కలిగే అవకాశం ఉండేటట్లు చేయడం చాల అవసరం. అనంతపురికి యింకొక కారణము వున్నది. మన రాష్ట్రంలో pass అయిన graduate పొరుగు రాష్ట్రానికి వెడితే యిక్కడ మనం యిచ్చే జీతాలకన్నా ఎక్కువ యిస్తూ వుంటారు. అంతేకాదు. బాగా అభివృద్ధిలో ఉన్నది అని అనుకోవడే దేశాలలో, United Kingdom లో గాని, America లో గాని ఇక్కడ మనం ఇచ్చే జీతాలకన్నా 2, 4 రెట్లు ఎక్కువ

ఇస్తున్నారు. కాబట్టి వీరి scientists ను పెంచే ఏదో ఉపయోగించుకోవాలి. వారికి ఎలా ప్రోత్సాహం కలిగించాలి అనేవాటిని గురించి ఆలోచించాలి. కొన్ని ప్రశ్నోత్తర దangers కు వీరు expose అవుతూ ఉంటారు. వాటి infection అది మంటిని ప్రోత్సహించేందుకూ ఎదో కరుగుతూ ఉంటుంది. Battle field లో పండేటటువంటి వాడికి ఎలా స్పెషల్గా ఉంటుందో, వీటి గూడ అలాగే వైసు ఉంటుంది. అలాంటి భీమావలెనుల గాని, ఇంక వలెనులు గాని ఏమిట అవసరం X-ray exposure జరిగిన వాళ్ళకి కాదు. వాళ్ళ పిల్లలకు నననరాలిగా ఆ అవకాశం వచ్చేదానికి అవకాశం ఉన్నది. ఇటువంటి ఏమియాలలో వాళ్ళను పనిలో పెట్టుకుని పనిచేయించుకునేప్పుడు వాళ్ళకు కావలసిన ఏదో ఏదో వాళ్ళు ఏర్పాటు చేయాలి. చాలా hospitals లో డాక్టర్లు లేరు. అనేక ఎంటర్ప్రైజ్ మనుష్యులు కావడంలేదు. ఎందుకూ కావడంలేదు అనే విషయంకూడ గమనించాలి. జుట్టి ఎక్కువగా గయారు వస్తున్నారు. డాక్ట్రీప్రభుత్వం కి కాలేజీలు ఏర్పాటు చేసినది. అందులో రెండు ప్రభుత్వం సంస్థలని ఏర్పాటు చేసి ఆ ఎడ్యుకేషన్ సంస్థలను ఏర్పాటు చేశామా వారికి ఎంటిస్ గాని ఆర్టిస్ట్స్ గానూ బాగా ఉన్నాయి. అప్పుడే అక్కడ నయోరైన విద్యార్థులు అన్ని విధాల బాగా అభివృద్ధిలోకి వచ్చి బాగా నైపుణ్యం పొందన వాళ్ళుగా ఉంటారు. వైద్యానికి ముఖ్యంగా అవసరమైనవి జబ్బులు జబ్బులన్న వాళ్ళను పరీక్షించేయడం జబ్బులను గురించి అవగాహన చేసుకోవడం. ఈ అవకాశం బహుళం అన్ని రేఖలకన్నా మరేరేఖలోనే ఎక్కువ ఉన్నది. జబ్బుల వాళ్ళ ఇక్కడ చాలా ఎక్కువమంది ఉన్నారు. Clinical material ఎక్కువగా ఉన్నది. దానిని ఉపయోగించుకునేందుకుగాను ప్రతి college లో కూడ ఆ subject కు ఎక్కువమంది demonstrators ను ఏర్పాటు చేయాలి. అప్పుడే ఆ student చక్కగా చదువుకోనేదానికి, మనస్సుకు వట్టిండుకునేదానికి, క్రొత్త విషయాలను గ్రహించుకునేదానికి అవకాశం కలుగుతూ ఉంటుంది. అప్పుడుగాని స్థాయి రాదు. మనకు 4 Medical Colleges ఉన్నాయి. అనేకమంది experts ఉన్నారు. విశ్వందరిని ఆయా subjects కు ఏవ points అర్థం కావడంలేదో అవన్నీ బాగా తెలుసుకోనేటట్లుచేసి, అది record చేసి, అవసరం అయితే films కూడ తీసి, అక్కడక్కడ diagrams models వగైరాలు ఏర్పాటుచేసి చక్కగా రోదవరదేమార్గం ఏర్పాటుచేస్తే ఎక్కువ ప్రయోజనం ఉంటుంది. ఆ విధంగా చేస్తే యితర రేఖలలో చదువుకోనే విద్యార్థులకన్నా మన విద్యార్థులు ఎవరంగాను ఎక్కువగా ఉండరు. మన institutions కు వచ్చే యితరులు చదువుకోవాలి కానుకవాలి. ఇక్కడ clinical material ఎక్కువ ఉన్నది. ఇక్కడ ఉన్నటువంటి ఏమియాలన్నిటినీ ఒక చోట సమకూర్చి students ను బాగా

తయారుచేసే దానికి పీలు ఉన్నది ఇనిర దేశాలలో మలేగియా patients ఒకటి, అర అంటారేమో, ఆ అర చేపెంటుదగ్గర expert అయి వస్తాడు. ఇక్కడ మన పీథి మలుపునే కావలసివంతమంది patients ఉన్నారు. ఆ పీపెంటులో ఉండే విషయాలను గమనించి ఆ subject లో శిశురేదానికి బదులు ఆ జిజ్ఞేసేని యితరదేశాలకు వెళ్ళి వేర్వేరుకురావడం చాల గమ్యుత్తుగాను హాస్యాస్పదంగాను కన్పిస్తూ ఉంటుంది. రెండు Private institutions లో ఒకటి, కాకినాడలోని S. R. M. College. దానికి వశ్యంరాజుగారు అధ్యక్షుడు. డాక్టర్ ఎమ్. వి. కృష్ణారావుగారు Director. పీథు ఎంతో పట్టపడి బాగా improve చేయాలని ప్రయత్నం చేస్తున్నారు 2, 3, సంవత్సరాల క్రితం అది open చేయబోయేటప్పుడు సంకేతరెడ్డిగారు, అప్పుడు health minister, ముఖ్యమంత్రిమూడ, అక్కడ ఉండే ఆర్పుత్రిని అన్ని విధాల college కి అనుకూలంగా ఉండేటట్లు ఏర్పాటు చేస్తాము, upgrade చేస్తాము, కావలసిన సదుపాయాలన్నీ ఉల్పిస్తాము అని చెప్పారు. మూడవ సంవత్సరం వచ్చింది. Pre-Clinical అయిపోయింది. Clinical దానికి వచ్చారు. University ఒక కమిటీ వంపించింది. తనిఖీచేసి దాని పరిస్థితి ఎలా ఉన్నదో చెప్పమని. వారు తనిఖీచేసి చెప్పారు. Out patient section ను బాగా develop చేయాలని bed strength increase చేయాలని కనీసం 600 beds అయినా ఉండాలి వాటిని ఏర్పాటు చేయవలసిందని చెప్పారు. వాటికి మరం సుముఖంగానే ఉన్నాము. గాని budget లో token grant కూడ ఈ రెండింటికీ provide చేయలేదు. ఆ విషయం మంత్రిగారు గమనించి తగిన ఏర్పాటు చేయవలసిందని కోరుకున్నాను.

అయిర్వేది, యూనాని వగైరాలు ఉన్నాయి. అయిర్వేదం గొప్పదే. సోమోమ్యోవతి గొప్పదే. యూనాని గొప్పదే సిద్ధకూడ చాల మంచిదే. కాని పీటి పేరున అక్కడ విద్యార్థులు గమనించేదిమాత్రం అదికాదు. వేమొక syllabus చూచాను అయిర్వేదం కాలేకీది. అలోపతిలోఉండే anatomy, physiology, microscopy సమస్తము ఉన్నాయి. వాళ్ళకురాదు అక్కడ course ఉన్నది కాని వానిని బోధపరచేదానికి తగిన సిబ్బందిలేదు. కొంతమంది students ను వేను నూడడం తటస్థించింది. చాల అశ్రద్ధకరంగా ఉన్నాయి ఆ answers. పదై న ఒకటి చేయాలనుకుంటే ఖచ్చితంగా ఉపయోగపడేటట్లు చేయాలి. గవర్నమెంటు బాధ్యతవహించి అపిల్లలకు చదువు చెపుతామని, ఉద్దరించేవాళ్ళనుగా తయారు చేస్తామనిచెప్పి వాళ్ళకు ప్రవీణులవ్వకపోవడం చాలాజాప్రాయం. Government institutions అని పెట్టి glorifiedగా classes ను ఉద్దేశి,

పెంచుకున్నాం. వైద్యం, సేవామ అంటే వాడికి injection needle ఉండి Syringe తీసుకుని ఏదో ఒక injection ఇచ్చాల్సి. అప్పుడే వాడు ప్రత్యేకంగా recognise అయినట్లు feel అవుతాడు నిజంగా. అవిద్యార్థి వైద్యం చేయడంలో యువాని practice చేయడు, ఎలోమి యోవతి practice చేయడు, అయి ర్వేదం practice చేయడు. Advertisement లో ఉన్న ఎ పెన్సిలిస్ అంటే యిస్తున్నాడు.

(Sri P. Rajagopala Naidu in the Chair)

శాము దాక్టర్లుగా రిజిస్ట్రేషన్ కావడంకోసం పారవిధంగా చేయడం జరుగుతున్నది ఈ విషయంలో ప్రభుత్వం శ్రద్ధతీసుకొనవలసి యున్నది. ఈ పోతే సంఘాని కీమి protection వుండదు.

తరువాత L. M. P.—sub-graduate course తీసివేయడం జరిగింది. రూరల్ ప్రాంతంలో యిది దిక్కులేనిచారిత్రాంశం ఎర్పడింది. అది తీసివేయడం చాలా విచిత్రం అని చెబుతున్నది. అందులో higher studies కు అవకాశం ఇచ్చి, మరల ఆనాటి రంగం లుగ జేస్తే బాగుంటుందేమో చూడవలసివుంది.

తరువాత, ఆగ్నిశరీ పాల్తు అనిపిస్తున్నది అనే విషయం—ఎడాదో, ఎడ్లెర్ల మో ఒక గోర్లు పెట్టారు. అందుకు 41 వేలు provide చేశారు. ఈ సంవత్సరానికి 30 అన్నారు. మూర్ఖులందాకు, జిల్లేడుపాలు కళ్ళలో పోయకుండా వారు చేస్తే చాలు. సాధారణంగా వచ్చే జ్వరాలు నయం చేయగలిగితే చాలు. ఈ గోర్లును మన జిల్లాలో మూడు, నాలుగు సెంటర్లులో open చెయ్యవచ్చు. జిల్లా ఆసుపత్రులలో కూడా తగినన్ని beds వున్నాయి, చికిత్స చేయడానికి తగిన ప్రదేశాలున్నాయి. కనుక వారు బాగుచెయ్యలేకపోయినా fundamentals తెలుసుకునివుంటే చాలు. ఫలానిది చెయ్యకూడదనేది వారికి తెలియజేస్తే చాలు. అవిధంగా చేసినప్పుడు రాష్ట్రంలోని అయిదారువేల గ్రామాలుకు మన వైద్యం సహాయం కల్పించడానికి అవకాశం వుంటుంది.

Honorarium మనిషినిబట్టి తిన్న తిన్నంగా ఇస్తున్నారు. దానిని ప్రభుత్వం గమనించవలసి యున్నది.

చాలా చోట్ల primary health centres function చేయడంలేదు. అక్కడ ఏదీగా దాక్టర్లు వుండేట్లుగా చేయాలి. తగు సౌకర్యాలు అక్కడ లుగ జేయాలని కోరుకున్నాను.

*శ్రీ యస్. వి. కె. ప్రసాద్ (చెన్నై): అధ్యక్షా, మంత్రిగారు ఇచ్చిన పోల్ లో మనకు డబ్బు చాల తక్కువగా వున్నందువలన, వెర్సనల్—దాక్టర్లు—

కూడ చాల కొద్దిగా వుండుటవలన చాల రేషన్ పనుకొనవలసివస్తున్నదని, రాష్ట్రములోని జనానికంతటికీ దీనిని జాగ్రత్తగా ఉపయోగించుకొనవలసి వస్తున్నదని చెప్పారు. ఇది అందరూ ఏకీభవించవలసిన విషయమే. అయితే యీ వున్నదబ్బును, రిసోర్ సెస్ ను, వర్సనెల్ ను ఏ విధంగా ఉపయోగిస్తున్నారు? అనే విషయమునకు సంబంధించి మాత్రం శ్రీ వావిలాల గోపాల కృష్ణయ్యగారు చెప్పినదానినే మరల నేను రిపీట్ చేయవలసివస్తుంది. ఈనాడు ప్రజలకు వైద్యసౌకర్యము సరిగా జరుగుటలేదు. ఈ విషయము ఏ ప్రాంత మునకు వెళ్ళినా తెలుస్తుంది. అక్కడవుండే డాక్టరు పెద్దవారు ఆయినకొద్దీ, అధికారములు ఎక్కువ కలిగియున్నకొద్దీ వారు హాస్పిటల్సును తమ స్వంత ప్రాక్టీసుకొరకు సాధనములుగా ఉపయోగించుకొనుచున్నారు. ఏ ప్రాంత మునకు వెళ్ళినప్పటికీ యీ ఆందోళన ప్రజలనుండి మనకు కనిపిస్తుంది. డబ్బు యిచ్చుకుంటేనేగాని యీ హాస్పిటల్సులో ప్రజలకు వైద్యసౌకర్యము కలుగుట లేదు. ఈ విషయము అందరికీ తెలుసుకూడ. రోజురోజుకు యీ పరిస్థితి మరింత విషమిస్తున్నదితప్ప, ఇందులో ఎంతమాత్రము మార్పు రావడములేదు. కొన్ని కొన్ని చోట్ల వస్తున్న కేసులనుబట్టి చర్యలుకూడ తీసుకుంటున్నారు. సంవత్సరం న్నర క్రిందట వరంగల్లు యం. జి. యం. హాస్పిటల్ యొక్క సూపరింటెండెంట్ గారిపై కొన్ని చార్జెస్ వచ్చాయి. మంత్రిగారు దానిపై వెంటనే చర్యతీసు కున్నారు. ఆయన్ని సస్ పెండ్ చేశారు. అది అభినందించవలసిన విషయమే. అయితే, అంతకుంటే సీరియస్ సమస్యలు అక్కడ ఆంధ్రవాత ఉత్పన్నమైనవి. జిల్లా మెడికల్ ఆఫీసర్ గా వుండేవాడు అక్కడకి సూపరింటెండెంట్ గా వచ్చారు వారిపై చేయబడిన శీత్రమైన ఆరోపణలు ఎటువంటి బాధ్యతగల వారు చేశారో, ఆ మొదలగు వివరములలోనికి నేనిప్పుడు పోవలెనుకొనడం లేదు. కాని, దానిపై చాల ఆలస్యంగా—దాదాపు ఆరు నెలల పురువాత—చర్యతీసుకొనడానికి ప్రయత్నములు జరిగినవి. అంటే—అకస్మాత్తుగా విచారణ జరిగింది. ఆ విచారణపై వరంగల్లులోని మధ్యతరగతి ప్రజలు, డాక్టర్లుకూడ అనుకున్నదేమంటే—ఆ ఎంక్వయరీ చాల పార్షియల్ గా జరిగినదని. వారిపై ఆరోపించబడిన చార్జెస్ చదివితే మీకుకూడ చాల ఆశ్చర్యం కలుగుతుంది. బాధ్యతకలిగిన జిల్లా మెడికల్ ఆఫీసర్, అక్కడ కాలేజీని అన్నివిధములుగాను అభివృద్ధిచేయవలసిన బాధ్యత కలిగినవారు—వారిపై చేయబడిన చార్జెస్ చాలవివరితమైనవి. ఆయన తమ సొంత ప్రాక్టీసుకొరకు దీనిని ఒక సాధనంగా చేసుకున్నారనేది. ఎంక్వయరీ జరిపారు; పెద్దలే వచ్చారు. ఇతే ఎవరిపైనైతే యీ చార్జెస్ మోవబడిందో వారే యీ ఎంక్వయరీని ఆర్గనైజ్ చేశారు. వారే వ్యక్తులను ఏలిపించడము, తెటర్లు వ్రాయడము జరిగింది. కొన్ని

కొన్ని సందర్భములలో యీ ఎంపికలను ఎంపి విచిత్రముగా జరిగినవింటే— వచ్చివారు ప్రశ్నలు పెట్టుంటే, ఎవరిపైనయితే చార్జెస్ మోపబడినా, వారే మధ్యలో కల్పించుకొని వారుకూడ ప్రశ్నలు పెడుడం జరిగింది. ఈ విధంగా ఆయన మోఖిలైజ్ చేసి, తనకు అనుకూలమైన వారిని ఏలిచి తీసుకువచ్చారు. వ్యతిరేకమనుకున్న వారిని తీసుకురాలేదు. రస్సుని నోటీసులు కూడ చాలేదు. నమ్మకం లేనివారిని పిలువలేదు. నమ్మకం వున్నవారిని మాత్రమే పిలువడం జరిగింది. ఈ విధంగా విచారణ జరిగిపోయింది. అందువలన చార్జెస్ మోపిన వారు, విచారణలో పాల్గొనడానికి నిరాకరించారు. ఇటువంటి విచారణలో మాకు సంబంధంలేదని చెప్పారు కూడ. గడచిన ఆరేడు నెలలలో వరంగల్లులో ఇటువంటి ఏకైకమైన సంఘటన ఎప్పుడు జరిగివుండలేదు; యీ విషయమును స్థానిక పత్రికలు చాల తీవ్రమైన సమస్యగా పేర్కొనడం జరిగింది. ముంత్రిగారు యీ విషయములో సక్రమమైన విచారణ జరిపించాలి. ఇదివరకు ఇటువంటి సమస్య వచ్చినప్పుడు మంత్రిగారు ఎంటనే వర్య సేసుకున్నారు. ఇప్పుడు ఎందుకు ఆలస్యం జరిగిందో తెలియదు. అందుకు బాధ్యులెవరో విచారించి, ఇచ్చటకైనా దానిపై సరియైన విధముగా విచారణ జరుపుటకు ప్రయత్నించ వలసిందిగా కోరుకున్నాను. అక్కడ సంప్రదింపులు ఎవరైతే చేశారో వారిని, సాక్ష్యం చెప్పడానికి ముందుకువచ్చినవారిని కూడ లొంగదీసుకొనడానికి ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నవి; మధ్యతరగతి ప్రజలు ఎంతో ఆందోళన చెందుతున్నారు. కనుక ఎంటనే దీనిపై విచారణ జరుపవలసినదిగా మంత్రిగారికి మరొకసారి మనవి తేస్తున్నాను.

టి. బి. హాస్పిటలు విషయం ఉన్నది. దీనిని గురించి శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు కూడ చెప్పారు. హాస్పిటలులోని రోగులకు తిండి కూరుకుటలేదు. ప్రభుత్వం యిచ్చే డబ్బులో కొంతభాగమైన మాకు యివ్వడం లేదని వారు ఆపేదనతో చెబుతున్నారు. అంతకంటే ఏమిచేస్తారు? హోల్స్ లెస్ నేస్ వారు చేసేదేమిటి? సర్ప్రైజ్ గా వెళ్ళి ఎవరైనా శాక్ చేస్తారా? మంత్రిగారు ఎప్పుడైనా వడతారా? ఏ అధికారివైనా, కనీసం డైరెక్టరు ఆఫ్ మెడికల్ సర్వీసెస్ వైనకూడ నమ్మకం లేకుండాపోయే పరిస్థితులు ఏర్పడినాయి. టి. బి. హాస్పిటలులో జరుగుతున్న వ్యవహారాలవల్ల నైతేనేమి, వరంగల్లులో జరిగే వ్యవహారంవల్లనైతేనేమి మెడికల్ డిపార్టుమెంటు యీ పరిస్థితికి వచ్చింది. దీనిని మంత్రిగారు జాగ్రత్తగా ఆలోచించాలని మీ ద్వారా వారి దృష్టి తీస్తున్నాను.

మెడికల్ ఎడ్యుకేషనుకు సంబంధించిన విషయమున్నది. మన రాష్ట్రంలో ఇతర అన్ని రాష్ట్రములలోంటే ఎక్కువ మెడికలు కాలేజీలున్నాయి. రెండు

ప్రయివేటు గాలీలుకూడ ఉన్నాయి. అవి సక్రమంగానే పనిచేస్తున్నాయని మంత్రిగారిచోటులో ఉన్నది. కాకినాడ మెడికల్ కాలేజీ విధంగా పనిచేస్తున్నదో నాకు తెలియదు కాని వరంగల్లులో ప్రభుత్వం సహాయంతో ప్రారంభించిన మెడికల్ కాలేజీ మాత్రం సమచంద్రకులలో వడినది. అది చిక్కలలో వడిందనే విషయం ప్రభుత్వానికేకూడ తెలుసుననుకొంటాను. ఆంధ్రప్రదేశ్ వంటి బాధ్యత గల ప్రతిక ఆ కాలేజీ వ్యవహారాల గురించి ఒక వ్యాసం వ్రాసింది ఇదివరకు ఛార్జెస్ వచ్చి ఎవరిమీద ఎంక్వయరీ జరిగిందో, ఆ జిల్లా మెడికల్ ఆఫీసు, ప్లాంట్ టెక్నరు, అక్కడవున్న జిల్లావరిషత్తు సెక్రటరీ వీరు సుగ్రురులైన ఆచరణలో ఒక క్లిక్ గా తయారయి పోట్రోలు చేసుకుంటూ, ఏమి పాపున్ హోల్డు ప్రావర్తీగా నడుపుతున్నారు ఆ విషయం ఎచ్చింది. ఆంధ్రప్రదేశ్ వారు వీరు ఛార్జెస్ పెట్టితే నమ్మక వారికి సంపూర్ణంగా విశ్వాసం గల ఒక పిల్లని వరంగల్ పంపించి వారు అక్కడివారితో అన్ని వ్యవహారాలకూడ మాట్లాడి యిచ్చిన అద్దెప్రాయాన్ని సప్రవరి 12వ తేది ప్రతికలో ప్రచురించారు. కాలేజీ పరిస్థితి ఈ విధంగా ఉన్నది. కాలేజీ సొసైటీలలో ఎవరు ఉన్నారో, మేనేజింగు కమిటీలో ఎవరున్నారో, గవర్నింగ్ బాడీలో ఎవరున్నారో ఎవరికి తెలియదు. ఇంతవరకు జనరల్ బాడీ మీటింగు జరుపలేదు. ప్రైవేటులో జరిపారట, కొంతమందిని పిలిచారని, కొంతమందిని పిలవలేదని, పిలవబడినవారికి కూడ ఆ సంగతి తెలియలేదని అంటున్నారు. ఆ కాలేజీనినడిపే సొసైటీకి మినిట్స్ లేవు. కాంక్షను లేకుండా డబ్బు ఖర్చుచేశారని, మిస్ ఎప్రోప్రియేషన్ కూడ ఉన్నదని ఛార్జెస్ వస్తున్నది. ఆడిట్ రిపోర్టులో కూడ ఎటువంటి విషయాలు ఎవరలుగా చెప్పడం జరిగింది అందువల్ల వరంగల్ మెడికల్ కాలేజీ వ్యవహారం చిక్కలలో పడ్డది. గత రెండు కమిటీ సమావేశములో దానిని సాధ్యమైనంత స్వరలో ప్రభుత్వం తీసుకోవాలని కోరడం జరిగింది. ప్రభుత్వంవారు సానుభూతితో ఆలోచిస్తామని ఆ తీర్మానం ద్వారా వచ్చిన సందర్భంలో చెప్పారు. ప్రభుత్వం ఇప్పుడు తీసుకోదానికి సిద్ధంగా లేదు. యీవిధంగానే యంకా 1, 2 సంవత్సరాలు ప్రయివేటు మేనేజిమెంటు క్రిందనే ఉంచాలనుకొంటున్నట్లు తెలుస్తున్నది. ఇక్కడి పరిస్థితులు మాత్రం కాలేజీ సక్రమంగా నడుస్తుందనుకోదానికి వీలులేకుండా ఉన్నాయి. శ్రీ సంజీవరెడ్డిగారు ముఖ్యమంత్రిగా వున్నప్పుడు దాదాపు 15 లక్షల రూపాయలు వసూలు చేసినట్లయితే ప్రభుత్వం తప్పకుండా తీసుకుంటుందనే హామీపైననే యీ మెడికల్ కాలేజీని ప్రారంభించడం జరిగింది. ఇప్పుడు అంతకంటే ఎక్కువదాఖ్యే వచ్చియుండవచ్చు. కాని యిప్పుడు ఉన్న డబ్బుతో దాని కనీస అవసరాలుకూడ తీరవు. 1 జనవరి, 1962 నుంచి క్రొత్తక్రొత్త డిపార్టుమెంటులను కూడ తెరవవలసిన అవసరం వున్నది.

దబ్బులేదు, బిల్లింగు ముచిట్లలో వేయడానికికూడ దబ్బులేవు అందువల్ల ప్రభుత్వం తగు చర్య తీసుకోవడం అవసరమని తెలుపుతున్నాను.

పబ్లిక్ హెల్త్ విషయంలో యింకొంటి పున్నది. మలేరియా ఇ లేడి కేసులు అంటారు. ఆ మునిసిపాలిటీలో దోమలతో వివరాలమైన కారణగా వుంటున్నది. బెజవాడవంటి పట్టణాలలో ప్రభుత్వమే అటువంటి సౌకర్యాలు తీసుకొని వ్రయత్నం చేస్తుందని ప్రతిపక్షాలలో చదువుతున్నాము. మరి, వరంగల్లులో అటువంటిదేమీ కూడ జరగడంలేదు. గ్రామాలలో కొంత ప్రయత్నం జరుగుతోంది కాని నిజాంలో ఏమీ జరుగుటలేదు. అంద వల్ల ప్రభుత్వం నగు చర్యలు తీసుకోవాలి. వరంగల్లుదగ్గర ఒక గ్రామంలో పై లెరియా తీవ్రంగా వ్యాపించి యున్నది. ప్రతి గ్రామాలనుకూడ వ్యాపిస్తున్నది. దానిని కంట్రోలు చేయాలని డైరెక్టరుగారికి చప్పడం జరిగింది. పోల్స్ లెస్ సెస్. ఫండ్సు లేవు. యూనిట్స్ లేవు మేమిం ఏమీ చేయలేము అంటున్నారు. అటువంటివాటిని అదుపులో వుంచడానికి ప్రభుత్వం నగు చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతూ ఇంతటితో ముగిస్తున్నాను.

*శ్రీ ఎం. కోటిరెడ్డి : అధ్యక్షా, మంత్రిగారు ప్రవేశ పెట్టిన మెడికల్ డిమాండును బలపరుస్తూ ఒకటి రెండు విషయాలు వారి దృష్టికి తీస్తున్నాను. కాడపల్లి గ్రామంలో ప్యాంక్ ఓపెని వారొక ఎరువుల ఫ్యాక్టరీ కట్టారు. దానికి licence విషయంలో హెల్త్ అఫీసరుగారొచ్చి చూచి అది గ్రామందగ్గరగా ఉన్నది కాబట్టి 10 H. P. machinery పెట్టడానికి వీలులేదని refuse చేశారు. అయినా plant కట్టుకూనే ఉన్నారు. 75 H. P. plant పెట్టడానికి వర్మిషన్ కావాలని అప్లికేషను పెట్టారు. దానిమీద అది Industrial area గా declare చేస్తేకప్పు permission యివ్వడానికి వీలులేదని అందువల్ల అవిధంగా declare చేయడానికి అవకాశాలున్నాయో; లేదో డైరెక్టరుగారు పరిశీలించాలని వ్రాశారు. పంచాయితీలోద్భవారు కూడ ఒక తీర్మానంచేసి పంపించారు. 27-8-1957 వ తేదీన కొన్ని కండిషన్సు పెట్టి లైసెన్సు యివ్వవచ్చునని డైరెక్టరు గారు వ్రాశారు. మొట్టమొదట 10 H. P. plant కు permission యివ్వడానికి వీలులేదన్న ప్రకారంలో 75 H. P. machinery పెట్టడానికి వర్మిషను యిచ్చారు. అక్కడ 75 H. P. plant పెట్టారు. అది వనిచేస్తున్నది. ఆ తరువాత permission లేకుండా దాదాపు 500 H. P. తో ఒక బ్రహ్మాండమైన సూపర్ ఫాస్టేట్ ఫ్యాక్టరీ కట్టారు. Medical Officer వచ్చిచూచి కొన్ని మార్చనలు చేశారు. 10, 15 కండిషన్సు పెట్టి వ్రాశారు. ఆ Conditions లో ఒక్కటికూడ పూర్తిచేయలేదు. ఫ్యాక్టరీ కట్టారు. 4 నెలలవంచి

పనిచేస్తోంది. ప్రజలు ఎన్నో మహిళల్ని పెట్టారు. Prosecution చేయడానికి కూడా తీర్మానాలు చేశారు. ప్రభుత్వం మాత్రం యిందులో ఏ విధమైన శ్రద్ధ తీసుకోవడంలేదు. Health Officers కు petitions పెట్టడం జరిగింది. 500 H. P. plant ఊరుచానుకొని వుండడంవల్ల ప్రజలకు నిద్రలేక పోవడమే కాకుండా ఆ పొగను, వాసనను భరించలేకుండా ఉన్నారు. క్రొత్తవాళ్లు అచ్చటకు వెడితే ఒక్క రోజు నిమిషాలుకూడా నుంచోలేరు. వివరాలమైన వాసనవల్ల ప్రజలకు అనారోగ్యం కలుగుతోంది. దగ్గరలోవున్న కృష్ణా మెయిన్ కెనాల్ లోకి water వదులుతున్నారు. Guntur Water Works కి అక్కడినుంచీ నీరు వస్తుంది. అందువల్ల ప్రజల ఆరోగ్యానికి భంగం కలిగిందా వున్నది. ప్రభుత్వం చారు యీ విషయంలో వెంటనే శ్రద్ధతీసుకోవాలని కోరుతున్నాను.

ఆ ఫ్యాక్టరీని ఆరోగ్యకరమైన కనడిషన్లు నిర్వహించే వరకు దానిని ఆపి ప్రజలకు sound లేకుండా ఏమిచేయాలో చెప్పి, ఆరోగ్యానికి భంగకరము కాకుండా dust లేకుండా చేస్తేనప్పుడు వారికి లై సెన్సు ఇవ్వడానికి వీలులేదు. దాదాపు 15, 20 వేలమంది నివసిస్తున్న గ్రామం అది. అంత పెద్ద గ్రామానికి 150 అడుగులు అనుకునే ఫ్యాక్టరీ ఉంది. అంత పెద్ద ఫ్యాక్టరీని గ్రామానికి దగ్గరలో పెట్టి ప్రజలకు అనారోగ్యం కలిగిస్తూంటే, లై సెన్సు లేకుండా నడుపుతుంటే, ప్రభుత్వం అనేది ఉందా, లేదా అనే అనుమానం వస్తుంది. పిటిషన్లు పెట్టుకుంటే ఆలకించే డిక్కుకూడ లేదు. దాదాపు 1½ సంవత్సరాల క్రిందట 10-10-59 న పెనుమాక గ్రామంలో రూరల్ డిస్పెన్సరీ పెట్టారు. సంవత్సరం న్నరనుంచి ఇంతవరకు జీతంలేదు. ఈ విషయమై స్పెషల్ ఆఫీసరుకు, మెడికల్ ఆఫీసరుకు, వ్రాసాము. మినిస్టర్ గారికి వ్రాశాము. ఎవరికి వ్రాసినా ఆలోచిస్తున్నా మంటామ కాని ఒకటిన్నర సంవత్సరాలనుంచి ఇంజనీరుకు జీతం లేదు, ఎలా ఆలస్యం అవుతుందో? నేను ఆయిదారుసార్లు ఆఫీసుకు వెళ్లాను. అడిగాను. ఏడు మాసాలు పెట్టుకన్న తరువాత బిల్లు రిటర్న్ చేశారు. సర్టిఫికేటు ఎదో రాఖలుకాలే దిన్నారు. ఎప్పుడో మొదటనే పంపించారు. కాని లేపు అన్నారు. మరల తీసి పంపించారు. జిల్లాబోర్డువారు రికమెండ్ చేసి పంపారు. బోర్డులు పోయి వరిషత్తులు వచ్చాయి. జిల్లావరిషత్తువారు రికమెండ్ చేసి పంపారు. ఇంతమంది రికమెండ్ చేసి పంపినా ఆ కాగితం తేలకుండా ఒకటిన్నర సంవత్సరాల నుంచి జీతం లేకుండా పనిచేస్తున్నాడంటే ఇది ఏమి ప్రభుత్వమో అర్థం కావడం లేదు. మెడికల్ డిపార్టుమెంటు, పాల్కు డిపార్టుమెంటు ఎంత శ్రద్ధ తీసుకుంటున్నారో దీనినిబట్టి అర్థం అవుతుంది. ముఖ్యంగా కాడేపల్లి గ్రామంలో 15, 20 వేల జనానికి అనారోగ్యమైన పరిస్థితులలో ఫ్యాక్టరీ run అవుతోంది.

కాబట్టి దానిని stop చేసి అనాలోగ్యంగా కావలసిన గెన్డీషన్లు ఏర్పర్చి జయన గరువాన తీసేస్తూ ఉన్నట్లు సీనియర్ కోరునూ నమిస్తున్నాను.

*శ్రీ టి. నాగేశ్వరరావు (రాజ్ - రిజర్వర్) : అధ్యక్షా, ఆసుపత్రుల విషయంలో కిల్లా పాక, స్వార్థర్స్ లో కాని, తాలూకా పాక స్వార్థర్స్ లో కాని ఒక్క విషయం అందరూ చెబుతున్నారు. అందరినీ ఒకే పాకం పాగా పెరిగిపోయిందని అందరూ చెబుతున్నారు. అక్కడకు వస్తూ వచ్చినా పావలా కాని, అర్థపాపాయ కాని అంచం సీనియర్లు మామూలు దొరగడం లేదు. అంచం పడితేను అన్ని చోట్లా వ్యాపించిపోయింది. పశుపట్నం పోస్ట్ పాకం పట్టికోడి కూడ Cancer Patient ను bed ఎక్కించాలంటే 25 రూపాయ అంచం సీనియర్లు సంగంబులున్నాయి కానీనాది టి. టి. వార్డు అన్నది టి. టి. కో. బాధ పడుతున్న వారు అక్కడకు వచ్చినా అంచం దొరగని పట్నం అన్నాయి. టి. మెంజేషన్ మీక, అంచాలమీద ఆధారపడి ఉన్న ఆస్తున్నారు. సీనియర్లకి అక్కడ సలహాలు దొరగడం లేదు. మామూలు వైద్యం విషయములో కూడ ఇంట్లో రావాని చప్పు ఉన్న సీనియర్ల వైద్యం ఉన్నాయి. ఎడంగాను free గా ఉన్నాడు అదగడంలేదు. దీనిని ప్రభుత్వం గుర్తించి వెంటనే తగిన చర్యలు తీసుకోవాలి. తాలూకా ఆసుపత్రులలో బాక్సర్లు లేనివి ఉన్న ఉన్నాయి. భద్రాచలం తాలూకాలో కూనవరంలో ఆసుపత్రుల నుంచి డాక్టర్లు లేకుండా నమస్తోంది పట్నం ప్రాంతాలలో డాక్టర్లు ఎంత అవసరమో ప్రభుత్వం గుర్తించాలి. ఆసుపత్రుల నుంచి డాక్టర్లు లేకుండా, రాజ్ లు పోస్టులలో trained నర్సును గురించి గత లక్షలు నుంచి చెబుతూనే ఉన్నాము. కానిని గురించి సమాధానం లేదు, ఇటువంటి విషయాలు కూడ ప్రభుత్వం ఆలోచించడంలేదు. ప్రతి తాలూకా పోస్టులలోను trained నర్సును పేషంట్లకు నవ్వకుండా వేస్తాము. గుర్తుంచుకుంటాను అంటారు, trained నర్సు లేదు; డిస్టర్బ్ లేదు; peon లేదు. Bed strength 18 మాత్రమే ఉండేది. అవి కూడ పాడైపోయిన మంచాలు. ఎలక్ట్రిసిటీ లేదు-ప్రక్కనే ఎలక్ట్రిసిటీ ఉన్నాటాడ కాలుగైదు సంవత్సరాల నుంచి నేను, డాక్టర్లు వ్రాస్తున్నా ఎలక్ట్రిసిటీ రావడంలేదు. ఏ. డబ్ల్యు. డి. చాక్కు ఏమీ క్రొద్ద తీసుకోవడంలేదు. ఆ రిల్లింగ్ ఎవరి పనులలో ఉన్నదో! ఇవన్నీ గమనించి ప్రతి తాలూకా పోస్టులలోను ఒక trained నర్సు ఉండేట్లు చూడాలి Wards extension విషయంలో కూడ రాజ్ లు పోస్టులలో వార్డు ట్రైబునాని విజ్ఞప్తులు చేపెనా ఇంతవరకు ఏమీ చర్య తీసుకోలేదు. బ్లాకులలో పాల్తు విజ్ఞప్తులు. పాల్తు అప్పింట్లు, పాల్తు అనస్పెక్టర్లు పనిచేస్తున్నారు. వారిమీద

ఎవరికి అధికారం ఉండాలనే విషయంలో బి.డి. వోలరు ఉండాలని అన్నారు. అయితే జిల్లాలో పాల్తు ఆఫీసరు ఒకడు ఉంటాడు, బి.డి. వోలరు ఈ విషయాలేపీ తెలియవు. 1959 లో గోదావరికి వరదలు వచ్చినపుడు క్రొత్తపేట తాలూకాలో పుల్లెటిళ్ళు బ్లాకులో బి.డి. వోలరు పాల్తు ఇన స్పెక్టరును flood duty ని వెళ్ళాలని అన్నాడు. మెడికల్ ఆఫీసరు epidemic cases ఉన్నాయి; చాటికి వెళ్ళాలని అన్నాడు. అతడు దేనికి వెళ్ళమిండా ఇంటివద్ద కూర్చున్నాడు దేని అవసరము, ఎట్లా పని చేయించాలి—పాల్తు ప్రాముఖ్యతను బి.డి. వోలరు గుర్తిస్తాడు? బ్లాకులో వుండే పాల్తు పోలిటర్లు ముందైన పాల్తు పాల్తు ఆఫీసరు కంట్రోలులో ఉండాలనే ప్రధానమైన విషయం. క్రొత్తపేట తాలూకాలో ఒక సీనియర్ పాల్తు అసిస్టెంటు వుంటే అలెనిని తీసిపారేసి జూనియర్ ను నియమించారు. పాల్తు ఆఫీసరుకు అధికారం వుంటే అట్లా జరిగేది కాదు. అందువల్ల వారిని పాల్తు ఆఫీసరు కంట్రోలులో పెట్టాలనేది ప్రధానమైన విషయం. ఫస్టు గ్రేడ్, సెకండ్ గ్రేడ్ మునిసిపాలిటీలున్నాయి; అక్కడ మెడికల్ ఆఫీసరును పేస్తున్నారు. వారికి పని ఏమీ లేదు, నామక: గానే ఉంటుంది. ఆ పనిని ఒక సీనియర్ పాల్తు ఇనస్పెక్టరు చేయవచ్చును. ఈ విధంగా మునిసిపాలిటీలలో వుండే నామక: పనితో ఎక్కువమంది waste అయిపోతున్నారు. ఈ మునిసిపాలిటీలలో ఒక సీనియర్ ఇనస్పెక్టరును వేస్తే పనిచేయించవచ్చును. మలేరియా యూనిట్స్ లో జిల్లాకు ఇద్దరు మున్సిరు డాక్టర్లు పనిచేస్తున్నారు. టి. ఏ. బిల్సుమిచ సంఘం పెట్టడం, పాల్తు ఇనస్పెక్టరు check చేయడంతప్ప వారికి పని ఏమీ లేదు. మలేరియా యూనిట్లకు కూడా ఒక సీనియర్ ఇనస్పెక్టరును వేస్తే మునిసిపాలిటీలలో వుండే మెడికల్ ఆఫీసరును మలేరియా యూనిట్లలోని డాక్టర్లను ఎక్కువ రకంగా ఉన్న వల్ల ప్రాంతాలకు తరలించి వైద్యం చేయిస్తే కొన్ని పండుల కేంద్రాలలో వైద్యం చేయించవచ్చును. వీరిని అనవసరమైనదొట్ల ఉంచి వారి విలువైన duty ని వృధా చేస్తున్నారని ప్రభుత్వం గుర్తించాలి. అదేవిధంగా, పిల్లలు, వల్లులు సరిగా ఉన్నారా, అవారం సరిగా ఉందా లేదా—ఇటువంటి చాటిని గురించి గ్రామాలలో తిరుగుతూ కాగితం మీద అంకెలు తయారుచేయడం పాల్తు పోలిటర్ల పని, వారికి సరియైన పని లేదు; ప్రచారం సరిగా చేయడంలేదు. Health side, nursing side వారికి కొంత బ్రయినింగ్ ఇచ్చి వారిని పాల్తు పోలిటర్లుగా పంపుతున్నారు, వారిని trained nurses గా చేసినట్లయితే, బ్లాకులలో మంత్రసానుల guidance మాత్రమే సరిపోదు కాబట్టి వీరు కూడా ఉపయోగపడతారు. బ్లాకులలో పోల్తు పోలిటర్లను trained nurses గా మార్చి పనిచేయిస్తే కాగుంటుందని కోరుతూ ఇంతటితో విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ టి. లక్ష్మీనారాయణరెడ్డి (అనపర్తి): అధ్యక్షా, ఈనాడు మనముందున్న పద్ధతులను విలవరస్తున్నాను. మంత్రిగారు యిచ్చిన నోట్ లో ఆంధ్రప్రదేశ్ లో మెడికల్ రిలీఫ్ కు సంబంధించి చాల rapid strides చేసినదని చెప్పాడు. అది కొంతవరకు నిజమేననిపిస్తోంది కాని rapid strides చేసినదని సంతుష్టిపడడానికి ఎక్కడా నావకాశంలేదని ఆంధ్రప్రదేశ్ లో అవసరాలను దృష్టిలో పెట్టుకుంటే rapid strides పద్ధత వచ్చుకోసేంకా తనని అనకంబును. జనాభా చూసుకున్నప్పుటికి మనలో ఉన్న తిండిలేనివారి సంఖ్య దేశం స్టార్వేషన్ లెవల్ లో ఉన్న కారణంలే అనారోగ్యం చూసుకున్నా చూసాడు పొందిన అభివృద్ధి పెద్ద అభివృద్ధి అని చెప్పడానికి విలువేదముకుంటాను. ఏమైనప్పటికీ యీ పద్ధతి క్రింది ఏ పోట్లు మాత్రమే అలాటే పయదం చాల విచారణగా ఉంది. మనది ఎల్వేరుస్టేటు అంటున్నాం, ప్రజలకు నాలు ప్రధానమైనవని అనుకుంటూనే ర్ కోట్లకు మించిన డబ్బు కేటాయింపు పోవడం మరదృష్టకరం. అభివృద్ధి కొంత జరిగింది, ఎక్కువ ఆసుపత్రులు నిర్మించుకోగలిగాం. ఎక్కువ సిబ్బందిని నియమించడం జరిగింది. ప్రస్తుతం ఉన్న ఆసుపత్రులు ఎట్లా పనిచేస్తున్నాయనే దానిని గురించి శ్రద్ధ తీసుకోవాలి. దెవలపీ మంటు పైదని గీసు మన్నంత శ్రద్ధ ప్రస్తుతం ఆసుపత్రులు ఎట్లా పనిచేస్తున్నాయనే దాని గురించి గణితంత శ్రద్ధ లేదని నేను అనుకుంటున్నాను. మంత్రిగారు క్రొత్తగా పోస్టు ఫాలియో తీసుకున్న తరువాత పాల్తువిజిటర్ల కమిటీలను ఏర్పరుస్తామన్నారు. చాలాచోట్ల అది ఇంకా జరగలేదు. పద్దేపద్ద ఆసుపత్రులపైన ఉన్న క్రిటిసిజమును తేలియజేసి సర్దుబాటు చేసుకునే సావకాశం లేకుండా ఉంది. ఇప్పటికైనా మించినదిలేదు. కమిటీల విషయంలో శ్రద్ధ తీసుకుంటారనుకుంటాను. ఆసుపత్రులలో డాక్టర్లు, నర్సులు, పేషెంట్ల విషయంలో శ్రద్ధ మర్యాద చూపడంలో చాలా లోపంగా ఉంది నక్రమమయిన మర్యాద యివ్వడములేదు. Ill-treatment చేస్తున్నారు. ఎగిస అదరణ చూపించాలని ఇన్ స్పెక్టర్స్ ఇన్వాలిని కోరుచున్నాను. పల్లెటూర్లలోని ఆసుపత్రులలో మందులు లేక కష్టంగా ఉంది. డాక్టర్లు ఉన్నప్పటికీ మందులు లేకపోతే చేసేదియేమీలేదు. మందులకు ఎక్కువ డబ్బు కేటాయించి సమయానికి మందులు దేరేటట్లు చూడవలసిన అవసరముంది. సెంట్రల్ డ్రెగ్ స్టోర్సు మదరాసులో ఉంది. ఆక్కడకు ఇండెంట్లు పెట్టుకుంటున్నాం. ఆక్కడనుడ సెంట్రల్ డ్రెగ్ స్టోర్సు ఏర్పాటు చేసే ప్రయత్నం చేయాలని మనవిచేస్తున్నాను. రాజమండ్రి ఆసుపత్రులో అభివృద్ధి జరగడంలేదు. ఆసుపత్రు ఉన్న ప్రదేశం కాకులేదు. విల్డింగు సరిపడవన్నీ లేవు ఇంకోచోట ఆసుపత్రు కట్టడానికి ఒక ప్రదేశాన్ని ఆక్వయరు యదానికి ప్రభుత్వ ప్రయత్నం కొంతజరిగింది. ఇంతవరకు అక్విజిషన్ లేదు. ఏమీలేకుండా సమన్వయ

దాని అయిపోయిందని అనుమానంగా ఉంది. దానిని గురించి మంత్రిగారు చెప్పవలసి ఉంది. డాక్టర్లు అనుపత్రులకు అలస్థంగా వ్యవహరిస్తున్నారు దాని వల్ల జోబ్ వేషెంట్లు గంటలకొలది నిలబడి నిరీక్షించడంవల్ల యిబ్బందివడుతున్నారు. వారికి కూర్చోనడానికికూడా అవకాశంలేదు. అందుకే జోబ్ వేషెంట్లు వార్డులను గురించి శ్రద్ధతీసుకుని డాక్టర్లు సరియైనవేళకు అనుపత్రుల వచ్చేటట్లు చేయాలని మనవిచేస్తున్నాను. Spurious drugs ఎక్కువగా అమ్మకం అవుతున్నాయి. Spurious Drugs Act ఉన్నప్పటికీ కంట్రోలు చేయలేకపోతున్నాం. తగినసిబ్బంది (ఇన్స్పెక్టర్లు) కనికారం కావచ్చు. డ్రెగ్సు విషయంలో శ్రద్ధతీసుకోవో తే దానివల్ల వచ్చేనష్టం చాల ఉందని ప్రభుత్వం గుర్తించి ఇన్స్పెక్టర్లను నియమించి శ్రద్ధతీసుకోవాలని కోరుతున్నాను. మెడిసిన్ డిగ్రీలు పొందినవారు డిపార్టుమెంటల్ డాక్టర్లుగా రావాలని నిబంధన మూటలాడినవారు చెప్పారు. నేను అనుకోలేది ప్రైవేటు ప్రాక్టీసు మొదలు సబ్స్టిట్యూట్ మనంకూడా ప్రభుత్వం నిరపున కొంత సహాయం చేస్తే ప్రైవేటు క్లినిక్స్ ఎక్కువ ఉపయోగకరంగా ఉందని. పారి అనుపత్రులలో పారి రాలు తెచ్చుకోడానికి తక్కువ వడ్డీలో లోన్లు ఇచ్చేవద్దతికంటే తప్పకుండా ప్రైవేటు క్లినిక్స్ ఎక్కువ ఉపయోగకరంగా ఉంటాయి. ఫైలేరియాల్ యూనిట్స్ ఆంధ్రప్రదేశ్ లో రెండున్నాయి. మండలేరులో ఒక ఫైలేరియాల్ యూనిట్ గత అయిదారు సంవత్సరాలనుంచి ఉంది. అది చాల పనిచేసినట్లు రిపోర్టులున్నప్పటికీ వారు చేసినపని యేమైనప్పటికీ నిరుపయోగం అవుతుందనుకుంటాను. అక్కడ ఫైలేరియా ఏమీ కంట్రోలు కాలేదు. అక్కడున్న యూనిట్లు ఇన్ఫర్మిటీ దెవలప్ చేసి ఉండవచ్చు. క్రొత్తమందులు వినిపెడితే వచ్చే ప్రభుత్వము తీసుకునే చర్యలు ఏమిటా అవుతాయి అని మనవిచేస్తూ నిరపు తీసుకుంటున్నాను.

*శ్రీ కాకాని వెంకటరత్నం (వుయ్యూరు) : అధ్యక్షా, ఈనాడు వైద్య శాఖామూఖ్యులు ప్రవేశ పెట్టిన డిమాండును బలపరుస్తున్నాను. కాని ఇందులో కొన్ని విషయాలలో జనరల్ సౌకర్యాలను గూర్చి అగ్రమాలు జరుగుతున్న పరిస్థితులు డాక్టర్లు లేని పరిస్థితులు. కొన్ని చోట్ల కనీసం మంచి వ్యక్తులు బోరడనికారణం చేత డాక్టర్లు లేకపోవడం గురించి చెప్పవలచాను. మలేరియా శాఖను పెట్టారు. అది చాల దూరం వాగా పనిచేసినదని మాత్రం ఒప్పుకోవాలి. అదే విధముగా యిప్పుడు కొత్తగా వచ్చిన వ్యాధులున్నాయి. కృష్ణాజిల్లాలో ప్రత్యేకంగా తెలవాద పెంటర్లో పెద్ద పెట్టున బోలియోగ్రాఫిగూర్చి పేషెంట్లలో ప్రకటించారు. పొత్తులై రెక్కరు వెళ్ళా రన్నారు. మెడికలు లై రెక్కరు వెళ్ళారన్నారు. కాని

జరుగుతున్న దేమిటని అదుగుతున్నాను ఈనాడు మందులు లేవు పట్టణాలలో ఉన్నవారికి మెడిసిన్లు లేవు గ్రామాలలో ఉన్నవారికి అసలు డిస్కం లేదు. వందలాది పిల్లలు ఆహుతి అయ్యారు. డిస్కంలు ముకుంటే ఎలా నాడ స్పష్టంగా ఒకటి తెలుస్తోంది. సన్నటి రోజున డైరెక్టరు అక్కడ వచ్చాడు. బెజవాడలోని డాక్టర్లను పిలిపించి సమాధి పరచారు. పిల్లలను తలుచుకున్నారు. ఏమి తెలుసుకున్నా తగిన మెడిసిన్ లే. ఏవో ఏవరూ చేయగలిగిందేమీ లేదు. ఎవరో ప్రయివేటు డాక్టర్లని కొంగుమండి ఎక్కడనుంచో మందు తెచ్చుకుంటే వారి ఆసుపత్రుల చుట్టూ పిల్లల్ని తీసుకువచ్చి వందలకొలది ఆనం ఉన్నారు.

ఇది అంతా లెవీల స్వస్వారము ఇంక గ్రామాలలో డిస్కం ముక్కు లేకుండా అనేకమంది చిన్నపిల్లలు ఈవ్యాధికి ఆహుతి అయిపోతున్నారు. కూనూరునుంచి వైద్యులను తప్పిస్తున్నారు. వీరందరు పరీక్షచేసి ఇదిఅంతా జరిగేటప్పటికీ కృష్ణాజిల్లాలో సగమునుంచి పిల్లలు ఎగిరిపోతారు. నిజముగా వైద్యము ఏయాలనే ఉద్దేశము వైద్యులకువున్నా తగినన్ని మందులు లేవు. ఈపరిస్థితి ఇలా continue అయినట్లయితే కృష్ణాజిల్లాలోనే కాకుండా ఇతర జిల్లాలకుకూడా వ్యాపిస్తుంది. ప్రభుత్వము దీనికి ప్రతిక్రియ నెంటనే కనుక్కొని అవసరమయితే ఇతర డేకాలనుంచి అయినా మందులు తెప్పించి చర్య తీసుకోవాలి. లేకపోతే అనేకమంది చిన్నపిల్లలు ఆహుతి అయిపోతారు నిన్నటిరోజున అక్కడకు వచ్చిన Director of Medical Services గారి పద్దకు నేనుకూడ వెళ్ళి అడగడం తటస్థించినది చేయగలిగింది ఏమీలేదు అనేమాటగా వారు శలవు ఇచ్చినట్లు నాకు అర్థమయినది "అందోళన వడితే ఏమిలాభము వుంది. దీనిని గురించి పరీక్ష చేయవలసివుంది. ప్రస్తుతము మందులులేవు. డైరెక్టరుగా వుండవలసినదే" అనేమాటలు చెప్పారు ఏవో చేస్తున్నట్లుగా పేపర్సులో ప్రోటనలు చేయడం జరిగింది. మంత్రిగారు దీనికి ఏదయినా మార్గము కనిపెట్టి సరియైనచర్యలు సత్వరమే తీసుకొనకపోతే చాల నష్టము సంభవిస్తుందని మనవి చేస్తున్నాను. మన రాష్ట్రప్రభుత్వము ఒక్కటి చర్యతీసుకొనడానికి సాధ్యము కాకపోతే ఇండియా గవర్న మెంటుకు వ్రాసి అవసరమైన మందులు తెప్పించి, తగిన సహాయము చేయాలని మనవిచేస్తూ శలవు తీసుకొంటున్నాను.

*శ్రీ బి. ఎల్లారెడ్డి (బుగ్గారం) : అధ్యక్షా. చాలామంది గౌరవసభ్యులు తమ విలువయిన అభిప్రాయాలు ఇచ్చారు. ప్రతివారు ఒక విషయాన్ని నొక్కి చెప్పడం జరిగింది. గ్రామాలవల్ల చాల అశ్రద్ధ చూపించబడుతోందని అంతా ఇంతా పట్టణాలవరకే అభివృద్ధి జరుగుతోందని నొక్కిచెప్పారు. ఈ విషయాన్ని

నేనుకూడ సునిశ్చరణ మరియు చురుకైన నాన్నను గ్రామాలలో పున్న జనాభా పోయి వట్టణాలలో చాలా ఎక్కువ జనాభా వుంది. మన ఆర్థిక అభివృద్ధి, మిగతా విషయాలు గ్రామాలయొక్క అభివృద్ధిపై ఆధారపడి వున్నవి అని పరే చెప్పవలసిన అవసరం లేదు. ఇంత పెద్ద జనాభా కలిగిన గ్రామాలకు న్యాయము చేయటానికి మనము సరియైన పథానము అవలంబించడం లేదని చెప్పుకోవలసి వస్తుంది. దీనివిషయములో శ్రద్ధగూపాలని ఒక స్కీమును ఏయారుచేసారు. ప్లాన్ ఒక్కంటికి ఒక ప్రైమరీ హెల్త్ సెంటరును ఏర్పాటుచేసి నెల పెట్టారు. రెండవ ప్రణాళిక కాలములో దాదాపు 200 ప్రైమరీ హెల్త్ సెంటర్లు పెట్టబడితాయని చెప్పు కంటాయించారు. రెండవ ప్రణాళికలోని 4 వ సంవత్సరం ఆఖరుకు మంత్రిగారి ఉపన్యాసము ప్రకారము 172 మాత్రమే పెట్టారు. మిగతావి ఏర్పడం జరుగుతుందా? 6 వ సంవత్సరం తానికి? ఈ విషయము పమి అర్థమవుతుందా? వుంటే దీనిని స్పష్టము చేయడం అవసరమని మనవిచేస్తున్నాను Third Five Year Plan పుస్తకములో Primary Health Centres గురించి చెప్పమా- "So far 132 Primary Health Centres have been opened and it is proposed to open 200 more Primary Health centres by the end of the second plan" అని అన్నారు అందులో 142 సెంటర్లు పెట్టారని ఇంకా 200 రెండవ ప్రణాళిక ఆఖరుకు పెట్టబడతాయని చెప్పారు. మంత్రిగారు చెప్పినదానిలో 200 లోను 172 పెట్టబడ్డాయని చెప్పారు. ప్లాన్ పుస్తకములో చెప్పింది నిజమా? లేక మంత్రిగారు చెప్పినది నిజమా? ఈ విషయము వారు స్పష్టముచేయాలని కోరుకున్నాను.

(The Deputy Speaker in the Chair)

డాక్టర్ కొరగ అని ప్రభుత్వమువారు ప్రతిపాది అంటున్నారు. ఎక్కువగా మెడికల్ కాలేజీలు పెరుగుతున్నాయని చెబుతున్నారు 850 సీట్లు వరకు పెంచారు కాగా నేనుంది. ఇది ఏమాత్రం సరిపోదు. ప్రతి 10 సంవత్సరాలకు 20 శాతము వరకు జనాభా పెరుగుతోంది. పిటన్సింటిని దృష్టిలో పెట్టుకొని మాస్తే ఇప్పుడు చేస్తున్న ఏర్పాట్లు ఏమాత్రము చాలవు. ఇంకా ఎక్కువ కాలేజీలు పెట్టి ఎక్కువ డాక్టర్లను ఏయారుచేయాలి. అంతే కాకుండా 3 సంవత్సరముల short course నో పెట్టి ఆ రకముగా కొంతమంది డాక్టర్లను తయారు చేయాలి. దీనిని గురించి పరిశీలించక ఏకవచనం చాలా అశ్రద్ధగముగా వుంది. కొంతమంది దీనిని వ్యతిరేకించడం జరుగుతోంది. ఆలోచింపి డాక్టర్లు దీనికి వ్యతిరేకముగా వున్నారని చెబుతున్నారు. వారికారణాలు చూసి వున్నవి అను

కోండి ఏదైనా విజ్ఞానం లేని పల్లెటూరి ప్రాంతాల దయాదాక్షిణ్యాలకు ముందుగా జనాభాను వదలిపెట్టుటకుండా ఇంట్లో అంతో పరిజ్ఞానం కలిగినవారిని నియోజకవర్గాలలో గ్రామాలలో పెట్టినట్లయితే చాలా లాభము వుంటుంది. ఈ విషయములో ఎక్కువశ్రద్ధను తీసుకోవాలని మనవిస్తున్నాను.

డాక్టర్లు లేని పోలట్టి ప్రాంతాల పాస్టరైజేషన్ పట్టి లేవని చితున్నారు. డాక్టర్లు ఇక్కడ లేనప్పుడు ఇతర రాష్ట్రాలనుండి ఎందుకు రప్పించకూడదు? అది కూడా ప్రయత్నించాలి. గామధ్య సౌత్ థోస్ ఆపిగర్లముంత్రుల మహాసభలో కొన్ని నిర్ణయాలు చేసుకోవాలని చాటిలో 'మినిస్టర్' విషయాలలో ఒకరికి ఒకరు సహాయం చేసుకోవాలనుకొన్నట్లుగా మంత్రులగురు ఎలా ఉపన్యాసంలో చెప్పారు. డాక్టర్లు లేని కొన్ని centres పెట్టడం అగివోనున్నది కనుక 5 సంవత్సరాలలో 10 సంవత్సరాలలో సంక్రాంతి వద్దకి ప్రాంతీకరణ ఇతర రాష్ట్రాలనుండి రప్పించడానికి ప్రయత్నించాలి. అవసరం అయిన వారికి ఎక్కువ వేతనాలనిచ్చి రప్పించటంలో ఉప్పటిదాని సేవ భావిస్తున్నాను ప్రస్తుతం కొన్ని జిల్లాలలో, తాలూకాలలో వైద్యశాలలు వున్నాయి. కానీ అక్కడ నలైన ఆదరణ చూపబడటం లేదు. అది వాస్తవమే విషయం. ఆ మాటే ఎక్కువగా పశ్చిమ ఎవరి నోటవైనా కనబడుతున్నది. దానికి రుజువు ఏమిటని మంత్రులగురు అడగవచ్చు. అది జనవాక్యం, రుజువు చేసుకోవాలంటే కష్టం. ఆదరణ సరిగా వుండటం లేదు. డాక్టర్లు కూడా ముందుగా పరీక్ష చేసుకోవో, మరో పేరుకోవో నుడువు 5 10 రూపాయలలో చెల్లిస్తే వారికి bed దొరుకుతుంది అనేక జనవాక్యాలు. దానికి ఆధారం లేదని చెప్పి ఉప్పించుకొనటానికి ప్రయత్నించకుండా దానిని సాంకేతికంగా విచారించటానికి ప్రభుత్వం పూనుకోవాలని కోరుతున్నాను. వైద్యవృత్తి అనేది గౌరవప్రదమైన వృత్తి. చాలా ముఖ్యమైనది. అందువల్ల రోగులు వచ్చినప్పుడు విసుగు చూపకుండా ఆదరణ చూపే ఆ ఆదరణతోనే నగం రోగం ఎక్కువంది. నిరాదరణవల్ల డాక్టర్లపై విశ్వాసం లేకుండా పోతుంది. అవసరం అయితే పెద్ద పెద్ద డాక్టర్లకు సైపలిస్టులకు ఎక్కువ వేతనాలను ఇచ్చి అయినాసరే ప్రైవేటు ప్రాక్టీసు లేకుండా చేస్తే మంచిది. ప్రైవేటు ప్రాక్టీసువల్ల కొన్ని దుష్ప్రవర్తనలు కలుగుతాయి. డాక్టర్ల ఇంటికి వెడితేనే bed దొరుకుతుందనే అభిప్రాయం రోగులకు కలుగుతుంది. అందువల్ల ప్రైవేటు ప్రాక్టీసులేకుండా చేయాలి. అందుకు అవసరమైతే వారి వేతనాలను పెంచటానికి ప్రభుత్వం ఆలోచించాలని మనవి చేస్తున్నాను.

(శ్రీ ఎస్. వి. కె. ప్రసాద్ గారు వరంగల్లు కేంపుటర్ గురించి చెప్పారు. వచ్చిన ఆరోపణల గురించి విచారణ చేయించబడినదని తెల్పారు. ఎవరు

కంప్లయింట్ చేశారో వారిని పిలిచి అడుగకుండా ఎవరిమీద కంప్లయింట్ చేశారో వారిని ముందు పిలిపటంవల్ల కంప్లయింట్ చేసిన వారు ఇక చెప్పటానికి నిరాకరించారు. రుజువు చేయటానికి కమిటీముందుకు వెళ్ళటానికి నిరాకరించారని చెబుతున్నారు. దానికి సంబంధించి ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లో వచ్చిన వ్యాసం చూస్తే బాగా అర్థమవుతుంది. అక్కడకు వెళ్ళి కనుక్కుని స్పష్టంగా వ్రాశారు. దానిపై శ్రద్ధ వహించి officers ను హాసి ఇతర వివరాలనుకూడ విచారించటానికి ప్రభుత్వం పూనుకోవాలని కోరుతున్నాను. కనీసం ఆ వ్యక్తిని అక్కడనుండి మార్పించి విచారణ చేయిస్తే సత్యం బైటపడుతుందని చెబుతున్నాను. ఏ వరంగల్లు Medical Officer మీద complaints వచ్చాయో అతనే ఆ కాలేజీ సూపరెంటెండెంట్. అతనికి ఎడ్మిషన్స్ మొదలైన విషయాలలో ప్రధానపాత్ర వుంది. అటువంటివారు ఇంచా కొంతమంది కలిసి క్లిక్ గా ఏర్పడి వ్యవస్థలను అప్రవృత్తం చేస్తున్నారు. వారంతా ఆ కాలేజీని అధ్యాన్నస్థితిలోకి తీసుకు వచ్చారని అంతా చెబుతున్నారు. అక్కడ మినిట్స్ లేవు. ఎకౌంట్స్ లేవు. జనరల్ బాడి మీటింగ్ ఇప్పటివరకు జరగలేదు. ఆ కాలేజీని వ్యక్తుల చేతుల్లో పెడితే విద్యార్థుల భావిగీతం, మొత్తం దేశం యొక్క, జాతియొక్క భవిష్యత్తుకే ముప్పు వస్తుంది. డబ్బు దుర్వినియోగం కాకుండా వుండాలంటే, ఆ డబ్బును సద్వినియోగ వర్చాలంటే, చదువుకోనే విద్యార్థుల జీవితం వ్యర్థం కాకుండా వుండాలంటే ఆ కాలేజీని అనుమానాలు గల వ్యక్తుల చేతులలో వుంచకుండా ప్రభుత్వమే స్వాధీనమార్చుకోని నడిపిస్తే మంచిది. ప్రజలంతా ప్రభుత్వమే దానిని స్వాధీనం చేసుకోని నడిపించాలని కోరుతున్నారు. రీజినల్ కమిటీ సిఫార్సు చేసింది దానిగురించి మంత్రిగారు ఏమీ చెప్పకపోవడం విచారకరం. ఇప్పటికైనా ఆలోచించి దానిని స్వాధీనం చేసుకోవాలని మంచి చేస్తున్నాను.

లో hospitals ఏషయంలో ముఖ్యంగా ఒక సూచన నేను చేయదలచుకొన్నాను ప్రజలకు సరియైనవిధంగా సేవ చేయాలంటే, అన్ని పార్టీలకు సంబంధించినటువంటి ఒక Advisory Committee ని వేసి వారి సలహాలను పొందవలసి యుంటుంది. వారి సలహా వైద్యసలహాలు కూడా పొందవచ్చును. వారి సలహాతో వైద్యకాలాలను కూడా అధివృద్ధి చేయడానికి అవకాశం ఉంటుంది. అంతేకాకుండా ఆ వైద్యకాల విషయంలో ఏమైనా అనుమానాలు వచ్చినట్లయితే, వాటిని పరిశీలించడానికి అవకాశం ఉంటుంది. కాబట్టి ఈవిధంగా ప్రజలకున్న, వైద్యకాలాలకున్న, హాస్పిటల్స్ కున్న మధ్య ఒక సమన్వయం ఏర్పడుతుంది. దానివలన మంచి ఫలితాలు ఏర్పడుతాయి. కనుక ప్రభుత్వము

తీనిని గురించి అలోచించి దానిని నేను నవని ప్రస్తున్నాను. అక్కడక్కడ కొన్ని
కోట్ల ఖాతాలో Advisory Committees ఉన్నాయని, అవి పని ప్రస్తుతుని
విన్నాను. వాకు సరిగా తెలియదు. అది నేను ఆయనకు తెలియజేసి, దానిని అన్ని
కోట్ల వర్తింపజేస్తే గానుంటుంది. ఖాతాలో Advisory Committees
వేయాలని నేను మనవి ప్రస్తుతం. తిల్లా జాతీయ వోల్టేజీలకు ఏడు ను
పాదు చేప్పారు. ఇప్పుడు మూడు వందల వర్ణ ప్రదానలో bed strength
30 వరకు పంచుకొనుచు ఉన్నారు. కాని 80 beds లో పని సాధించుకో
తుంది. రెండవ వందల వర్ణ ప్రదానలో ఆఖరు కే ప్రతి జాతీయ hospital లోను
30 వరకు bed strength పంచుకొనుచు చేప్పడం జరిగింది. కాని ఆ
అనియత జరిగింది. ముగిసిన అరగడంలో అర్థం కావడంలేదు. ఈ
వల్లై, గూడ సరిపోవని యునైటెడ్ ముందు మాట్లాడిన గోరవ సమస్యలు
చేప్పరన్నమాట. ఎంతగానూ జాతీయ centres అనేవి చాల గ్రామాలను
గూడలి స్థానాలుగా ఉండియు; అందుకే తిల్లాస్థానాల్లో ఒక వర్ణ hospital
ఉన్నది మాత్రాన దానియొక్క ఉపయోగము గ్రామాలకు లేకుండా పోయింది
ఎందుకంటే ఒక్కొక్క తిల్లా చాల వర్ణ తిల్లాగా ఉంటుంది. గుంటూరు తిల్లా,
విశాఖ తిల్లా, ఖమ్మం తిల్లాలు చాల పెద్ద తిల్లాలు. ఇప్పుడు ఇరింగిరీ
తిల్లాను చూడండి, అది చాల విశాలమైన తిల్లా. ఖమ్మం తిల్లాలు ఉన్నప్పుడు,
గురి తిల్లా స్థానములో ఉండేటటువంటి ఒక్క hospital యొక్క ఉపయోగం
పొందాలంటే 40, 50 మైళ్ళ దూరము ప్రయాణం చేయవలసి యుంటుందన్న
మాట. పేదవాళ్ళకు ప్రతి చిన్న విషయానికీ అంత దూరము పోవడానికి
సాధ్యంకాదు. పేదవాళ్ళకు ఉపయోగంగా ఉండాలంటే, జాతీయ స్థానాల్లో
ఉండేటటువంటి hospitals లో ఇంకా bed strength పెంచాలి; 80 ను
పోయి, ఇంకా చాల పెంచవలసి యుంటుంది. ఈ విషయాన్ని ప్రభుత్వము
నవ్వకుండా అలోచించాలని మనవి చేస్తున్నాను. అయితే T. B. విషయంలో
అక్కడకూడ కొన్ని తిల్లాస్థానాల్లో దానికి కొన్ని beds పెట్టారు. అదేవిధంగా
కొన్ని clinics పెట్టారు. కాని ఇది సరిపోదు. అనలు ఇప్పుడు ఈ T. B. వ్యాధి
అనేది సర్వవ్యాప్తం అయిపోయింది. ఎప్పుడు వస్తుందో తెలియదన్నమాట.
పూర్వము కొద్దిమందికే ఇది పరిమితమై ఉండేది. ఇప్పుడు చాలా విస్తృతం
అయిపోయింది. అటువంటప్పుడు ఈ వ్యాధిని నివారించాలంటే లేక ఈ వ్యాధి
పోకటటువంటివారికి సహాయపడాలంటే, అక్కడకూడ వాటికి hospitals
పెట్టలేనే అది సాధ్యమవుతుంది. ఇప్పుడు కొన్ని తిల్లాలలో పెట్టారు. అది చాల
మంచిదే. కాని ఎక్కడో ఒక hospital పెడితే సరిపోదు. పూర్వం ఎక్కడో,
2, 3 hospitals మాత్రమే ఉండేవి. కాని ఇప్పుడు కొన్ని hospitals పెట్టడం జరి

గింది. అది చాల మంచిమార్పు కాని అది కొన్ని జిల్లాలలో పెడితే చాలా ప్రతి
జిల్లాకు ఒక T.B. Hospital పెడితేనే దానియొక్క ఉపయోగము ప్రజలు పొంద
డానికి పీలుఉంటుంది. కేంద్రించుచి వచ్చేటటువంటి grants ఉపయోగించుకొని
ప్రతి జిల్లాకూ సార్వమైనంతా క్వరలో 20, 20 beds తో ఒక hospital ఏర్పాటు
చేయవలెనని కోరుచున్నాను. అదేవిధంగా leprosy కన్నది. ఇది ఇప్పుడు దాదాసు
అన్ని జిల్లాలలో పెచ్చుగా ఉన్నదని చెప్పారు. చాలా జిల్లాలలో ఇది రానురాను
పెరుగుతూ ఉన్నది. దీనికి బలిఅయిన వారి సంఖ్య చాలా పెరుగుతున్నదన్నమాట.
ఏగ్రామానికి వెళ్ళినా, ఇద్దరో, ముగ్గురో, నలుగురో నబడుతూనే ఉన్నారు.
అందుచేత, ఇది ఏదో సామాన్యమైనదిగా గుర్తించడానికి పీలు తీసు ప్రభుత్వం
వారు దీనికొరకు కొన్ని clinics అక్కడక్కడ పెట్టడానికి పూనుకొన్నాయి.
ఏవో కొన్ని clinics అక్కడక్కడ పెడితే సరిపోయి. ప్రతి జిల్లాకు ఇటువంటి
clinics పెట్టి, ఆ వ్యాధి నిర్మూలనకు సగివటువంటి ప్రయత్నం ఆ వ్యాధి ముది
రకముందే చేసినట్లు మే, వారికి సహాయం అవుతుంది. దానివల్ల రోగనిర్మూ
లనము అవుతుందన్నమాట. ప్రారంభదశలోనే దానికొరకు ప్రయత్నం చేసి
నట్లయితే, వ్యాధి నిర్మూలనం అవుతుంది. కాబట్టి ప్రతి జిల్లాలో అటువంటి
centre ఒకటి పెట్టడానికి ప్రభుత్వం పూనుకొనవలెనని నేను మనవిచేస్తున్నాను.
తరువాత, పోలియో వ్యాధి వచ్చి చాలా గందరగోళంగా ఉన్నది. ఇప్పుడు దానికి
కాకాని వెంకటరత్నంగారు చెప్పినదానితో పూర్తిగా షకింపబడుతున్నాను. ఎందు
కంటే, దీనితో చాలా తిక్కుకులు పడుతున్నారు దానికి సగివటువంటి
పరిజ్ఞానం మన దౌర్భర్యకు తీసిట్లు ఉన్నది దానికి ముగ్గులు తెలియదు
అందుచే, తిక్కుకులు పడుతున్నారు వారు ఏదో మూసూలుగా routine
పద్ధతిలోనే సాగడానికి ప్రయత్నం చేస్తాఉంటే, సరిపోదు. ఈ routine పద్ధతి
పదిలివేసి అసలు ఇంకా ఎక్కడెక్కడ దానికి అవసరమైనటువంటి మందులు
కొనుక్కోవడం జరిగిందో, అటువంటిచోట్లకు ఎవరైనా వంపించి అటువంటి
చోట్లనుంచి మందులు తప్పించుకోడానికి ప్రయత్నం చేయాలి: ఇప్పుడు రష్యాలో
దీనికి ఏదో చక్కని మందు కనుక్కోవడం జరిగిందని విన్నాము. అది tablets
రూపములో ఉంటుందట. ఆ మందును వెంటనే తెప్పించుకోడానికి ఎదుకు
ప్రయత్నించకూడదు. మన Government of India ద్వారా Embassies
ద్వారా ప్రయత్నం చేసినట్లయితే, కొద్దికాలములో అటువంటి మందులు
తెప్పించుకోడానికి పీలువుతుంది. ఏమానాలద్వారా త్వరగా తెప్పించుకోవచ్చు.
ఎందుకంటే, ఈ వ్యాధి ఇప్పుడు చాల తీవ్రంగా వ్యాపిస్తున్నది. ఇప్పుడది
కొన్ని జిల్లాలో ఉన్నది. తరువాత క్రమక్రమముగా పెరిగి అన్ని జిల్లాలకు
వ్యాపిస్తుంది. దీనివల్ల ఎంతోమంది జీవితాలు నాశనమౌతాయనేది చచ్చిపో

పెట్టుకొని పెంటనే అటువంటి మందులు తప్పించడానికి ప్రభుత్వము పూనుకోవలెనని మనవిచేస్తున్నాను. నరువాత Hospitals, డాక్టర్లు తమచాన. ముఖ్యమైనవారు Nurses, అడవారుగాని, మగవారుగాని వీరు రాత్రింపగళ్ళు రోగులను కనిపెట్టుకొని ఉంటారన్నమాట: వీరు రోగులయెడ శ్రద్ధచూపడంలేదని చెప్పితే చాలదు. వారు రోగులయెడ శ్రద్ధ వహించేటట్లు మనం చూడవలసి యుంటుంది. రోగులప్రాచారాలు మా చేతిలో ఉన్నాయి అనేటటువంటి ప్రశస్యం వాళ్ళలో ఉండి, ఆ విధంగా రోగులవిషయంలో ఎక్కువ శ్రద్ధచూపాలి. దానితో పాటు వారు సంస్కృతులై కూడ ఉండాలి. వారు సంస్కృతులై ఉండాలంటే వారికి తగిన వేతనాలు, తగిన సౌకర్యాలు కలుగజేయాలి. అప్పుడే బాగు రోగులవల్ల ఎక్కువ శ్రద్ధ, అనర్హత చూపడానికి వీలు అవుతుంది. అట్లా గాకుండ వారికి ఇచ్చే జీతాలు చాలక, సౌకర్యాలు సరిగా లేక, ఇంటిలో ఒక్కవ్రక్క భార్య బిడ్డల బాధపడుతూ ఉంటే, అక్కడ అస్పత్రిలో రోగులను శ్రద్ధగా చూడమంటే ఎట్లు సాధ్యమవుతుంది. కనుక వారియొక్క వేతనాల విషయం, ఇతర సౌకర్యాల విషయంకూడ ఆలోచించాలి. ముఖ్యంగా ఇక్కడ Osmiana General Hospital ఉన్నది. ఈ Hospital లో వినిపిస్తే వారందరికీ కూడ అన్ని సౌకర్యాలు లేవు. సౌకర్యాలు బాల తక్కువగా ఉన్నాయి. ముఖ్యంగా వారికి housing ఏర్పాటు లేదన్నమాట. చాల సౌకర్యాలు కల్పించవలసివుంది - ముఖ్యంగా ఇండ్లవసతి లేదు. మౌను అలవెన్యురు. రిలయిస్తే ప్రైదరాబాదులో ఇండ్లు దొరుకుట చాల కష్టం. ఈ నగరంలో ఇండ్ల అద్దెలు విపరీతంగా పెరిగినవి. సాధారణ కుటుంబానికి రు 40, 50 లకు తక్కువ అద్దెలో దొరకదు. ఆ అద్దె ఇండ్లయినా హాస్పిటల్ కు దగ్గరగా దొరకవు. వాలుగయి ముమ్మేళ్ళ దూరములో ఇల్లు తీసుకొని కాపురం ఉంటూ అక్కడినుంచి హాస్పిటల్ కు సకాలంలో రావాలంటే చాల ఇబ్బంది పడుతున్నారు. హాస్పిటల్ కు సకాలంలో వచ్చి సరిగా సేవ చేయలేకుండా ఉన్నారు. దూరంగా ఉండుటవల్ల హాస్పిటల్ కు అలస్యంగా రావడం, ముందుగా వెళ్ళిపోవటం జరుగుతుంది. వారు సకాలంలో వచ్చి సేవ చేయాలంటే హాస్పిటల్ కు దగ్గరలో ఇండ్లవసతులు కల్పించాలి. తెలంగాణా, ఆంధ్ర అనే వివక్షణ లేకుండా అందరికీ ఇండ్ల సౌకర్యాలు కల్పించాలి. అప్పుడు efficiency పెరుగుతుంది.

వేతనాల విషయంలో ఆ అసోసియేషన్ వారు (Nurses Association of India, Andhra Branch) ఒక మెమోరాండం మంత్రిగారికి సమర్పించారు, దానిలో వారియొక్క పరిస్థితులు అన్నీ చెప్పకొన్నారు. శ్రైనింగ్

సందర్భంలో, వేతనాల సందర్భంలో, యింకా యితర సౌకర్యాల గురించి వారు చాల వివరంగా సబ్ కమిటీలు వేసి పరిశీలించి, ఒక మెమోరాండం సమర్పించుకొన్నారు. ప్రభుత్వంవారు ఆలోచించి ఒక నిర్ణయానికి వచ్చినట్లు లేదు, వారి విషయమై ఆలస్యం చేయుట తగదు. రోగులకు నష్టం జరుగుతుంది. ముఖ్యంగా మంత్రిగారికి సానుభూతిచూపు ఉన్నదికనుక తప్పనిసరిగా ఆలోచించి, వారి కోర్కెలను తీర్చుటకు పూనుకొంటారని ఆశిస్తున్నాను. మెడికల్ ఎంప్లాయిస్ విషయంకూడ వత్తికలో వచ్చింది, వారి కోర్కెలవిషయం కూడ సానుభూతితో ఆలోచించి వారిని సంతృప్తి పరచుటకు పూనుకోవాలని మంత్రిగారిని కోరుతూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

**Sri P. V. G. Raju:* Madam, Deputy Speaker, after a whole day's debate, I may be forgiven if I am not able to cover all the points raised by the honourable Members.

I would start my reply by taking up the most important issue, namely, the polio attack and the scare of polio that is there in Krishna District at the moment, Sri Kakani Venkataratnam has very eloquently spoken about this disease and rightly so, because he feels the whole generation of children would be affected. That is true, but in matters of this nature, we have to be very, very sure of our criticism, for mere emotion will not be of much use. Sri Baddam Yella Reddi also said something about the matter. Therefore, I would just like to point out that so far as polio is concerned, there is no method so far discovered in the world which is fool-proof. There are two systems of immunisation which are being practised: One is what is called Salk vaccine method which is an American method of providing immunisation; and the other is what Russians have developed, namely, the oral method. One is by injections and the other is by the patient taking it through the oral method. But, neither of these methods pertain to those who have already contacted the disease. They are meant to stop the disease from spreading and as yet neither of these two methods have been proved scientifically as being valid. Now, some knowledge about the matter is necessary and it is possible to show that there are two or more types of polio viruses and therefore, depending on the type of virus that is attack-

ing the area, the preventive vaccine or the preventive method has to be developed. As yet, we have to isolate the type of virus attack that is taking place in Krishna. Possibly, our scientists have already gone there. Dr. Subramanyam from the Pastuer Institute has gone there; Dr. Daware from the Haffkine Institute of Bombay has already gone there; to-day the Assistant Director General of Health Services and the Deputy Director General of Health Services, Dr. Chaddah, who has come from Delhi is going specially there

Now, before I proceed further, I may mention that the problem of polio is too big a problem for the State Government alone to tackle. The thing has to be decided from Delhi itself. If we are to give anti-polio vaccine to the whole population of Andhra Pradesh and not merely the population of Krishna District, it is a major decision that has to be taken and the cost cannot be estimated at this moment. We have to spend for research and we have also to spend for the cost of vaccinating all our children. Now, this decision has to be only taken in Delhi and, I am sure, that the decision will be taken sooner or later and some benefit will accrue to all of us. For general information of the members of the House and also the public, as far as I know, polio is a disease which arises out of insanitary conditions and it is possible that because of the great concentration of population in a District like Krishna and because of the lack of correct hygiene among the people and so on, this disease may be sprouting up a little more in these areas and my request to the hon. members is that they may start themselves practising social hygiene as a virtue and set an example to the rest of the population.

One of the members, while speaking in the debate — I think it is the second speaker, Mr. Seshadri — said that the emphasis that is being placed in primary health centres is mostly preventive — the Doctors in the primary health centres are expected to look after cleanliness and like aspects of medical care and this is wrong — and the emphasis should be more on the curative side. Now, I may submit to this hon. member that a disease like polio arises because of the fact that there is not sufficient preventive work. Therefore, there has to be a balance between the preventive

approach and the curative approach and because this is a typical case, I do not think that the emphasis on preventive side is in any way a loss to the community.

I am not disputing about the preventive side.

Sri N. C. Seshadri : Because of the lack of curative methods at those places, I was saying that more stress should have been laid on the medicinal side also in health centres. It was not at all my point that preventive methods should not be undertaken there.

Sri P. V. G. Raju : I agree with the hon. member. Within the half hour allotted to me I have to build my case in respect of the points or arguments placed by hon. members in the House during the debate. I am not saying that the hon. member is not aware of the curative side. But I am only saying that we have necessarily to decide what approach we should take, and these questions are always there before us.

I may start by congratulating Dr. Narayana, who spoke at the beginning. He opened the debate. He is one of the few persons in the House who knows the subject, as he is a practising medical practitioner. He has made very interesting suggestions. I would like to take up some of the things he said. He started by pointing that not enough money is being spent on rural medical establishments. The same view has been expressed by various other speakers also. I may be forgiven if I point out that this Department is one of those departments which is not favoured as much as it ought to be by the planners, by our Finance Department and by other members of Government and everybody. Everybody treats this Department with a step-motherly attitude. Nevertheless, during the last fourteen months I have been in charge of the Department, I am happy to state that with the co-operation of the doctors and also the various other medical personnel some strides have been made in maintaining very high standards of efficiency. Here, Sri Vavilala Gopalakrishnayya was rather critical: he said that there is no basis for the view that the Medical Department has been running efficiently. I do not know if the hon. Member is serious about his criticism. But, as far as I am concerned, I have been more harsh to

my departmental personnel than kind to them. As a matter of fact, without any reservation I may say that a greater number of corrupt or inefficient officials in my Department have been censured during last year than in any other Department of the whole of this Government. This, I am not saying as comparative case. As an instance, I might inform that against more than a couple of senior doctors we have taken action. Some mention was made by the friend from Warangal. I think, it is Sri Nageswara Rao Mr. Baddam Yella Reddy also has pointed out about the Warangal Medical College and the senior Superintendent of the Gandhi Medical College having been suspended and so on. He is not the only one: I have taken action against others as well. I will certainly do so if some concrete example is given to me. Now, the fact that a newspaper published its opinion cannot be taken as sufficient evidence, though much has been said that the newspaper dated the 12th February has written some article about Warangal Medical College. I am sorry I cannot take such a report as evidence of corruption in my Department. But wherever the Anti-Corruption Department or even the departmental enquiry has gone in such a manner ...

శ్రీ యస్. కె. వి. ప్రసాద్ : వరంగల్ లో మదీస్ ఆఫీసు ఏమి సంగతి చాలా స్పెషల్ కార్పెషన్ వచ్చినది. ఆ కార్పెషన్ విషయంలో సక్రమమైన విచారణ జరిపించాలని కోరుకున్నాను.

Sri P. V. G. Raju : But wherever the charges have been substantial, I have immediately taken action. I may point out for the benefit of the hon. Members here that the Indian Legal system is such that we practise the dicta that a person is innocent till he is proved guilty. Normally even in the case of a murder, the fact of murder has to be established before the Court, before the person could be hanged. That is the way in which the law operates. But as far as I am concerned, I have reversed this dicta, and I preferred the continental dicta what is called the French Law, the Roman Law, that when we deal with administrative matters, an officer shall be deemed guilty till proved innocent. That is why I never wait to suspend a man. I suspend him on the spot if there is any suspicion that he is guilty of

some sort of bad behaviour. I do not even wait till the matter goes to the Tribunal and so on. But I must say that I have to be sufficiently convinced that the officer concerned is guilty; then only I would suspend him. I do not wait for the Tribunal to pass its verdict, because I do not think there is any harm in an officer being suspended on the spot because his salaries and other emoluments will be paid to him, and if ultimately he is proved innocent he will be reinstated. There is no problem, inasmuch as the period of suspension gives the officer a chance to treat the period of suspension in such a manner that he can create or produce the atmosphere necessary to prove that he is above board. Therefore, I do not wait till it is proved that the officer is guilty, because I know that it would take years for the case to go before the Tribunal and the Tribunal to pass its judgment and no immediate action can be taken against the officer. But because I decide to be harsh with the officer and to suspend him, I must be given not cent per cent but two hundred per cent proof before I could decide to suspend the officer. Therefore, in the case of Warangal hospital, I may be forgiven if I should say that the debate that has taken place in the House taking much of its time has not at all convinced me that anything is wrong in this particular matter. The mere fact that a newspaper or an hon. Member in the House rose up to criticise the officer is not sufficient proof. Some more proof is required. Let the hon. Members write to me immediately, if they feel that some enquiry has already been conducted and it has not been well conducted, I am prepared to order a new enquiry if new facts are placed before me; and this time I can assure the hon. Member that he will be the first witness and he will have to marshal the necessary facts to prove his case. Otherwise, I think it is not fair to discuss an officer's conduct on the floor of the House because that officer will have no chance to defend himself.

Before I go further on the same question, Sir, I would like to say that I have to pay a sincere tribute to my Department and the officials. I want it to go on record that I am most happy with the way in which my department is working. I think we are going through

very difficult conditions in the State. The proof for the fact that my department has been working well has been that without exception from all sections of the House there has been very little open challenge as to the effectiveness of the orders passed, whether by myself or by my Secretary or by the Director, Public Health or Director, Medical Services, or any one of the officers.

Here, I would like to say that I am very lucky because I deal with highly educated and cultured officials. My staff are very educated and very cultured. Therefore, I believe that they observe a certain measure of self-control on themselves and do not resort to the normal practices which seem to be the order of the day so far as the other personnel of the services are concerned. Nevertheless, it would not be fair or right on my part to let the occasion go without informing the House that there have been occasions during the last one year, when I have been put to some measure of pressure from hon. Members of this House, and some of the orders that I have passed pertaining to promotions or personnel have been subjected to criticism,— I do not mind criticism if it is on merit, but there has been an attempt to bring in caste or religion or other considerations whereby certain promotions should be made. The matter has even gone to such an extent a person like my uncle was brought into the picture: he was asked to recommend a particular name to me for a particular promotion. As you all know, my uncle is not a person who personally takes interest in matters of this nature. But as recommendation was sought to be made even through him, I was very much surprised. I was very much hurt and pained that such an attempt had been made. Nevertheless, I can tell the hon. Members that I stood very strong and I am happy to state that the promotion which I felt was correct according to my conscience and according to what I considered to be the standards of judging medical science was ultimately put through. But I am afraid that there is a tendency in my department to look at service career with the same light-heartedness as with regard to a political career. As we all know, in politics, one can be something to-day and nothing tomorrow. One can be like Napoleon at the age of 26 or one can be

absolutely an urchin running about the streets. The same cannot be applied to medicine or service personnel. Politics cannot ensure the promotion of a man in the medical department; they cannot ensure the promotion of personnel in any one of the administrative sections of Government, because Government servants are privileged. Once they had qualified for appointment in service, they are more privileged than any other citizen in the whole of India or anywhere. Naturally they have 30 years or 35 years of service and their promotions or their increments are there; and what all they do so is to maintain a high standard of integrity, and automatically they will reap the fruit of their labour. In such a situation, the services have to put a self-denying ordinance upon themselves. While it is true that politicians may vie with each other so as to have a large number of people behind them so that they may have the benefit of their political influences, services should desist from participation in such activities. I can certainly say that if a service person in my Department wants to prejudice his case, most certainly he must approach me through a M. L. A. Whether he belongs to my group or not, all that has no meaning; the moment a friend of mine gives a recommendation about anybody in my department, straightway he has put himself down to the case of being depromoted, as far as I am concerned. I have no further use for that official because I feel if he has direct access to me let him come and see me if he has any genuine grievance and I will listen to him and I do not stand in his way, but give him all encouragement. But if he thinks that he can influence me through some sort of political channel I think it would be doing disservice to him, to the Government and to the administration if I should listen to such a recommendation.

Now I shall come to the debate that took place today. I thought that there would be a large measure of criticism about my Department. There has been very little criticism about my department. That means, I have myself to become a critic of the Medical Department, if I am to continue to speak for the next twenty five minutes, in this House.

Sri Vavilala Gopalakrishnayya : Our criticism is not a criticism.

Sri P. V. G. Raju : That is what I have said. No hon. member has criticised me at all in such a manner that I need to get up and defend myself. Nevertheless, I know there are so many things in my department which I would like to change or alter. Therefore, with the permission of the House, I will take it that what I say has already been the subject-matter of some of the speeches made here. One hon. member referred to the question of lady doctors being posted to rural medical centres, to the question of lady doctors being posted to maternity clinics, and so on. As a matter of fact, the hon. Member in passing said that he would not like to offend the lady members present but he felt that the criticism against the lady doctors was factually correct. No lady member spoke this year on the debate. I wish they had spoken because they would have brought freshness to the debate which some of the male members could not bring to the debate. I would just like to point out to the House that the problem of posting lady medical personnel to Primary Health Centres and also to maternity clinics seems to be coming up from time to time. There are not sufficient lady doctors to take up jobs in Government. Here, I would just like to say that if I have been given the opportunity to implement a policy which I felt was correct I would give greater emphasis to training lady medical practitioners. In a country like the Soviet Union, 70 per cent of medical services are manned by women, whereas, in Britain, less than 8 to 10 per cent of the personnel are women. In a country like Ireland, less than 4 per cent of the doctors are women. Somehow in the western world, the idea that a woman is not fit to be a medical practitioner seems to be there for a very long number of years. Historically it is there. Some of you may be aware that Florence Nightingale had to fight for the rights of women even to take up nursing profession in Britain.

Since the last 40 years, in the Soviet Union great emphasis has been laid on the encouragement of women to take up all sorts of professions. Now, I am not going into the question whether a woman would make a good Police Officer, whether a woman would

make a good engineer, or whether she would make a good I. A. S. Officer and so on. My ideas in these matters might be quite old-fashioned because I do not quite think that a woman makes a good I. A. S. or a good Police Officer, but certainly I do think that a woman makes a good medical practitioner, and the sooner we realise this the better for us in our own State and better for the country. Therefore, I feel that the time has come when we have to increase admissions for women in our medical colleges. Only 20% of the seats are now reserved for women in the medical colleges and I propose that from this year onwards an extra 10% of the seats should be provided for women. This is the only way in which we can positively solve the problem of having more women doctors in our country. Here, of course, let me make it clear that the decision has to be taken by the Cabinet. I am not one of those Ministers who would like to make statements on the floor of the House without any substance; it is not my practice. I can only say that I propose to place this matter before the Cabinet which should ultimately agree to it. It is not enough for me to say that I desire an extra 10% of the seats to be reserved for women. It is quite possible that others may have a say on general educational policy and this is not the place to go into general education. Therefore, I can only say that emphasis should be on taking more women into the medical professions and the matter of admitting more women into the medical colleges from this year onwards will be taken up by me.

Before I proceed further, I would like to say something about medical education which has not been discussed by hon. Members here. Of course, indirectly members have spoken about the Warangal Medical College. I have this to say on this matter. I think the House is fully aware of the fact that last year Government took over 50 seats in the Warangal Medical College with a view to supporting the Telangana area. I had then put forward two arguments, which I would repeat for the benefit of the House. One was that the Government interest in that college would lead to greater efficiency in that institution. The second argument which I had placed before my hon. Colleagues in the

Government was that Telangana was basically poorer region than the Andhra region and it was difficult to expect students from here to pay Rs. 5,000 for admission in the College. Now, the Regional Committee suggested that we should take over the whole Warangal Medical College as a Government institution. I can assure the House that it is not a case of any lack of enthusiasm on my part that such a decision has not been taken. For various reasons, as I pointed out earlier — possibly there are insufficient funds to ensure our taking over the institution — we could not take such a decision, and therefore it is we are continuing with another 50 students being taken from the private sector. Nevertheless, the decision can still be taken before the month of June and if all the Telangana members here are keen on bringing some pressure on the powers that be I am sure some decision can be taken. As far as I am concerned, I am willing even now to take over the institution because I think it will bring greater efficiency to the medical education in our State. This apart, it would be a concrete example of expenditure in Telangana. I am however not speaking of general expenditure in the Telangana Region which the Regional Committee has in mind. I am happy to say that there is little or no criticism about my Department and even the White Paper issued by Government recently in regard to developmental activities in Telangana did not contain anything as far as the Medical Department is concerned. May be, this may be the problem next year! Even in advance I apologise for not taking over the Warangal College and if the Regional Committee feels that the assets of the Telangana area could be spent in developing the medical college at Warangal, I can tell them that there can be no better choice because such an expenditure would really benefit the needy and the sick, and it is a direct benefit to the people.

While on the subject of education, I think many Members of this House know that education is a pet subject with me because of my past association with educational institutions. I belong to a family which has the oldest College in the whole of Circars the Maharajah's College of Vijayanagaram. For the last 105

years my family is connected with education apart from various other cultural aspects. There is a lot of controversy about education, medical education and so on

I may be permitted here to point out that the stage has now been reached in our country when education must be looked upon with a very broad-based attitude. Now that there is compulsory and universal primary education, now that the backward communities and the Harijans or the Scheduled Castes are getting free education at every stage of their education. I think, for people who obtain so much benefit from the society—the historical background may be there; may be these groups had been milltated against historically: nevertheless we are now thinking of the actions of our forefathers; it is true my forefather was a mercenary of some sort, otherwise he could not have survived, nevertheless today's facts alone should be taken into consideration people who had all the advantages given, should make some return to the society. Certainly a stage has been reached when efficiency also must be expected from those who got the various benefits from the society. I say this most thoughtfully because I feel an attitude is growing that we have rights to concession without a corresponding obligation of fulfilling any norm or standard. Therefore, when we are dealing with the problem of medical education, we have to be clear. It is not merely catering or providing for caste, communal, religious or other interests; we have to keep the moral aspect in the forefront and nothing else.

Here, Sri Badam Yella Reddy has pointed out that we should have a short-term education course. Such a proposition came up, I think, before the Central Council of Health and has been considered. I know for a fact that the short-term course was considered necessary for those who failed in the first year or pre-professional course or in the second year. Today we have a 5—year medical course and a substantial number of the people who are being admitted into the medical course do not pass out in the period of 5 years but take 7 years, 10 years or even 14 years. What a complete wastage of human material

in medical institutions? When we take 100 students in a medical course we must expect at least 95% of these students to pass in the 1st year and the second year, but nothing like that happens because our selections are not based merely on efficiency alone. My observation however should not be taken to mean that I am against reservations. Whenever I speak candidly people think I am against something. Certainly let us have reservations but let such reservations work in favour of those who are backward in such a manner that they as also the society get the benefit. Free education is one thing, but medical education is completely different. I think there is no need to dwell on this point any further.

Before I proceed further I would like to say that some cases have been brought to my notice that in defining the Harijans or backward communities, it is necessary to mention the religion also. You are a Harijan if you are a Hindu, although some Harijans object to the word 'Hindu'; they are vehemently opposed to being called a 'Hindu'. Nevertheless I may point out that when we are dealing with Harijans and backward communities we have the example of Christian converts, Muslim converts, etc., who continue with their caste appellations. I am not very impressed with the idea that when we say a Harijan, we mean only a Hindu Harijan and not a Christian Harijan or a Muslim Harijan as the case may be. Why this distinction? It is one thing to say that a Christian Harijan or a Muslim Harijan should not contest in the general elections but I am not prepared to go into the question of elections now. I do not understand why we should debar a Harijan Christian from admission. Very often such Christians are as efficient as, if not more efficient than, even the Brahmin Community or any other advanced community. Take for instance the Vellore Medical College. It is one of the finest medical institutions in the country. There is only one condition for admission in that college; it would not accept anybody except Harijan Christians, but still it is a very efficient institution. Therefore, there is no case to say that merely because you belong to a Harijan Christian family or any other backward class you should not be

admitted. The only question is one of educational merit from the very start. If I have to favour Harijans or backward communities etc. why do you restrict this to Hindu Harijans only? I want to ask this House. Why should there not be a liberal interpretation of the term 'Harijan' or 'backward community'? Even if you believe in caste, let all those who belong to the scheduled castes or backward classes, whether he is a Harijan Christian or a Harijan Muslim etc., be given the same concessions for selection into the medical institutions; do not say 'select only a Harijan who is a Hindu'. Here, it is not necessary to stress the fact that the great Christian missionaries have played a great part in raising the morale of the backward classes. Take any Christian institution in Andhra Pradesh—they are there in Nuzvid, Pithapuram, Rajahmundry, Guntur and quite a large number of them in the City, and there are a large number of Christian hospitals and Nurses' Training Institutions—they are all run by Harijans or Backward Communities because normally it is only Harijans or backward classes who convert themselves into Christians. For economic or other reasons they convert themselves. This year I propose to liberalise, as far as my Department is concerned, the interpretation of the term 'Harijan' or 'backward community' to include all religions. It cannot be restricted to the Hindu alone. Again I want the House to understand that such a decision can be taken by the Government only.

There are a few other things to say and I shall run through them as far I can. I would like it to go on record that our Government is very grateful to the Nizam's Trust for having given Rs. 30 lakhs for the development of an Orthopaedic Hospital in our State. This is a very big donation. No single charity or group has so far come forward with such a munificent donation. It is a fashion to discuss the historical past with a measure of cynicism or criticism. I am not going into the merits or demerits of aristocracy, whether the Nizams of the past were tyrants or democrats and so on, but I would like it to go on record that we are appreciative of the fact that they have made this donation and I for one certainly look forward to that ancient and

historical dynasty playing a great part in furthering the interests of our State. It is unworthy of the House to continue meaningless criticism in this direction. Of course I may be misunderstood in saying so and therefore I would not proceed any further.

Some of the members had spoken about the fact that there were not sufficient drugs in our various hospitals. Here I would like to inform the members that the Russian Synthetic Drug Factory is being located in Hyderabad and the water supply scheme for the factory has already been taken up. It is a very big project and now as we are going to have this project the Government would be very interested in the development of the various ancillary chemical industries in our State. Once the Russians put up this project—it is Rs. 30 crores project—as far as my knowledge goes it would be possible for a lot of other industries to come up. One of the theories of concentration of industry is that like industries approximate to a certain area. Take for instance Southern Bihar or Northern Bengal. There is a concentration of particular industries like Steel and Coal. If we take Bombay we have got textiles and dyestuffs and so on. Similarly, now that the Russian Synthetic Drug Factory is coming up here, the field is ripe for Andhra Pradesh to become a leading State as far as the development of chemical industry and such other ancillary industries pertaining to medicine are concerned. In this context I might say that I had already suggested that a contraceptive factory be put up in Andhra Pradesh and the Ministry of Health of the Government of India had accepted our suggestion because it has also been supported by the other Governments of the Southern region, viz. Mysore, Madras and Kerala in the southern Regional Health Ministers' Conference. There are a number of manufacturers in the medical field and with a little encouragement from Government this whole area can be developed into a great centre of the medical industry.

Of course, I may let the House into a secret. I had to fight very hard to see that the Medical Department was represented in the Directorate to deal with the Russian Synthetic Drug Factory. None of us in my department knew anything about the factory at all and

I had to fight with the Industries Department and tell them that the Director of Medical Services should be allowed to participate in the discussions of the Industries Department in deciding the future of the Synthetic Drug Factory. Of course, the Industries Department was very sensible and very accommodating. The moment we pointed out that after all the consumer was going to be the doctor and the Medical Department obviously from the start should be associated with deciding the future of the industry, they were immediately very accommodative. It is to be hoped that they will be accommodating also in other aspects that may come up from time to time. If such accommodation is not available, I am afraid there cannot be industrial development in our State. Madam, I have taken long time. There is one issue which comes up every year before the House and that is Ayurveda, Unani and Homoeopathy and so on. Some fun was made about my appointment of the Special Officer. Sri Jijyer Das — rightly I suppose — was very critical of the decision we have made, but he himself will understand my difficulty. He tried to say that Homoeopathy was part of Ayurveda. I do not know how far that opinion will be accepted by the Homoeopaths. The problem about indigenous systems of medicine is that all these various systems seem to disregard the findings of the other system and therefore they do not agree with one another. Therefore it is, that we have appointed an Administrative Officer who would go into the question of administrative sanctions when dealing with the particular system under consideration. None of the actions of my Administrative Officer have been brought up in this House as having been bad. For instance, the mere fact that my Administrative Officer is not a Homoeopath or an Ayurved is not important. If Hon. Members had shown to me that because he was not a technical man, the department has suffered to that extent and brought out some facts, I would certainly accept that it was necessary to have a person belonging to Ayurveda to manage Unani or a Homoeopathy or Naturopathy, but nothing of the kind has been done. The only criticism levelled is, that a non-technical man has been appointed to manage these 4 departments. For instance, for Naturopathy, there is a hospital in Hyderabad. We have already

decided to purchase the building and put up a Naturopathic clinic. The Gudivada Homoeopathy College was mentioned. Just the other day, the Government sanctioned Rs. 12,500 to the Gudivada Medical College on the ground that the proprietors of the college should raise Rs. 12,500 and the Government of India would sanction Rs. 75,000 as a non-recurring grant for the Gudivada College. That lakh of rupees, of course, they will get. According to the rules for the development of Homoeopathy, we have agreed to one-eighth grant of the amount that should go for development of this institution and so there you are. The Homoeopathy institution in Gudivada is getting the benefit.

About the question of Ayurvedic studies, here, I am afraid that our Government cannot be criticised as being either backward or conservative. While it is true we have not favoured the integrated course of medicine, we have gone into the question of the future of Ayurveda and Unani so seriously that we have suggested to the Central Council of Health that a decision is becoming necessary that Ayurveda or Unani as a system should be taught in the modern Medical Colleges under the History of Medicine. We have asked the students to select either Unani or Ayurveda in which we are going to have a definite course in the modern medicine itself. While you are doing M.B.B.S. we would have a course for indigenous system so that every doctor who passes in this country will be in a position to know what Ayurveda is, to know what Unani is and integrate the two sciences later. If there is any value in the Science, it will live for ever in the reintegration through Allopathy. Rawilful Serpentina was used for heart attack. It is an Ayurvedic drug. It was discovered by the Allopathic doctors and integrated into modern medicine. But unfortunately even before this matter can be taken up in Delhi, our own modern educationalists—and I think here Sri Vavilala Gopalakrishnayya may kindly note of this because he is a Member of the Andhra University Senate—the Andhra University said “we do not agree that we should teach Unani or Ayurveda as a part of the curriculum for History of Medicine in Andhra University”. I do not want to go into a discussion, but if this is the attitude of

our modern educationalists, and if modern educationalists do not want our ancient knowledge on the one hand, what do you expect Governments to do? Either you allow the Government to develop a rational system, whereby this ancient knowledge becomes integrated into the flow of our knowledge in such a manner that without having 2 or 3 or 4 parallel systems, we have one system taking all knowledge which is correct, or we have to continue as we are. The Government made a positive suggestion that all our modern medical college students should study some Ayurveda, and some Unani. We did not say that it should be compulsory. We want Ayurveda and Unani to survive and become part of modern medicine. We suggested that a stipend of Rs 50 be given to every student who voluntarily takes up the study of Ayurveda or Unani, while doing his M.B.B.S. That means there would be no compulsion, so that tomorrow nobody may say because the man failed in Ayurveda or because he failed in Unani, he cannot get his M. B. B. S. degree. Being optional, if there are people to take up the subject, they will certainly study it and within 5 years a lot of knowledge of the indigenous systems can be available for our medical college students. As it is an optional subject, there should be no difficulty. In any case, I should not go into the merit of the question. I placed all the facts before you. I hope our Universities will be more sympathetic and look at this matter with the correct perspective. Otherwise, it becomes difficult for the Government to go on being asked on the floor of the House as to what is happening to Ayurveda and what is happening to Unani. After all, a Minister is not an educationalist. He is not even a technical person. We are just well-aiming individuals who would like life to move onwards without much undue harassment from at least our quarters. And therefore, may I suggest that the matter may be discussed again informally in the University level. If Andhra University sets the pattern by saying that certainly the study of Ayurveda can be considered as a study of Medicine in the interpretation of the term 'Medicine', I think we would be making great strides in our State.

Sri Vavilala Gopalakrishanayya : The Board of Studies consists only of Allopaths.

Sri P. V. G. Raju : That is correct. Hon. Member knows it. So I am requesting him to use his Membership usefully—I do not mean to say that he is not using it usefully. As far as I am concerned, he may say something there. I think it would be valid. I take this opportunity.....

Dr. B. V. L. Narayana : Could we not make it a post-graduate course so that we may not have anything to do with the University. At the same time, people may have some medical knowledge before they study and they can improve Ayurveda or Unani, so that they can better understand the symptoms of diseases and improve Ayurveda and Unani.

Sri P. V. G. Raju : Dr. Narayana says that it should go into the post-graduate level. Unfortunately, who are to be the post-graduates? A M. B. B. S. doctor will take up post-graduate or Ayurveda or Unani if he has got a grounding even during the time he studied his M. B. B. S. in Ayurveda or Unani. To-day if you happen to open out Ayurveda and Unani M. D. course, nobody is coming forward from the Allopathic community. These doctors do not come forward. Therefore the argument put forward that Ayurveda and Unani should be only optional is I think good. Those students who are prepared to study it will study it. The only inducement that we give is that we are paying them Rs. 50 to study and I think that it is a handsome amount of money. In any case, it gives life to Ayurveda and it is very much encouraging. After all, Rs. 50 stipend for each student is not much, when we are aware of the fact that it is an ancient science.

I take this opportunity of thanking you Madam, for giving me this opportunity to address this House for so long. I think hon. Members will pass my demand with complete unanimity.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : ఔరక్షరుగా ఉండడానికి టెక్నికల్ నూన్ అక్కరలేదన్నారు. M. R. S. ను తీసేసి కలెక్షరును వేస్తారా ?

Sri P. V. G. Raju : The question does not arise. If the hon. Member wants to raise it, I will look into it.

శ్రీ వి యల్లారెడ్డి : డిల్లారు ఒక రెప్రెసెంటేటివ్ పెట్టడానికి ఏమి ప్రయత్నము చేశారో చెప్పగలరా ?

Sri P. V. G. Raju : They are putting some clinics as the hon. Member knows.

The Deputy Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

(For not filling up the vacancies in the Hospitals for the posts of Doctors.)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

(For not making the doctors in the Government Hospitals to attend the hospitals by the prescribed time)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

(For not allotting more sum towards this demand.)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

(For not encouraging Ayurveda medicine and its research sufficiently.)

The motions were negatived.

The Deputy Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

(రాష్ట్రములో అనేక ఆస్పత్రులలో యింకను డాక్టర్లను నియమించనందుకు, గ్రామ ప్రాంతాలలో తగినన్ని వైద్యసౌకర్యాలు కలుగజేయనందుకు)

The motion was negatived.

The Deputy Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

(రాష్ట్రంలో వైద్యసౌకర్యాలు పేషెంట్లకు అందుబాటులోకి తెచ్చుటలో పోషకమైనందుకు)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

(స్టెల్లారుజిల్లా ప్రభుత్వము స్వాధీనము చేసుకున్న ఎల్. ఎఫ్. డిస్పెన్సరీలలో గతంలో సంవత్సరానికి రూ. 800 లు విలువగల మందులు ఖర్చు పెట్టామండగా ప్రభుత్వము స్వాధీనము చేసుకున్న తర్వాత యీ సంవత్సరం నామమాత్రంగా కేవలం రూ. 8000 లనే కేటాయించినందుకు)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

(స్టెల్లారుజిల్లా కాంటాకా కేంద్రాలలో ఎల్. ఎఫ్. డిస్పెన్సరీలను ప్రభుత్వము స్వాధీనము చేసుకున్న తర్వాత ఆ యాస్పత్రులలో పనిచేయు సిబ్బందిని ప్రభుత్వ ఆస్పత్రులో సిబ్బందిగా గుర్తించు ఉత్తర్వులు యింపవరకు వంపనందుకు)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

రాష్ట్రంలో వైద్యశాలలో ప్రజలుచున్న లంచగొండితనమును అరికట్టలేక పోయినందుకు)

The motions were negatived.

The Deputy Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Re. 1

(For non-attainment of the actual purpose of the Scheme.)

The motion was negatived.

The Deputy Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

(రాష్ట్రములో ఎక్కడా అనువ్రతులు చాక్టర్లు లేని అనువ్రతులకు చాక్టర్

రులను ఏర్పాటుచేసి ప్రజాసేవ యుక్త- ఆరోగ్యమును కాపాడుటలో శ్రద్ధ వహించనందుకు)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for Medical by Rs. 100

(నల్లగొండ జిల్లా కేంద్ర ఆసుపత్రిలో ఎక్స్‌రేప్లాంటును నిర్మించడానికి చేసిన వార్షికమును నిలువకోలేని ప్రభుత్వ చర్యను నిరసించుటకు)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for Medical by Rs. 100

(రాష్ట్రములో ఆసుపత్రులకు అవసరమైన మందులను సప్లయిచేసి ప్రజల ఆరోగ్యమును కాపాడుటలో ప్రభుత్వము నిర్లక్ష్యభావమును నిరసించుటకు)

The motions were negatived.

The Deputy Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for Medical by Re. 1

(రాష్ట్రములోని శుభ ఆసుపత్రులను శిశువృద్ధి చేయమని కోరుటకు)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for Medical by Re. 1

(కుష్టురోగుల ఆసుపత్రులను ప్రెతిజిల్లాలో ఒకటి వుండులాగున చేయమని కోరుటకు)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for Medical by Re. 1

(అనుప్రతులకు సప్లయి చేయబడిన మందులు రోగులకు సరిగా వుపయోగించకపోవుచున్నప్పటికి ప్రభుత్వం అరికట్టలేకపోవు చున్నందుకు)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for Medical by Rs. 100

(ఆసుపత్రి కమిటీలు పనిచేయక నిరర్థకంగా వుంటున్నా ప్రభుత్వము పట్టించుకొనకవున్న విధానమును చర్చించుటకు)

The motions were negatived.

The Deputy Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for Medical by Rs. 100

(To discuss the failure of Government to investigate serious complaints about the functioning of the

Regional Medical College Committee Warangal, to which Government is contributing 50% of the donation amount of students.)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

(To discuss the failure of Government to take over the Warangal Regional Medical College when the original conditions are fulfilled and when it is now unable to further develop under private management.)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

(To discuss the growing corruption and mismanagement in Government Hospitals, leading to deprivation for medical facilities to poor people.)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

(To discuss the absolute lack of medical facilities to Tribal population for Warangal district.)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

(To discuss the failure of providing a Doctor at Eturnagaram, Tribal area centre.)

The motions were negatived.

The Deputy Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

(For expressing regret for the failure to redress the grievances of the employees of the Osmania Hospital, Hyderabad.)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

(Regret for the failure for not having considered so far, the memorandum submitted to the Govt., by the Nursing staff Association and redress their grievances.)

The motions were negatived.

The Deputy Speaker : The question is .

To reduce the allotment of Rs. 2,47,99,200 for
Public Health by Rs. 100

For not completely eradicating Malaria in the
State..

To reduce the allotment of Rs. 2,47,99,200 for
Public Health by Rs. 100

(For not sufficiently popularising preventive
measures atleast to the contagious diseases in the State)

The motions were negatived.

The Deputy Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 2,47,99,200 for
Public Health by Rs. 100

(నెల్లూరు జిల్లా దర్శి తాలూకా పుల్లగల్లు, బస్వాపురం, కెల్లంపల్లి పురి
పాడు, వేముల. వేములబండ మొదలగు గ్రామాల్లోని నీటిలో ఫ్లోరిడ్ వల్ల వచ్చే
ప్రమాదకర జబ్బులను విచారించుటకు అవసరమైన నీటి పథకాన్ని మంజూరు
చేయనందుకు)

To reduce the allotment of Rs. 2,47,99,200 for
Public Health by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా పొదిలి పట్టణ శాపులలో ఫ్లోరిను ఉన్నందున మూసీ
నుండి నీటి స్వచ్ఛత చేయు పథకాన్ని గురించి పురప్రజల కోరికల ప్రకారము
చాలకాలమునుండి సదరు స్కీము ఎస్టిమేట్లు వేయు దిశనుండి బయటపడ
నందులకు)

The motions were negatived.

The Deputy Speaker : The question is :

"That the Government be granted a sum not
exceeding Rs. 5,00,70,000 under Demand No.XVIII—
Medical."

The motion was adopted and the grant made.

The Deputy Speaker : The question is :

"That the Government be granted a sum not
exceeding Rs. 2,47,99,200 under Demand No. XIX—
Public Health."

The motion was adopted and the grant made.

DEMAND No. IV—Forest Department - Rs. 1,10,28,800

DEMAND No. XXI—Fisheries—Rs. 39,64,000

*DEMAND No. XXII- Animal Husbandry
Rs. 1,70,89,000*

*DEMAND No. XXXVIII—Capital Outlay
on Forests—Rs. 12,93,000*

The Chief Minister (Sri D. Sanjivayya): Madam,
on the recommendation of the Governor I move :

“That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 1,10,28,800 under Demand No. IV - Forest Department.”

Sir, I also move :

“That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 39,64,000 under Demand No. XXI—Fisheries.”

Sir, I also move :

“That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 1,70,89,000 under Demand No. XXII—Animal Husbandry.”

Sir, I also move :

“That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 12,93,000 under Demand No. XXXVIII — Capital Outlay on Forests.”

The Deputy Speaker : Motions moved.

Sri S. Vemayya : Madam, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెట్లారుజిల్లా, కోవూరు తాలూకా కురిపెర్ల గ్రామములో మూడు 200 ఎకరముల ఫారెస్టును ఫారెస్టునుండి తొలగించి నదరు భూమిని పేదలకు పంచమని కోరుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(ఫారెస్టు సంఘములకు ఫారెస్టులో కట్టెకోట్టుకొను పాక్కు యివ్వక వ్యక్తులకు యిచ్చుచున్నందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నల్లదుడ్డిల్లా కోపుగు తాలూకా పల్వేరు ఫారెస్టును తొలగించి,
సదరు ఖామిని ఖామిలని పేదలకు మంజూరు చేయమని కోరుటకు.)

The Deputy Speaker : Motions moved.

Sri Baswamaniaiah : Madam, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Re. 1

(For not allowing the sheep to graze in forests.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Re. 1

(For not giving the lands to cultivators who are
cultivating them in forest lands since 20 years in Andole
Taluq.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Re. 1

(For non-allowing the poor cultivators to take
wood for Agricultural purposes.)

The Deputy Speaker : Motions moved.

Sri Ranganatha Rao Bollanwar : Madam, I beg to
move :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To criticise the failure of Government to supply
free of charge timber to ryots for agricultural imple-
ments.)

The Deputy Speaker : Motion moved.

Sri S. Vemayya : Madam, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా, నూళ్లూరుపేట తాలూకా పూలకోటలోని సాగుకు
లాయకు అయిన ఫారెస్టు విజయను అచ్చట పేదలకు పంచిపెట్టమని కోరుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరు జిల్లా, సూళ్లూరు పేట తాలూకాలో ఏమాది గ్రామములోని సాగు లాభములయిన ఫారెస్టు భూమిని కంపెనీలవరకునుండి చాలకాలము సాగు చేయుచున్నట్టి భూమిని సాగుదారులకు వట్టి మినవోయించమని కోరుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(గార్లలను ఫారెస్టులనుగాను, ఫారెస్టు గోదాల్లగాను ప్రాంతములలో వారిజన గిరిజన ఎవరవడిన భూములకు ఎక్కువ అడ్డు నిధులు పెంచుచున్నట్టి విషయమును ప్రభుత్వము దృష్టికి తీసుకుని వచ్చుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరు జిల్లా, అన్నవరం తాలూకా తలసరామపురము గ్రామములో ఫారెస్టు బంజర్లు సుమారు 100 ఎకరములు సాగుచే చేసుకొనుటకు పేదలకు మంజూరు చేయమని ఎంతో కాలమునుండి అడుగుతున్నప్పటికి ఎటు తేల్చక ఆలస్యం చేస్తున్నందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(ఫారెస్టులోని చెట్లు, పుట్ట పెదగని సాగుకు లాయకైన ఫారెస్టులను తొలగించి నదరు భూములను సాగుచేసుకొనుటకు పేదలకు ఇప్పించమని కోరుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరు జిల్లా, సూళ్లూరు పేట తాలూకా, దారు నెల్లూరు గ్రామంలో 250 ఎకరములు ఫారెస్టునుంచి తొలగించిన భూమిని యువవరకు రెవెన్యూ కాబకు స్వాధీనపరచనందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరు జిల్లా, కోవూరు తాలూకా కొత్తవల్లి కవులుగుంట ఫారెస్టును తొలగించి నదరుభూమిని పేదలకు పంచిపెట్టమని కోరుటకుగాను.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(పెళ్ల దువల్లా, ఆస్ట్రేలియా తాటాకా కోస్తాపల్లి గ్రామములో సాగుకు
యాయకైన ఫారెస్టు బి.బి.సి. ఏకలకు మిప్పించమని కోరుతును.)

The Deputy Speaker : Motions moved.

Sri Vavilala Gopalakrishnayya. Madam, I beg
to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To impress upon the Government to grant per-
mission to the Bodam Tenants' Co-operative Society,
Bodam Sattenapalli taluq.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To impress upon the Government to constitute
State and District Forest Advisory Committees with
non-officials.)

The Deputy Speaker : Motions moved.

Sri D. Kondalah Chowdary : Madam, I beg to
move :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To criticise the Government policy and the un-
reasonable orders issued 'adnauseam' in the matter of
demarcation of reserve forest areas in the taken over
Estates.)

The Deputy Speaker : Motion moved.

Sri S. Vemayya : Madam, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా దర్శి, పొదితి, కనిగిరి మొదలగు తాలూకాల్లో జమీం
దారీ వాయంలో కంచరిపాటల వద్దతి ఉన్నది. ప్రభుత్వపు రై. త్యాగీప్రాంతాల్లో
యీ వద్దతి లేదు. ప్రభుత్వము జమీందారీ ప్రాంతాలు స్వాధీనము చేసుకున్న
తర్వాత రిజర్వు ఫారెస్టులు ఏర్పాటుపై వది. కంచరిపాటల వద్దతి ప్యాయమైనది

కాడి, చట్టరీత్యా చెల్లని అయినా ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటు వారికి సంబంధించి స్వాధీనము చేసిన తరువాత ఈ సంవత్సరం ఎంతల రమణేసే బదులు ఖజానల్లో యీ సంవత్సరం వసూలు చేస్తున్నందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా వాదిలి తాలూకాలో చాల గ్రామాల్లో రిజర్వుడ్ లు సంస్కృతికరంగా చేయబడినవి. కాని గొట్లగిట్టి, నాదిలమ, నాగంపల్లి, మంగలకుంట్ల, పాతపాడు గ్రామాల్లో ప్రజల యిబ్బందికి దృష్టి పెట్టి ప్రజలకు యిబ్బందికలిగే పద్ధతిలో ఫారెస్టు లైన్లు వేసినందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(రాష్ట్రంలో టేకెస్ డివర్ ఎస్టేటు ప్రాంతాల్లో రిజర్వుడ్ లైన్లు వేయు సందర్భంలో ఫారెస్టు అసిస్టెంటు కన్స్ట్రక్టర్లు ఆ ప్రాంతాల్లో ఎ. ప్రజలతో సంప్రదించి గ్రామస్థుల కనుకూలంగా లైన్లు వేయ పద్ధతిలో కార్యక్రమాన్ని సాగించాలని గతంలో ప్రభుత్వము యొక్క ఆర్డరు వున్నది ఆ విధానం మంచిదై నప్పటికీ దానిని మార్చనందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(వ్యవసాయ డిపార్టుమెంటువారి మమోరాందం నం 108750 సి. 1957-అ 8 ది. 4-2-59 ప్రకారం గుంటూరు జిల్లా హన్నాడు తాలూకా కాట్రపాడు గ్రామానికి అనుకొనివున్న ఫారెస్టు సరిహద్దును విడగొట్టి గ్రామానికి ఎడంగా హద్దును ఏర్పాటు చేయసంబలకు)

The Deputy Speaker : Motions moved.

Sri Dodda Narasayya : Madam, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(ఫారెస్టు ఖౌండరిస్ గ్రామకంఠాల వరకు నిర్ణయించి గ్రామ పశువులు ఊరిబయట నిలువబడేందుకు అవకాశం లేకుండా చేయబడిన విషయం ఎన్ని సార్లు ప్రభుత్వం దృష్టికి తెచ్చినప్పటికీ ప్రజలకు సౌకర్యం అలోచించకపోవడం గురించి.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(ఫారెస్టు నుంచి ఎండుకట్టెలు సత్తిన మోపులుగా తెచ్చుకొని పూర్వం నుండి వృత్తిగా బ్రతికే నిరుద్యోగ లంబాడీ, చెంచు స్రజలను ఫారెస్టు ఉద్యోగులు నిర్బంధపరచుటను తప్పించి కారు వద్దతి చ్వారా బ్రతుకు తెరుపు కలిగించ నందుకు.)

The Deputy Speaker : Motions moved.

Sri S. V. K. Prasad : Madam, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To discuss the refusal of Forest department to excise forest land where big Tanks can be repaired for rehabilitating tribal peasants by creating good services of livelihood).

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To discuss the need for excising forest land for rehabilitating Rangapoor village tribals of Mutunga taluk, Warangal district.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To discuss the obstruction caused by Forest Department for restoring the Gandhi tank in Matunga, Warangal district forest area.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To discuss the failure of Government to stop the indiscriminate destruction of forests by contractors by bringing the forest officials.

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To discuss the failure of Government to decide the question for not including land near Venkatapuram, taluk, Warangal district in Reserve forest).

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To discuss the wrong policy of including land for Tribals within forest area when drawing forest lands in Mulug taluk, Warangal district).

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To discuss the failure of Government to excise from forest in Mahaboobabad taluk, Warangal district for land near villages where no forest exists and also large demand for land by landless poor exist).

The Deputy Speaker : Motions moved.

Sri Md. Tahaseel : Madam, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(అప్పర్ గోదావరి డివిజనులో ప్రభుత్వమువారు నిర్వహిస్తున్న కలప వ్యాపారములో కలప కుదులుకు, పువ్వుకుడుకులు, హొంబములు మున్నె 12 నయాపై నిలవండి, 8 నయాపై నిలవరకు అగ్గించి గిరిజనులు అన్యాయము చేస్తున్న విషయం గతసంవత్సరం అసెంబ్లీలో చెప్పగా లేదు పెంచుకున్నారని మంత్రిగారు చెప్పి వాగ్దానం చేశారు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(అప్పర్ గోదావరి డివిజనులో గిరిజనులచేత నిర్బంధముగా ఫారెస్టు ఐనులు చేయించుకొనుచు, వారి వ్యవసాయము కుంటుపడు స్తున్నందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(అప్పర్ గోదావరి డివిజనులో ప్రభుత్వమువారు నిర్వహిస్తున్న చెరువు వ్యాపారమునకు చెరువు నరించుటకు వెయ్యిచెరువుల వరుకులకు పడకొందు వందలు కూలియిచ్చి నరికిస్తున్న విధానమునకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(అప్పర్ గోదావరి డివిజనులోని ఫారెస్టు వాచర్ల జీతములు పెంచక ప్రభుత్వమువారు ఏకవార్షిక ప్రాంతములలో నివసించు గిరిజనులు, యంతరకూ

కూడ రు. 1-8-0 పెక్కువెక్కు రోజుకు వుండకూడదను నిబంధనను ప్రభుత్వం ఉల్లంఘించినందుకు.)

The Deputy Speaker : Motions moved.

Sri Baswamaniah : Madam, I beg to move.

To reduce the allotment of Rs. 39,64,000 for Fisheries by Re. 1

(To express that the Andole Fisheries Officer is not attending the Samithi meeting.)

The Deputy Speaker : Motion moved.

Sri P. Rajagopal Naidu : Madam, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 1,70,89,000 for Animal Husbandry by Rs. 100

(To criticise the Government for not publishing the catalogue of cattle diseases in the State and preventive measures to be adopted by the peasants).

To reduce the allotment of Rs. 1,70,89,000 for Animal Husbandry by Rs. 100

(For the failure of the Government for not able to develop good breed of oxen in proportion to the development of the projects and reclaimed areas).

To reduce the allotment of Rs. 1,70,89,000 for Animal Husbandry by Rs. 100

(For not encouraging private people to have cattle farms).

The Deputy Speaker : Motions moved.

Sri S. Vemayya : Madam, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 1,70,89,000 for Animal Husbandry by Re. 1

(నెల్లూరుజిల్లా, నెల్లూరు తాలూకా గంగవట్నం హరిజనులకు యిండ్ల స్థలములు పెంజూరు చెయ్యటలో ఆలస్యము జరుగుచున్నందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,70,89,000 for Animal Husbandry by Re. 1

(హరిజనులకు యిండ్లస్థలములు యిప్పించుటలో భూసంపాదన-చట్టము వల్ల ఒక ప్రక్కన ఆలస్యము జరుగుచుంటే సడరు చట్టము సవరించవలసి,

హిందుకుండుగి యిప్పటికి జిల్లాపరిషత్తుల స్థాపన గామజీలపల్లి వద్దను
చున్నందున అవిధము వరుగుచున్నది. ఏమనునది ఆలోచించి వీపుచున్న
(ప్రభుత్వపు విధానమును చర్చించుట.)

The Deputy Speaker : Motions moved .

Sri Baswamanaiah : Madam, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,70,89,000 for
Animal Husbandry by Rs. 1

(To point out the delay caused in the opening of
an animal development centre at Chintakunta, Andole
talug, Medak district.)

The Deputy Speaker : Motion moved.

Sri D. Kondath Chowdary : Madam, I beg to
move :

To reduce the allotment of Rs. 1,70,89,000 for
Animal Husbandry by Rs. 100

(For not providing each talug with a well-equip-
ped veterinary hospital.)

The Deputy Speaker : Motion moved.

(Pause)

సమావేశమును సాయంత్రం నాలుగు గంటలవరకు వాయిదా
వేస్తున్నాను.

*(The House then adjourned to meet at Half Past
Four of the Clock)*

The Deputy Speaker : As there is no quorum in
the House I adjourn the House for half-an-hour. We
shall meet again at 4-30 p. m. today.

(The House reassembled at Half past Four of the Clock)

(The Deputy Speaker in the Chair)

*శ్రీ మహమ్మద్ రహీతు (భద్రాచలం-జనరల్) : అధ్యక్షా. ఈనాడు
మనముందు forests, fisheries, animal husbandry పద్ధతులు వున్నవి.
వాటిలో ప్రధానముగా forest వ్యవహారాలను గురించి చెప్పడముకొన్నాను.
1961-62 సంవత్సరానికి 2 కోట్ల 86 లక్షల అదాయము వస్తుందని, దానిలో

నికరాదాయము ఒకకోటి 41 లక్షలు వుంటుందని చెప్పారు. 1960-61 లో కూడ అదేవిధముగా నికరాదాయము వుందని లెక్కలు ఇవ్వడం జరిగింది. ప్రభుత్వానికి లాభాలు రాకూడదని కాదు. ప్రభుత్వము చేస్తున్న కలవర్యాపారములో అక్కడి వర్కర్లకు సరియైన శిక్షలు, కూలి ఇవ్వకుండా కేవలం ఆదాయం సంపాదించడమే ప్రధానముగా పెట్టుకొన్నట్లు అనిపిస్తోంది కరుడు గట్టిన ఒక వడ్డీ వ్యాపారస్తుడు సవిధముగా ప్రజలవర్గరసించి వడ్డీని గుంజుతాడో అదే విధానాన్ని అక్కడి టీనుకోన్న కారణముచేత ఈ పరిస్థితులు ఏమిదవారా మంత్రిగారి దృష్టికి తీసుకొని వస్తున్నాను. Rangers ను training కు పంపే విషయములో మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వము మన కోటాను సక్రమముగా వినియోగించుకోవడం లేదు. వారికి scholarships మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వము సరఫరాచేసి ఇచ్చి డెవలప్మెంట్ పంపించవలసిన అవసరము వుంది. మనకు వున్న కోటాను పూర్తి చేసుకోవాలి. లాభాలు సంపాదించడమే ప్రధానముగా పెట్టుకోకూడదని మనవి చేస్తున్నాను. ఈ Forest Department లో watchers గా పనిచేసేవారు వున్నారు. వారు permanent ఉద్యోగులుకారు. నెలకు రు. 28 లు జీతము ఇస్తున్నారు. ఈ watchers అడవులలో వుండి దొంగతనాలు జరగకుండా చూస్తూ వుంటారు వారికి రు. 45 లు అయినా జీతము వుండాలని నేను మనవి చేస్తున్నాను. తూర్పుగోదావరి, పశ్చిమ గోదావరి, విశాఖపట్నం, శ్రీకాకుళం జిల్లాలలోని ఏజెన్సీ ప్రాంతాలలో ఎవరైనా రైతు Debt Bondage Act ప్రకారము ఒక గిరిజనుని గాని, ఇతరులను గాని పాలేదుగా పెట్టుకొన్నట్లయితే రు. 45 లకు తక్కువ కాకుండా శిక్షము ఇవ్వాలనే రెగ్యులేషన్ గవర్నమెంటు చేసినది. ప్రభుత్వానికి ఈ నిబంధన ఎందుకు నర్తించదో నా కర్తవ్యము కాకుండా వుంది. ప్రభుత్వము కలవర్యాపారము చేస్తోంది. Upper Godavari Division వరకు చూస్తే వెదురును, కలవను నరికించడము, రాజమండ్రి ఎగుమతి చేయడం జరుగుతోంది. గోదావరిలోనుంచి ఎగుమతి చేయాలి. లాట్లు కట్టుకొని వెళ్ళే జనము ప్రత్యేకముగా ఉన్నారు. వారు ఏదయినా దొంగతనము చేస్తున్నారనే ఉద్దేశముతో Forest Guards ను పంపించడం జరుగుతోంది. వీరు ఒక్కొక్కసారి 2 నెలలు ఆ సీటిమీదనే ఉండిపోతున్నారు. దానిమూలముగా అనేక వ్యాధులకు గురి అవుతున్నారు. ఈమధ్య ఒక అతను ఈత రాకపోవడంవల్ల మునిగి చనిపోవడం జరిగింది. ఈ విధముగా Forest Guards ను సీటిమీద రవాణాచేసే కలవతో సంపదం మంచిదికాదు. రాజమండ్రిలో వారు కలవ అప్పగించే టంతవరకు అక్కడ ఉండడము మూలంగా వారి జీతాలు వారికే సరిపోవడం, కుటుంబాలను పోషించుకోలేని పరిస్థితులు ఏర్పడడము జరుగుతున్నది. ఈ కలవను నరికే

దానికి ప్రతి ఫునెపు అడుగుకు ఒకవరకు 12 య. పి. భస్తూంతు. ఇప్పుడు రియస్. పి. కి తగ్గించారు. గత సంస్కరించూడ చిప్పాను. సగ్గించడం నొమాయి శే పునఃపరిశీలన ప్రస్తుతం మంత్రిగారు చిప్పారు. ఇలా కూలిని సగ్గించడమొకటైన వారు పనిలో, రాకట్లో చారిపైన పొంగి కేసులు పట్టి, పిడిగి మైన సరిమానాలు చేసిన సుదన బున్నవి. కద్రానలం రుడలో పల్లిపాని సవారు బానకీపురం అనే కోయిగ్రామంలో ప్రభుత్వం, పనిలోకి రావడం కలతో ముగ్గురు రైతులమీద సప్టెండు కేసులు పట్టినాడు. వారు పోడు వ్యవసాయాన్ని చేసుకొనడానికి పాట్లను కల్గి ఉన్నారు. అటువంటి వాగ్లైన ముగ్గురైన కేసులు పట్టి 1000 రూపాయలు జరిమానా పోలారు. గా విషయం ముగ్గురుంచి ప్రభుత్వానికి ఉత్తరాలు వ్రాశాడు. దానిని ప్రభుత్వము పరిశీలన withdraw చేసుకోవాలని సునపిస్తున్నాను స్థానిక ముగా ఉండి అధికారులు దాని control చేయలేరు. Upper Godavari Division లు సంబంధించిన District Forest Office రాజమండ్రిలో ఉంది. దానికి ఫడ్రాచలమునా మార్చాలనే ఉద్దేశము. ఫడ్రాచలములో నిర్మింఘ్న కడుతున్నాను. ప ప్రదాలో పూర్తి కావస్తున్నది. ఆ కేటంగు పని చురుకుగా సాగిఉంటుంది. డిపార్టుమెంటు సరియైన సజమాయిషీ సయదం లేదమంటాను ఎందుకంటే ఫడ్రాచలమునకు మార్పుడనకు వారి కెవ్వరికి ఇష్టములేదు కాబట్టి. ఇటువంటి ఫడ్రాచలమునకు Forest Office ను మార్చించే ఏర్పాటు చేస్తే చిన్న ఉద్యోగస్తుల దొర్లవాటలు సగ్గుకాయని మనపిస్తున్నాను.

గ్యాంగుకూలి సిప్టెండు పట్టాలని చేసు మొదటినుండి చెబుతున్నాను. వ్యవసాయకరుణం గవర్నమెంటువారు యూకలిప్టస్, ఆయిల్ ప్లాన్ టేషన్, అగ్గిపుల్లలకు కావలసిన మెత్తటి బూరుగు, మెత్తమాను ప్లాన్ టేషన్ వేసే తరుణం ఒకసారి వస్తుంది. వ్యవసాయ కరుణంలోనే ఇదికూడా వేయాలి కనుక మంత్రిగారు జరగాలని ఉద్యోగస్తులు నిర్బంధంగా వారిదేది పనులు చేయించుకొనటం జరుగుతున్నది. అందువల్ల వ్యవసాయం కుంటుబడి ఆదాయం చెల్లుకొంటున్నది. ఎరరానికి నాల్గు రూపాయలు ఇస్తున్నారా? అని చేసు ఉద్యోగస్తులను అడిగినప్పుడు అది సరిపోనిమాట వాస్తవమే. పైన మార్పునిదే మీము పమీ చేయటానికి వీలులేదని వారు చెబుతున్నారు. వారు తమ పనులు చేయకపోతే చెడు పేరు వస్తుందని ఒక్కొక్క రేంజ్ కు 20, 80 మంది గ్యాంగు కూలిలచేత బలవంతంగా పని చేయించుకొంటున్నారు. అట్లా గాక ముందే ఒక్కొక్క రేంజ్ కు కావలసినవారిని ముందే ఏర్పాటు చేసుకొంటే ప్రభుత్వ ఉద్యోగులకు లేబర్ ఇబ్బంది వుండదు. వ్యవసాయం చేసుకొనేవారికి ఏ అడ్డూ

లేకుండా వుంటుంది. అంబరేవనులు సప్రమంగా జరుగుతాయి కనుక అలా ఎయాలి లేకపోతే కనిపించే forest areas లో కాలనీ చూపంలో గృహాలు నిర్మించి ఆ ప్రాంతాలలో వ్యవసాయానికి వనికవచ్చు భూమిలో వారిచేత పని చేయిస్తే 40 రూపాయలకు అక్కువకాని rate గిట్టుకాటు అవుతుంది

ఇక, ఎక్కడ గవర్నమెంటు కలవ కొట్టిస్తున్నారో ఆ ప్రాంతంలో స్థానిక రైతులకు కలవ అంచుకాటులో వుండటం లేదు. అప్పర్ గోదావరి డివిజన్ లో నరికిన కలవ అంతా రాజమండ్రి డివిజన్ లో అమ్ముతున్నారు. అక్కడి రైతులకు దొరకకపోవటం వారు పప్పనిసరిగా దొంగతనం చేయవలసి వస్తున్నది. ఆ రైతులు Forest Committee లో చెప్పింది మేము దొంగతనం చేయవలసి వస్తున్నది. దొరికినప్పుడు అధికంగా జరిమానాలు వస్తున్నారు. ఆ బాధలు లేకుండా ప్రతి రేంజ్ లో ఒక డివిజన్ పెట్టి class I కలవను సప్లయ చేయించి నట్లయితే గవర్నమెంటు నిర్ణయించిన ప్రకారం మేము కొనుక్కొంటాము, అని చెబుతున్నారు. ఆ ప్రాంతాలలో కార్పెంటర్లు కూడా వున్నారు. వారికి పని కల్పించటానికి కూడా అవకాశం వుంటుంది వారి ఫర్నిచర్ చేసుకొని అమ్ముకొనటానికి అవకాశం వుంటుంది. ఇలా చేయకపోతే విపరీతంగా దొంగ తనాలు జరుగుతూ వుంటాయని ప్రభుత్వదృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను. ప్రభుత్వం వెదురు నరికిస్తూ వుంటుంది. దానికి వేయికి rate కట్టి డబ్బు ఇస్తూవుంటారు. కాని అక్కడి అధికారులు 1100 కొట్టిస్తున్నారు. అదేమిటంటే ఎగుమతులలో ఒక వంద వెదురు రద్దు అవుతుంది. అది మా లెక్కలలో రాదు అనే కారణంతో 1100 కొట్టిస్తున్నారు, అది అన్యాయం ఆ విధానం ఇప్పటికే గంట్రాక్టర్లు పున్నప్పుడు జరుగుతూ వుండేది. అదే విధానాన్ని గవర్నమెంట్ తీసుకొన్న తరువాత కూడా ప్రజేషి పెట్టడం సరైన పద్ధతి కాదు. కంట్రాక్టర్లు మోసం చేసి అధికంగా లాభాలు సంపాదిస్తున్నారనే ఉద్దేశంతో ప్రభుత్వమే తీసుకొని నరికిస్తున్నప్పుడు ప్రభుత్వంకూడా అదే విధానాన్ని అవలంబించటం సరైనది కాదు కనుక దానిని నూన్పించి, వేయి అంటే సరిగ్గా వేయి మాత్రమే నరికించాలని మనవి చేస్తూ ఇంతటితో సెలవు తీసికొంటున్నాను.

*శ్రీ వి. రాజయ్య : అధ్యక్షా, ఈ వేళ చర్చిస్తున్న అటవీ శాఖ డిమాండును బలపరచుస్తూ కొన్ని విషయాలను మనవి చేయదలచుకొన్నాను. అడవులు మన జాతీయ సంపద. ఆ అడవులలో వుండే ప్రజలను అభివృద్ధిలోనికి తేవటం అనేది జాతీయ ఆశయమైవుంది. అడవులకు అక్కడ ఉండే ప్రజలకు ఒక విధమైన సంబంధం ఉంది. అందువల్ల ఆ అడవులయొక్క సంపద అచ్చటి ప్రజలయొక్క బాగోగులపై ఆధారపడివుంది. అడవిలో వుండేవారికి అదే మాతృభూమై

వుంది. వారి మాతృభూమిలో వారికి ఇచ్చిన సదుపాయాలను ఎట్లా పొంద గలుగుతున్నారనేది మనం గమనించాలి. అడవులవల్ల ఎట్టి లాభాలు వున్నవో అందరకూ తెలుసు. అడవులలోనే విద్యుదుత్పత్తి కేంద్రాలకు కావలసిన వరికరాలు, జలాశయాలు నిర్మించటానికి అవసరమైన సానుగ్రహి, వర్షపానమునకు అనుకూలమైన పరిస్థితులు, పరివహారిక పరిస్థితులు వున్నవని అందరకు తెలుసు. వారు వాటిని పొందుతున్నారా అనేది మనం గమనించాలి. అడవులను రక్షించుట, అభివృద్ధిచేయుట అను రెండు పద్ధతులు వున్నవి. ప్రభుత్వమివారు జమీందారీ, జాగీర్దారీ, పంచాయితీ పరియాలలోని అడవులను స్వాధీనం చేసుకోవటమేగాక డిమాంక్స్, టెక్నికల్, సర్వే వర్గ రాజరెవెన్యూవల్ల అచ్చటి ప్రజలు ఇబ్బంది పడుతున్నారు. జమీందారీ కాలంలో వారివ్వే వచ్చినట్లు free గా వాడుకొనేవారు. వారి ఇండ్లచుట్టూ రిజర్వైజ్ చేసి వారి పశువుల స్వంత వినియోగానికి అవకాశం లేకుండా చేశారు. ఆ విషయంలో ప్రభుత్వం కొద్ది ఉదాగన చూపాలని కోరుకున్నాను.

అడవులలో వుండే ట్రైబ్సును నాశనం చేయకుండా కాలనైజేషన్ స్కీము అనేదానిని పెట్టాయి. దానిప్రకారం అదివి ప్రాంతంలో బాగా పరిపంజమైన భూమిని తీసికొని అక్కడ ఇండ్లుకూడ కట్టి వారికి పునరావాసం కల్పించబడుతున్నది. అది చాల మంచిపద్ధతి అని నా అభిప్రాయం. అయితే ఇండ్లునిర్మించటంలో పూరిండ్లను నిర్మిస్తున్నారు. అవి పంచవర్ష ప్రణాళికా కాలం పూర్తయ్యేలోగానే పాడైపోయి వుండటానికి వీలయ్యేస్థితిలో వుంటున్నాయి. అందుచేత వాటిని శాశ్వతంగా వుండేటట్లు నిర్మించాలని కోరుతున్నాను. వారికి ఇచ్చే భూములు సరిగావుండే పద్ధతిగా కయారుచేసి ఇవ్వటంలేదు. వారంతటవారే చేసుకోవాలన్నట్లు విడిచి పెడుతున్నారు. ప్రభుత్వం వాటిని సాగులోనికి వచ్చేటట్లు కయారుచేసి ఇవ్వాలని కోరుతున్నాను. వారికొరకు కాఫీతోటలు వేస్తున్నారు. వాటికొరకు గతసంవత్సరం 2 లక్షలు ఈ ఏడాది 20 లక్షలు ఖర్చుపెట్టినప్పట్లు ప్రభుత్వం ఇచ్చిన లెక్కలవల్ల తెలుస్తున్నది. అదంతా సర్వినీయోగం చేయబడుతుందా? దానిలో ఎంత గిరిజనులు లాభం పొందగలుగుతారు? అంటే దుబారా ఎక్కువ వుంటుందేమోననిపిస్తున్నది. కొత్త స్కీమును అమలు చేయటంలో కొన్ని సాధకసాధకాలుంటాయి. వాటిని చూచుకొని సక్రమంగా పనులు చేసేటట్లు ప్రభుత్వం వ్యవహరించాలని కోరుతున్నాను. దానివల్ల ప్రభుత్వానికి వచ్చేరాబడి 2 కోట్లు 87 లక్షలు వున్నట్లు వారితెక్కలలో చూపించారు. ఖర్చు చేశేది 1 కోటి 14 లక్షలు. అంటే 1 కోటి 73 లక్షలు మిగులుతుందన్నమాట. అదేమిట? సొమ్మును ఏలెన్చి వీరియాలలో ఖర్చుచేయాలి. వారికి తక్కువ

సొమ్ము కేటాయిస్తున్నారు. దానిని ఎక్కువ చేయాలని కోరుతున్నాను. అడవులలో కుంకుడు, చింతపండు, సీకాయ, చెక్కెనగైరా దొరుకుతాయి. వారు తమ ఇష్టంవచ్చినట్లు సంతలో అమ్ముకునే స్వేచ్ఛను ప్రభుత్వం ఇవ్వలేదు. ఇటీవల ప్రభుత్వం కొన్ని ప్రాంతాలలో ట్రైబ్స్ ఫ్రెనాన్స్ కార్పొరేషన్ అను దానిని ఏర్పాటు చేసింది కాని దానిని మొనోపలి పద్ధతిలో ఇరిగేషన్లవల్ల కొన్ని ఇబ్బందులు కలుగుతున్నవి. స్థానిక వర్తకులు ఇచ్చే ధరకూడ వీరు ఇవ్వటంలేదు. ధరలు ఎంత పెంచినా వీరు ఒకే స్టాండర్డు రేటు ఇవ్వటంవల్ల వారు నష్టపడుతున్నారు. వారి పరిస్థితిని సానుభూతితో పరిశీలించాలని మనవి చేస్తున్నాను.

ఇక ప్లాన్ టేవర్స్ పేయటంలో ఏచెట్టు ఏ ఏ భూములలో వేస్తే బాగా పెరుగుతాయో చూచి వేయాలి. కొన్ని ప్రాంతాలలో వారి ఇష్టంవచ్చిన ప్లాన్ టేవర్స్ పేయటం జరుగుతున్నది. మామూలు ప్రాంతంలో 4 పేలు ఖర్చుచేసి వేప, మామిడి, బీడి మొక్కలకు సుమారు 100 ఎకరాలలో వేరారు కాని అది మొక్కలు చేసే భూమికాదు. అందుచేతనే 100 మొక్కలు కూడా మొలవ లేదు. ఎంతోడబ్బు దుబారా అవుతున్నది. సాగుకు వనికవచ్చే భూమిని గిరిజనులకు ఇవ్వకుండా ప్రభుత్వమే స్వాధీనం చేసుకొని మొక్కలను వేస్తున్నారు. అలా చేయటం మంచిదికాదని మనవిచేస్తున్నాను. సాగుకు వనికవచ్చే భూములను అడవిలో వుండే ప్రజలకు ఇవ్వాలని నేను ప్రార్థిస్తున్నాను ఇక Forest Department వారు చేసే అవకాశవకలు కొన్ని లేకపోలేదు. అయినా గౌరవ సభ్యులు తహసీల్దార్లు చెప్పినట్లు పూర్వంవుండేవి కాని ఇప్పుడు తగ్గుతున్నాయి. కేవలం లేవని చెప్పను. సర్వే చేసేటప్పుడు, కూపులు కొట్టేటప్పుడు, డబ్బు ఇచ్చేటప్పుడు వారికి కొన్ని ఇబ్బందులు కలుగుతున్నాయి. అడవిజాతుల వారికి పెద్ద పెద్ద ఉద్యోగాలు ఇవ్వకపోయినా ఫారెస్టుగార్డు, వాచర్ మొదలైన చిన్న చిన్న ఉద్యోగాలు ఇచ్చి వారి ఆర్థిక పరిస్థితిని బాగుచేయాలని కోరుతున్నాను. అడవులను, అడవులలోని ప్రజలను బాగుపరిస్తేనే దేశం బాగుపడుతుంది. అడవులలో జంతువులు వుంటాయి. వాటిని చూడటానికి వీలువుండదు అందుకొరకు ప్రభుత్వం హైదరాబాదులో ఒక జంతు ప్రదర్శనశాలను ఏర్పాటు చేయటం సంతోషించతగ్గది. అది చాల మంచివని అని మనవిచేస్తూ ఇంతటితో సెలవుతీసికొంటున్నాను.

*శ్రీ ప్రగడ కోటయ్య (చీరాల) : ఆద్యక్షా, నిజంగా ఈరాష్ట్రంలోని పేద ప్రజలు చాల అదృష్టవంతులని అనుకొంటున్నాను. పేదలపెన్నిధి ముఖ్యమంత్రి కావటంవల్ల పేదల కష్టాలన్నీ క్రమంగా తొలగిపోతాయని ఆశిస్తున్నాను.

కాని ఫిషరీస్ డిపార్టుమెంట్ లో కొంత అసంతృప్తి కనిపిస్తున్నది. దానికి కొన్ని లక్షల రూపాయలు కేటాయించారు. దానికి కావలసిన వ్యాప్తి, చివరలో ఏదైనా పనులు పెంచటానికి వారికి కావలసిన వ్యాప్తి ఇంకా ముందేర్చే పనులు, ఏదైనా అయిపోతే శిక్షణ పొందేవారికి కొంత ఇవ్వటంలో ప్రభుత్వం నిధిగా వీధివారికి సహాయంస్తున్న కనెక్ట్ చేయించాలి. ఒకే ఏళ్ల డిపార్టుమెంట్ లాభసాటి వ్యాపార సంస్థగా వ్యవహరించా అనుకోలే అని సామర్థ్యం పాట్రన్ కావాలనుకొనే సిద్ధాంతానికి విరుద్ధ మేమనని అనుకోలే అన్నాను. ప్రజల మధ్యకు వెళ్ళినప్పుడు మనం మంచిమో... చేయమన్నా... మిమ్మల్ని. మీ ఆర్థిక స్థితిని అభివృద్ధి పరచండి ప్రభుత్వం అన్ని చర్యలు తీసుకొంటుంటే అని చేయాలి. అవి పట్టేవారికి, ఇతర వ్యక్తులు తీసుకొనే వారికి సహకారసంస్థలు ఏర్పాటు చేశారు.

(Srimathi T. Lakshmikanthamma in the Chair)

ఆంధ్రప్రదేశ్ లో 2881 సహకారసంఘాలు ఉన్నాయి. తలంగాణలో 381 ప్రాథమిక సహకారసంఘాలున్నాయి ఇటీవల ప్రభుత్వం వారు తలంగాణలో ఒక కేంద్రసంఘాన్ని, ఆంధ్రప్రాంతానికి ఒక కేంద్రసంఘాన్ని ఏర్పాటుచేస్తే ఆర్థిక పరిస్థితి చక్కచయడానికి అవసరమయిన సహాయం ప్రభుత్వం చేస్తుందని ఒక G. O. issue చేశారు. అందులో ఏమి చెప్పారంటే ఈ ప్రాథమిక సంఘాలకు అవసరం అయిన అప్పు ఇవ్వడానికి ఆంధ్రప్రాంతంలో ఉన్న కేంద్ర సంఘానికి రెండులక్షల రూపాయలు interest free loan ఇస్తున్నారని. అలాగే తెలంగాణ ప్రాంతంలోని కేంద్రసంఘానికి interest free loan ఒక లక్షరూపాయలు ఇస్తున్నామన్నారు. అంతేకాకుండా కేంద్రసంఘాల అవసరం అయిన furniture గాని ఇతర equipment గాని కొనుక్కోవడానికి ఒక పదివేలరూపాయలు ఇస్తున్నాం అన్నారు. అదేకాకుండా ఒక మేనేజరు, చేపల పరిశ్రమలో తగిన సలహాలు ఇవ్వడానికి ఒక Fisheries Inspector ను అతనికి అవసరం అయిన సబ్సిడీని ఉచితంగా ఇస్తున్నాం అన్నారు. Co-operative Demand లో ఏదయినా అందుకోసం ఉంటుందేమో అని చూచాము. Co-operative Demand లో దానికోసం ఒక కానీ ప్రత్యేకించలేదు. పోనీ Fisheries Demand లో ఏమయినా ఉందేమో అని చూస్తే అక్కడ కూడా ఒక కానీ ప్రత్యేకించలేదు. ఎవరికి పుట్టిన విద్వ ఎక్కెక్క ఏదైనా విద్యదానికన్నట్లుగా ఎవరికివారు తప్పించుకునే ధోరణిలో ప్రతి Department వ్యవహరిస్తోందే కానీ సామూహిక మాత్రం ఈ Department కు లేదు. ఇది స్పష్టమవుతున్నది. ఎందుకంటే ప్లానింగు కమిషను వారు స్పష్టంగా

చెప్పారు. సహకారశాఖలో ముఖ్యంగా సహకారపద్ధతి ఈ fisheries కి సంబంధించిన పద్ధతి ఉండవలసినది. మా సహాయం అంతా కూడా Fisheries Department కి ఉంటుంది. ఈ fisheries అన్నాకూడా సహకారవిధానం అభివృద్ధి చేయాలన్నప్పుడు దాని క్రింద కావలసిన కేటాయింపులు Fisheries Department లో ఉంటాయని Planning Commission వారు అదేశించారు. అందువల్ల Co-operative Department దాని విషయం ఆలోచించలేదు. పోనీ Fisheries Department అయినా Planning Commission ఇది చెప్పింది దానినయినా అమలు పరుస్తారా అంటే వారు ఖాళీని చూపకుండా waste paper basket లో ఈ కాగితాలను పెసి ఉంటారు. Registrar of Co-operative Societies లో ఇటీవల నేను ఈ ప్రసక్తి తెచ్చినపుడు Fisheries Department ను అడగారు మీకు ప్లానింగు కమిషను చెప్పింది కాబట్టి ఎంత అయినా కేటాయించాలి అని అంటే వారు మా దగ్గర పేపరు అను, అంత Co-operative Department వారే చూచుకోవాలి అన్నారు. Co-operative Department వాగు మా దగ్గర పేపరు లేదన్నారు. పోనీ ఈ సెలెక్షన్ లో ఒక సమావేశం ఏర్పాటుచేసి అందుకు సంబంధించిన మంత్రాని, అందుకు సంబంధించిన కార్యదర్శిని, అందుకు సంబంధించిన Fisheries Department ని, Co-operative Department ని ఒక సమావేశం ఏర్పాటుచేసి ఈ సమస్యలను పరిష్కరించండి అంటే ఆ Files కూడా బహుళ అటూ ఇటూ తిరుగు తూంటాయి ఈ Co-operative Registrar రాస్తే Fisheries Department ఖాతరు చేయాలని ఎక్కడుంది? ఎందుకంటే డిపార్టుమెంటులమధ్య ఏవిధమైన Co-ordination ఉండడంలేదనే విషయం ఇక్కడ ఈ సందర్భంలోనే కాదు. అటు Revenue-Co-operative Departments కు గాని, P.W.D.-Co-operative Departments కి గాని ఈ Co-operation తీసుకొచ్చి అన్నింటికీ సంబంధంపెట్టడమే జరుగుతోంది అప్పు ఈ Co-operative Department ని మరొక శాఖ గుర్తించినట్లు కనిపించదు. ఉదాహరణకి చెప్పాలంటే lands వ్యవహారం ఎప్పటిప్పటికీ అక్కడకూడా R. D. O. గాని, కలెక్టరు గాని ఈ land ఇస్తామని చెబితేగాని ఈ Co-operative Department వారు register చేయరు, Co-operative Department కనుక ఒక ఉత్తరం నుంచి కలెక్టరుకు రాస్తే దానిని కలెక్టరు అఫీసులో, లోయర్ డివిజన్ గుమాస్తాకూడా తాకదు. Deputy Registrar కాగితం అంటే అంత చురుకైనగా చూస్తారు. అట్లాగే Public Works Department ఉండనుకోండి. Labour Contract Co-operative Societies అని పెట్టాము. పదివేల రూపాయల వరకు tenders పిలవకుండా ఈ Labour Contract Co-operative Societies కే

గాని ఈ పట్టిన పేపరు మార్కెటులో నీసుకొచ్చి వారికి పొచ్చు ఆదాయం రాబట్టడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారా? ఉప్పు ఇస్తున్నాం అంటున్నారు. ఉప్పు ఎవరికిస్తున్నారు? Fisheries Inspector వచ్చిర ఉప్పు ఆయం పలు పట్టే వారికి చేరుతున్నదా అని ప్రశ్నిస్తున్నాను. ఈ ఉప్పు పేరిట మీరు ఖర్చు? స్పష్టం ధనం ఎంత? వలలు పేరిట మీరు ఖర్చు ఉప్పున్న ధనం ఎంత? ఇంతా స్పష్టం మేము అంతాకూడా 27 బోట్లు తయారుచేశాం. 45 మంది పలుపట్టేవారి కిచ్చాం అన్నారు. 27 బోట్లు తయారుచేశారట, 15 మంది పలుపట్టేవారి కిచ్చారట. వారు చేసిన సాంఘిక సంక్షేమం ఇది ఈ రాష్ట్రంలో ఇన్నిలక్షల రూపాయలు ఖర్చు పెట్టి, ఒక Director ఉండి, ప్రవర్తించుచున్న Fisheries Department ఉండి, ఎన్నో vans ఉండి కొన్నిలక్షలు ఖర్చుపెట్టి దాదాపు 45 మంది పేపరు పట్టుకునేవారికట 27 బోట్లు పంచిపెట్టారట, వారు చేసిన ఘనకార్యం ఇదిట. సాంఘిక సంక్షేమం ఇదా అని అడుగుతున్నాను.

ఆంధ్రదేశములో ఎన్నో లక్షలమంది పేదవాళ్ళు ఉన్నారు. ఎందుకు మీరు ఇంత నిర్లక్ష్యం ఉస్తున్నారని అంటున్నాను. పేదవాళ్ళు చెప్పుకోలేదు కాబట్టి, వారికి సోరులేదు కాబట్టి, వారి సరి అయినటువంటి, సంఘటిత మైనటువంటి శక్తి లేదు కాబట్టి, వారిని నిర్లక్ష్యం చెయ్యడమే నిజమే, చాలామంది అంటున్నారు, పేదవాళ్ళ సంఖ్య చాలా పెంచుకొ ఉన్నది. పేద వాళ్ళే రాజ్యం ఏలవచ్చునని. కాని ఆలాటి అదృష్టం ఇంకను వారికి రాలేదు. ఇప్పుడు ఉన్న అదృష్టము ఏదో పేదలప్రతినిధి అయినటువంటివారు సంఖ్య మంత్రి కావడమే. కాని, మొత్తంమీద పేదవాళ్ళందరూకూడా సంఘటితపడి పేదవాళ్ళ రాజ్యమే నూటికి నూరుపాళ్లు వచ్చేటటువంటి పరిస్థితి ఉంటే ఈ బడ్జెట్ లో మనకు 10 వేల రూపాయలు కేటాయించవలసిందని ప్రభుత్వాన్ని విచ్చమెత్తవలసిన అవసరం లేదని అంటున్నాను. మౌనంగా ఆలాటి సుదీనమే గనుక ఎస్తే, ఏ విధంగా పేదవాళ్ళను ఉద్ధరించాలో, ఏవిధంగా పేద వాళ్ళకోసం అదనంగా కేటాయించాలో, పేదవాళ్ళను ముందుకు తీసుకొని రావాలో ఏవిధంగా వారికికూడా సముచితమైన స్థానాన్ని కల్పించాలో, ఏవిధంగా చేసుకునే శక్తి సామర్థ్యాలు ఈవేళ పేదవాళ్ళకు లేవని అనుకోవద్దు. పేదవాళ్ళకు ఉన్నాయి. కాని పేదవాళ్ళ కేక ఒకవేళ మంత్రులకు వినబడు తున్నప్పటికికూడా, మీ అధికారుల చెవిలో మాత్రం వినబడటం లేదు. అని చెప్పుచున్నాను. వారిలో సరి అయినటువంటి మార్పు తీసుకురావడానికి ముఖ్యంగా మన ముఖ్యమంత్రిగారు కృషి చేయాలి. ఆ విధంగా కృషి చేయక పోతే మీరు ఇస్తామన్న సవాయంకూడా పేదవాళ్ళకు అందదు. అందువల్ల

పేగవాళ్ళలో అసంతృప్తి ఎక్కువవుతుంది. ఆ అసంతృప్తితో ప్రజాస్వామి కాన్ని కొనసాగించడానికి వీలులేదు. కనుక వారి అసంతృప్తిని తగ్గించండి. తెమ్మారెడ్డిగారు Agriculture Minister గా వచ్చి మరొక బ్రవ్వోండమైన నష్టాన్ని చేసి పోయారు. ఎప్పుడో ప్రకాశంగారి గవర్నమెంటులో ఉన్నప్పుడు 1947లో మద్రాసు రాష్ట్రములో ఈ పలు పట్టుకొనేవాళ్ళకు సహకార సంఘాలు ఏర్పరచి చెరువులలో నేపలు పట్టుకొనేది వేలము వేయకుండా ఈ నేలు పట్టుకొనేవారికి ఆ అవకాశాలు కల్పిస్తే, దానిలో వారు నాలుగు డబ్బులు సంపాదించుకొని వారు సుఖంగా బ్రతుకగలరు అని మనము ఆలోచించి, ఆ నిధంగా వారికి ఆ అవకాశం ఎప్పుడో 1947 నుంచి కల్పిస్తూ వచ్చారు. అది అమలు జరుగుతూ ఉండినది Average rentals మీద పంచాయితీదోర్దులు చెరువులను ఈ నేలు పట్టుకొనేవారికి ఇస్తూ ఉండేవారు కాని, రెండు సంవత్సరముల క్రితం, పంచాయితీదోర్దులు దివాళా తీస్తున్నాయని, ఈ నేలు పట్టుకొనేవేలము వేస్తేనే పంచాయితీదోర్దులు వైకి వస్తాయి అని లేకపోతే లేదు, అన్న ధోరణిలో ఆ G. O. ను రద్దు చేశారు. 1947 నుంచి మామూలుగా వీరికి ఇస్తున్నటువంటి preferential treatment ఈనాడు రద్దుచేసిందన్నమాట ఇది ఏమాత్రం సబబుకాదు కనుక, వారికి 1947 నుంచి ఇస్తున్న preferential treatment వారికి తిరిగి కల్పిస్తారని ప్రత్యేకంగా సంతకవ్యక్తులగు ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్నటువంటి ఈ కాలములో పేదలకు అన్యాయంగాని, అసకారంగాని జరగదని ఆశిస్తూ ఇంతటితో నెలను తీసుకొంటున్నాను.

*శ్రీ చొడ్డనరసయ్య : అధ్యక్షా, మా నియోజకవర్గంలో కోయలు కొండ బాతులు, ఇలాటిజాతులు ఉన్నారు. ఈ జాతులకు అన్యాయం జరుగుతున్నది. ముఖ్యంగా Forest వాళ్ళు, వాళ్ళకు చాలా ఘోరంగా అన్యాయం చేస్తున్నారు. ఆ కొండజాతి వారివద్ద అన్ని సమస్యలు తీసుకొని, వెట్టి చాకిరికాడా తీసుకొని, అన్నివనులు చేయించుకొని, Forest అధికారులు వారిని చాలా ఇబ్బంది పెట్టుచున్నారు, ఆ అధికారులకు మంచిపనులు చేసినాగాని, వారిమీద చాలా ఘోరంగా అన్యాయం చేస్తున్నారు. ఈ Forest Department వారు అదేపులలోఉండే కోయవాళ్ళకు ఎంత అన్యాయం చేస్తున్నారో ఆవిషయం ప్రభుత్వదృష్టికి తెస్తున్నాను. వారిచేత లైన్లు కొట్టించుకొంటారు. వారితో వెట్టిలు చేయించుకొంటారు. వారిచేత చాలా పనులు చేయించుకొంటారు. ఇంతవరకే వారిచేత చేయించుకొన్నాకూడా, వారిని చాలా అన్యాయంగా ఘోరంగా చూస్తారు. ప్రతి చిన్నకర్ర ముట్టినా, తెచ్చినా, ప్రతిదానికి ఆక్షేపిస్తూ, వొత్తిడిచేస్తూ వారివద్ద లంచాలు తీసుకోవడం

మొదలు పెట్టారు. మా ప్రాంతములో ఇల్లంపి, బోరంపాడు, పాలవంచ, గోరంగ, ఈ అడవి ప్రదేశాలలో Forest Department వాళ్ళు ప్రజలను ఎక్కువ వత్తిడిచేస్తున్నారు. ఆ కోయవాళ్ళను ఎమిట్రము ఎందుకైతేలుకూడా తెచ్చుకోనివ్వరు. రెండుసంవత్సరముల క్రిందట 24 ఇళ్లు కాలిపోతే, ఆ ఇళ్ళు ఈనాటికి రాలిపోయి ఇవ్వలేదు. మొన్ననే ఒక్కొక్క ఇంటికి 50 చొప్పున వట్టి వాసములు మాత్రం ఇచ్చినారు. కాని గుంటులులేవు, పాలములులేవు. వట్టి వాసములు ఇచ్చి 300 రూపాయలు లంచాలు ఆరేంజును, సారేదారు, చౌకిదారు అడిగితే, వాళ్ళు ఎక్కడనుంచి తెచ్చిస్తారు నిదకోయవాళ్ళు. అక్కడ అట్లాంటి పరిస్థితులు ఉన్నాయి. ప్రతి డిపార్టుమెంటు గురించి general గా చెప్పవలచు కొన్నాను. ఎందుకంటే నాకు ఇదే అవకాశం ఇచ్చినారు. మా సంక్షేపయ్యగారి ప్రభుత్వములో మా వెనుకబడిన ప్రజలకు, మా వెనుకబడిన ప్రాంతాలను ఎంతో న్యాయం జరుగుతుందని నేను ఎంతో ఆశిస్తూ ఉంటే గాని ఆ ప్రజలకు జరుగుతూ ఉండే అన్యాయాలు ఇంతవరకు అరికట్టేట్లులేవు. బంచగొండి తనాలు ఎన్నో జరుగుతున్నాయి. వాటిని సరిదిద్దుకోవడంలేదు. ప్రతివాళ్ళమీద వత్తిడిచేసి అవకాశాలు లేకుండా పోయేట్లు లేవు. లంచాలు అడిగితే, అదే ప్రజలు డబ్బు ఎక్కడనుంచి తెచ్చిస్తారు. గవర్నమెంటు 30 రూపాయలు sanction చేస్తే, 30 రూపాయలకు కట్టే ఇచ్చారు. అది సరిపోదు అంటే దానికి మరల ఏమి సహాయం ఇవ్వడంలేదు. అది చాలదని వారు ఏవైనా కొత్తకట్టె గాని ఏదైనా ముట్టతే, కొట్టతే, వారిమీద action తీసుకొని జుల్మానా వేశారు. మళ్ళీ వాళ్ళచేతనే కట్టెలు వేయించుకొంటారు. అన్నివనులూ చేయించు కొంటారు గాని వారికి ఈ మాత్రం సహాయం కూడా చేయడంలేదు. పైగా వారు చిన్న కర్రగాని ఏదైనా అక్కడ కొట్టతే, దానిపైన action తీసుకొని వారిని బాధిస్తారు. లచ్చగూడెం ఆనే గ్రామంలో 20 ఇళ్ళకు ఇంటికి ఒకటికి 50 వాసములు ఇస్తే, తక్కినది. ఎట్లు తెచ్చుకొంటారు, ఎక్కడనుంచి తెచ్చుకొంటారు. ఈ భూములు మొదట ఎవరివి అంటే భూస్వాములవి. ఈ భూస్వాములు వాళ్ళ ఇంటికి ఎంతకర్ర కావాలో అది వాళ్లే ఇస్తూ ఉండే వారు. వాళ్ళు అది అమ్ముకొన్నారు. ఈనాడు ప్రభుత్వంనుంచి వారికి ఏమి సహాయం జరగడంలేదు. వారికి కంచెలేదు, బంచరాయిలేదు. మేకలకు పుల్లరి, ఆవులకు పుల్లరి, బంచరాయి తీసుకోవడం జమీందార్ల బాధలు అట్లుఉన్నాయి. ప్రభుత్వబాధలు ఇట్లున్నాయి. Election అప్పుడేమో మీరు వోటు కావా ఇది మాయలుచేసి, వోటు తీసుకొంటారు. కాని వారిశ్రమి సహాయము చేయడంలేదు. వారి కష్టములను విచారించేది లేదు. ప్రతి భూస్వామి ప్రతివారిని వోత్తిడిచేసి, ప్రతిదానిమీద action పన్నులు మాకు కావాల్సి ప్రభు

త్వము మామీద పేస్తున్నదని, వారిని వొత్తిడిచేసి తీసుకొంటున్నారు. ప్రతి దానిమీద పన్నులుపేసి ఒత్తిడి పేస్తున్నారు. ఈవిధంగా అడవులలో ఖంచ రాయి లేక forest వాళ్ళతో ఇబ్బంది పడుతూ, జమీందార్లతో ఇబ్బంది పడుతూ, భూస్వాములతో ఇబ్బందిపడుతూ చాల బాధపడుతున్నారు. వారికి పూరిగుడిసెలు చేసుకోడానికి చిన్న కర్రగాని. గడ్డి కూడ ఇవ్వమని అంటు న్నారు. ప్రజలకు సౌకర్యము కలుగజేస్తేనే వారు ప్రభుత్వాన్ని మరచిపో కుండా, ప్రభుత్వము, ప్రజలు కూడ ముందుకు రావడానికి అవకాశము ఉంటుంది. అదనిప్రాంతాలలో మాకు ఇంతవరకు ఏమీ సౌకర్యాలు లేవు కోయవాళ్ళు చేపలు అంటే ఉష్ణము కుంటలలో, గుంటలలో చేపలు పట్టు కొనే వాళ్ళు వాళ్ళు ఆ విధంగా కుంటలలో చేపలు పట్టుకొనేదానికి ఆ వేల ములో వారికి అవకాశమిచ్చేది. కాని ఈనాడు జనైవాళ్ళ ఒక్కడైన వలెము పొడిన వారిని పెట్టి arrest చేసి జైలులో పట్టడం మొదలుపెడుతున్నారు తరువాత వాళ్ళ మామూలుగా విప్పకాయలు ఏరుకొని దానితో మానే తీసుకొని అది వాళ్ళు వాడుకొనేవారు. దానికికూడా ఇప్పుడు చిలకముక్కు వన్నులని వేస్తూ, దాన్ని ఏరకుండా చేస్తున్నారు. ఆవిధంగా ఈనాడు వాళ్ళ బాధపడుతున్నారు. ప్రభుత్వము ఈ పేదప్రజలపట్ల శ్రద్ధశుక్కుని, వారికి తగిన సౌకర్యాలు, సహాయం కలుగజేస్తారని ఆశిస్తూ ఇంతటిలో విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ చౌదరి నత్యనారాయణ : అధ్యక్షా, మనస్వల్ప పారిశ్రామికాలు గురించి కొన్ని విషయాలు చెబుతాను. శ్రీకాకుళంజిల్లాలో సమగ్రప్రాంతం మమారు 100 మైళ్ళు విస్తీర్ణము కలిగి 70 వేల జనాభా గల మనస్వల్ప పారిశ్రామికాలు ఉన్నారు. ఇప్పటికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చి 14 సంవత్సరాలు అయినా ప్రభుత్వంలో ఈ కాబ ఉన్నది అని తెలుసుకొనుటకు కూడ మనస్వల్ప పారిశ్రామికాలకు అవకా శము లేకపోయి ఉన్నది. చీపురుపల్లి తాలూకాలో, నానియోజికవర్గం 80 మైళ్ళ విస్తీర్ణం, 80 వేల జనాభా ఉన్నది. స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన ఈ 14 సంవత్సరాలలో ప్రభుత్వము వారికి ఏమైనా చేసినదని చెప్పగలరా? ఆ సమగ్ర ప్రాంతంలో వారికి రహదార్లు లేవు. రోడ్లు కావాలంటే ప్రజలు కంట్రీబ్యూషన్ ఇవ్వాలని అంటారు. ఇది ప్రచారితా యుగం. అక్కడ ప్రజలకు తినటానికి తిండిలేదు; కంట్రీబ్యూషన్ ఎలా ఇస్తారు? కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీలు పెట్టుకొని వారి మత్స్య పరిశ్రమను అభివృద్ధి చేసుకొందామంటే, ఈ సొసైటీలు ధనవంతుల కోసమేగాని, పేద ప్రజలకోసము కాదు అన్నట్లుగా పరిస్థితులు ఉన్నవి. పది సంవత్సరాల క్రిందట కంట్రోలు రోజుల్లో, కంట్రోలు దశకు దొరికే వస్తువులు తెచ్చుకొనుటకు కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీ పెట్టుకొందామని ప్రయత్నిస్తే అల్లివలన సొసైటీ రిజిస్ట్రేషన్ కోరికకు మూడు, నాలుగు సంవత్సరాలు పట్టింది. అందు

నల్ల కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీలు పెట్టుకొనుటకు కూడ కష్టముగా ఉన్నది. ఏప్రిల్ నెల చాటికే మత్స్య పారిశ్రామికులు గ్రామాలవెంట తిరిగి అన్న పూ రామచంద్రా అని ముష్టి ఎత్తుకొని బ్రతకాలి. వారి పరిస్థితి ఆ విధంగా ఉన్నది. రెండు ప్రచారికలు అయినవి. మూడవ ప్రచారికకూడ ఆరంభం కాబోతోంది. ఇంతవరకు ఆ మత్స్య పారిశ్రామికులకు ఇళ్ళు కట్టుకొనుటకు దిక్కు లేకుండా ఉన్నది సముద్రప్రాంతంలో బంజరు భూములను వారికి పట్టాలు ఇవ్వటానికి అనేక అభ్యంతరాలు పెడుతున్నారు. మహారాజా ఎస్టేటుపై మొట్టొక్క అల్లివలస దిగ్గర, కొటపాలెం ఎక్కడ 70 ఎకరాల బంజరుభూమి వలలు ఎండవేసు కొనుటకు రిజర్వేషన్ చేయించాము. ఆ సంవత్సరా లైనది. రెవెన్యూ డిపార్టు మెంటు, కరెంట్ వర్క్ కోలేదని, కాళిందారు వర్క్ కోలేదని ఇంతవరకు పట్టాలు ఇవ్వడంలేదు. అక్టోబరు నెల లగాయతు, మార్చి వరకు చేపలు ఎక్కువ పడ కాాయి అటువంటి పై సెలలో చేపలు పటి నిలవ చనుకొనుటకు వగిన స్టోరేజీ వసతులు లేవు. Co-operative Department, Fisheries Department Inspectors ఆ ప్రాంతాలకు పోయి వారి కష్టసుఖాలు తెలుసుకొనేవారు కనిపించుటలేదు. గణపం వెంకటం Fisheries Department కు వెళ్లి, కర్రకోరకు అడిగాము. రెండు పడవలకు అల్లి వలస సొసైటీకి ఇవ్వమని అడిగితే అది కళింగవల్లం వారు వచ్చి తీసుకు వెళ్లారు. మళ్ళీ కర్ర తెప్పించాలంటే రిసంవత్సరాలు అవుతుందని అన్నారు. కర్ర సత్తలేదు. వరువాత మెషిన్ బోట్స్ సత్తచేశారు. అది చేపలు పట్టేవారి పేరుచెప్పి ఒక దొరకు కళింగవల్లంలో ఇచ్చారు పరిస్థితులు ఇట్లా ఉన్నవి. ఏమిచేయాలో తెలియకులేదు కోటయ్యగారు చాలవిషయాలుచెప్పారు. చీఫ్ మినిస్టరుగారికింద యీ డిపార్టుమెంటు ఉన్నది. వారికి యీ పేదప్రజల కాలాకు కష్టసుఖాలు పూర్తిగా తెలుసు. ఇకనైనా వారి జీవనపరిస్థితులు చక్కబరచుటకు పూనుకొని యీ డిమాండును యింకా ఎక్కువచేసి మత్స్య పారిశ్రామికులు ఇళ్ళు కట్టుకొనుటకు వసతులు, రహదారి సౌకర్యాం, వలలు ఎండవేసుకొనుటకు కావలసిన వ్వలం రిజర్వుచేయటం, యీ ఏర్పాట్లు వీయాలని కోరుతున్నాను. వలలు ఎండవేసుకొనుటకు భూములకు ప్రయత్నిస్తే పెద్ద రైతులు అభ్యంతర పెడుతున్నారు. ఎప్పుడో జమీందారీలు రద్దుఅయ్యే రోజులలో ఎప్పుడు రసీదులు, తప్పదుపట్టాలు సృష్టించి అవి తమ భూములని వాటిని పెద్ద రైతులు ఆక్రమించుకొని మత్స్య పారిశ్రామికులను నానాఅన్యాయాలు పెడుతున్నారు. వీరు ఆ కాదలు భరించలేక ఆ ప్రాంతాలను విడిచిపెట్టి పెద్ద రైతులు లేని ప్రాంతాలకు పోయి, సముద్రపువద్దన పాకలు కట్టుకొని జీవించ వలసినపరిస్థితి ఏర్పడింది. ఆవిధంగా బొంతలకోడూరు పరియామంచి 40 కుటుంబాలు నరసరావుపేట కాలాకాకు పోయారు. నడవటానికి శ్రోవలుకూడా

లేకుండా చేస్తున్నారు. అందుచేత మత్స్య పారిశ్రామిక కష్టాలను తీర్చుటకు హరిజన వెల్ ఫేర్ బోర్డు మాదిరి ఒక వెల్ ఫేర్ బోర్డు పెట్టి సబ్సిడీలు కలుగజేయవలెనని కోరుతూ, వారి విషయంలో ప్రభుత్వం నిగు శ్రద్ధ తీసుకొంటారని ఆశిస్తూ విరమిస్తున్నాను

*శ్రీ రాజా వి. వి. కృష్ణారాజు బహదూర్ : అధ్యక్షా, ఈరోజున ముఖ్యమంత్రి శ్రీ సంజీవయ్యగారు, పశుసంపద, అటవీ సంపద, మత్స్య, రిశ్రమ మొదలైన వాటికి సంబంధించిన డిమాండును ప్రతిపాదించుట చాల గుర్తింపదగిన విషయం మన దేశంలో పూర్వం ఆర్యులనాటినుండి ప్రజలకు నివాసయోగ్యమైన స్థలము కావాలన్నప్పుడు తృణకాష్ఠ జలసమృద్ధిగల ప్రాంతాలు ప్రజకు అన్నివిధాల ఉపయోగకరమని చెబుతూవచ్చారు. తృణం అంటే పచ్చగడ్డి. అడవులు ఉన్నచోట వర్షాలు, వర్షాలువడినచోట పసిరి, పసిరిక ఉన్నచోట పశుసంపద ఉంటుంది. కాష్ఠము అంటే అడివి; జలసమృద్ధి ఉన్నచోట మత్స్య పరిశ్రమ ఉంటుంది. వాటికి సంబంధించిన డిమాండ్ను ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రతిపాదించుట చాల సంతోషము. మనదేశంలో ప్రాచీనంగా అడవిసంపద విషయంలో ఎక్కువ పోషణ జరుగుతూ ఉండేది. మానవులకు కావలసిన అన్ని సంపదలు ఈ మూడింటిద్వారా లభ్యమయ్యేవి. పూర్వకాలంలో పశుసంపదనే సొమ్ములు అనేవారు పశుగణాన్ని సొమ్ముక్రింద వాడేవారు. ఈనాడు రానురాను జనజాహుళ్యము పెరిగిపోవుటచేత, దేశంలో అన్నివర్గాల వారికి వ్యవసాయం మీద ఆశలు కలుగుటచేత, చివరకు అడవి ప్రాంతములో ఉండేవల్లపు భూములకూడా సాగులోకి తీసుకురావటం చేత అడవులు నాశనమై పోతున్నవి.

అందుచేతనే వర్షం పడటానికీకూడా అవకాశం లేకపోయింది. వల్లపు అడవులుకొట్టేసి, పోడు కల్లివేషన్ చేయటంద్వారా అక్కడ ఇసుక అంతా కొట్టుకురావటం, నీరుకంటే ఇసుక ఎక్కువరావటం, తద్వారా మేటచేయటం జరుగుతున్నది—అడవులు పెంచితే అక్కడ వర్షంవడి, ఆజలం నెమ్మదిగావచ్చి నదులునిండటం జరుగుతుంది. అంతేగాక అడవులలోవుండే పక్షిజాలం అక్కడ ఉన్న ఆకు అలము తింటూ ఎంతో మెన్యూర్ తయారుచేస్తూ ఉన్నవి. వృక్షాలు, లతలు మొక్కలు వర్షాలవల్ల మ్రగ్గి—అవికూడా మెన్యూర్ కావటం జరుగుతుంది. ఆ మెన్యూర్ అంతా వరదలవల్ల మన దేశంమీదకు రావటం తద్వారా పేడా భూమి ఎక్కువ సారవంతం కావటము తత్ఫలితంగా మనం ఎక్కువ పంటలు పండించటం జరుగుతూ వస్తున్నది. ఇప్పుడున్న జనసమృద్ధివల్ల మనం వల్లపు అడవులనే కాకుండా, కొండప్రాంతాల మైత్రీకూడవల్ల వ్యవసాయం

చేస్తున్నందువల్లనే. మరకు నదులు పొంగడం, మనకు సారవంతమైన జలపాతం రాకపోవటం, అడవి లేనందువల్ల వర్షాలు కురవకపోవటం—ఇలాంటినట్టాలు, కష్టాలు దేశానికి సంభవిస్తున్నవి. అడవులను రక్షించుకోవటం మన ప్రథమ కర్తవ్యమని గుర్తించిననాడే, దేశము అన్నిరంగములలో అభ్యున్నతి సాధిస్తుంది అని నేను భావిస్తున్నాను. విశ్వమానవప్రపంచంలో ఉన్న వశువులలో మూడవవంతు వశువులు మన దేశములోనే ఉన్నవి. ఆరవవంతు వశువులు మన రాష్ట్రములో ఉన్నవి. పశుసంపద దినటినాభివృద్ధి పొందుతున్నది. పూర్వము గ్రామాలలో వశువుల గ్రాసానికి కొంతభూమి ప్రత్యేకంగా ఉంచటం ఆచారంగా బరుగుమీ వచ్చింది. అవే కమ్యూన్ లో లాండ్స్ అన్నారు. ఆ కమ్యూన్ లో లాండ్స్ వచ్చిక బీడులు అడవిఅంతా వ్యవసాయరంగంలోకి రావటంచేత వశువులకు పుష్కలమైన వచ్చిక ఆహారము లేకపోయిన కారణంచేత అవి క్రుంగి కృశించిపోతున్నవి. అవి బలహీనంగా ఉంటున్నవి. అందువల్ల మనకు రావలసిన పాలు రాకుండా పోతున్నవి. దేశంలో పల్లపు అడవులు ఉన్నచోట్ల వచ్చిక ఎక్కువ వస్తుంది. కాబట్టి పల్లపు అడవులు పెంచటం, పశుగణాభివృద్ధి కావించటం, చాలా అవసరం. ఏవో కృత్రిమ ఎరువుల ద్వారా పంటలు పండించటం సాధ్యం కాదు. ఈరోజున వ్యవసాయానికి ఆమోనియం సల్ఫేటు వగైరాలు వేస్తున్నారు. పశువుల ఎరువుగాని, కనవుగాని, మన్నుగాని, కంపోస్టు ఎరువులు వేసినపుడు మనకు ఎక్కువ ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది. తేవలం రసాయనిక ఎరువులు వేసి, కంపోస్టు ఎరువులు వేయకపోతే కొంతకాలానికి భూమిని స్వాగమైపోయి పంటలు పండనిస్థితి ఏర్పడుతుంది. పశుసంపద మనకు అన్నివిధాలా చాలా అవసరము అయినటువంటిది. అందువల్లనే గోవులను మనం పరమపవిత్రంగా ఎంచుకొని పూజిస్తున్నాము. మన శరీరానికి పోషణ కలిగించే పాలను పశువులు ఇస్తున్నవి. ఎద్దులు వ్యవసాయానికి పనికి వస్తున్నవి. పశువులు మనకు కంపోస్టు ఎరువులను ఇస్తున్నవి. అటువంటి పరమపవిత్రమైన పశుగణాభివృద్ధి విషయంలో యీనాడు ఏమాత్రం కృషి జరగటం లేదు. పల్లపు అడవులు లేని కారణంచేత, వచ్చిక లేని కారణంచేత పశువులు బలహీనంగా ఉంటున్నవి. కాబట్టి మన పశువులను బలముగా ఉంచేటట్లు చూడాలి. మనం హెచ్చుపాలు ఇచ్చే పశువులను సంపాదించాలి. బలమైన ఎద్దులను సంపాదించాలి. మన పాడిపంట అభివృద్ధి కావాలంటే, పశుసంపదను అభివృద్ధి పరచాలి. మనం ఎన్నో రకరకాల పశుజాతులను సంపాదిస్తున్నాముగాని వాటి భృతిగురించి యోచించటం లేదు. వాటి భృతిగురించి ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను. మొత్తం భారతదేశంలోని సముద్రతీరంలో ఆరవ వంతు సముద్రతీరం మన రాష్ట్రములో ఉన్నది. శ్రీకాకుళం జిల్లా ఇచ్ఛాపురం మండి నెల్లూరు జిల్లా మూలూరు పేట వరకు ఆంధ్రప్రదేశ్ లో తీరాంతరము

ఉన్నది. అది 000 మైళ్ళు పొడవు ఉన్నది. మనకు 12 వేల స్క్వేర్ మైళ్ళు సముద్రము ఉన్నది. అంతేగాక మనకు అనేకమైన సరస్సులు ఉన్నవి. అటువంటి పరిస్థిలో మన రాష్ట్రంలో అన్ని రాష్ట్రాలకంటే ఎక్కువగా మత్స్యపరిశ్రమను అభివృద్ధి పర్చటానికి అవకాశాలున్నవి. బెస్తవారి తీసికొన్న అభివృద్ధి పరచాలి. "డిప్ వాటర్ ఫిషింగ్; బెటర్ వెయిట్ బోటు" మొదలైనవి ఎన్నో రకాలు ఏర్పాటు చేస్తున్నాము. బెస్తవారి పిల్లలకు విద్యావ్యాప్తి కలిగిస్తున్నారు. వారు చేపలుపట్టే పరిశ్రమలో ఎక్కువ ప్రాజెక్టుల సంపాదించటానికి చాలా ప్రయత్నాలు చేస్తున్నారని అవి వారికి అందుబాటులో లేవు. బెస్తలు ఉండే ప్రాంతాల్లో రోడ్లు వేయించాలి. వారికి డిపొలు ఏర్పాటు చేయాలి. ఫిష్ యార్డ్స్ ఏర్పాటు చేయాలి. మత్స్యపరిశ్రమను అభివృద్ధిపరిచే పద్ధతిగా మత్స్యాలను పుష్కలంగా సప్లయచేసి, తద్వారా అవోరోప్యర్తి అధికం చేయటానికి పూనుకోవాలని కోరుతున్నాను. బెస్తవారి పిల్లలకు విద్యావ్యాప్తి కలిగించాలి. వారికి పరపతి సంఘాలద్వారా ఆర్థికస్థోమత ఏర్పాటు, దేశ అభివృద్ధికి పాటుపడాలని కోరుతున్నాను. మన దేశానికి ఉన్న యీ మూడు సహజసంపదలను ఎక్కువగా అభివృద్ధి చేయటానికి కృషిచేస్తూ బెస్తవారికి ఆర్థికస్థోమత కలిగించటానికి ప్రభుత్వం పూనుకోవాలని కోరుతూ ఇంతటితో విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ యస్. రాజేశ్వరరావు : గిరిజనప్రాంతాలు చాలా చిన్నచిన్న గ్రామాలుగా ఉంటాయి. గ్రామంచుట్టూ - ఇళ్ళకు అనుకూల - రిజర్వుఫారెస్టు లైన్లు ఉంటాయి. 50 ఇళ్ళు కలిగిన గ్రామాలు ఉన్నవి. నా నియోజక వర్గములో ఒక ఇల్లుకలిగిన గ్రామంకూడా ఉన్నది. అక్కడ మధ్యన 10 ఎకరాల భూమి ఉండటం చుట్టూ రిజర్వు ఫారెస్టు ఉండడంవల్ల అడవిజంతువులవల్ల వారికి చాలా కష్టముగా ఉన్నది. వాళ్ళ పశువులను అడవి పెద్దపులులు తినటం జరుగుతున్నది. నా నియోజకవర్గంలో ముగ్గురు లంబాడీలను గిరిజనులను పెద్ద పులి తిన్నది. వారిని సాంఘికంగా, ఆర్థికంగా అభివృద్ధిలోకి తీసుకురావాలంటే వాళ్ళందరినీ ఒకచోట కేంద్రీకరించాలి. అడవి ప్రాంతంలో రిజర్వుఫారెస్టులో చాలా పెద్దపెద్ద ప్రాజెక్టులు కట్టటానికి అవసరమైన నీటివనరులు ఉన్నవి. నా నియోజకవర్గములో గండిచెరువు, తూములేటి చెరువు, దయ్యం మడుగు ఉన్నవి. అక్కడ పెద్ద ప్రాజెక్టులు కట్టి, అక్కడ రిజర్వు ఫారెస్టులో 4 వేల ఎకరాలు ఖాళీచేసి, గిరిజనులందరినీ ఒకచోట చేర్చితే కాగుంటుంది. అప్పుడే ప్రభుత్వం వారికి చేస్తున్న సహాయము అందుతుంది. 2,3 ఇళ్ళు ఉన్న గ్రామాలలో, వారికి ప్రభుత్వము చేస్తున్న సహాయము అందదు. కాబట్టి వారిని ఒక

కాలనీలో కేంద్రీకరింప చేసినట్లయితే మనం వారికి అన్ని ధారల సౌకర్యములు కలుగజేయగలుగుతాము. అడవి ప్రాంతంలో ఐదారు మైళ్ళమీద కోప్ప ఉంటున్నది. అడవిదగ్గర ఉన్న ప్రజలు వారికి అవసరమైన వ్యవసాయ పనిముట్లు అక్కడనుండి తెచ్చుకొంటూ ఉంటారు. కోస్ కాంట్రాక్టర్ అక్కడ చుట్టు ప్రక్కల ఉన్న ప్రజలకు తక్కువ రేట్లకు వ్యవసాయ పనిముట్లు సప్లయ చేయాలని నిబంధన ఉన్నది. కాని, ప్రజలు కూప్ లకు పోయి కూప్ ముస్తా జరులను అడిగితే వాళ్ళు ఇవ్వరు. మా దగ్గర స్థానికులు అయిపోయింది అంటారు. ఎక్కువ ధరలు చెబుతారు- అందువల్ల ప్రజలు చౌకీదార్లకు లంచం ఇచ్చుకొని వ్యవసాయ పనిముట్లు తెచ్చుకొంటారు. ఆ చౌకీదార్లు డబ్బు తీసుకొంటారు. తర్వాత అడవంతా నాశనమైపోతున్నదని వై ఆఫీసర్లు అంటారని చెప్పి, యీ చౌకీదార్లు వేద ప్రజానీకంమీద కేసులు పెడతారు అప్పుడున్న చౌకీదారు వాళ్ళపైన కేసు పుటప్ పేసిపోతే, మళ్ళీ ఏడాదికో, రెండేళ్ళకో ఆ వేద ప్రజానీకంపైన 50 రు. లో. 100 రు. లో జూర్మానాపడి కేసు నడుస్తుంది వై అధికారి వచ్చి పీళ్ళ పెద్దనుండి జబర్దస్తీగా డబ్బు వసూలు చేస్తారు ఇట్లాంటివి జరగకుండా ప్రతి 5, 10 మైళ్ళకు ఒక చిన్న డిపో పెట్టి వాటి ద్వారా వ్యవసాయ పనిముట్లు అక్కడ ఉన్న రైతులకు సప్లయ చేయించాలని మీద్యారా మంత్రిగారికి మనవి చేస్తున్నాను.

Reserve Forests లో అడివిలేని భూములు చాల ఉన్నాయి. ఇదివరకు శ్రీ తిమ్మా రెడ్డిగారు అటవీశాఖ మంత్రిగా ఉన్నప్పుడు మానుకోట తాలూకా విషయం వారితో చెప్పడం జరిగింది. అక్కడ ఇదివరకు రైతులు కొన్ని భూములలో సేద్యం చేసుకొంటున్నారు. ఫారెస్టువాళ్ళు పోయి వాళ్ళు సేద్యం చేసుకొంటున్న భూములలో గొడ్లను మేపుతున్నారు అని వారితో చెలితే వారు దానిమీద వెంటనే చర్య తీసుకుని వాళ్ళకు పట్టాలు యివ్వడానికి కూడ ఒప్పుకున్నారు. కాని ఇంతవరకు దానిని implement చేయలేదు. అడవులలో ఎక్కువ భాగం అడవి లేనటువంటి భూములే ఉన్నాయి. దగ్గరనే private forests ఎన్నో ఉన్నాయి. కావలసివుంటే వాటిని ప్రభుత్వం తీసుకోవచ్చు. నీటి వనరులు కలిగినచోట వెంటనే ఫారెస్టులోనుంచి తొలగించి ఆ భూమిని సేద్యానికి యివ్వవచ్చు. మా నియోజకవర్గంలో వెంకటాపురం అనే గ్రామం ఉన్నది, ఆ ఊరి చివర bus stand ఉన్నది. Bus stand కు వీలైన బండి వచ్చినట్లయితే ఆ రెండు ఎడ్లు ఆవలికి పోతాయి. దగ్గరనే ఉన్నది. 800 ఎకరాలు గట్ నంబరు భూమికి forest వాళ్ళు reserve forest అని దానిచుట్టు line పెట్టారు. బస్సు దగ్గరకి వచ్చిన ఎడ్లు ఆ అడవిలోకి పోవడం

బండెలదొడ్డికి పోవడం జరుగుచున్నది. అందులో రాయి ఉన్నది. ఇదివరకు ఆ రాయి తెచ్చుకుని గ్రామస్థులు యిల్లు కట్టుకునేవారు. ఆ రాయి కూడ అందులో కలుపుకొని ఒక్కరాయి కూడ తీసుకుపోకుండా చేస్తున్నారు. మేము ఎన్నోసార్లు representation, దరఖాస్తులుకూడ ఇవ్వడం జరిగింది. కనీసం రైతులు పశువులు మేపుకొనేందుకు, రాయి తెచ్చుకునే సందుకు సౌకర్యాలు కలిగించాలి. అది గట్ నంబరు ఖామి. గ్రామం దగ్గరనే ఉన్నది. ఇంకా అది reserve forest లో కలుపుకోలేదు. Minister గారు వెంటనే తగుచర్య తీసుకుని forest లో నుంచి తొలగించాలని కోరుతున్నాను. బుద్ధారం అనే గ్రామంలో సోషల్ వెల్ ఫేర్ డిపార్టుమెంటువాళ్ళు 10 సంవత్సరాల క్రితం వెనకబడిన తెనుగువాళ్ళకు 80, 70 మందికి మనిషికి 4, 5 ఎకరాల చొప్పున పట్టాలు ఇచ్చారు. అప్పటినుంచి వాళ్ళు శిస్తులు చెల్లిస్తున్నారు. ఆ ఖామినికూడ forest లో కలుపుకుందామని అని దానికి లైసులు పెట్టి వాళ్ళను అందులోనికి పోనివ్వడం లేదు నేనుకూడ పోయి చూసేవచ్చాను. దానిలో కట్టలేదు, కంపకూడ లేదు వాళ్ళకు పట్టాలు అయినాయి. పట్టా certificates కూడ Social Welfare Department వారు యిచ్చారు. ఆ ఖామిని అక్కడి తెనుగువాళ్ళకు ఇప్పించవలెనని మీ ద్వారా మనవి చేస్తున్నాను. Reserved Forest లలో మేకలను మేవడము నిషేధం ఉన్నది. అక్కడి అధికారులకు చాల ఎక్కువ మొత్తాలలో లంచాలు యిచ్చి మేకలను మేవడం జరుగుతూనే ఉన్నది గాని, ప్రభుత్వం ప్రైవేటీకరణ నిషేధం పెట్టినది మేకలు వస్తే అడవి చెడిపోతుంది అని. దీనివలన మేకల సంపద పూర్తి నశించి పోయే ప్రమాదం ఉన్నది. కనుక ఒక్కొక్క range లో కొన్ని వేల ఎకరాలు ఒక బ్లాక్ గా ఏర్పరచి అందులో మేకలను మేపుకునేందుకు అనుమతి ఇప్పించవలెనని మీ ద్వారా సుంత్రిగారికి మనవి చేసుకుంటున్నాను. గోదావరి ఒడ్డున కొన్ని గ్రామాలు ఉన్నాయి. గోదావరికి వరదలు వచ్చినప్పుడు ఆ గ్రామాలలోకి నీరు రావడం జరుగుతుంది. వాళ్లు ఎన్నో applications పెట్టుకున్నారు. దగ్గర ఉండే reserve forest లో కనీసం 40, 50 ఎకరాల ఖామి మాకు ఇచ్చినట్లయితే మేము యిళ్ళు కట్టుకుంటామని వారు అడిగారు. Reserved Forest లో నుంచి 40, 50 ఎకరాల ఖామి తొలగించి వాళ్ళ అపాదికొరకు ఇప్పించవలెనని మనవి చేస్తున్నాను. రంగాపురం అనే గ్రామం ఉన్నది. అక్కడ అంతా గిరిజనులే ఉంటారు. అక్కడ లక్కవరం చెరువు అనే చాగు ఉన్నది. ఆ చాగు వచ్చినప్పుడు నీళ్ళు పూర్తిగా ఇండ్లల్లోకి వస్తాయి. వాళ్ళు చాల ఏళ్ళనుంచి ఊరి ప్రక్కనే ఉన్న 80, 40 ఎకరాలు మాకు గ్రామం కట్టుకునేందుకు ఇస్తే చాలునని ఎన్నో applications పెట్టుకున్నారు. కాని ఇంతవరకు

దానిమీద ఎలాంటి చర్య తీసుకోలేదు. ఇప్పటికైనా చర్య తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను. మా నియోజకవర్గంలో చాల పెద్ద పెద్ద చెరువులు ఉన్నాయి. రామప్ప, లక్ష్మవరం, భీమ ఘనపురం, ఘనపురం మొదలయిన చెరువులు ఉన్నాయి. అవి ఎప్పటికీ ఎండిపోనటువంటి చెరువులు. అక్కడ పెనకబద్దట వంటి తెలుగువాళ్లు, గిన్నెవాళ్లు చాలమంది ఉన్నారు. ఆ లోతు నీళ్ళల్లో చేపలు వట్టిదానికి తగిన పరికరాలు వాళ్ళదగ్గర లేవు. లోసునీళ్ళలో చేపలు పట్టేందుకు ప్రభుత్వం పడైన ఒక స్కీముపైట్టి పరికరాలు supply చేసి అక్కడ కొంతమందికి training యిచ్చి వాళ్ళకు సౌకర్యం కల్పించవలెనని మీద్యారామనవిచేస్తున్నాను. First Five Year Plan లో ప్రభుత్వం జాకారం దగ్గర జాకారం కాలనీ అని ఒక కాలనీ కట్టించింది. జైజాం కాలంలో పనాగజీన్ అని పాకిస్తాన్ నుంచి, ఎక్కడనుంచి వచ్చిన ముస్లిమ్స్ కు దాని ప్రక్కనే ఉన్న 800 ఎకరాల Reserve forest కొట్టించి సేన్యం కొరకు యిచ్చారు. Police Action లో వాళ్ళు వెళ్ళిపోయారు. వాళ్ళు వెళ్ళిపోయిన తరువాత ప్రభుత్వం మళ్ళీ దానికి, ఎలాంటి కట్ట లేనటువంటి భూమి, ల్లనులు పెట్టుకున్నది. అక్కడ గవర్నమెంటు కాలనీ కట్టించుచున్నాడు ఈ భూమిని మనిషికి 6 ఎకరాలు 6 ఎకరాలు ఉన్నవి యిస్తామని వాగ్దానం చేశారు. ఎక్కడో ఒక నుంచి రైతులు వచ్చి యిళ్లు కట్టుకున్నారు. Social Welfare Department వాళ్లు, Community development వారు కొంతదబ్బు సహాయం చేసి వాళ్ళకు కాలనీ కట్టించారు. మొత్తంమీద కాలనీ కట్టించడం జరిగింది. గానీ వాళ్ళకు ఆ భూములు మాత్రం యివ్వలేదు. దానికి ప్రక్కనే 800 ఎకరాల భూమి ఉన్నది. వాళ్ళు ఎన్నోసార్లు representation చేసుకున్నారు. మొదలు పనాగజీన్ కొరకు యిచ్చిన భూమి అది. ఆ భూమిపైనే reserve forest నుంచి కొలగించి వారికి యివ్వవలెనని మనవిచేస్తూ యంతటితో విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ జి. సూర్యనారాయణ (గజపతినగరం - రిజిస్టర్డ్) : అధ్యక్షా, ఈ రోజున Forest demand చర్చిస్తున్నాము. ఈ demand ను పూర్తిగా లల వరుస్తూ కొన్ని విషయాలు ప్రభుత్వదృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను. Forest లో చెట్లు పెంచడం నుంచితే, అయితే ఏ భూమిలో ఏ చెట్లు పెంచాలి అనేది వమస్య. నేను కొన్ని forest areas చూచాను. కొన్ని ప్రాంతాలలో ఈ కార్యక్రమం చాల సక్రమంగా జరుగుతున్నది. కొన్ని ప్రాంతాలలో దబ్బు దుర్వినియోగం అవుతున్నది. శ్రీకాకుళం జిల్లాలో శివార్ గంటి అనే గ్రామం ఉన్నది. అక్కడ 800 ఎకరాల భూమి ఉన్నది. పూర్వం అక్కడ నల్లమద్ది వగైరా చెట్లు ఉండేవి. కానీ యిప్పుడవి తీసివేశారు. 400 ఎకరాలు వాగుచేసి

150 ఎకరాలలో టీడిఈ పెంచుతున్నారు. నీరు అందుబాటులో లేక 150 ఎకరాల భూమిలోని టీడిఈ మొక్కలు పూర్తిగా పోయాయి. దానికి 415 వేల రూపాయలు ఖర్చుపెట్టి ఉంటారు. అదంతా నిరర్థకం అయింది. దానివల్ల ప్రభుత్వానికి వచ్చే ఆదాయం ఏమిలేదు. ఎర్రేనా ప్రభుత్వానికి ఎక్కువగా ఆదాయం యిచ్చేటటువంటిది కావాలి. అటువంటిది లేనప్పుడు ఆ భూమిని ఆ చుట్టుప్రక్కల ఉండే కొండజాతులవారికి గాని, హరిజనులకు గానీ, పేద ప్రజలకు ఎవరికైనా యిస్తే వారు ఆహారధాన్యాల పండించుకోవడానికి ఎవకాళం ఉంటుంది కొన్ని రుట్టుంటాలు అభివృద్ధి కావడానికి అవకాళం ఉంటుంది కొండజాతులు ఆ భూమిని బాగుచేసుకుని 4, 5 సంవత్సరములు అనుభవించిన గరువాత రెవిన్యూ అధికారులు, ఫారెస్టు అధికారులు మీకు ఏ విధమైన హక్కులేకు పట్టాలు లేవు అని వారి నేనుల్లో ఉన్న భూమి లాగుకుని పేలంపాట పేస్తే గుంటూరు నుండి, బెజవాడ నుండి వచ్చిన వారో లేక అక్కడ ఉండే పెద్ద గ్రామాలలో లెక్కపడగలు కొనుక్కుంటున్నారు.

అక్కడనుండి మొదటినుండి సాగుచేసుకుంటున్న కొండజాతులవారికి భూమి లభించలేదు. కారణం, వారి అర్హికి పరిస్థితి చాలా పరిమితమైనది వారు పేలంలో కొనుక్కునే స్థితిలో లేరు. కనీసం యీ మొక్కల పెంపకంలో నయినా వారికి రోజుకు ఒక రూపాయలయినా కూలి వస్తుందా, అంటే అది లేదు. ఏ పదిఅణాలో, అయిదణాలో వస్తుంది. ఇటువంటి పరిస్థితిలో యీనాడు కొండజాతులవారు వున్నారు. అక్కడ వారి మేకలుగాని, గొర్రెలుగాని మేపుకొనే అవకాళంకూడా లేదు. ఫారెస్టు పరియోకు సంబంధించి రాళ్ళు వేస్తున్నారు. నువ్వు అక్కడ పశువులను మేపుకొనడానికి రిజర్వుభూములను మినహాయించగా నునము 30, 40 ఎకరాలు యిందుకు కేటాయించవలసిన అవసరమున్నదని మనవి చేస్తున్నాను.

అక్కడ ఒక కార్పొరేషన్ ను నియమించారు, ప్రత్యేకంగా ఆదవి ప్రజల నిమిత్తం. ఎక్కువమందికి అది సహాయకారిగా లేదు. ఇక్కడ ఒక సంవత్సరం అంతకు విజయనగరం, ధర్మవరం మొదలగు ప్రాంతాలనుండి పావుకార్లు వస్తారు. అక్కడనుండి రెండువద్దల బరువు మోసుకువస్తున్నారు. రూపాయిని కాసులక్రింద మార్పితే అవన్నీ రూపాయిలే అనుకుంటూరి కొండ జాతులవారు. కనుక అక్కడ పది, యిరవై, ముప్పై గ్రామాలవారిని ఒక సొసైటీగా ఏర్పాటుచేస్తే బాగుంటుంది. అప్పుడు వారి కూలిగూడ గిట్టుబాటు అవుతుంది. దీనినిగూర్చి ఆలోచించవలసినదిగా నేను కోరుతున్నాను. ఇక కొండ జాతులవారికి కల్పించబడుతున్న ఉద్యోగావకాశాల గూర్చి ఆలోచించవలసి

యున్నది. అంటరానితనంతో వారికి బంట్రోతు ఉద్యోగంకూడ ఎక్కడ దొరకడం లేదు. యస్, యస్, యల్, సి. పాస్ అయితేనేగాని గార్డు ఉద్యోగానికికూడ అవకాశం లేదు. అది మాన్యు చేయవలసిన అవసరమున్నది. తరగతాలుగా పిరు వెనుకబడియున్నారు. కనుక థర్డుఫారం చదివితే వారికి గార్డు ఉద్యోగం వచ్చేట్లు చేయాలి. ఫిఫ్తు స్టాండ్ థర్డు అయితే అక్కడనే హార్మన్ గా తీసుకొనే అవకాశం కల్పించాలి.

సముద్రప్రాంతములోనుండి, చమురు పట్టుటని జీవించేవారిని గూర్చి కొంతమంది మాట్లాడడం జరిగింది. విశాఖపట్నం, కాకినాడ మొదలు యిచ్చాపురం వరకు లక్షల కుటుంబాలు యిటువంటివి వున్నాయి వారికి కావలసిన వసతులేమీ లేవు. ఇళ్ళు కట్టుకోడానికి జాగాలేదు. చేపలు పట్టుకొనడానికి సరియైన సౌకర్యాలు లేవు. వారికికూడ బంజరుభూముల నిచ్చి ప్రభుత్వం సహాయకడవలసిన అవసరమున్నదని ప్రత్యేకంగా మనవిజేస్తున్నాను. వారిలో విద్యావ్యాప్తికి యంతవరకు సరియైన చర్యలు తీసుకొనలేదు. స్కూలులేవు. కనీసం, కనీసం రెండుమూడు గ్రామాలను ఒకటిగా చేర్చి అయినా ఒక స్కూలును ఏర్పాటుచేయవలసిన అవసరమున్నది. అప్పుడు వారుకూడ సాటి మానవులవలె జీవించడానికి అవకాశముంటుంది. వారిలోకూడ విజ్ఞానం వెల్లివిరుస్తుంది. అప్పుడే వారుకూడ నాగరిక ప్రపంచములో మానవులుగా బ్రతకడానికి అవకాశముంటుందని, అందుకు ప్రభుత్వం తప్పక కృషి చేయవలయునని విజ్ఞప్తి చేస్తూ యంతటితో విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ పి. గున్నయ్య (పాతపట్నం - రిజర్వర్) : అధ్యక్షా, యీ డిమాండును నేను బలపరుస్తూ ప్రభుత్వం దృష్టికి కొన్ని విషయములు తీసుకురావలచు కున్నాను.

అటవీ ప్రాంతములలో చాలావరకు అభివృద్ధి జరుగుతున్నది. కాని, అది ఎవరికి జరుగుతున్నదంటే, పెద్దపెద్ద లక్షాధికారులైన కంట్రాక్టర్లకు. నా నియోజకవర్గమునకు సంబంధించిన పార్వతీపురం ప్రాంతంలోకూడ అడవులున్నవి. అక్కడ పడేసి, యిరవయ్యేసి గ్రామాలకు సంబంధించి చిన్నచిన్న కంట్రాక్టులుకూడ కంట్రాక్టుకు యిచ్చివేస్తున్నారు. ఎంతోమంది కర్రలు అమ్ముకొనడం కూడ జరుగుతున్నది. ఫారెస్టు ఆఫీసర్ గారితో యీ విధంగా ఘోరం జరుగుతున్నదని చెప్పకొనడం జరిగింది. కాని, పట్టుకున్న కేసులనే విడిచి పెట్టేస్తున్నారు. ఇది ఎందువలన జరుగుతున్నదో తెలియడంలేదు. పాతపట్నంలో కేవలం ఖర్చులుఅల్లె ఒక సొసైటీ స్థాపించారు. దానికి కావలసిన కేస్ పాలిగ్రాఫ్

రిజర్వు అడవిలోనుండి యివ్వవలసినదిగా రెండు సంవత్సరాలనుండి దరఖాస్తు పెట్టుకుంటున్నాయి. ఇట్లా వలెత్పరుగారు రికమెండు చేసినట్లుగా సంవత్సరం నుండి భోగట్టా వస్తున్నది. కాని, ఇంతవరకు ప్రభుత్వంవారు అర్దర్పు పంపించడం లేదు.

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : ఏ సొసైటీ అది ?

శ్రీ పి. గున్నయ్య : పాతపట్నం తాలూకా సార్వకోట సొసైటీ.

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : సార్వకోట సొసైటీకి సంబంధించి అర్దర్పు పంపించే శాము

శ్రీ పి. గున్నయ్య : చాలా సంవత్సరాలు ముఖ్యమంత్రిగారికి నేను హృదయ పూర్వకముగ వందనలు తెలియజేయుచున్నాను. కొండజాతులవారు, హరిజనులు ఉన్నారు. వారు అడవిని కాయడానికి అత్యుత్సాహంతో ఉంటారు. వారికి ఫారెస్టు గార్డు ఉద్యోగములు ఇచ్చినట్లయితే బాగుంటుంది. వారు మోటుగావని చేయగలరు. ఎస్. ఎస్. ఎల్. సి., థర్డుఫారం చదివినవారు ఉన్నారు. పరీక్షలుపోయి తిండిలేకుండా వున్నారు. అటువంటివారిని వేస్తే బాగుంటుందని జిల్లా అధికారులకు చెప్పితే కూడా అడవి అంటే ఏమిటో తెలియని పావుకార్లకు ఆ ఉద్యోగాలు యిస్తున్నారు. ఆకు అల్లాడితే పారిపోయే వంతుల్ళను వేస్తున్నారు. హరిజనులు ఏమి అన్యాయం చేశారు ? వారు అర్థికంగా చాలా వెనుకబడివున్నారు అడవులు జమీందారీలక్రింద వుండేటప్పుడు రైతులు నాగళ్లకు, పంటచెరుకుకు పని చేసేవారు. ఇప్పుడు ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటువారు— ఫారెస్టు ఆఫీసరు ఏ ఏకాభివృద్ధిలోనో, విజయనగరంలోనో వుంటూ ముగ్గురు నలుగురు కంట్రాక్టరులను పిలిచి రహస్యంగా వేలం పెట్టేస్తున్నారు. కొండజాతులవారిని, పేదలను, పెద్దలను నలుగురిని పిలిచి పట్టికుగా వేలం వేసినట్లయితే బాగుంటుంది. చిన్న చిన్న ముక్కలుగా చేసి—వది, అయిదు ఎకరాలు చేసి—కూప్పేగాని, గేట్ కాంట్రాక్టులుగాని హరిజనులకు, కొండజాతులవారికి కాని యిచ్చినట్లయితే, వారు దానిమీద బ్రతికితే యీ ప్రభుత్వానికి ఎంతో పేరుగదా ? ఫారెస్టు ఆఫీసరు దండూరా మూలంగా తెలియజేసి వేలం వేయస్తే బాగుంటుంది. ఇటువైన అయినా కొండజాతులవారికి, హరిజనులకు ఇట్టి అవకాశాలిచ్చి వారికి ముక్తి కలిగించాలని ప్రార్థిస్తున్నాను.

మా జిల్లాలో ఫివరీస్ డిపార్టుమెంటు వున్నది. ఈ చేపల విషయమై గౌరవనీయ ప్రగడ కోటయ్యగారు చూట్టాడారు. వారితో నేషు ఏకీకరిస్తున్నాను. ఫివరీస్ కో-ఆపరేటివ్స్ ద్వారా సహాయంచేయాలి. దీనికి సంబంధించి

మా కిల్లాలో లక్షలకొలది రూపాయలు ఖర్చు అవుతున్నాయి. సొసైటీవారు పెంచిన ఒక్క చేపపిల్ల బాడ బజారులో ఆమ్మితే కొనుక్కునే పాపాన పోలేరు. యీ డిపార్టుమెంటుకు 4, 5 వ్యానులు ఉన్నాయి. విశాఖపట్టణంలోని చేపలను సొసైటీలవారు 75 మైళ్ళ దూరం దాకా—పార్వతీపురం దాకా తీసుకుపోయి అమ్మవచ్చు. ఇందుకు లాభం నదుపాయం కలిగించాలి. సోషలు వల్ ఫీరు స్కూలు పెట్టి వారి విద్యాభివృద్ధికి ప్రభుత్వం పోషించాలి.

పసునంపేద. కోళ్ళ పెంపకం విషయంలో మన ప్రభుత్వం ఒక వివేక మైన పని చేస్తున్నది. వాటిని సర్టిఫైయోగం చేయాలి. పశువుల పెంపకం, కోళ్ళ పెంపకం కార్యక్రమం ధనవంతులకు; పశువులు, కోళ్ళు వున్నవారికి యిస్తే వారి ఆవులనే మేపుకోలేనివారు యీ ఆవులను ఎట్లా మేవగలుగుతారు? ప్రతి గ్రామములోను పారిజనులు, అనేకమంది పేదవారు ఉన్నారు. గ్రామములో నూటికి పదికోట్లగాని, లేక ఒక బ్లాకులో 5, 6 పాడి ఆవులుగాని గేదెలుగాని పారిజనులకు ప్రభుత్వం వారు అప్పుగా గాని ఉచితంగా గాని యిచ్చి వారి ఆర్థిక లోపమును పోగొట్టడానికి వంట నే పూనుకోవాలని ప్రార్థిస్తున్నాను. బ్లాకులలో పారిజనులకు ఇంచెవరకు ఏమీ ఆరుగలేదు కాబట్టి, కోళ్ళ పెంపకంలోను, పశువుల పెంపకంలోను పారిజనులకు ఎక్కువ అవకాశం యివ్వాలి. ప్రభుత్వం వారు ఇట్టి ఆదర్శమైన పనిచేసి పారిజనుల ఆర్థిక స్తోమతను పెంచుతారని ప్రార్థిస్తూ యీ అవకాశం యిచ్చిన తమకు హృదయపూర్వక వందనములు తెలుపుతూ నేను విరమిస్తున్నాను.

* శ్రీ పి. రాజగోపాలనాయుడు : అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశ పెట్టిన యీ వకునంపదక కాఖకు సంబంధించిన డిమాండులో ఎంతవరికీలించి చూచినా ఒక్క విషయం మాత్రం కనబడుటలేదు. పశువులను అభివృద్ధి చేయాలన్నారు. మనది వ్యావసాయిక రాష్ట్రం. మనది వకునంపదకు పేరెన్నికగన్న రాష్ట్రము. అన్ని రాష్ట్రాల కంటే మన రాష్ట్రములో పశువులు ఎక్కువగా వున్నాయి. కాని మనకు బలిష్ఠమైన పశువులు కావాలి. ఎద్దులు కావాలి. పాలిచ్చే ఆవులు కావాలి. మనం వాటికోసం ప్రయత్నంచేయాలి. అందుకోసం ఏమేమి చేయాలనే విషయం ఆలోచించాలి. కాని యిందులో ఎంత వరికించి చూచినా ఒకటే కనబడుతున్నది. మందులు పేసి, ఇంజక్షను లివ్వడం ద్వారా పశువుల నెట్లా బలిష్ఠం చేయగలరో ముఖ్యమంత్రిగారే తెలియజేయాలని కోరు కోన్నాము. పశువులు ఎక్కువ పాలిచ్చాలన్నా, ఎక్కువ బలిష్ఠంగా తయారు చేయాలన్నా వాటికి మంచి మేత కావాలి. ఈవారు ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం వారు భూములకు పట్టాలు ఇచ్చేస్తున్నది. పశువుల మేత కువయోగవడే

భూములను ఎట్టాల్కు యిచ్చేస్తున్నారు. ఏయే విధ కాలను చేసి వశువులను ఎట్లా అభివృద్ధి చేయబోతున్నారో ఇందులో ఎక్కడా లేదు. ఆంధ్రప్రాంతములో అనేక ప్రాజెక్టులు కడుతున్నాము. ఈ ప్రాజెక్టులు వచ్చిన తరువాత, వాటి క్రిందవున్న ఆయకట్టు పెరిగిన తరువాత వ్యవసాయానికి కావలసినట్లుగా వశువుల అభివృద్ధికూడా చెరుగుతుందా? ఎట్లా అభివృద్ధి జరుగుతుంది; తగినట్లుగా అభివృద్ధి చేస్తున్నామా అనేది తెక్కలు నెస్తే మనం ఎనుకబడి వున్నట్లు తెలుస్తున్నది. అందువల్ల ఈ ప్రాజెక్టులన్నీ వచ్చేటప్పటికి వశువుల కొరత ఎక్కువ అవుతుందని చెప్పవలసియుంటుంది. ఇందుకు తగిన ఏర్పాటు చేయాలనికూడ ముఖ్యమంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. ఆంధ్రప్రదేశ్ నుంచి 2 కోట్ల రూపాయల విలువగల నేతిని కలకత్తా మున్నగు ప్రాంతాలకు పంపిస్తున్నామని యిందులోనే తెలియచేశారు. ఇది చాల సంకోచింపదగిన విషయం కాని యీనాడు యీ వ్యాపారానికి సంబంధించి ఒక అడ్డంకి వున్నదని ముఖ్యమంత్రిగారికికూడ తెలిసివుండాలి. మనము ఎగుమతి చేసే నేతికి A. G. Mark లేనందువల్ల వారు తీసుకోడానికి నిరాకరిస్తున్నారు. అందువల్ల యిక్కడి వ్యాపారస్తులు, రైతులు కష్టపడుతున్నారు. ఈ రాష్ట్రంలో యంతవరకు A. G. Mark వేయడానికి తగు ఏర్పాట్లు జరగ లేదు. ఈ విషయాన్ని మంత్రిగారు గమనించాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ తిమ్మారెడ్డిగారు మంత్రిగావున్న కాలంలో పాలిటాడి పరిశ్రమ పెడతామని చెబుతూవచ్చారు. అవి సర్కారు జిల్లాలకేగాక, ఇతర జిల్లాలకుకూడ అవసరమైనది కనుక యీ పరిశ్రమ విషయం ఏమైనదోకూడ ముఖ్యమంత్రిగారు తెలియజేయాలని కోరుతున్నాను.

ఇక అడవుల విషయం వున్నది. దీనినిగురించి ఆలోచిస్తే చాల విచారం కలుగుతుంది దీనినిగురించి యీ ప్రభుత్వానికి యంతవరకు ఒక definite policy లేకుండా వున్నది. ఇందులో రెండురకాలున్నాయి. రైల్వారీ ప్రాంతంలో యిదివరకువున్న అడవులు; రెండు, జమీందారీ ప్రాంతంలోనుంచి ప్రభుత్వం hand-over చేసుకున్నవి. వీటికి సంబంధించి ఒక అడ్డంకివున్నది. అడవులను అభివృద్ధి చేయాలనుకున్నాము ప్రభుత్వ అడవులమధ్యలో కొన్ని ప్రయివేటు అడవులున్నాయి ఇట్లా వున్నంతకాలం వాటిని రక్షించడానికి వీలుకాదు. వారు చుట్టూవున్న ప్రభుత్వ ఫారెస్టులనుకూడ కొట్టి లక్షలకొలది డబ్బును గడించడానికి వీలుఅవుతోంది. అందువల్ల అడవులను వప్పనిసరిగా రక్షించాలంటే మొట్టమొదట private forests ను acquire చేసి hand-over చేసుకొని వారికి నష్టపరిహారం యివ్వాలని ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

రెండవ విషయం, నాడు అడవులను రక్షించడానికి అడవుల విధానం వ్యతిరేకంగా ఉంది అందువల్ల ఏ జమీందారీ ప్రాంతాలలోని అడవులను మనం hand over చేసుకున్నామో, అక్కడి రైతులతో నిమిత్తం లేకుండా, వారి అవసరాలతో నిమిత్తం లేకుండా, మన ఇష్టం వచ్చినట్లు గెజెట్ నోటిఫికేషన్ చేసి కంట్రీలు వేసామో, తనాడు రైతులందరూ గొప్పనిసరిగా అడవులలోనికి వెళ్ళి నమకు అవసరమైన వ్యవసాయ పనిముట్లను కావలసిన కలప తయ్యకొని దానికి జోక్యం చేసుకుని అడవులలోనికి వెళ్ళవలసిన ప్రయోగం ఎరుపయ్యింది. రైతులను, కూలీలను పనున్నా లాభం లేదు. కొనలలో నే కూలులుగా ఉన్నవారు నెత్తిన మోపులు తెచ్చుకుని అమ్ముతూ బ్రతుకుతూంటే, అందుకుకూడ నీలు లేకుండా నాలుగైదు మైళ్ళ దూరంలో జ్ఞాక్కు పెట్టి ఎక్కడనుంచి నూలు చెరుగు తయ్యకొవాలని నిబంధన పెట్టడంవల్ల ఇబ్బంది ఎస్తోంది. రైతులుగా వున్నవారు ప్రక్క అడవులుంటేనే వంటచెరుకు లభ్యం కానందువల్ల కట్టెల కొనము అడవులలోనికి వెళ్ళి తప్పనిసరిగా కట్టెలు తెచ్చుకోవలసిన అవసరం ఉంది గెజెట్ నోటిఫికేషన్ చేసినప్పుడు శివాయిజనూ సాగు ఉన్న భూములను అడవులలో పెట్టినా సరవాలేదు. సుమారు మూడు రకాలనుంచి తాము అనుభవించుకుంటూ, పట్టాలుండి శిస్తులు కట్టుకుంటూ, నమగి పూర్తి వాంక్కు లున్న భూములను వారు వ్యవసాయం చేసుకోనివ్వమండా చేసి ఫారెస్టు సెటిల్మెంటు జరిగినప్పుడు సెటిల్మెంటు ఆఫీసరు వద్దకు వెళ్ళి మీ రంకరు రిపోర్టు చేసుకోవలసింది. నివేదించుకోవలసింది. అట్టి ఇచ్చుకోవలసింది అంటే ఎంత అన్యాయంగా ఉందో ముఖ్యమంత్రిగారు గమనించాలి. ఎవరు సెటిల్మెంటు దగ్గరకు పోవలసింది? పట్టా లున్న రైతులా? పట్టా లున్నప్పుడు, విక్రయ చిత్రాలు, రసీదులు తెచ్చి ఇచ్చినప్పుడు వెనువెంటనే క్రింద అధికారులు కాంపౌండునా మైన ఉన్నవారు D. F. O. గారైనా వదలించివేస్తే రైతులు ప్రవేశించవలసిన అవసరం లేదు. నిర్దుష్టమైన ఫారెస్టు విధానం ఉంటేనే గిప్ప ఉద్యోగులైనా అడవులను రక్షించడానికి పీలు కలుగను. ఒక నిర్దుష్టమైన ఫారెస్టు విధానం రూపొందించుకుంటున్న ముఖ్యమంత్రిగారు చూడాలని కోరుతున్నాను. ఆ మధ్య - పేరు చెప్పలేను - ఒక కమిటీ భద్రాచలం ప్రాంతాలలోని అడవులవిషయమై దర్యాఫు చేసి అక్కడ తైటవున్న ప్రాంతాలను అడవుల్లో కలిపాలని లోచలవున్న ప్రాంతాలను వదలివేయాలని వారు వ్రాశారు. వారు దర్యాఫు చేసి ఏ ప్రాంతాన్ని వదలి వేయాలి, ఏ ప్రదేశాలను కలిపాలి అనేది చెప్పివున్నారు. ముఖ్యమంత్రిగారికి తెలుసు. అయిన ఎక్కడకు వెళ్ళినా పేదలుగా వున్నవారు భూములు కావాలని ఫారెస్టులోని భూములు కావాలని కోరుతున్నారు. ఏ అవసరం దృష్ట్యా చేసారో తెలియదుకాని బ్రిటీషు హయాంలో ఏ మాత్రం చెట్లు పెరిగినా, పదో

కొంచెం సారం ఉండి చెట్లు పెరిగే భూమి అని తోచినా, ఫలప్రుజ్జలయినా పెరుగుతాయేమో అనుకోవచ్చు కాని నాలుగైదు అంగుళాల తోతులో అరంగుళం కంటే మట్టిలేని భూములు, పేరుకెనగ, ఉలువ మొదలైనవి వేసుకొనే చోట్లుకూడా చెర్చి పేయడంవల్ల పేదవారికి ఘానులు యివ్వడానికి లేకుండాపోతున్నది ఆ విషయమై ఆంధ్రప్రదేశ్ మొత్తంమీద పెద్ద ఉద్యోగులతోను, నిపుణులతోను, ఒక కమిటీవేసి ఆ భూములు వదలించడానికి వీలున్నదో వాటిని వదలించి, ఆ విధంగా అనవసరంగాను, హెచ్చుగాను ఉన్న ప్రాంతం పేదవానికి ఇచ్చే వీలు ఆలోచించవచ్చును. ఎదైనా ఫారెస్టులోనికి తీసుకురావడానికి వీలుంటే అదికూడా పరిశీలించవచ్చును. ఈ విషయమై తగిన చర్య తీసుకోవాలని ముఖ్యమంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. Timber transit regulation గురించి ఒక్కమాట చెప్పవలసివుంది అవి చాల అవసరం. అవి లేకపోతే, తప్పనిసరిగా లారీలలో ఈ విధంగా కట్టెలు కొట్టి రవాణా చేసుకుంటూంటే వారిని అడ్డగించడానికి ఉద్యోగులకు చాల కష్టంగా వుంటోంది. కాని వీటి అమలులో చాల చిక్కులున్నాయి. Timber transit regulations అనుసరించి రోడ్లు వుంటే కట్టెలు వేసుకుని బండ్లు పోవడానికి వీలులేదని చెప్పారు. ప్రతి గ్రామంవద్ద రోడ్డుఉన్నది. దానిని దాటి పొలాలలోనికి వెళ్ళాలి. వ్యవసాయ పనిముట్లు తీసుకువచ్చినా అది కట్టె కాబట్టి వాటన్నింటికీ కేసులు పెడతాం అంటున్నారు ఈ విధమయిన కేసులు చిత్తూరు జిల్లాలో జరుగుతున్నాయి. చాలాచోట్ల నోటీసులోనికి వస్తున్నాయి. ఇవాలను harass చేయడానికి పెట్టినా ఇవి కోర్టులలో నిలువలేదు. ఎప్పుడైనా ఏదైనా వ్యతిరేకత ఉంటే వారిని ఇబ్బంది పెట్టడానికి timber transit regulations అయుధంగా తీసుకుని కోర్టులలో నిలువని కేసులను ఎందుకుపెట్టాలి చెప్పండి. ఎవరయినా ఫారెస్టులో, గార్డ్స్ పట్టుకుంటే పట్టుకోబడ్డవారు రేజిస్టరు వద్దకువచ్చి 'అయ్యో నేను చేయలేదు, విచారణ చేయండి' అని చెబితే enquiry చేసి నేరస్థునిగా ఎంచబడినవానిపై కేసు పెడితే ఫరవాలేదు కాని ఫారెస్టు గార్డు చెప్పాడు కనుక D. F. O. గారు కేసు పెడితే కోర్టుకు వెళ్ళి డబ్బు ఖర్చుచేసి తొలగించుకోవలసి ఉంటున్నది. ఈ విషయం ఆలోచించాలి. బొగ్గుల రవాణా మాత్రం జరుగుతూనే ఉంది చిత్తూరు ప్రాంతంనుంచి. దానిని నిషేధించకపోతే తప్పనిసరిగా చిత్తూరు జిల్లాలోని ఫారెస్టులు పూర్తిగా ధ్వంసమైపోయే ప్రమాదం ఉంది. గుడియొత్తం వద్ద బండ్రోడ్డి ప్రాంతంవారు మన ప్రాంతంలోనికి వచ్చి కట్టెలు కొట్టి లారీలలో వేసి తీసుకుపోతుంటే ఎంతో కష్టపడితేనేకాని అవడానికి వీలేకుండా పోయింది. ఇతర రాష్ట్రాలవారు మన ఆడవులలోనికి వచ్చి కట్టెలు కొట్టడానికి వీలులేకుండా చూడాలని

మద్రాసు ముఖ్యమంత్రిగారితో ఈ విషయమై సంభాషణలు జరిపి తే మంచిదని నేను కోరుతున్నాను. పట్టణాలకు సంబంధించి ఎమాత్రం పథకం లేదు. పట్టణాలు ఎక్కువ అవుతున్నాయి. జనాలు ఎక్కువ అవుతున్నారు. వంట చెజకు ఎక్కువగా కావలసి ఉంటున్నది. దానికై ఏమి ఏర్పాటు చేశారు? ప్రభుత్వం ఏమి ఆలోచన చేసినదో తెలియకుండా ఉన్నది. పట్టణాలలో కలెల కొరగ ఎక్కువగా ఉంది. దానివల్ల చాలా శాధలు ఏడుతున్నారు. పట్టణంలో రోడ్ల ప్రక్క ప్రానులను కూడా కొట్టివేయడానికి ఆ ఆదేశం ఉంది. ముఖ్యమంత్రిగారికి తెలుసు— చిత్తూరుకు చుట్టుప్రక్కల అయిదు మైళ్ళలో రోడ్లపై — ప్రైవే అయినా జిల్లా పరిషత్తు రోడ్లు అయినా — ఒకచెట్టు కూడా లేకుండా వేస్తున్నారు. లెక్కవేస్తే రెండు మూడు వల ప్రానులు కొట్టి వేసారు. అదుపు లేకుండా ఉన్నది. అక్కడ ఉండే గ్రామోద్యోగులు లెక్కలు చెప్పవలసి ఉంది. పట్టణాలలో చుట్టుప్రక్కల చెట్లు కొట్టివేయడమే కాకుండా వాహ్యోకి ఉపయోగించే రిజర్వు ఫారెస్టులను కూడా కొట్టివేస్తున్నారు. దానితో చాలా అవసరాలున్నాయి. ఈ విషయంలో గోరెలు, మేకలు అభివృద్ధి అని ప్రవాళాలు. కాని ఆ విధంగా ఊరికే ప్రవాళారేమో అనిపిస్తోంది. గోరెల అభివృద్ధి ఉంటే మంచిదే. మేకలనేహటిని నాశనం చేసే విధానాన్ని ప్రభుత్వం అవలంబిస్తున్నంతవరకు ఊరికే ప్రాసినారనే అనుకోవలసి ఉంది. మేకల అభివృద్ధి తీవ్రమైన సమస్య. జమీందారీ ప్రాంతాలలో మేకల సమస్య అట్లాగే ఉంది. లెక్కలు తీసినా, surprise visits చేసినా, రాష్ట్రంలోని మేకలన్నీ అడవులలోనే మేస్తున్నాయని అర్థం అవుతుంది. దానికి సంబంధించిన రివెన్యూ మనకు పోతోంది. అవి మేస్తూనే ఉన్నాయి. అందువల్ల చాలా నష్టాలు కలుగుతున్నాయి. క్రింద ఉన్న ఉద్యోగులు రైతులు కలువ వలసి ఉంటోంది. అంతకుముందు మేకలకు ప్రత్యేకం బ్లాక్కు ఏర్పాటు చేయాలని ఆలోచన ఉండేది. అది ఏమైనది తెలియదు, ప్రత్యేకంగా బ్లాక్కు పెడితే మేకలను అడవులను రక్షించవచ్చును. ఇది పి. డబ్ల్యు. డి. తరువాత ముఖ్యమైన డిపార్టుమెంటు. అదృష్టమో, దురదృష్టమో కాని ఇందులో హెచ్చుగా లంచం తీసుకునే వీలున్నది.

ఉద్యోగస్థులు సక్రమంగా ఉండేటట్లు చేయవలసిన అవసరం ప్రభుత్వం మీద ఉంది. ఈనాడు వాచర్లు పావులా, అర్ధరూపాయి తీసుకుంటారు; అది వేరే సంగతి. దానినికూడా నివారించవలసిన అవసరం ఉండగా పైనవుండే కన్న ర్యేటరు, డి. ఎఫ్. ఓ. నేరం చేసినప్పుడు, బిహేవియర్ సరిగా లేనప్పుడు వారు లంచగొండులు అని రుజువైనప్పుడు కఠినమైన చర్యలు తీసుకోవాలని ప్రభు

త్యానికి ఒకటి రెండు విషయాలు చెబుతాను. కన్సర్వేటరుగా ఉండేవారిమీద ఎక్కడో సెంట్రల్ గవర్నమెంటు సర్వీసులో ఉండే ఆయనమీద ఇన్వెస్టిగేషన్ జరిగి చార్జెస్ ప్రేం చేస్తే సూపర్ యాన్యుయేటెడ్ అయినా రెండు సంవత్సరాలు ఎంప్లొయ్మెంట్ యిస్తున్నారని తెలుస్తోంది. ఆ విధంగా ఎందుకు చేయవలె? ఆయన రాష్ట్రంలో ఉండే ఫార్మెన్టును అభివృద్ధి చేయడానికి గొప్పవారా? లేక సుగుణమైనవారా? ఆయనమీద సెంట్రల్ సి. ఐ. డి ఎన్ క్వయరీ జరిగి రుజువై చార్జెస్ ప్రేం చేయడం అయిన తరువాత కూడ చర్య తీసుకోకుండా ఉండడం చాల తప్పు అని నేను చెబుతున్నాను. అలాగే డి. యు. ఓ. పైన ఎన్ క్వయరీ జరిగి వారి మీద చార్జెస్ ప్రేం చేసి ట్రీబ్యునలుకు పంపాలని రికమెండ్ చేసినప్పటికీ ట్రీబ్యునల్ కు పంపకుండా అలా ఉంచినారని తెలుస్తోంది. అలాంటి విషయాలలో మాత్రం ముఖ్యమంత్రిగారు గట్టి చర్య తీసుకోవాలి. దీనిని అరెస్టు చేయకపోతే ప్రజలు డిపార్టుమెంటు వైసుంచి క్రిందవరకు సరిగా లేదనే ప్రమాదం ఉందని, కాబట్టి ప్రత్యేకంగా ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను. రెగ్యులరైజేషన్ సరిగానే చేస్తే ఉద్యోగులు సంతృప్తికలిగి ఉంటారు. వైసుంచి క్రిందవరకు ఒకే విధానం అనుసరించాలి. తమకు ఇష్టము వచ్చినవారిని రెగ్యులరైజేషన్ చేసి మిగతవారిని రెగ్యులరైజేషన్ చేయకపోతే వారు అసంతృప్తి చెంది యేమాత్రం పనిచేయడానికి యిష్టంలేని పరిస్థితి ఏర్పడుతుంది. ఒక విధానం అందరికీ అనుసరించాలని విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను

*శ్రీ పప్పురి రామాచార్య (ధర్మవరం-జనరల్): అధ్యక్షా, దేశంలోకి బాగా అరణ్యంగా ఉండడం మంచిదని మనమంతా అనుకుంటున్నాం. ఇంక వరకు ఆంధ్రదేశంలో నూటికి 23 పాళ్లే అడవులున్నాయి. ఇంకా వానిని పెంచవలసిన మన ఆశ కాని ఉండే లెక్కలనుబట్టి చూస్తే ప్రతిసంవత్సరం అరణ్య ప్రాంతం తగ్గిపోతోందని తెలుస్తోంది. 1955-56 లో 1,39,91,897 ఎకరాలు. అదే 1956-57 లో 1,37,26,192 ఎకరాలు. అదే 1957-58 లో 1,36,60,166 ఎకరాలు. 1958 సంవత్సరం నుండి 1958 సంవత్సరానికి సుమారుగా 3 లక్షల ఎకరముల అడివి తగ్గిపోయినట్లుగా యిచ్చిన అంకెలవల్ల నిరూపణ అవుతోంది. కాబట్టి మనం అనుకునే ఉద్దేశ్యం అడవులను విస్తృతం చేయాలనే దానికి పరుద్దముగా అవి క్రమక్రమంగా ఊణిస్తున్నట్లు లెక్క తేలుతోంది. అందుచేతనే ప్రభుత్వం ఆలోచించవలసినదని కోరుతున్నాను. అడవి, పంట, పశువులవృద్ధి యివి పరస్పర ఆశ్రయాలు. అడవులు లేనిదే పశువులు వృద్ధికావు. పశువులు లేనిదే వ్యవసాయం హెచ్చుకాదు. బ్రిటిషువారి కాలంలోనేమి, ఇటీవలనేమి, పెద్దపెద్ద అడవులను కొట్టి పారేస్తున్నారు. ఒకసారి ఉదకమండలందగ్గర దొడ

చెట్ల కొండమీద (అడవి పచ్చ కిక్కిరియ) ఉండగా అమెరికానుంచివచ్చిన కొందరు చుట్టూ చెట్లు లేరుండో బయలునుంచి పారన్నారు. ఇంక కొన్ని సంవత్సరాలకు కాపేరీ, గోదావరి, గృష్ణానదులు వారుటకు వానిలో నీరుండదు అన్నారు. ఎందుకంటే అడవులు కొట్టిపోతే నీరు పయిళ్లు కనిపిస్తున్నాయి. బంగాళాదుంపల క్యవసాయం సమితి దానికి చెట్లుకొట్టివేసినారు. చెట్లు లేనిచే వర్షాలు కురవవు. వర్షాలు లేనిచే జీవనములు ఉండవు అని వారు చెప్పిరి. మనకు మదరాసు ప్రదేశం లేకపోయినా ఆంధ్రదేశంలోకూడ అనేక అడవులు ఉన్నాయి. ఎక్కడ ఉండమంటే కనుమలకు బదులు తూర్పు కనుమలున్నాయి. నుంచి అడవులు ఉండినాయి, పూర్వం. కొంత భాగం బరిస్పాలోకి కరిణ్యం పోయింది. ఆ కొండలలో పోతు వ్యవసాయం పెరుతున్నారని మంత్రిగారికి తెలుసును అంతే కాకుండా కొంత్రాళ్లర్లు చెట్లనుకొట్టి ఎగుమతి చేస్తున్నారు. వచ్చేటినా దోపదులు కావలసినవి కొంత్రాళ్లు తీసుకుని చెట్లు తీకుండా కొట్టివేస్తున్నారు. దోపదులున్న అడవులు నాశనం అయిపోతున్నాయి. తెలిసికూడా నివారించ లేక పోతున్నాం. అనిపింపురం తిల్లా కొండతీల్లాలు నాశనకాలు కావడానికి అడవులు నాశనం అయిపోవడం ఒక కారణంగా చెప్పవచ్చు. ఎందుకంటే పూర్వం ప్రతి గ్రామానికి కొంతకొంత అడవి ఉండది రుణచెట్లు, తాటిచెట్లు తుమ్మవనములు ఉండేవి. ఇవన్నీ నాశనం అయిపోయాయి. వీటికే కారణం యేమంటే జనసంఖ్య ఎక్కువై నది. హోటల్లు ఎక్కువై నవి. వేదినీళ్ళుకావాలి, అందరికీ స్నానానికి. కాఫీకావాలి, బొగ్గులకోసం చెట్లను నాశనం చేస్తున్నారు. వంటచెరకును పూర్వం గవర్న మెంటు అమ్మించేవారు. కాలూకా టవున్స్ లో వంటచెరకు ఫారెస్టు డిపార్టు మెంటువారు అమ్మించేవారు. ఇప్పుడు అదంతా చేయడంలేదు. ఎవరంటే వారే చెట్లు కొడతారు. వీరు చొరగాననిబ్రహ్మాండమైన అడవులన్నీ బయళ్లుగా తయారవుతున్నాయి. అడవులు నాశనంకావడంచేత వర్షాలు పడడంలేదు. మా తిల్లాలో సంవత్సరానికి 22 అంగుళాల వర్షం, అదీ సకాలంలో లేకుండా పోతున్నది. 3, 4 సంవత్సరాలనుండి అనావృష్టి దోష అనుభవించి కష్టపడుతున్నాం. అడవులు పెంచడం మన కర్తవ్యం, అడవులను డబ్బు ఖర్చుపెట్టి పెంచనక్కరలేదు. అవంతటవే పెరుగుతవి, నాశనం చేయ కుండా కాపాడినారంటే అవంతటవే వృద్ధిఅవుతాయి నీరుపోసి పెంచి యేమీ చేయనక్కరలేదు. అవంతపురం నుంచి తాడివర్రు పోయే హోవల్ ముచ్చుకోడ అడవి ఉండేది. ఎర్రచందన వృక్షం అడవి వంచాయకీలవారు కొట్టిపోతారు. కావాలా స్ప్రింగుగా పెట్టి ఎర్రచందనం పెంచడానికి ప్రయత్నం చేస్తే చెట్టుకి ఒక రూపాయి చొప్పున మూడునాలుగు కోట్లు వదేండ్లలో ఆదాయం వస్తుంది. షేక్స్ పిట్స్ దూరదేశం నుంచి మైసూరు నుంచి బొంబాయి నుంచి మాతిల్లాలవారు

కలసి తెస్తున్నారు చింతలు దూలములు స్థానికముగా ఏర్పాటు కర్రావతి నుంచి లోండా అడవులనుంచి సమీపని వస్తున్నారు అక్కడ అందరూ కొనడం వల్ల అక్కడనూ చెట్లు నాశనం అయిపోతున్నాయి. అక్కడ చెట్ల గా దొరకడం లేదు. ఇండ్లు కట్టుకోడం కష్టం అయిపోతోంది. ఎర్రంటేకుండా పోతోంది. అడవులు లేనిదానివల్ల దూరదేశాలలో అడవులు నాశనంచేసి దూలములు దంతులు కొనితెస్తున్నారు. దీనిని నివారించేయకపోతే చాల అపస్థిరపడతాం చింతపండు అంధ్రులకు యుఖ్యమైనది. చింతపండు లేనిదే పని న్యవహారం నడవదు ఈ సుధ్య చింతపండు ముందు 18 రూపాయలు కూడా అమ్మింది. ఇప్పుడు 12 రూపాయలకు వచ్చింది.

ఒకప్పుడు క్రిందటిపడు రు. 20 లకు కూడా అమ్మినది ఎందుకు ఇంకా ఖరీదుగా అమ్మినది చింతపండు? పూర్వము చింతపనాలు చేశారు. ఈతోపులు నాలుగైదువందల సంవత్సరాలు వుంటాయి. ఒక్కొక్కచెట్టు 4 ములుగుల చింత పండు ఇస్తుంది. పూర్వము ధరప్రకారం 4 ములుగులకు $4 \times 4 = 16$ రూపాయలు వుండేది. ఏ తాతగారో, తండ్రీగారో వేసిపెంచిన చింతచెట్టు 200, 300 వుండేవి పానివలన కొన్ని వేలు ఏటాపటా వరమానమువచ్చేది. ఇప్పుడు ఎవ రయినావచ్చి మీవనము ఇస్తారా 4 వేలు ఇస్తాము. 5 వేలు ఇస్తాము అనిఅంటే 6 వేలు ఇవ్వండి అని అంటారు. వాళ్ళు 6 వేలు పారేస్తారు. యజమానులు అమ్మివేస్తారు ఆ బ్రహ్మాండమైన చెట్లన్నీకొట్టి తెచ్చి పెట్టడాలో ఎంతచెరుకుగా అమ్ముతున్నారు మనోదోర కాలమునుంచి ప్రతిరోడ్డుకు ఇరుప్రక్కల చింత చెట్లు వేయించేవారు జిల్లాబోర్డువారు వెలం వేయమన్నావుంటే 4, 5 వేల రూపాయల ఆదాయము సంవత్సరానికి వస్తూవుండేది ఇప్పుడు ఒక చింతచెట్టు కన పడదు చెట్టువుంటే ఆకు కనపడదు. ఆకులేనప్పుడు పూత కాదు ఏమివుంటుంది? దారిలోవున్న చెట్లయొక్క తెరడు చెక్కిపారేస్తారు తరువాత చెట్టు ఎండి పోతుంది ఈవిధముగా ఏ రోడ్డుఅయినా చూడండి. ఇలా చెస్తూవుంటే పోలీసు వారికి కొందఱను అప్పగించాను. వారిదగ్గర ఎ నాలుగణాలో ఆరుఆణాలో తీసుకొని వారిని విడిచిపెట్టిరి. ఈ విధముగా చెట్లను కాపాడాలనేద్విష్టి ప్రజలలో లేకపోతోంది. మా చిన్నతనములో కళ్యాణాచిగ్గం దగ్గర గంగవరంగోళ్ళ అనే రిజర్వువుండేది. దానిని tenders call for చేసి అమ్మివేశారు. 2 వెలకు పెండరుపెట్టారు. వారు 50 వేలో, 60 వేలో సంపాదించుకొన్నారు. చెట్లు అన్నీ నాశనముచేశారు. చప్పాతి కళ్ళకి పురుగువచ్చి నశించిపోయింది. ఒకవిధ ముగా మేలు జరిగింది అనుకొన్నాము కాని లాభము లేకపోయింది. చప్పాతి కళ్ళిపున్న ప్రాంతాలలో ఎవరు చెట్లను కొట్టలేక పోవడముచేత సుధ్యమధ్య

చింపిచెట్లు, వేసిచెట్లు చాగా పెరిగిఉండవి. మట్టు అకురాలి నేల సారవంతమయ్యేది. అటువంటివి ఇప్పుడు చెట్లుఅన్ని కొట్టివేసి అదివులను నానవములపూవులకు భూమి సారము తీయించడమేగాని అదనికి రక్షణలేకుండా వుంది. Forest Minister గా వున్న పశ్చింరాజుగారు మా జిల్లాకు చెచ్చినప్పుడు ఒక మహాజరుకూడ ఇచ్చారు. ఎరువులకు గిడ్డిలేదు, వములు కలవడానికి కొట్టులేదు. ఆ రిజర్వు పోయినతర్వాత ఆ నేల వీడుగా మన్నది. ఎవ్వరూ సేద్యము చేయడంలేదు. వ్యవసాయానికి పనికివస్తుందా అంటే పనికిరాదు. రు. 80 లు ఖర్చుపెడిన గు. 50 లు పంటఅయినా వస్తే వ్యవసాయం చేయవచ్చును. రిజర్వులలో వాని యంతటనే ముళ్ళచెట్లు, తుమ్మచెట్లు మొలుస్తాయి. మద్యం, కర్రలకు పనికి వస్తూంటాయి వ్యవసాయానికి పనికివచ్చే సామాను కొంత దొరుకుతుంది. 1000 ఎకరాల అడవి అంతా భాళిగా వుంది. Forest Department వారు మొక్కలను పెంచుకొనుచు చెప్పి motors లో పోయేటప్పుడు సులభముగా కనపడేటట్లు 50 సెంట్లు స్టలములోనో, 50 సెంట్లులోనో మొక్కలు వేశారు. 10 సంవత్సరాలనుంచి జిల్లాగేవున్నది అది. ఇది అంతా afforestation అంటున్నారు. అది ఏమీ పెరగడంలేదు. అదేవేని నాకనముచేసే వని సులభముగా జరుగుతుందికాని afforestation ప్రతిముగా అరగవలసినదే. అకుమరువు లేనిదే భూమి వందదు, ఎంత రసాయనిక ఎరువులు వేసినా పరియైన పంట పండిదు. మా జిల్లాలో శంగేడుచెట్లు విశేషముగా పెరుగుతాయి. ఆ శంగేడు ఒక్కొక్క ఎకరానికి రెండుబండ్లు వస్తే 4, 5 వట్లాలు వరి ఎక్కువ అవుతుంది. శంగేడుకనుక అమ్మితే ఆదాయం వస్తుందని మన ప్రభుత్వము వేలమువేసి కంప్లూప్టర్లక ఇచ్చినేస్తున్నారు. అందువలన రైతులకు కలిగే ఇబ్బంది బ్రహ్మాండముగా వుంది. ఈ విధముగా శంగేడు, రేలచెట్లు అన్నికూడ రైతుల కుపయోగపడేవి స్వల్ప ఆదాయము వస్తుందనే కారణముచేత వేలమువేసి రైతులకు ఇబ్బంది కలుగజేస్తున్నారు. Afforestation చేయకపోతే మానె. ఈ శంగేడు చిన్ననాలుక చచ్చి వర్షాకాలములో రిజర్వులలో చల్లినా గంటే బ్రహ్మాండముగా మొక్కలు పెరుగుతాయి. దానికి నీరు అక్కరలేదు. శంగేడును పెంచుకొని మీ యిష్టము వచ్చినట్లు కొనుగోండి అని రైతులను అంటే వారు ఎంతో కాగుపడతారు. చెరువులలోని చేపలుకూడ సర్కారు వేలము వేస్తున్నారు. మా చెరువులలోనికి 5 నాలుగేండ్ల కొకసారి వర్షము కురిస్తే నీరు వస్తుంది. పైరు పెడుతున్నామని. ఇంకొక 15 రోజులు నీరు పారితే పైరు పండుతుందని అనుకొంటుండగనే చేపల పట్టుకోవడంకోసం తహశీలుదారు చెలువు వేలం వేస్తారు. ఒకేసారి చెరువు అంతా ఎండిపోతే చేపలను కాకులు, గ్రద్దలు తింటాయనే కారణముచేత మెల్లిగా తూములు

ని త్రివేసి చెరువు లోపల అంతా త్రొక్కులాడి, అల్లల్లోలను పోషించు వట్టి వేస్తారు. దానివల్ల ఏమి అవుతుంది అంటే, ఎండబారిన పొలము ఎండబార అన్నట్లుగా తయారవుతుంది. చేపలనుంచి వచ్చే ఆదాయము స్వల్పము. నీరు అట్లాగే వుండగా చేపలు తీసుకొనే ఏర్పాడు చేయవచ్చును గదా! కొత్తగా చిరుచేపలు తీసుకొని వచ్చే ఏర్పాటు చేయవచ్చుగలేదు. ఉన్నది అలా వుంచితే చెరువులలో అవి బ్రహ్మాండముగా వృద్ధి అవుతాయి. ఎట్లాగ్రామంలో ఒక శకాదా వచ్చింది. చేపలు పట్టడానికి నీరు తీసివేస్తున్నారు, వైర్లు ఎండిపోతున్నవి అని రైతులు అంటే మేము ఏమిచేస్తాము అని రెవెన్యూ డిపార్టుమెంటువారు అంటారు. ఆ డిపార్టుమెంటు పేరు, ఈ డిపార్టుమెంటు పేరు అంటారు. ఈ చేపలవల్ల, శంకేడు రేలవల్ల వచ్చే స్వల్ప ఆదాయాన్ని మానుకొని రైతులు అందరికీ ఉపయోగించి విధముగా చేస్తే మంచిది. ఈ శంకేడు, రేల మొక్కలు రసాయనిక ఎరువులగంటే భూమికి మంచి సారాన్ని ఇస్తాయి; పంట బాగా పండుతుంది నష్టము ఉండదు అని మనవి చేసుకొంటున్నాను. చేపల విషయంలోనూడ శ్రద్ధ వహించవలసినదని కోరుచున్నాను

*శ్రీ కాకాని వెంకటరత్నం (వుయ్యూరు): అధ్యక్షా, అధ్యక్షులవారు నాకు కొద్దినిమిషములనేపు మాట్లాడటానికి అనుమతి ఇచ్చారు; మైము చాలనందున నేను చెప్పదలచుకున్న విషయములు క్లుప్తముగ చెప్పి ముగిస్తాను. చేపల పశుగణ అటవీ శాఖామాత్యులు ప్రవేశపెట్టిన డిమాండును నేను హృదయపూర్వకముగ బలపరుస్తున్నాను. ఈనాడు పాల ఉత్పత్తి కేంద్రాలు కృష్ణాజిల్లాలో ప్రారంభించారు దానికోసము ఒక పెద్ద ఫ్యాక్టరీని కూడ విజయవాడలో స్థాపించబోతున్నారు ఈ ఫ్యాక్టరీ పట్టెట్లయితే, ఇది చుట్టుప్రక్కల గ్రామాలకు నెంటరుగా ఉండేట్లు ఏర్పాటు చేయమని అంటున్నాను. అక్కడ గ్రామ పశువులను అభివృద్ధిపరచే విషయములో ఇప్పటినుంచి కూడ అనేక మైన centres ను ఏర్పాటుచేయాలి. Upland ప్రాంతాలైన నందిగామ, నూజి వీడు, విజయవాడ తాలూకాలకు సమీపములో ఈ నెంటరును ఏర్పాటు చేయాలి పాలకేంద్రానికి నలువైపులనుంచి పాలు సప్లయి అయేట్లు, అది అందుతాటులో ఉండేట్లు చూడాలి. రెండవ విషయము కృత్రిమ పశు గర్భి స్పత్తి కేంద్రాలను ఏర్పాటు చేశారు. ఈ కేంద్రాలు చక్కగా పనిచేస్తున్నవి. ఉదాహరణకు కంకిపాడువద్ద ఒక కేంద్రము ఏర్పాటుచేసి, అక్కడ రెండు అంబోతులను పెట్టారు. ఆ కేంద్రములో సుమారు 25 కోడెదూడలు పుట్టినవి. అవి ఎంతో బాగా ఉన్నవి. చూపరిగా ఉన్నవి. అన్నీ కోడెదూడలే పుట్టినవి. ఒక్క పెయ్యదూడకూడ పుట్టలేదు. అవి దినదినాభివృద్ధి చెందుతూ కళ్ళకు

ఎంతో ఆంధ్రుగా పెరుగుతున్నది. ఒక హరమిల్లలో పని ప్రదర్శనకు జరుగబోతున్నది. ఇదేమిటి? పనరాష్ట్రంలో అనేక కోట్లలో కేంద్రాలు open చేస్తే కాగా ఉంటుంది కంటిపాడువద్దకున్న కేంద్రమంలో పెరిగే కోడ దూకులను చూస్తే నాకు ఎంతో సంతోషముగ ఉన్నది. ఈ విధముగ పెక్కు కోట్లలో కోడిదూకులు పుట్టినట్లయితే మనకు వ్యవసాయం నగు ఎంతో ఉపయోగించగలము. కనీసం ప్రోత్సాహంలోను ఒక కేంద్రం చర్చాటించునుని ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను. కోడిదూకులవల్ల ఆదాయముకుండా పుట్టుచుంది. నరుచాగ మూడవ విషయము. ప్రభుత్వమువారు ముగ్గురిని క్రమము పంపించుట చేస్తున్నారు ఇదికూడ చాలా ఆదాయము తచ్చి పరిశ్రమ అని అంటున్నాను. ప్రభుత్వమువారు చేపవీళ్లను బోగుచునునివచ్చి గ్రామాలలో ఉన్న చెరువులలో పోయెంచుచున్నారు. కొన్ని గ్రామాలలో మంచి నీరు కాగే చెరువులలో నీరు ఉన్నది వల్ల వారు త్రాగటానికి ఇబ్బంది అని అంటున్నట్లుగా తలుపున్నది. ఒక ఉదాహరణ చెబుగాను. గోదావరిగల్లు గ్రామములో ఒక చెరువు ఉన్నది. చేపవీళ్లను తచ్చి అంటుంటే నీరు. ఒక సంవత్సరములో అది పెరిగి, దానివల్ల అక్కడ పెంచాయితీదోర్తుకు 18 వేల రూపాయలు ఆదాయము వచ్చింది. ఎమైనప్పటికినీ, మంచి నీరు ప్రజలు కాగే చెరువులలో తప్ప ఇతర చెరువులలో పోయెంచి నట్లయితే ప్రతి గ్రామములోను వేలకొలది ఆదాయము వచ్చేవ కాకము ఉన్నది. ఇది చాలా మంచి పరిశ్రమ గనుక, ప్రభుత్వమువారు దీనిని ప్రతి గ్రామములోను encourage చేయాలని అంటున్నాను. నరుచాగ అంపుల విషయము ఒకటి ఉన్నది. బృహ్మశిల్లాలో నూజివీడు తాలూకాలో కొంత భాగము అడవి ప్రదేశం. ఈ అడవులు ఎక్కువగ ఉండడమువల్ల విశేషముగ వర్షాలు మాజిల్లాలో కురిసేవి. జమీందారీ ఎకాలిషన్ వచ్చినతరువాత అ అడవులను కొట్టివేయడము జరిగింది. ఈనాడు చూస్తే, వర్షాలకు కరువైపోయిన పరిస్థితి వర్పడింది. నూజివీడు తాలూకాలో వర్షములు కురవని పరిస్థితి వర్పడింది. శిల్లాలో ఎక్కడ వర్షము కురిసినా, నూజివీడు తాలూకాలో ఒక్కబొట్టులయినా వర్షము కురవకుండా ఉంటున్నది. కాబట్టి అడవులను కొట్టివేయడంవల్ల వర్షాలు తగ్గినవని తేలింది. కాబట్టి అడవులను పెంచడమే మంచిదని నా అభిప్రాయము. ఈ అడవులు కొట్టివేస్తూ, కలప అమ్ముకుంటూ ఉంటే గూడ ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటువారు మెదలకుండా ఉరుకుని, చర్య తీసుకోకపోవడమువల్ల అడవులను నాశనము చేయడము జరిగింది. కనీసము ఇక ముందునుంచి అయినా ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటువారు అడవులను కొట్టివేయకుండా కాపాడవలసిందిగాను, ఇంకా బిలుగా ఉన్న చోట మరల అడవులను పెంచటానికి తగుక్కుపి చేస్తారని అతిస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

*శ్రీ పేట బాపయ్య (తిరువూరు) : అధ్యక్షా, అడవిశాఖవారు అడవులను పెంచి అభివృద్ధిచేయటానికి అనేక విధములుగ పాటుబడుతున్నారు అందుకు నాకు సంతోషమే కాని, ఒక వైపున అడవులను పెంచుతామని చెబుతున్నారు. మరొక వైపున పూర్వము జమీందారీ గ్రామాలలో ఉన్న అడవులను కొట్టివేయ నివ్వడము శోచనీయముగ ఉన్నది. కాకాని వెంకటరత్నంగారు ఏదో సూత్ర ప్రాయముగ చెప్పారు కాని, నేను కొంత విపులముగ చెప్పదలచుకున్నాను. నూజివీడు తాలూకాలో నరసపేట అనే గ్రామము ఉన్నది. అక్కడ అడవి ఉన్నది కాని చిన్న అడవి కాదు. పెద్దపులులు వగైరా అడవిజంతువులు ఉండేవి అది బ్రహ్మాండమైన అడవి. అట్లాంటి అడవి ఈ రోజులలో ఎట్లా ఉన్నదంటే, ఎక్కడ చూచినా ఒకచెట్టుకూడ నిలిపించదు, అంతా కొట్టివేశారు. కలవ అంతా తోలుకునిపోయి అమ్ముకున్నారు. దీనికి ఒక కారణము ఉన్నది. జమీందారి ఎజాలిషన్ సందర్భములో జమీందార్లు దీనిని ప్రైవేటు ఫారెస్టు అని declare చేయించుకున్నారు, ఈ జమీందారీ గ్రామాలలో ప్రైవేటు అడవులు ఎక్కడినుంచి వచ్చినవో, విచారించవలసి ఉన్నది అలాంటిది జరగలేదు. ఈ private forests ను గురించి ఒక చట్టము ఉన్నది ఆ యాక్టు ప్రకారము దానిని కొట్టివేయకూడదు కలవ అంతా తోలుకునిపోయి అమ్ముకునే పరిస్థితి ఎర్పడినది. జమీందారీ రద్దుచట్టము వచ్చిన తరువాత ఈ అడవులు చాలా భాగము నాశనము అయినవి. ఆ ఎజాలిషన్ సందర్భములో జమీందార్లు అది మా స్వంత కమతము అని declare చేయించుకుని పట్టాలు పొందారు. అందు వల్ల వారు అమ్ముకోగలిగారు. ఈ స్వంతకమతాలు ఎట్లా ఏర్పడినవో, చెప్పుకోండి. Tribunal వద్దకు పోయి ఏవేవో తేకకులు చూపించి confirm చేయించుకున్నారు. ఇది forest area కాదా, దీనికి సెన్సులు ఏమైనా చెల్లిస్తున్నారా? దానికి తరంశిస్తు ఎంత అనేది బోధించలేదు. ఏవీ తేనప్పుడు ఈ జమీందార్లకు పట్టాలు ఎట్లా యిచ్చారో దేవునికే ఎరుక అంతా మోసముతోను మాయమాటలతోను, influence ఉపయోగించి పట్టాలు పుట్టించుకోగలిగారు. Tribunal కాని, Settlement Officer గాని ఈ ప్రశ్నలు వేయకుండా manage చేసి పట్టాలు తెచ్చుకున్నారంటే, ఇందులో ఏదో పిశేషము ఉన్నదని చెప్పవచ్చు. ప్రభుత్వముకూడ ఏ కోర్టులోనూ contest చేయలేదు. ప్రభుత్వము contest చేయకపోవడము అనేది అండగా పెట్టుకొని ఏవో కొన్ని కృత్రిమ కారణములు చూపించి, కరణముచేత తప్పుడు తేకకులు వ్రాయించి పట్టాలు పొందారు. నా నియోజకవర్గములో కలగడ అనే గ్రామం ఉన్నది. ఆ గ్రామానికి నాలుగు hamlets ఉన్నవి. దానికి వెయ్యి ఎకరముల విస్తీర్ణముగల forest ఉన్నది. చుట్టుప్రక్కల hamlets లో నివసించే ప్రజలు

ఆ అడవిలో మేకలు, పావులు మేపుకోవడము, కట్టె కంప తెచ్చుకోవడము అచారముగ ఉంటున్నది. ఈ జమీందారీ రద్దు చట్టము రాకముందు జరిగేది. అది వచ్చిన తరువాత ఈ అడవి ప్రదేశానికి ఈనాటి వట్టాలు తెచ్చుకున్నారు. తూర్పుగోదావరి జిల్లా వాస్తవ్యుడికి 15 ఎకరాలకు పట్టా ఇచ్చారు. గుంటూరు జిల్లా వాస్తవ్యుడికి 80 ఎకరాలకు పట్టా ఇచ్చారు పొరుగు జిల్లా వారికి ఇక్కడ పట్టాలు ఎట్లా ఇచ్చారో తెలియదు. Tribunal కూడ దీనిని అంగీరించారు. ఇది అంతా అడవికి దా, పట్టాలు ఎట్లా ఇచ్చారు అని Tribunal కూడ అడగలేదు. Confirm చేశారు. ఇది అంతా ప్రభుత్వము contest చేయని కారణమువల్లనే జరిగింది. అడవిలో సేద్యము చేస్తున్నామని అంటే, ఎట్లా చేస్తున్నారు, ఏమిటి సంగతి అని కూడ అడగకుండా confirm చేశారంటే, ఆశ్చర్యం రమ్యగ ఉన్నది. నా నియోజకవర్గములో వేలకొలది ఎకరాల అడవిని కొట్టివేసి కలవ అమ్ముకొన్నారు. ప్రభుత్వమువారు ఈ విషయమును గురించి తిరగదోడి, దర్యాప్తు చేస్తే అంతా జైలు వడుగుంది. ప్రభుత్వము దీనిని అడకుండా ఊరుకుంటే, జమీందారీ గ్రామాలలో అడవులు లేకుండాపోయే పరిస్థితి ఏర్పడుతున్నది. పారిజనులు అడవులు కొట్టి ఎక్కడో నూములు అక్రమించుకుని సేద్యము చేసుకుంటూ ఉంటే, ఆ భూములు మీరు ఇవ్వటానికి వీలులేదు అని వారిని వెళ్ళగొడుతున్నారు. ఈ విధముగ జరగడము వల్ల పెద్ద పెద్ద వారికే లాభాలు వస్తున్నవి. పేదవారికి అవకాశములు లేకుండా పోతున్నవి. కాబట్టి ప్రభుత్వము ఈ విషయమును గురించి దర్యాప్తు చేయటానికి ఒక కమిటీని వేసి విచారించజేస్తే న్యాయము కలుగుతుంది. అడవులు పెంచుతామని ప్రభుత్వానికి చెప్పడము, దొడ్డిదారిన చెట్లు కొట్టి అమ్ముకుంటున్నారు. ప్రభుత్వమువారు చూస్తూ ఊరుకుంటే లాభములేదని మనవిచేస్తూ సేలవు తీసుకుంటున్నాను.

*శ్రీ డి. రామబ్రహ్మం (కుప్పం): అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశ పెట్టిన మత్స్యవరిశ్రమ, పశుసంపద, అటవీశాఖకు సంబంధించిన దీమాండును నేను జలవరుస్తున్నాను. అడవుల విషయములో మన రాష్ట్రములో 28 శాతము మాత్రమే ఉన్నట్లుగా తెలుస్తున్నది. మామూలుగా 38 శాతము ఉంటేనేగాని కాగా వర్షాలు ఎక్కువగ కురిసి దేశము అభివృద్ధి చెందదని పరిశోధకులు చెబుతున్నారు. కాబట్టి మన ప్రభుత్వము, ప్రజలు, అందరు సహకరించి అడవులను పెంపొందింప జేయాలని కోరుతున్నాను. జమీందారీలను abolish చేసిన తరువాత ప్రభుత్వము స్వాధీనము చేసుకున్నారు. జమీందార్ల చేతులలో అడవులు ఉన్నప్పుడు చాల అభివృద్ధి చెందియున్నది. అలాంటిది ఈనాటి

పరిస్థితిని చూస్తే, ఈ అడవులు అన్నీ కొట్టివేశారు. ఆ కారణముచేత మనకు తగినంత వర్షపాతము లేకుండా పోయింది. పూర్వము అడవులను రెండు రకాలుగా ఉంచేవారు. Reserve forest అని, unreserve forest అని ఉండేవి. Unreserve forest కు మధ్య reserve forest ను ఏర్పాటు చేసేవారు. Unreserve forest లో పశువులును, మేకలు, గొట్టెలు మేస్తూ ఉండటండుకు వీలు కలుగజేసేవారు. ఈ unreserve forest అంతా కొట్టివేసి, వ్యవసాయ భూములుగా మార్చడమువల్ల, reserve forest లోనే పశువులను, మేకలు వగైరాలు మేపడము, కట్టె కంపకొట్టుడము జరుగుతున్నది. అందువల్ల అడవులు తగ్గిపోయినవి. Reserve Forest చుట్టూను unreserve forest ఉంటేగాని, reserve forest కు రక్షణలేదు. ఆ విధముగ పూర్వం జమీందారు forest ను కాపాడేవారు ఈనాడు ఈ ఫారెస్టు అంతా unreserve forest revenue వారి చేతులలోకి పోయింది. Reserve forest, Forest Department చేతులలో ఉన్నది Revenue Department వారు శ్రద్ధ చూపడములేదు. ఎవరు పడితే వారు పిచ్చలపిడిగా కట్టె కంపకొట్టుకుని పోయి, అడవులను వాశనము చేస్తున్నారు. Unreserve Forest ప్రాంతము అంతా వ్యవసాయమునకు మార్చడమువల్ల, ఆ భూములకు పట్టాలు ఇవ్వమంటున్నారు. ఇటీవల ఈ అడవులను గురించి ఒక conference జరిగింది. M. L. A లము కూడ హాజరైనాము. Forest ను రక్షించటానికి అనేక సూచనలను ఇచ్చాము. అవి ప్రభుత్వమువారు పాటిస్తారనుకొంటున్నాను.

తరువాత మన రాష్ట్రంలో పశుపోషణ చాలా సగ్గిపోయింది. పశువులు దొరకడము లేదు వ్యవసాయము మూలబడినది. పశువులు లేని కారణముచేత tractors ను ఉపయోగిస్తున్నారు. పశువులను అడవులలో మేపుకోటానికి ఒక్కొక్కదానికి మద్రాసు రాష్ట్రములో నాలుగు అడవులు తీసుకుంటే, మన రాష్ట్రములో ఎనిమిది అడవులు వసూలు చేస్తున్నారు. మన రాష్ట్రములోకూడ మద్రాసువారితోబాటు తగ్గించమని కోరుతున్నాను. అడవులలో చెట్ల పెంపకం జరుగుతున్నది. మైసూరు, మద్రాసు రాష్ట్రముల అడవులలో చందనము తేకుచెట్లు ఎక్కువగా పెంపొందిన జేస్తున్నారు. అట్లాగే మనముకూడ అభివృద్ధి పరచాలి. మైసూరువారికి చందనము, తేకుకర్ర మీద కోట్లకొలది ఆదాయము వస్తున్నది. మన రాష్ట్రంలో చూస్తే యాభై అరవై వేలకంటే ఎక్కువ రానడం లేదు. మద్రాసు రాష్ట్రానికికూడ 80 లక్షలకుపైగా వస్తున్నది. ఇటీవల మైసూరు, మద్రాసువారితోబాటు కాశీస్థానైవమకూడ మన ప్రభుత్వమువారు ఆరంభించారు కాని ఈ విషయములో శ్రద్ధకనిపించడంలేదు. బ్రిటిషువారి హయాంలో

forests మీద strict supervision ఉండేది. ఇప్పుడు మనకు స్వరాజ్యము వచ్చినది గనుక అంతా నానదే అనేమాదిరి అయిపోయి, ఎవరికివారు స్వతంత్రముగా అడవులను వాడుకుంటున్నారు. అనాడు Forst Rangers కు గుర్రములు ఉండేవి. అడవి అంతా తిరిగిచూచేవారు. ఈనాడు D. F. O. లకు Jeeps యిచ్చారు. Jeeps ఎక్కడబడితే అక్కడ అడవులలో తిరగలేవు. అందువల్ల supervision తగ్గిపోయింది. Forest Department వారు strict గా supervise చేస్తూ అడవులను కాపాడకపోతే లాభములేదని మనవిచేస్తున్నాను. ఈ అవకాశ మిచ్చినందులకు అధ్యక్షులపారికి నా ధన్యవాదములు ఆర్పిస్తూ విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ జి. నాగేశ్వరరావు (రాజ్ కోట్-రిజర్వుడు) : అధ్యక్షా, ఈ డిమాండును నేను బలపరుస్తున్నాను. అడవులకు సంబంధించి ఒక విషయము చెప్పదలచాను. పశువులను, మేకలను, గొట్టెలను అడవులలో మేపడము ఉండేది. ఫారెస్టులో blocks గా ఏర్పాటుచేసి, ప్రతి సంవత్సరము ఒక్కొక్క బ్లాకు అని పెట్టి మార్చిమార్చి మేపుకోటానికి ఏర్పాటు ఉండేది. ఆ విధముగ వస్తే, మేసిన బ్లాకులో గడ్డి మరుససంవత్సరానికి పెరిగేది. గడ్డి బాగా పెరిగిన సరువాత అందులో మేపడము జరిగేది. ఆ విధముగ కాకుండా ఈనాడు ఒకే బ్లాకులో మేపడము జరుగుతున్నది. ఆ కారణముచేత పశువులకు తగినంత గడ్డి ఉండడము లేదు. కాబట్టి పూర్వము ఉన్న పద్ధతినే అవలంబించాలని కోరుతున్నాను. Forests రెండు రకాలుగా ఉండేవారు. Reserve అని, un-reserve అని ఏర్పాటు ఉండేది. ఈనాడు ఈ un-reserve forest అంతా కొట్టివేసి సాగుకు లాయకీగా మార్చి వేశారు. కొంతమంది అడవులను పెంచుకాము, మొక్కలు వేసి పెంచుకాము. అని చెప్పి అడవిప్రాంతము స్వాధీనములో పెట్టుకుని, ఇతర purposes కోసము ఉపయోగించుకుంటున్నారు. ఉదాహరణ ఇస్తున్నాను. పల్నాడు కాలూకాలో దాదాపు 12 వేల ఎకరాలు అడవి ఉన్నది. అందులో చాలాభాగము సాగుకు లాయకీ అయిన భూమి ఉన్నది. అందులో Forest Department వారు అడవులు పెంచడము లేదు. Forest అని చెప్పడమేగాని అందులో ఏ మొక్కలు లేవు. ఊరకనే బంజరుగా విడిచిపెట్టి బడి యున్నది. బంజరుగా ఉండేదానికి బదులు, వ్యవసాయమునకు విడిస్తే, పేదవారు అందులో వ్యవసాయము చేసుకుని బ్రతుకుతారు. తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో కూడ ఇదేమోదిగ భూమి ఉన్నది. ఇదే విధముగ ఇతర జిల్లాలో కూడ ఉన్నది. పల్నాడు కాలూకాలో ఉన్న ఎడారి భూమి నాలుగైదు బ్లాకులుగా ఉన్నది. అందు నుమారు 500 ఎకరాలు irrigable area కొద్దిగా మెట్ట

ప్రాంతము ఉన్నది. చుట్టుప్రక్కన గ్రామాలు ఉన్నవి. మొక్కలు పెంచుతామని చెప్పడమేగారి అంతా భాళిగానే ఉంటున్నది. అందులో జీడిమామిడి చెట్లు పెంచుతామని కోరితే, పర్మిషను ఇచ్చారు మొక్కలు నాటారే కాని, అవి పెరగలేదు చాలా డబ్బు ఖర్చు అయినది రెండు నేల ఎకరాలలో సుమారు అయిదువందల ఎకరముల భూమి పేదవారు ఆక్రమించుకుని సాగుచేసుకుంటూంటే, వారి నందరినీ తొలగించడానికి ప్రభుత్వము చూడడము అన్యాయమని మాత్రము చెప్పగలను జీడిమామిడిచెట్లు పెరగనిచోట సాగుచేసుకుంటామని దరఖాస్తులు పెట్టుకున్నను, ప్రభుత్వమువారు, దర్యాప్తు చేయటానికైనా ఒప్పుకోవడము లేదు జీడిమామిడిచెట్లు పెరగనిప్రాంతమును జైలువారికి ఇవ్వటానికి ప్రభుత్వము నిర్ణయించుకున్నట్లు ఈమధ్య ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ఉంది. అది నిజమే అయితే ఆ పద్ధతిలో భూమిని ఇవ్వవలసిందిగా కోరుతున్నాను

అదేవిధంగా కృష్ణాజిల్లాలో నూజివీడు తాలూకాలో అయిదువేల ఎకరాలు ఫారెస్టువేరులో బంజరుభూమి ఉన్నది Settlement వారు మొన్ననే దానిని un-assessed waste land గా నిర్ణయించారు. అక్కడ సాగుచేసుకునే వారిమీద, ఇప్పుడు ఆక్రమణలో ఉన్నవారిమీద forest వారు కేసులు పెడుతున్నారు. వాటిలో ఒకటి, రెండు కేసులు మేజిస్ట్రేట్ కొట్టేశారు. అయినప్పటికీ ఇంకా కేసులు ఉన్నాయి. కలెక్టరులు, R. D. O. ల కూడా ఆ భూములకు పట్టాలు ఇవ్వవచ్చు అని రికమెండు చేశారు. కలెక్టరు చెప్పినా, Settlement వారు ఆది forest కాదు అని వివాదం చేసినా Forest Department వారు ఇంకా కేసులు పెట్టి ఏడిపిస్తున్నారంటే Forest Department వారు ఎంపనిరంకుకంగా ప్రవర్తిస్తున్నారో ప్రభుత్వం గుర్తించాలి. ఈ forest లో ఉండే కొండజాతులవారు ఏడే బాధలగురించి చాలమంది చెప్పారు ఆ కొండజాతులవారు గిరిలో ఒమిందార్ల చేతుల్లో ఉన్నప్పుడు, బ్రిటిషుప్రభుత్వం రోజుల్లో తలబరువు కట్టెలు ఉచితంగా తెచ్చుకునేవారు. కాని ఇప్పుడు తలబరువు కట్టెలు తెచ్చుకుంటే వారి చేతులలో ఉండే కత్తులు లాగుకొని వారిమీద కేసులు పెట్టి police stations' చుట్టూ తిప్పి ఏడిపిస్తున్నారు, లంచాలు తీసుకుంటున్నారు, జరిమానాలు విధిస్తున్నారు. ఈవిధంగా అక్కడ కొండజాతులవారు, అక్కడ నివసించే వారిజనులు చాల బాధలకు గురవుతున్నారు. తిమ్మారెడ్డిగారు మంత్రిగా ఉన్నప్పుడు అసెంబ్లీలో తలబరువు కట్టెను free గా తెచ్చుకునే అవకాశం కల్పిస్తాం అని హామీ ఇచ్చారు. అందుచేత ఆ విషయం ప్రత్యేకంగా చూడాలని కోరుతున్నాను.

ఈ కోయలకు జరిగే అన్యాయాల విషయం, పర్తకులు, వ్యాపారులు నరుకులు అన్యాయంగా తీసుకుని పోవడం గురించి, Forest Department

వారు చేసే అన్యాయాలు గురించి మిత్రులు దౌడ్డా నరసియ్యగారు మొదలయిన వారు చెప్పారు. అవన్నీ యధార్థాలే. అందుచేత ప్రభుత్వం కమిటీలను పేసిగాని, ఆఫీసర్లను పేసిగాని ఈ Forest Department చేసే దౌర్జన్యాలు అరికట్టకపోతే వారికి రక్షణలేదు.

ఇక Fisheries Department కి సంబంధ ప్రణాళికలో కేటాయించిన డబ్బులో 259 మురిగిపోయింది. మరి ఈ Department ఏమిచేస్తున్నది, ఎట్లా మురిగిపోయింది అనేది రిపోర్టులో లేదు. అట్లాగే Second Five Year Plan లో 1959-60 కి 28 లక్షల రూపాయలు కేటాయిస్తే ఆరులక్షల రూపాయలు మురిగిపోయింది. ఈ విషయాలు ప్రభుత్వం ఆలోచించాలి. లక్షవిధంగా రేపు నచ్చే మూడవ ప్రణాళికలో మనకు 1,75,000 రూపాయలు కేటాయించారు. కేరళ రాష్ట్రానికి 4 కోట్ల 6 లక్షల రూపాయలు కేటాయించారు. రిపోర్టుచూస్తే కేరళవారు ద్వితీయ ప్రణాళికలో వేసుకున్న schemes అన్నీ కూడ జయప్రదంగా సెరవేర్చారని. అందుచేత 4 కోట్ల 6 లక్షలు ఇచ్చారని మన schemes చాలవరకు అవలేదని ఆ రిపోర్టులో నవమనుషుని చిన్న రాష్ట్రం అయిన కేరళకు 4 కోట్ల 6 లక్షలు ఇచ్చి మనకు ఒకలక్ష 75 వేలు అంటే చాల ఆశ్చర్యంగా ఉన్నది. ఆంధ్రప్రాంతం కోస్తాలో 100 మైళ్లు ఉన్నది. అక్కడి ఒక లక్ష 80 వేలమంది మత్స్యపారిశ్రామికులు నివశిస్తున్నారు. అందుచేత ఈ కేటాయించిన డబ్బు అయినా మురిగిపోకుండా చూడాలని కోరుతున్నాను.

రెండవ ప్రణాళికలో 28 స్కీములు ఉన్నామని రిపోర్టులో వ్రాశారు. వాటిలో ఎన్ని జయప్రదం అయినాయి, ఎన్ని fail అయినాయి అనేది report లో లేదు. దానిని సభ్యులు అర్థంచేసుకునే అవకాశంలేదు. ఇప్పుడు supply of fishery requisites అని ఈ మత్స్య పారిశ్రామికులకు కావలసిన వరికరాలు supply చేయడానికి ఒక లక్షరూపాయలు కేటాయించారు. అది సరిపోదు. ఇందులోనుంచే నైలాన్ నూలు అని foreign నుంచి తెప్పించి ప్రభుత్వం వారికిస్తున్నది. దానికి పొను 18 రూపాయలు చార్జీచేస్తారు. అ nets చాలకాలం పనిచేస్తాయి. ఇదే మార్కెటులో కొనాలంటే 40-50 రూపాయల వరకు ఉంటుంది. అ nets ఇప్పుడు కాకినాడలో training అయే 40 మందికి మాత్రమే ప్రతి సంవత్సరం supply చేస్తున్నారు. ఈ 40 మందికాదు చేపలు వట్టేవారు మత్స్యపారిశ్రామికులలో 100 కి 90 మంది సముద్రంలోకి పోయి చేపలుపట్టి బ్రిటికేవారే. అలాంటప్పుడు ఈ నైలాన్ నెట్స్ ఇక training ఇవ్వడానికి ఇస్తామంటే కుదరదు. చేపలపరిశ్రమమీద జీవించే ప్రతిచారికి

ఈ వైలాన్ నూలు supply చేయడానికి ప్రభుత్వం పూనుకోవాలి ఈ లక్ష రూపాయలు మూడవ plan లో సరిపోవు. ఇంకొక లక్ష చెర్చి రెండులక్షలు కీటాయించాలి. తెప్పలమీద పెళ్ళి చేపలు పట్టుకోడానికి supply of logs అని దూలాలు supply చేస్తారు. 1960-61 లో దానికి ఒక లక్ష రూపాయలు కేటాయించినట్లు రిపోర్టులో వ్రాశారు. అయితే కాకినాడ ప్రాంతంలో ఆరువేల మంది Fishermen ఉన్నారు. వారికెవరికీ ఇవి ముట్టినట్లు లేదు. ఇది publicity ఏమోగాని ఖర్చు ఎక్కడ చేశారో తెలియదు నిజంగా ఇది ఉపయోగకరం అయినదే. తెప్పలమీద కూడ చేపలు పట్టేవారున్నారు.

ఇంక ఈ చెరువుల అభివృద్ధి అనే స్క్రీము క్రింద 1960-61 లో 1 లక్ష 82 వేల రూపాయలు ఖర్చుచేశారు. Report లో ఎన్ని చెరువులు అభివృద్ధి చేశారు, ఎక్కడ చేశారు అనేది లేదు అట్లాగే Experimental Fisheries farms అని ఏర్పాటు చేశారు. అందులో కొన్ని కట్లు seeds పట్టుకొచ్చి పెంచుతున్నారు, అని ఉన్నది. దానికి కూడ డబ్బు ఎట్లా ఖర్చుచేశారనేది లేదు అట్లాగే roads నిమిత్తం వాటికి 1960-61 లో 1 లక్ష రూపాయలు ఖర్చుచేశారు. శ్రీకాకుళం నుంచి మాట్లాడిన సభ్యులు కూడా దానిని గురించి చెప్పారు. ఇది కూడ ముఖ్యంగా ఆలోచించవలసిందే. తరువాత రవాణా సౌకర్యాలు చూద్దాం. Vans supply చేస్తామన్నారు, చేపలు పట్టుకుపోయి పెద్ద సంఖ్యకు తీసుకుపోయి అమ్ముకోడానికి కాని East Godavari District లో vans ఉన్నట్లు తెలియడంలేదు. అందుచేత ఈ van supply ఎలా చేస్తున్నారు డబ్బు ఎలా ఖర్చుచేస్తున్నారనేది కూడ రిపోర్టులో లేదు. బయటకూడ కనిపించడంలేదు. ఇప్పుడు మత్స్యపారిశ్రామికులు అర్థికంగా, సాంఘికంగా వారి జనులకంటే చాల backward వారిజనులలో కొద్దో గొప్పో చదివినవారున్నప్పటికీ ఈ మత్స్యపారిశ్రామికులలో 100 కి ఒకరు కూడ చదువుకున్నవారుండడం అరుదు. అందుచేత ఈ మత్స్య పారిశ్రామికులకు Scheduled Castes లో ఒక తెగగా చేర్చాలని నా గట్టి అభిప్రాయం. ఎందుకంటే అట్లా చేరిస్తే ఏమయినా సౌకర్యాలు జరగడానికి అవకాశం ఉంటుంది. వారిలో వెనుకబడిన సినం కావలసినంత ఉన్నది. వారికి Scheduled Castes మాదిరిగానే మనం treat చేయాలి.

అదేవిధంగా, వాళ్ళు నివసించేటటువంటి నముద్రప్రాంతాలలో బంజరు భూములు ఉన్నాయి. ఆ బంజరుభూములై నా వాళ్ళకు ఇవ్వకుండా ఏ రాజకీయ పార్టీలకీ ఇవ్వడము జరుగుతుంది. లేకపోతే, fishermen ఎవరై నా ఇంతకుముందు ఆక్రమించుకొని చేసుకుంటూ ఉంటే, వాళ్ళను కూడ అక్కడ

నుంచి తొలగించి గాజీయ బాధకులకు ఇవ్వడం జరుగుమోసింది. 5 ముక్, వాళ్ళను మొదట అర్థికంగా develop చేయడానికి పూనుకోవాలి మనము. వల్లంరాజుగారు దివి తాలూకాలో గిరిములో మాట్లాడుతూ మీరు చేపలు వేటాడండిగాని, భూమిని వేటాడవద్దంటని చెప్పారు. వాళ్ళు ప్రక్కన ఉండే భూములు ఇవ్వమని petition పెట్టుకొంటే, అది కూడా ఇవ్వకపోవడం చాలా అన్యాయం. ఈ విధంగా చేస్తే వాళ్ళు ఏవిధంగా బ్రతుకుతారో అర్థం కాకుండా ఉన్నది. వారు అపూటకు అపూటకు బియ్యం తెచ్చుకొని బ్రతకడం తప్ప అర్థికంగా వాళ్ళు ఇంకా ఇంకా అభివృద్ధి కావడానికి వీలులేదు. అందుచేత వారికి ప్రక్కన ఉండే బంజులు భూములైనా ఇవ్వడానికి ప్రభుత్వము పూనుకోవాలని మనవిచేస్తూ ఇంతటితో విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ డి. సంజీవయ్య: అధ్యక్షా, ఈ మూడు ప్రధానమైనటువంటి శాఖలకు సంబంధించినటువంటి డ్యూలమీద 15 మంది గౌరవసభ్యులు పాల్గొన్నారు వారు అనేక సలహాల కూడ ఇచ్చారు. అందుకు వారికి నాంశ్యవాదాలు. కాని, వీటిలో ప్రధానమైనటువంటి పశుపోషణ గురించి, ఈ 15 మందిలో కొద్దిమంది మాత్రమే మాట్లాడినారు. అంతేకాకుండా ఈనాడు మొత్తాన్నిబట్టి చూచినా, ఈ మూడు శాఖలలో ఆ శాఖకే ఎక్కువ ముత్యము కేటాయించబడింది. అంతేగాక, ఆంధ్రదేశము ముఖ్యంగా వ్యవసాయమే ప్రధానవృత్తిగా పరిశ్రమగా ఉండేటటువంటి దేశము. వ్యవసాయదారులకు చాలా ప్రధానమైనటువంటిది పశుసంపద. పశుసంపద లేనిచో వ్యవసాయము సులభముగా సాగించుకొనేదానికి అవకాశం లేదు, ఎందుచేతనంటే. ఇతర పాశ్చాత్యదేశాలలో వలె, మనదేశము సేద్యాన్ని mechanised గా చేయడంలేదు. సర్వ సాధారణంగా చైతాంగం అంతాకూడ పశుసంపదమీద ఆధారపడి సేద్యం చేసుకొంటున్నారు. ఆహారఉత్పత్తి అంతా దానిమీద ఆధారపడి జరుగుతున్నది అందుచేత ఈ పశుసంపదకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడుతున్నది. ఇటీవలనే అఖిలభారత పశుప్రదర్శనం ఈ పట్టణములోనే జరిగింది. కేంద్రమంత్రి శ్రీ కె. సి. రెడ్డిగారు దానికి ప్రారంభోత్సవంచేశారు. కేంద్రంలో ఈ పశుపోషణ శాఖకు ఉపమంత్రిగా ఉండేటటువంటి క్రిష్ణప్పగారు, ఇక్కడ 5, 6 రోజులు ఉండడము, అందులో ఎక్కువక్రద్ద చూపించడము జరిగింది. అందులో ప్రధానంగా ప్రథమ బహుమానం మన దేశంలో ఉండేటటువంటి ఒంగోలుజాతి ఎద్దుకే లభించింది. అంతేకాకుండా అందుకు చెప్పినటువంటిమాటలు జ్ఞాపకం చేస్తున్నాను. భారతదేశంలో అన్నిటికంటే పెద్దజాతికి చెందినటువంటిది—అంటే, ఎక్కువ, ఎక్కువగా లేక అన్నివిధాలా ఉత్తమ జాతికి చెందినటువంటి ఒంగోలు

జాతి మన రాష్ట్రానికి చెందినటువంటివే. అదేరకంగా అన్నిటాంటే చిన్నగా పొట్టిగా ఉండేటటువంటి పుంగనూరుజాతి కూడ మన రాష్ట్రానికి చెందినటువంటిదే అని ఆంధ్రరాష్ట్రాన్ని అందరుమూడ కోనియాడినాను. చాల సంవత్సరాలైనా రైతులుకూడ ఇతోధికంగా యీ పశుపోషణకు ప్రయత్నిస్తున్నారు అటువంటి పశువుల మేతకోసం ఏమి చేస్తున్నారు అనేటటువంటి విషయం కూడ కొంతమంది సభ్యులు సలహాచూపుతూ సుఖ్యంగా రాజగోపాలనాయకుల గారు బంజరు భూములంతాకూడ పంచుపెడుతున్నారు. గనుక ఈ పశువుల మేతకోసం ప్రభుత్వం ఏమి చేస్తున్నారు అని అడిగినాడు. దానికి నేను ఒకటే సమాధానం చెప్పుచున్నాను. తలంగాడా ప్రాంతానికి సంబంధించినంతవరకు నూరు ఎకరాలు సేద్యం చేసేటటువంటి పొలము ఉన్నట్లయితే, వదలరాని తప్పనిసరిగా పశువుల మేతకు ఉంచాలి అనేటటువంటి నిర్ణయం తీసుకొనడం జరిగింది. ఆ రకంగానే, ఆ కార్యక్రమము అంతా జరుగుచున్నది. కాని, దురదృష్టవశాత్తు ఆంధ్రప్రాంతములో అటువంటి నిర్ణయము తీసుకోలేదు. యితకు పూర్వము, ఇప్పుడుకూడలేదు. ఆ కారణముచేత చాల చోట్ల పశువులు తిరగడానికికూడ వీలులేనటువంటి పరిస్థితి యేర్పడింది. పశువులు పెరిగితేనే గాని బాగా అవి అభివృద్ధి చెందడాని వీలుగా ఉండదు. కాని, అవి పెరగడాకీ స్థళము లేకుండాపోవున్నది. ఇకపోతే మేతకోసము నేను ఒకటే సలహా ఇస్తున్నాను. ఎక్కడక్కడైతే నిజంగా ప్రత్యేకంగా పశుగ్రాసంకోసం ప్రత్యేకంగా ఆరుబయల్లులేవో, అటువంటి ప్రాంతాలలో, రైతులే దానికోసం ఒక ఎకరానో, అర ఎకరానో కేటాయించుకోవాలి. అంతకాకుండా, ఇటీవల కాననసభలో ఆమోదించినటువంటి భూసంస్కరణల విషయంలోకూడ పశుగ్రాసంకోసం grazing lands కు exemption ఇచ్చినాము. అరకంగా పశువులమేత తయారుచేసుకోవలసి యుంటుంది. అంతేగాక కొన్ని Department వారు నిర్వహించేటటువంటి forms లో కొత్తకొత్త రకాలైన గడ్డిని గినిగడ్డిని మొదలైన రకరకాలైన గడ్డిని పెంచుతున్నారు. అక్కడ రైతులంతాకూడా చూచి నేర్చుకొని అటువంటిగడ్డిని పశువుల మేతకోరకు పెంచుకొని సరఫరా చేసుకొనేదానికి ప్రయత్నం చేస్తారనేటటువంటి ఆశ, నమ్మకం ఉన్నది. ఇకపోతే, పశుసంపద చూస్తే, యానద్యారతదేశములోను, ఈ రాష్ట్రములో ఉన్నంత పొచ్చుగా ఏ రాష్ట్రములోకూడ లేదు. రెండుకోట్లు తొలై లక్షలు పశుగణం మన ఆంధ్రదేశములో ఉన్నవన్నారు. అసంఖ్య బహుళం 1951 census లెక్కల ప్రకారమేమో అనుకుంటాను 1961 census ప్రకారంచూస్తే 3 కోట్లు, 60 లక్షలు అవుతుందని అని నాకు ఆశ ఉన్నది. అయితే, ఊరికీ, ఇంత పొచ్చుసంఖ్య మనదేశములో ఉన్నదని సంవత్సరం లాభంలేదు. చాటి

సరియైనటువంటి విధంగా పోషించడానికి ప్రయత్నం చేయాలి. ఎవరో ఒక గౌరవసభ్యులు చెప్పారు. అయ్యా మనదేశంలో వశువులను గౌరవిస్తాం ఆవులను పూజిస్తాం. అని బహుళశః, కృష్ణం రాజబహదూర్ గారు అన్నారును కొంటాను. ఆవును ఎన్నిరకాలుగా మనం పొగుడుతున్నాము. అంతేకాదు ఆవుయొక్క మూత్రము, మలము అన్నిటిని పూజనీయంగా చూస్తున్నాము. అంతేకాకుండా ఆరోగ్యరీత్యా వైద్యం కోసం కూడా వాడుకుంటున్నాము. అంత ఉపయోగంగా, అంత పూజనీయంగా ఉండేటటువంటి ఆవును మనము ఎంత శ్రద్ధగా పెంచుతున్నాము అనేటటువంటి విషయం కూడ ఆలోచన చేయాలి. కొద్ది మంది పూజించి బాగుగా చూడడం నిజమే అయినప్పటికీనీ, చాలి మంది దానికి మేత కూడా వేయకుండా, ఎక్కడో బజార్లో విడిచిపెట్టి, ఎవరిచేతనో చంపబడేటటువంటి విధంగా పెదలిపెట్టడం చూస్తూ ఉంటే, నిజంగా చాల విచారకరంగా ఉన్నది. ఇదే మన టంగోలు జాలి ఆవునే ఏ ప్రేజిల్ కో, ఇతర దేశాలకో తీసుకొనిపోయి, వారు ఎంతో సలక్షణంగా, సురక్షితంగా పెంచుతున్నారు. అందువల్ల ఇతరదేశాలలో ఉండేటటువంటి వారికి గోవుమీద భక్తి లేకపోయినప్పటికీనీ, పెంచేటటువంటి విషయంలో ఎంతో శ్రద్ధ చూపుతున్నారు. అదేరక మైనటువంటి శ్రద్ధ మనదేశములో కూడ చూసవలసిన అవసరం ఉన్నది. అదేవిధంగా, మనదేశములో గోసంరక్షణ జరగాలి, గోవధ నిషేధించాలి అనేటటువంటి పదాలు కూడ కొంతమంది అన్నారు. వారికి నేను ఒకటే విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. మీరు ఎంత వట్టుదలతో, ఎంత దీక్షతో, గోవధ నిషేధించాలి అనే ఉద్యమం లేవదీసేందుకు ప్రయత్నాలు సాగిస్తున్నారో. అంత శ్రద్ధ భక్తితో వాటిని సంరక్షించే విషయంలో, గోసం వర్ధన సమితులు ఏర్పాటుచేసే విషయంలో, వాటికి విరాళాలు ప్రోగుచేసే ప్రయత్నాలు మీరు చేస్తే మంచిదని వారికి నేను సలహా ఇస్తున్నాను. అంతేకాదు, వశువులలో మేలు రకాలైన వాటిని అభివృద్ధి చేయడానికి, artificial insemination యివన్నీకూడ ఏర్పాటు చేస్తారు. కాకాని వెంకటరత్నంగారు ఒక విషయము సెలవిచ్చారు. కంకిపాడు ప్రాంతములో 25 కోడిదూడలు చాల బాగున్నాయని. వాటిని అన్ని ప్రాంతాలలోకూడ, బెజవాడ-హైదరాబాద్ లో కూడ అభివృద్ధి చేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాము దాని semen ను నిలువ చేసి మిగతా ప్రాంతాలకు పంపించి, artificial insemination ద్వారా ఎక్కువగా ఉత్పత్తి చేయాలని ప్రభుత్వానికి ఉద్దేశం ఉన్నది. అంతే కాకుండా, వశువులకు వచ్చేటటువంటి రోగాల విషయంలోకూడ ప్రభుత్వము శ్రద్ధ వహిస్తున్నది. ఒక్కసారి వశువులకు గాలి పోస్తుంది అంటారు. కాళ్ళలో నొప్పులు వస్తూ ఉంటాయి, వందలకొలది వశువులు హతం అయిపోతూ ఉంటాయి.

ఆ రకంగా లేకుండా, వాటిని రక్షించడానికి తగువైన వైద్యశాలలు, అవి village centres అనండి, Veterinary dispensaries అనండి, తాలూకా కేంద్రాలలో ఉండేటటువంటివి అనండి, జిల్లాకేంద్రాలలో ఉండేటటువంటివి అనండి ఏదైనా సరే, ఇవన్నీకూడ ఏర్పాటుచేసి విరివిగా పశువులకు వైద్య సదుపాయాలు కలుగజేస్తున్నాము. Rinderpest అనే వ్యాధిని మన రాష్ట్రములో లేకుండా చేసుకొన్నాము. ఆరు సంవత్సరాలనుంచి ఈ వ్యాధి వచ్చింది. అని చెప్పేటటువంటిదికూడ లేకుండా చేసుకొన్నాము. దాన్ని మళ్ళీ re-survey చేస్తున్నాము. ఎందుకంటే, అందులో ఒక ప్రమాదం ఉన్నది. మన రాష్ట్రానికి ఒకవైపు ఓరిసా, ఒకవైపు మధ్యప్రదేశ్, ఒకవైపు మహారాష్ట్ర, ఇంకొకవైపు మైసూరు, మరొకవైపు మదరాసు ఈవిధంగా ఇగర రాష్ట్రాలు మనచుట్టు ఉన్నాయి అటువంటప్పుడు ఈ వ్యాధిరాకుండా ఇటుపంటిచర్యలు వారుకూడ తీసుకొంటే మంచిదిగాని లేకపోతే అక్కడనుంచి పశువులు మన రాష్ట్రంలోకి వచ్చి మళ్ళీ ఈ వ్యాధి మన రాష్ట్రంలోకి పునహా ప్రవేశింపటటువంటి ప్రమాదం ఉన్నది. దానిని అరికట్టడానికోసం Inspectors ను నియమించి ఆ విధంగా ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి అంతే గాకుండా, ఈనాడు పశువుల విషయంలో నేగాక poultry విషయంలోకూడా శ్రద్ధ వహిస్తున్నారు. దాదాపు 148 అక్షలు కోట్ల మొదలైనటువంటివి మన దేశంలో ఉన్నాయి. ఆ విషయంలో కూడా, యావద్భారతదేశంలో అంద్రదేశానికే ప్రథమస్థానం లభించింది. ఇటీవల అఖిలభారత కోళ్ళప్రదర్శనం జరిగిన సందర్భములోకూడా అనేక ప్రథమ బహుమతులు మన రాష్ట్రంలో ఉండేవారికే లభించినాయి. ముఖ్యంగా మన శాసనసభ్యులుగా ఉండేటటువంటి రాజా సాగి మార్యనారాయణరాజు బహద్దూర్ వారికి దేశీయకోళ్ళలో ప్రథమబహుమతి వచ్చింది. వారు ఒకకోడికికూడా పట్టుకొని ఫోటో తీసుకొన్నారు. అది సభ్యులందరికీ ఒక్కొక్క కాపీ సరఫరాచేస్తే సంతోషిస్తాము. అంతేగాకుండా ఈ కోళ్ళయొక్క గుడ్లు మనకు చాలా ముఖ్యమైనవి. ఇప్పుడు బ్రాహ్మణోత్తములైనటువంటి వారికి, pure vegetarians కూడా డాక్టర్లు ఒక్కొక్కసారి prescribe చేస్తూ ఉంటారు, white of the egg తీసుకోవాలని. అందువల్ల గుడ్లు విషయంలో చాలా శ్రద్ధ వహించవలసి యుంటుంది. ఒకవేళ కోడిమాంసము తినకపోయినప్పటికీ, గుడ్లయినా వైద్య శిశ్యా తీసుకోవలసి వస్తుంది. కాబట్టి కోళ్ళ పెంపకం విషయంలో శ్రద్ధ తీసుకోబడుతుంది. అంతేగాకుండా, గొట్టెలుకూడా దాదాపు 70 లక్షలు మనదేశంలో ఉన్నాయని తెలుస్తుంది. ఆ విషయంలో చూచినా కేవలం మాంసముకోసమే కాకుండా, వాటినుంచి ఉన్ని వస్తుంది. దానితో కంబళ్ళు మొదలయినవి వస్తారు. మా ప్రాంతములో ముఖ్యంగా, నా నియోజకవర్గంలో పల్నా ఆసే

గ్రామం ఉన్నది. ఆసువాన కొద్దికంటే అనే ఇంకో గ్రామం ఉన్నది. ఈ రెండు గ్రామాలలో చాలా సున్నితమైనటువంటి కంబళ్ళు తయారు చేస్తారు. అదే రకంగా ఇక్కడ మహబూబ్ నగర్ జిల్లాలో అనే ప్రాంతాలలో కూడా ఇవి తయారు చేస్తారు.

దేవరకద్ర గ్రామానికి నేనుకూడ వెళ్ళడం తటస్థించింది అక్కడ యీ కులమువారు సున్నితమైన కంబళ్ళు ఒక్కొక్కటి రూ. 40, 70 లు కలవి నేస్తున్నారు. ఇటీవల భావనగర్ ప్రదర్శనంలో ఆ కంబళ్ళను చాలమంది మెచ్చుకొని కొనుక్కొన్నారు. అందువల్ల ఉన్నికొరకు గొట్టెల పెంపకానికి శ్రద్ధ వహిస్తున్నాము మంచి ఉన్ని ఉత్పత్తి పెంచాలి. అందుకొరకు సహకార సంఘాలకు ఒక కేంద్రసంఘం కూడ ఉన్నది. దానిద్వారా లాభాలు చేకూరుస్తున్నారు. అదేరకంగా ఆంధ్రప్రాంతంలో ముఖ్యంగా అనంతపురం, కర్నూలు ప్రాంతాలలో గొట్టెల పెంపకానికి శ్రద్ధవహించి చేస్తున్నారు. ఒక సహకార సంఘం ఏర్పాటుచేశాడు. ఇంకా సహకారసంఘాలు ఏర్పాటుచేసి వారికి ఒక Apex Society కూడ ఏర్పాటుచేసి తద్వారా యితోధిక లాభాలు కలిగించటానికి, సున్నిత వద్దతులలో తయారుచేసే విధానాలు నేర్పించుటకు ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి.

ఈ డిమాండుమీద మాట్లాడిన సభ్యులందరూ అటవీశాఖను గురించి మాట్లాడినారు. అదవులలో ఉండే సంపద జాతీయసంపద; దానిని సంరక్షించాలని చెప్పారు. ముఖ్యంగా మనకు నూటికి 25 వంతులు అడవికి సంబంధించినటువంటి ప్రాంతం ఉన్నది. అఖిలభారత స్థాయిలో ఏర్పాటుచేసిన సిద్ధాంతం ప్రకారం నూటికి 25కి అనగా 1/4 అడవులు ఉండాలని ఉన్నది అది ఎట్లాగైనా సాధించటానికి ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. కాని పప్పురి రామారావుగారు చదివిన అంకెలనుబట్టిచూస్తే క్రమేణ కొన్నిలక్షల ఎకరాలు ఇగ్గినట్లు కనబడుతున్నది. అయితే గౌరవసభ్యులు గెసిన సలహాలు రెండు రకాలుగా ఉన్నవి గంటి వాగేశ్వరరావుగారి నాయకత్వమున ఉన్నవారు చెప్పినది—ఎక్కడెక్కడ చెట్లుపెంచటానికి వీలులేదో, ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటువారు వీలులేదంటున్నారో, అభూమిని సేద్యానికి యివ్వాలంటున్నారు. ఈ విషయమై వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారి కట్ మోషన్ కూడ ఒకటి ఉన్నది. సత్తెనపల్లి తాలూకాలో బోధన్ అనే ప్రాంతంలో భూమి సేద్యానికి యివ్వాలన్నారు. కొందరుసభ్యులు చెప్పినది—అసలు యీ అడవిభూమి క్రమేణ తగ్గిపోతోందని యింకా యెక్కువభూమిని అడవులక్రిందచేర్చి చెట్లు పెంచాలని అంటున్నారు. అయితే ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటు అక్కడ ఏచెట్లు పెరగటానికి

వీలులేదని నిఘాన్ను చేస్తే అటువంటిదోట్ల పంటలు ఎట్లా పండుకాయా తెలియదు.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : చెట్లు పెరగవు. గడ్డి మొలుస్తుంది. గడ్డి వేసుకుంటే వశువులకయినా వస్తుందని ఆశ

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : ఏమైనప్పటికీ అడవులను విశేషంగా పెంచే ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. ఇంతకుపూర్వం యీ శాఖను నిర్వహించిన మంత్రి వశ్యంరాజుగారు జిల్లాస్థాయిలో ఒక కమిటీని—జిల్లాకలెక్టరు, పరివర్తన దైర్ఘ్యం డిప్యూటీ ఫారెస్టరీ ఆఫీసర్, వీరితో కమిటీని వేశారు. ఏ ఏ ఫారెస్టు పరియోజన అడవులు పెంచటానికి వీలుగాలేవో, ఎక్కడెక్కడ సేవ్యానికి అనువుగా ఉన్నదో ఆ కమిటీవారు పరిశీలన చేస్తారు. ఇటీవల కొంతమంది హరిజనులు, backward classes వారు శమ రిప్రజెంటేటివ్స్ నుకూడ ఆ కమిటీలోకి తీసుకోవాలన్నారు.

శ్రీ ప్రగడ కోటయ్య : దీనికి 1960 మే, లో జి. ఓ. - ప్యాస్ చేశారు. జి. జి. ఒ. ఎక్కడ ఉన్నదో కలెక్టరాఫీసులలో తెలియదు. కొన్ని వ్యవహారాలు కలెక్టరుకు రిఫర్ చేస్తే యిలాంటి కమిటీ ఉన్నట్లు తెలియదని ప్రాసిన సందర్భాలు ఉన్నవి. అంటే యీ జి. ఓ. వెళ్ళిన తరువాత Chief Conservator of Forests Office లో ప్లాక్ ఫైల్ లోకి వెళ్ళినట్లున్నది. జి. జి. ఒ. మీద action తీసుకొన్నట్లులేదు. ఆ కమిటీని వేసినట్లు అది function చేయాలని కలెక్టరుకు communicate చేయాలి. అలాంటి communication ఏదీ Chief Conservator of Forests నుంచి వెళ్ళినట్లులేదు.

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటునుంచి కాగితాలు వెళ్ళినా అక్కడ ఏ L.D.C. వద్దనో ఉంటాయి. (నవ్వు). దానిని పైకి తీయటానికి ప్రయత్నం చేద్దాం. ఆ కమిటీలో Backward classes representative ను, Harijan representative ను పేయటానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నిస్తుందని మనవిచేస్తున్నాను.

ఈ అడవుల సంరక్షణ నిమిత్తం అనేక విధాల ప్రయత్నాలు చేస్తున్నాము. స్థానికంగా ఉండే watchers, guards, rangers, forest officers, వీరు కాకుండా ముఖ్యంగా flying squads, ఏర్పాటు చేశాము. అది లాభదాయకంగా ఉన్నది. వారు ఎప్పటికప్పుడు వెళ్ళి దొంగతనం జరుగుతుంటే కనిపెట్టి పట్టుకొంటారు. కొన్ని సందర్భాలలో Forest Department కు సంబంధించిన చిన్నచిన్న ఉద్యోగులకూడ దొంగతనం చేసేవారితో పోలీస్ అయి ఉండవచ్చును. అటువంటివి పట్టుకోనుటకు flying squads ఏర్పాటు

చేశాము. ఈ డిమాండుకు సంబంధించిన చర్యను ప్రారంభిస్తూ తాళిల్ గారు వారు కొండప్రాంతంవారు కాబట్టి అక్కడ ఉండే సాధక శాధకాలు చెప్పారు. ముఖ్యంగా tribesmen ను అటవీశాఖ ఉద్యోగులు పెట్టే కిష్టాలను గురించి చెప్పారు. అదేవిధంగా దొడ్డా నరసయ్యగారు చెప్పారు కాని పీరిడ్లూ చెప్పినది సరైనది కాదని, అక్కడి ఉద్యోగులు వారి పూర్వకాలపు పద్ధతులు మార్పుకొంటున్నారని, శాధలు లేవని బోయిన రాజయ్యగారు చెప్పారు. కొండ ప్రాంతాల ప్రతినిధులు కాబట్టి వారు ముగ్గురు కూర్చుని ఏకగ్రీవంగా తీర్మానానికివచ్చి అక్కడి ప్రజల కష్టాలు తగ్గినవో, హెచ్చినవో చెబితే, కష్టాలు తగ్గించడానికి ప్రయత్నం చేస్తాము.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : ఆ ముగ్గురిలో యిద్దరు పూర్వపు పరిస్థితులు మారలేదన్నారు.

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : ఏమైనా వారు ముగ్గురు కూర్చుని సలహాలుస్తే బాగుంటుంది. తాళిల్ గారు చెప్పారు—భద్రాచలంలో ఆఫీసు పెట్టే వుద్దేశం లేదా అని, అక్కడ భవన నిర్మాణంకోసం ప్రయత్నం జరుగుతున్నా తాపీగా చేస్తున్నారని, చురుకుగా నడిపించాలని అన్నారు. నడిపిస్తాము. భద్రాచలానికి చాల ప్రాముఖ్యత యివ్వబడుతోంది. గౌ. మంత్రి చంద్రమౌళిగారు శ్రద్ధ వహించి దేవస్థానాన్ని పునరుద్ధరిస్తున్నారు. అక్కడ గోదావరిమీద వంతెన కడుతున్నాము. దాని నిర్మాణము పూర్తి అవగానే భద్రాచల ప్రాంతానికి సరాసరి రోడ్డుమార్గాన వెళ్ళుటకు వీలుంటుంది. శాసనసభ్యులు ఆఫీసర్లు పెట్టి అక్కడి ప్రజల కష్టసుఖాలు తెలుసుకొనుటకు, చిన్న ఉద్యోగులు కిష్టాలు పెడుతుంటే అరికట్టడానికి వీలుంటుందని మనవిచేస్తాను.

శ్రీ దొడ్డా నరసయ్య : అక్కడ కొండదొరలకు, కోయదొరలకు వెంటనే కలవ యిచ్చే ఏర్పాటు చేస్తారని ఆశిస్తున్నాను.

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : అది ఎట్లా ఉన్నదంటే బావిలోని కప్ప నీరు త్రాగినా త్రాగినదే, త్రాగకపోయినా త్రాగినట్లే — అది నీటిలోనే ఉంటుంది కాబట్టి. కొండప్రాంతాల వారికి కలవ విషయం ఇబ్బంది ఉండదనుకొంటాను.

Gang coolies జీతాలు స్వల్పంగా ఉన్నవని హెచ్చించాలని అన్నారు. అది యాదవలసినదే ఆఫీసర్లు కూడ చాల సానుభూతితో చెప్పారని తాళిల్ గారు అన్నారు. అది ఎప్పుడో చేయబడిన సిద్ధాంతం, దానిని మార్చుటకు ప్రయత్నం చేయవలసిన అగత్యం ఉన్నది.

రాజయ్యగారు సోడుసేద్యం గురించి సెలవిచ్చారు దానివల్ల తీరని నష్టం కలుగుతోంది ముఖ్యంగా విశాఖపట్టణం, శ్రీకాకుళం జిల్లాలలో చాలా ప్రాంతాలలో చెట్లు నాశనం చేయబడి అటవీసంపద ఊడింపచేయబడుతోంది. దానికి అనుకుని ఉండే బరిస్సాలో కోరాపుట్టి జిల్లా చూస్తే ఒక్క చెట్టుకూడ లేకుండా కొండలను నాశనం చేశారు. అక్కడ ఉన్న గిరిజనులకు, రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికే కాకుండా రాష్ట్ర ప్రజలకు కూడ నష్టము కలిగింది. శ్రీ దేశ్ కర్ ఖాయీగారు కాంగ్రెసు ప్రెసిడెంటుగా ఉన్న సందర్భంలో యీ ప్రాంతాలకు వచ్చినప్పుడు కొండ జాతుల వారిని ఉద్దేశించి చెప్పారు కోరాపుట్టి అడవుల పరిస్థితి ఏవిధంగా అయినదో ఒకరిద్దరు గిరిజనులు అక్కడికి వెళ్ళి చూచివచ్చుటకు రైల్వే చార్జీలు కూడా యిస్తామన్నారు అక్కడివారు అడవులు ఊడించుటవల్ల కష్టాలకు గురిఅవుతున్నారని, వారి పరిస్థితులు చూచినశరువాట అయినా అడవులలో చెట్లు కొట్టివేయకుండా ఉంటారని అన్నారు. అడవులకు సంబంధించిన రుప్తచతుష్టయం ఉందని చెప్పారు. (1) మేక (goat) (2) పోడు వ్యవసాయంచేసి గిరిజనులు, (3) అటవీశాఖ ఉద్యోగస్థులు, (4) కంట్రాక్టర్లు-ఈ నలుగురూ రుప్తచతుష్టయం అని చెప్పారు.

ట్రయిబల్ ఏరియాలో ఉన్నవారికి సేద్యానికి అనుకూలంగా ఉండే పొలాలను ఇవ్వక బాధ పెడుతున్నారని కొందరు గౌరవసభ్యులు అన్నారు. అటువంటిదేమీ లేదు. కాఫీ, పైనాపుల్, టర్నెప్స్ మొదలైన ప్లాంట్ షెన్స్ వేసి పెంచుతున్నాము. వారికి ఎకరమో, రెండు ఎకరాలలో స్వంతంగా సేద్యం చేసుకోవడానికి వీలు కల్పిస్తున్నాము. పదిలక్షల రూపాయలు ఖర్చుచేసి, దాదాపు 500 ఎకరాలలో కాఫీ ప్లాంట్ షెన్స్ వేయాలని ప్రయత్నిస్తున్నాము. ఇండియా కాఫీబోర్డువారి స్పెషలిస్టు ఎక్స్ పర్ట్ ను పిలిపించి, ఆయా ప్రాంతాలు సర్వే చేయించి ఒక రిపోర్టు తయారు చేయించాము. చింతలపల్లి మొదలైన ప్రాంతాలలో దాదాపు 50 వేల ఎకరాలలో, మన అడవులలో, కాఫీతోటలు పెంచే అవకాశాలున్నాయని వారు రిపోర్టు ఇచ్చినారు. ఈ విషయములో భారత ప్రభుత్వము వారితో సంప్రదింపులు జరిపాము. దానికి సంబంధించిన మంత్రి అయిన శ్రీ లాల్ బహదూర్ శాస్త్రిగారిని స్వయముగా కలుసుకొని మాట్లాడటం. ఈ 50 వేల ఎకరాలలో కాఫీతోటలు పెంచడానికి దాదాపు 10 కోట్లు ఖర్చు అవుతాయని చెప్పటం తటస్థించింది. వారు ఈ పదికోట్ల రూపాయలు ప్లానులో ఉన్నటువంటి 805 కోట్ల రూపాయలతో నిమిత్తం లేకుండా- అవుట్ సైడ్ డి ప్లాన్ - ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వానికి అప్పుగా ఇస్తామని చెప్పినారు. ఇంకా దానికి సంబంధించిన కమ్యూనికేషన్ యంకా అఫీషియల్ గా

రాజేమ కాని, స్వరలోనే పెట్టుకొని ఆక ఉన్నది. వారితో మాట్లాడినపుడు, ఆ హామీ నాకు ఇచ్చినారు. ఇక్కడ కాఫీతోటలు పెంచటానికి ఏడెనిమిదేళ్ళు పట్టవచ్చును. ఈ ఏడెనిమిదేళ్ళ కాలంలో ఈ 50 వేల ఎకరాలలో కాఫీతోటలు పెంచాలనే సంకల్పం ప్రభుత్వానికి కలిగింది, దాని విషయంలో శ్రద్ధ తీసుకొంటున్నాము. ఇదు సంవత్సరాలైన తర్వాత అది పంటకు వస్తుంది పంటకు వచ్చిన తర్వాత, దాదాపు 85 సంవత్సరాలు కాఫీ మొక్కలు ఉంటాయి. మనకు ఈల్డే ఇస్తూవుంటాయి. ఏడవ సంవత్సరం వచ్చేటప్పటికి సంవత్సరానికి 4000 రూపాయలు ప్రభుత్వానికి నీక రాదాయం వచ్చే మార్గాలు ఉన్నవిస్తున్నవి. కాదు. దానివిషయంలో శ్రద్ధ తీసుకొంటున్నాము కొన్ని ఫారెస్టు ప్రాంతాలు మనకు ప్రవేశించటానికి కూడ పట్టికొండా ఉన్నవి. అటువంటి ప్రాంతాల్లో ఇప్పుడు రోడ్ల వస్తున్నాయి అక్కడ ఫారెస్టు సంపద పెంచటానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. మైనర్ ఫారెస్టు ప్రొడ్యూస్, టెంబర్ ఎక్కువ పెరుగుటానికి చేస్తున్నాము. అక్కడ ఉన్న బ్రయిబల్స్ వారికి ఇళ్ళ సౌకర్యాలు, విద్యా సౌకర్యాలు పెంచటానికి సోషల్ వర్క్ ఫర్ డిపార్టుమెంటు ద్వారా ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. దానికి సంబంధించి బి. కార్పొరేషన్ ఏర్పాటుచేశాము. ఆ కార్పొరేషన్ లో కొన్ని టాంపాట్లు ఉరుగుతున్నవి ఉంటున్నాయి, మేము పరిశీలన చేసినంతవరకు అటువంటి పొరపాట్లు ఏమీలేవు అయినా, ఆ కార్పొరేషన్ ఎట్లా పనిచేస్తున్నదో పరిశీలించమని హోర్డు మెంబర్ అనంతరామన్ ను పంపించాము. ఆ కార్పొరేషన్ పనిచేస్తున్న ప్రాంతాల్లో వారు దాదాపు 20 రోజులు తిరిగి ప్రతివారిని కలుసుకొని, అన్ని విషయాలు తెలుసుకొని సమగ్రమైన నివేదిక సమర్పించారు. నేను, ప్రెసాన్స్ మినిష్టర్, సోషల్ వెల్ ఫేర్ మినిష్టర్ కూర్చుని ఆ నివేదిక పరిశీలన చేయాలని అనుకొంటున్నాము. దాంట్లో ఏవైనా ఇబ్బందులుంటే తొలగించి, దాని పరియా ఆఫ్ ఆవరేషన్ విస్తరింప జేయటానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. ఇంకా కొన్ని సరుకులు కార్పొరేషన్ కొని అమ్మటానికి ప్రయత్నం చేస్తాము. పప్పుళ్లు బ్రయిబల్స్ నుండి కార్పొరేషన్ వారు కొనుక్కొనేదానికి ప్రయత్నం చేస్తే, అది ఒక్కటే సంవత్సరానికి దాదాపు 40 లక్షల రూపాయల వ్యాపారం అవుతుంది. దాంట్లోనుండి 20 లక్షల రూపాయలు లాభం రావటానికి అవకాశము ఉన్నది. ఆ విధంగా లాభం వచ్చిన డబ్బునకా తిరిగి గిరిజనుల సంక్షేమానికే ఖర్చుచేయటానికి నిలబడుతుందని మనవిచేస్తున్నాను. అక్కడవున్న చిన్న ఉద్యోగాలు—ఫారెస్టు గార్డ్స్, హాచర్స్ మొదలైన ఉద్యోగాలు—అక్కడవున్న బ్రయిబల్స్ కు ఇవ్వాలని అనుకొంటున్నాము. అవసరమైతే క్వాలిఫికేషన్ కొంత తగ్గించి, ఏభద్దూ ఫారోమో, ఫోర్టుఫారమో పాస్ అయిన బ్రయిబల్స్ కు ఆ ఉద్యోగాలు ఇస్తే

మంచిది. కొద్దో గొప్పో చదువుకొన్న ప్రయిజ్జుకు ఫారెస్టు డిపార్టుమెంట్ లో ఎక్కువగా ఉద్యోగాలు ఇవ్వటానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నం చేస్తుందని మనవిచేస్తున్నాము. అడివిలో ఉండే జంతువులను ఉంచటానికి, ఇక్కడ మీరాలంటాంక్ వద్ద జూడుతున్నారు వీలైతే గౌరవసభ్యులు వెళ్ళి ఆ జూ చూడవలసిందిగా కోరుతున్నాను గంటల సూర్యనారాయణగారు జీడితోటలు పెంచటానికి తగినన్ని సౌకర్యాలు ఇవ్వటంలేదని అంటున్నారు. జీడితోటలు పెంచేవారికి భారత ప్రభుత్వము వారు సహాయం చేస్తున్నట్లు తెలుస్తున్నది అటువంటి సహాయం వారికి కలుగజేయటానికి తప్పకుండా ప్రయత్నం చేస్తాము. ఫారెస్టు కూపులు లక్షాధికారులకు ఇవ్వకుండా, ఈ కూపులను చిన్నచిన్న జ్ఞాకులుగా విభజించి హరిజనులకు, గిరిజనులకు కంట్రాక్టుకు ఇప్పటట్లు చూడాలని గున్నయగారు అన్నారు. అది ఎంతవరకు సాధ్యమో తెలియదు. దానికి సంబంధించిన ఉద్యోగులను సంప్రదించి వారికి సహాయంచేసే ప్రయత్నంచేస్తాము. ఇంతకుపూర్వం ఆంధ్రప్రాంతంలో కో-ఆపరేటివ్ కూపుసొసైటీలు నలభై ఏర్పాటు చేశాము. శ్రీ ఇయర్స్ యావరెజ్ రెంటల్ మిద వాళ్ళకు ఇచ్చేవారము పేదవారు ఏర్పాటుచేసుకొన్న ఆ సొసైటీల వెనక దురదృష్టవశాత్తు ఒక పెద్ద కంట్రాక్టర్ ఉండేవాడు. అతడు డబ్బు పెట్టి పేదవారిచేత సొసైటీ పెట్టించేవాడు. తద్వారా వచ్చేలాభం అంతా ఆ పెద్ద కంట్రాక్టర్ కు వెళ్ళేది. ఆ పేదలకు మామూలుగా లభించే కూలి మాత్రం లభిస్తూఉండేది. అట్లా జరగకుండా ఉండటానికి, జిల్లా కలెక్టర్, ఫారెస్ట్ ఆఫీసర్, జిల్లాలో ఉన్న డిప్యూటీ రిజిస్ట్రార్ — యూ ఎన్ గురు ఒక కమిటీగా ఏర్పడి, స్థానికంగా ఉన్న ఫారెస్ట్ కూపు సొసైటీ వ్యవహారాలను పరిశీలించి, ఆ సొసైటీ వెనక ఎవరైనా పెద్ద పావుకారు ఉండి ఎక్స్ ప్లాయిట్ చేస్తున్నాడేమో చూచి, అటువంటి లోపాలేమీ లేకుండా, సక్రమంగా ఆ కూప్ సొసైటీ వ్యవహారం చేస్తున్నట్లు (ఆ కమిటీ) రికమెండేస్తే, ఆ సొసైటీకి కంట్రాక్ట్ ఇవ్వటానికి ప్రభుత్వం సంసిద్ధంగా ఉన్నదని ప్రభుత్వం జి. ఓ. జారీచేయటం జరిగింది కాబట్టి, హరిజనులకు ఫారెస్టు సంపదనుండి లాభం కలగాలంటే, వారు సహకార సంఘాలను సక్రమమైన పద్ధతులలో నడిపించుకోవాలి. ఎవరో పెద్ద పావుకారు చేతిలో ఆ సొసైటీలను పెట్టుకుండా గున్నయ్యగారిలాంటి వారు ప్రయత్నం చేసి ఆ సొసైటీలవల్ల వచ్చేలాభం హరిజనులు గిరిజనులు పొందేటట్లు చేస్తారని నేను భావిస్తున్నాను. ఫారెస్టుల నుండి వ్యవసాయపనిముట్లు తెచ్చుకొనటానికి అభ్యంతరకరంగా ఉన్నదని శ్రీ పి. రాజగోపాలనాయుడుగారు చెప్పారు. అందుకు డిపోలు ఏర్పాటు చేయాలని ఇదివరకే ప్రభుత్వము అనుకొన్నది. 50 వ సంవత్సరములో కడపజిల్లాలో 450 టన్నుల టింబరు వ్యవసాయ పనిముట్లకు కావలసినంత స్టోర్ చేసి డిపో పెట్టాము. కాని, దురదృష్ట

వకాతు 15 టన్నుల టింబరుమూల్రమే అక్కడిరైతులు తీసుకున్నారు. మిగిలిన దండా క్లెక్ ఆక్షన్ లో అమ్మకోనలసిన పరిస్థితి ఏర్పడింది. మహాగోననగర్ జిల్లాలో ఒకడిపో ఏర్పాటుచేస్తే నష్టంవచ్చింది కాబట్టి నష్టంరాని సలహాలను గౌరవనభ్యులు చెబితే, వాటిని పరిశీలించుటానికి ప్రత్యక్షం సంసిద్ధంగా ఉన్నదని మనవిచేస్తున్నాను. “ఇంతకు పూర్వము జమీందారీ ఫార్మేషన్లు ఉన్నప్పుడు నెత్తిమోపులు తెచ్చుకోటానికి ఏమీ అభ్యంతరం ఉండేదికాదు. ఇప్పుడు ఎండు కట్టెలు, నెత్తిమోపులు తెచ్చుకోటానికి పర్మిట్ ఇవ్వకుండా ఉన్నారు” అని చెబుతున్నారు. అయితే కొడవళ్ళు, కత్తులు తీసుకువచ్చి బాగాఉన్న చెట్లను నరికివేసి, తిరిగి ఒకటిరొజులనిర్వాహించి ఎండుకట్టలనిచ్చి తీసుకువచ్చి ప్రమాదం ఉన్నది. ఎండుకట్టలమ్ముకొని నీలంపానికి పర్మిట్ ఇవ్వటానికి ఎలాంటి అభ్యంతరంలేదు. అందుకు ఒక జి. ఒ. జాగీరియినది 18 నయాపైసలు చెల్లించుకోవలసి ఉంటుంది. ఫార్మేషన్లపై పన్ను చెల్లించుకు, దీనికి దగ్గరగా లైన్ ఫిక్స్ చేస్తున్నారన్నారు. అది సరికాదు. గతర్వ ఫార్మేషన్లను గ్రామానికి మధ్యను అరమైలు అంతరదర్వ ఫార్మేషన్లపై పన్నులు నిగరటానికి సోకర్యం ఉంటుందని రామబ్రహ్మంగారు మంచి సలహా ఇచ్చినారు. అది బాగానే ఉన్నట్లు నాకు వనిచేస్తున్నది. అయితే సాంకేతికసమస్యల సలహా తీసుకొని అవిషయం ప్రభుత్వం పరిశీలించేస్తుందని మనవి చేస్తున్నాను. టింబర్ ట్రాన్సిట్ రెగ్యులేషన్ గురించికూడ చెప్పారు. ఆ రెగ్యులేషన్ పెప్పికపోతే ఎమ్మార్జీకూడ జరగటానికి చాలా అవకాశాలు ఉన్నవి. అందువల్ల ఎమ్మార్జీ అరికట్టేనిమిత్రం అవి ఉండటం మంచిదని నేను భావిస్తున్నాను. దానిని పాటుగా తీసుకొని హాట్రాస్ చేస్తున్నారు; ఫార్మేషన్ ఉద్యోగులు ఇబ్బందులు కల్గిస్తున్నారు; అని అంటున్నారు. అటవీశాఖలో పనిచేస్తున్న ఉద్యోగులు ఇంగిత జ్ఞానం లేనటువంటివారు కాదు. అటవీశాఖలో వారు ఉద్యోగులుగా ఉండినా, అటవీక మన ప్రత్యము పారీశేదు. వారు నవనాగరికత తెలిసినవారు. పెద్ద పెద్ద కళాశాలల్లో చదువుకొని వచ్చినవారు. ఎవరికా చిన్న ఉద్యోగులు అటంకాలు కలిగించిఉంటే ఉండవచ్చు. వారు కేవలం అటువంటి అటంకాలు చేయాలని చేస్తే, వారిపై కఠినమైన చర్యలు తీసుకొనేదానికి ప్రభుత్వం సిద్ధంగాఉన్నదని మనవిచేస్తున్నాను.

పట్టణాలకు సంబంధించి వంట చెరకు దొరకక యిబ్బందిగా ఉన్నది అన్నారు. ఇబ్బందిగా ఉన్నట్లు నాకేమి report రాలేదు. ఉన్నట్లయితే department వారు క్రద్ద పహించి పరఫరా చేయడానికి Municipality వారు run చేస్తామంటే Cooperative Societies వలె వ fire wood

depots run చేస్తామంటే వారికి కావలసిన fire wood supply చేయడానికి ప్రభుత్వం తగిన చర్య తీసుకుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను. లంచగొండి తనాన్ని గురించి చెప్పారు. పబ్లిక్ వర్క్స్ శాఖ, ఫారెస్టు శాఖ లంచం తీసుకోడానికి ఎక్కువగా అవకాశం ఉన్న డిపార్టుమెంట్లు అని రాజగోపాల నాయుడు గారు తెలివిచ్చారు. నిజమే అయి ఉండవచ్చు. లంచగొండితనాన్ని తగ్గించడానికి anti-corruption bureau ను ఏర్పాటు చేయటం తటస్థించింది. లంచం తీసుకునే వాళ్ళు ఎక్కడ ఉన్నారో ఏమో? కల్లూరి సుబ్బారావుగారు చెబుతూ ఉంటారు “రైలులో దొంగలున్నారు జాగ్రత్త” అని ఆ దొంగలు ఎక్కడ ఉన్నారో? మనమందరము అక్కడే కూర్చుంటున్నాము దొంగలు ఎవరో, దొరలు ఎవరో కనుక్కోవడం కష్టంగా ఉంటుంది దొంగ ఎవరో కనుక్కోడానికి ఉపాయం చూపించినట్లయితే వాళ్ళను పట్టుకోడానికి ప్రయత్నం చేస్తాము. ఈ Anti-Corruption department ఎవరో ఒక M. L. A గారో, యంత్రవారో వచ్చి ఫలానా ఆయన లంచం తీసుకొన్నాడు అని complaint యిస్తేనే investigation చేస్తారు అనేటటువంటిది కాదు. ఆ department వారి ప్రధాన కర్తవ్యం ఏమిటంటే ఏవే departments లో ఎవరెవరు పనిచేస్తున్నారు వారి యొక్క general reputation ఏమిటి? అని కనుక్కొని ఫలానా ఆఫీసర్ లంచగొండి అని అనుకుంటున్నారు. అనేమాట వాళ్ళ చెవుల్లో వడితే ఆయనమీద watch చేస్తూ ఉంటారు. కొన్ని traps కూడ వేసి వారిని పట్టుకోడానికి ప్రయత్నం చేస్తారు. ఆ విధంగా లంచగొండితనం తగ్గించడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నామని మనవి చేస్తున్నాను Tribunal కు పంపాల్సిన కేసులు పంపకుండా గవర్నమెంట్ వారు ఆలస్యం చేస్తున్నారు అన్నారు. Tribunal కు పంపవలెనా, లేక departmental గా enquiry చేయవలెనా అనే విషయం ప్రభుత్వం ఆలోచన చేయాలి. ఒక వేళ ఏదైనా serious charge, corruption charge వంటిది ఉంటుంది అనుకోండి. అటువంటప్పుడు తప్పకుండా tribunal ముందుకు పంపాల్సిందే. ఇంకేదైనా serious charge, negligence of duty వంటివి. అంటే కొన్ని లక్షలు విలువచేసే forest wealth పోయింది అనుకోండి. అటువంటివి tribunal కు పంపాలనా, లేదా అనేది ఆలోచన చేయాలి. Paper delay చేసినాడు అనో, in-subordination అనో యిటువంటి చిన్న charges tribunal కు పంపించడం మంచిదికాదు కొన్ని departmental గా enquiry చేయవలసినవిఉన్నాయి. కొన్ని tribunal ముందుకు పంపించాల్సినవి ఉన్నాయి. అందువల్ల ఆ discretion ప్రభుత్వాని వదలవలసిందే. ప్రభుత్వం చాటిని పరిశీలనచేసి tribunal కు పంపించవలసినవి tribunal కు పంపించి Departmental గా enquiry చేయించవలసినవి

చేయించి departmental enquiry జరిగిన సరువాని Head of the Department యిది చాల serious గా కన్పిస్తున్నది. దీనిని department తో సంబంధం లేకుండా Tribunal ముందు పెట్టాలని నిశ్చయించి ఉన్నది. ఆ రకంగా చేయడానికి ప్రభుత్వం సంసిద్ధంగా ఉన్నదని మనవి చేస్తున్నాను. Regularisation బు సంబంధించి uniform policy ఉండాలి అంటున్నాను. ప్రభుత్వం యొక్క ఉద్దేశ్యంకూడా uniform policy ఉండాలనే. ఆంధ్ర తెలంగాణా అనేది పోవాలి ఆంధ్రలో ఎటువంటి సాంప్రదాయం ఉన్నదో అది తెలంగాణాకు రావాలి తెలంగాణాలో సాంప్రదాయం ఏదైన ఉంది. అది ఆంధ్రలో లోపించిఉంటే అది యావత్ ఆంధ్రప్రదేశానికి అనువర్తించబట్టు చేయాలనేదే ప్రభుత్వం యొక్క ఉద్దేశ్యం. ఏ ఒక్క ఉద్యోగికో ప్రత్యేకంగా సౌకర్యం కల్పించాలనే ఉద్దేశ్యంతో ఒక నిశ్చయమైన వర్గతని తీసుకువచ్చి అది uniform గా ఉండాలనేటటువంటిది ప్రభుత్వం ఎన్నడూ చేయదు. ఒక individual case ను దృష్టిలో పెట్టుకొని వాళ్ళ విషయంలో favour చేయడానికి ఒక సిద్ధాంతాన్ని ధృవపరచి, ఆ సిద్ధాంతాన్నే అందరికీ వర్తించేచేయాలనే విధంగా ప్రభుత్వం ఎప్పుడూ చేయదు. Department లో ఉండే ఉద్యోగులు అందరి శ్రేయస్సును దృష్టిలో పెట్టుకొని, అందరికీ లాభదాయకముగా ఉండి విధానాన్ని యేర్పాటుచేసి, ఆ విధానంవల్ల యీ individual బు లాభం కలుగుతుందా లేదా అనేది చూడాలిగాని individual యొక్క శ్రేయస్సును దృష్టిలో పెట్టుకొని ఒక సిద్ధాంతాన్ని ధృవపరచి దానినే uniform గా చేయడానికి ప్రభుత్వం సంసిద్ధంగా లేదని మనవి చేస్తున్నాను. వచ్చూరి రామచార్లుగారు అనేక మంచి సలహాలు ఇచ్చారు. కళ్యాణదుర్గంలో గోళ్ళ ప్రాంతానికి నేను వెళ్ళినప్పుడు అక్కడి రైతులు వాకే representation ఇచ్చినారు. దానిని department వారికి పంపించాను. దానిని పరిశీలన చేసి, అక్కడ మరొకసారి చెట్లు పెంచి, అక్కడ ఉండి రైతులకు, వారి యొక్క పనులలోని నిమిత్తం సౌకర్యాలు కల్పించడానికి ప్రభుత్వం తప్పకుండా ప్రయత్నము చేస్తుందని మనవి చేస్తున్నాను. చెట్లు వాటంతట అవే పెరుగుతాయి గదా, మనము చేయాల్సిన అగత్యము ఏమీ ఉన్నదని వారు అన్నారు. కొన్ని చెట్లు మనంకూడ పెంచుకోవాలి. కాఫీ, pine apple, teak మొదలైనవి మనమే పెంచుకోవాలి. మిగతావి చేపునియొక్క కృపవల్ల పెరుగుతాయి. వాటంతట అవే పెరుగుతున్న వాటికిమాడ ఏమీ అటంకం కలుగకుండా, ఎవరూ కొట్టివేయకుండా చూచుకోవలసిన అగత్యం ఉన్నది. ఇండ్లకు కలిపి దొరకడం లేదు అని వారు అన్నారు. నిజమే. మా గ్రామంలో ఏదైన యిల్లు కట్టుకోవలసినవై కావలసిన పెంకులు, దూలాలు దగ్గర ప్రాంతాలనుంచి

తెచ్చుకొనేవారము. ఇప్పుడు భద్రాచలంనుంచి రావాలి, నిజామాబాద్ నుంచి రావాలి, ఆదిలాబాద్ నుంచి రావాలి, బెల్లంపల్లి నుంచి రావాలి అని ఏమేమో చెప్పుతూ ఉంటారు. కర్నూలులో ఆ పరిసర ప్రాంతాలలో ఉండే ప్రజలంతా అది లేకుండా చూచుకోవాలి. ఇటీవల నేను చిత్తూరుజిల్లా వెళ్ళినప్పుడు కార్వేటి నగరము గురించి శ్రీ రామకృష్ణరాజుగారు చెప్పారు. అక్కడ local artists ఉండేవారట. పిల్లలకు కావలసిన బొంగరాలు, చిన్న చిన్న బొమ్మలు చేసుకునేవారట ఆ forest లో నుంచి ఉచితంగానే కట్టి తెచ్చుకునేవారట అది పూర్వం జమీందారీ అడవిగా ఉండినది అనుకుంటాను గవర్నమెంటువారు స్వాధీనం చేసుకున్న తరువాత ఎటువంటి కట్టి లభించకుండా పోయినందున వారి వృత్తికూడ నశించిపోయే ప్రమాదం ఉన్నదని వారు చెప్పారు. అటువంటి వృత్తిని పునరుద్ధరించడానికి, వారికి యిదివరకు ఉండే సౌకర్యాలను తగ్గించకుండా ఉండేదానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నం చేస్తుందని మనవి చేస్తున్నాను. చింతలతోపులకు సంబంధించి రామచారిగారు చెప్పారు చాల నిజం అది. పత్తికొండలో ఎక్కడ చూచిన చింతచెట్లే, మూడు 1000 చింత చెట్లు ఉన్నాయేమో. మన్రోతోపు అంటారు దానిని రాయలసీమ ప్రాంతంలో ఆయన first Collector గా వచ్చిన తరువాత గవర్నరు అయినాడు. పత్తిగ్రామంలోను, వెద్దగ్రామం చిన్న గ్రామం అనకుండా ఈ చింతలతోపులు పెంచినారు రోడ్ల కిరువైపులా చింతచెట్లు పెంచినారు అవన్నీ క్రమేణా నశించిపోతున్నాయి. వాటిని పునరుద్ధరించాలి. వన మహోత్సవం అని చేస్తున్నామని అన్ని మొక్కలు నాటుతున్నారు, అన్ని మొక్కలు బ్రతుకుతున్నాయి, అన్ని రక్షింపబడుతున్నాయి అనే లెక్కలు ఏమీ కన్పించడంలేదు చింత చెట్లు చాల ఉపయోగకరమైనవి చింతచిగురు, చింత చెక్కలు, చింతకాయలు, చింతపండు అనేక రకాలుగా ఉపయోగపడుతుంటవి అంతేకాకుండా ఎవరైనా నవ్వుచేస్తే శిక్షించడానికి చింతబజ్జలు కూడ ఉపయోగపడుతూ ఉంటాయి. ఈ విధంగా చింతచెట్లు అనేక రకాలుగా ఉపయోగపడతాయి. కనుక వాటిని పెంచడానికి ప్రయత్నం చేయవలసి ఉంటుంది రేల, శంకేడు తోళ్ళ పరిశ్రమకు పనికి వచ్చేటటువంటి వస్తువులు, దాని విషయం కూడ ప్రభుత్వం ఆలోచన చేస్తుంది పేట పాపయ్యగారు, కాకాని వెంకటరత్నంగారు నూజివీడు ప్రాంతంలోని అడవి అంతా ఎట్లా నాశనమైపోయిందో, దానిని ఎట్లా పునరుద్ధరించాలో చెప్పారు. గంజి నాగేశ్వరరావుగారు పల్నాడు, తుని, నూజివీడు ప్రాంతాలలో ఉండే పొలాలు అంతా పేద ప్రజానీకానికి పంచి పెట్టాలని, అది forest కు అనువైన స్థలం కాదని చెప్పారు. రామబ్రహ్మంగారు మైసూరు, మద్రాసు ప్రాంతాలలో Sandal Wood ఎక్కువగా పెంచి

లాభాలు సంపాదిస్తున్నారు మనం కూడ విరివిగా పెంచి ఎందుకు లాభాలు సంపాదించకూడదు అన్నారు. దాని విషయంలో శ్రద్ధవహించి చందనపు చెట్లను పెంచడానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నంచేస్తుందని మనవిచేస్తున్నాను పూర్వం గుమ్మాలమీద వెళ్లేటప్పుడు interior forests లోకి వెళ్లి బాగా తనఖని సేచేవారు, యిప్పుడు జీవులు యివ్వడంవల్ల వారు సరిగా తనఖి చేయడంలేదని చెప్పారు. తనఖి సరిగా చేయించడానికి యింకా చురుకుగా పని చేయడానికి ప్రభుత్వము ప్రయత్నం చేస్తుందని మనవిచేస్తున్నాను. Forest లో హెచ్చుగా రోడ్లు వేసి, హెచ్చుగా సౌకర్యాలు కల్పించి అక్కడ ఉండే Tribesmen కు సంతోషంగా ఉండేవిధంగా చేయవలసిన అగత్యం ఉన్నది అక్కడ ఉండేవారికే ఎక్కువగా ఈ లాభం చెందాలి అని బోయిన రాజయ్యగారు చెప్పారు. దానినుంచి ఓకోట్ల రూపాయలకుపైగా ఆదాయం సంపాదిస్తున్నారు. ఖర్చు ఏదో చేస్తున్నారు. మిగిలిన ధనం దాదాపు కోటి 50 లక్షలు ఉంటుంది. ఈ ధనం అంతా సంక్షేమ శాఖ చేసిన విధంగా అక్కడే ఎక్కువ ఖర్చు చేయకూడదా అంటున్నారు. అది సిద్ధాంత రీత్యా ఒప్పుకోకపోయినప్పటికీ Tribal people కు ఎక్కువ ఖర్చు చేయవలసిన అగత్యం ఉన్నది. గుంటూరుజిల్లాలో తెనాలి తాలూకా ఉన్నది. తెనాలి తాలూకాలో విశేషంగా ధాన్యం సాగుతుంది. అక్కడనుంచి ప్రభుత్వానికి వచ్చే ఆదాయం విశేషంగా ఉన్నది. కనుక ఆ ఆదాయం అంతా మళ్ళీ తెనాలి తాలూకాలోనే ఖర్చుపెట్టాలంటే ఎవరైన ఒప్పుకునే సిద్ధాంతమా? కాదు. ఆ ఆదాయాన్ని తీసుకువచ్చి, ఎత్తికొండ తాలూకాలోనో, చింతలపూడి తాలూకాలోనో, తుని తాలూకాలోనో, ఎక్కడైతే సరైన వసతులులేని పేద ప్రాంతాలు, వెనుకబడిన ప్రాంతాలు ఉన్నాయో అక్కడ ఖర్చుచేయాలి. కేవలం అక్కడే ఖర్చుచేయాలని కాకుండా tribal people చాలి అవస్థ పడుతున్నారు. వారికి విశేషంగా సౌకర్యాలు కలిగించాలి అని చెప్పితే సరిగా ఉంటుందని నేను భావిస్తున్నాను. ఇదేప్లువ్తంగా Forest demand కు సంబంధించిన సమాచారము.

ఇక మత్స్య పరిశ్రమకు సంబంధించి అనేకమంది సభ్యులు అనేకమైన నిర్మాణాత్మకమైన సూచనలు చేశారు. ఇతర విషయాలు కాకుండా, దీనిని గూర్చే మాట్లాడినవారు శ్రీవ్రగడ కోటయ్యగారు. ఎందుకంటే — అంద్ర ప్రాంతములోని మత్స్య పత్యపరిశ్రమకు సంబంధించిన సకాకార సంఘాల కేంద్ర సంఘంకు ఆయన అధ్యక్షులుగా వుంటున్నారు. వారికి అన్ని విషయాలు తెలుసు. అంతేగాక, నాలుగైదు సంవత్సరాలనుండి యీ మత్స్య పరిశ్రమకు సంబంధించి సహకార సంఘాలన్నింటికి ఒక ఆపెక్సు పొందేటని, కేంద్ర సంఘముగా నిర్మించండి అని వారు అనేక రిప్రజెంటేషన్లు కూడ చేశారు. వారు యీనాడు దానికి అధ్యక్షులుగా వుండడం నాకు చాలా సంతోషంగా ఉంది.

వారి యొక్క సాధకపాధకాలన్నీ అర్థం చేసుకొని యీ అపెక్సు సొసైటీకి గాను రెండు లక్షల రూపాయలు ఆంధ్రప్రాంతానికి, ఒక లక్ష రూపాయలు తెలంగాణా ప్రాంతానికి ఇంటరెస్ట్ ఫ్రీలోన్ యిస్తామని, వరివేల రూపాయలు యీ ఫిషరీస్ దీనికి సంబంధించి మేనేజ్మెంటు, ఫంక్షనింగ్ కు ఉచితంగా యిస్తామని డిపార్టుమెంటువారు చెప్పారని అన్నారు. వారు ఆ విధంగా అన్నట్లయితే తప్పకుండా యిప్పించడానికి ప్రయత్నం చేస్తాము. ఫిషరీస్ డిపార్టుమెంటు, కో-ఆపరేటివ్ డిపార్టుమెంటుకు సంబంధించిన మంత్రులు, సెక్రటరీస్ డిపార్ట్ మెంటల్ హెడ్స్ అంతా కూర్చుని ఒక నిర్ణయం చేయడానికి కూడ ప్రయత్నిస్తాం. రెండు, మూడు లక్షల రూపాయలు ఖర్చుచేసినంతమాత్రాన ప్రభుత్వాని కేమీ నష్టం వుండదని, పేదలకు సహాయం చేయడానికి ప్రభుత్వం తప్పక ప్రయత్నం చేస్తుందని నేను వారి మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ నాగేశ్వరరావుగారు, చౌదరి సత్యనారాయణగారు, ఇంకా చాలా మంది పెద్దలు కోస్తా ప్రాంతాన్ని గూర్చి మాట్లాడారు. దాదాపు ఆరు వందల మైళ్ళవరకు వున్నది. అక్కడ ఎక్కువ సౌకర్యాలు కల్పించడానికి ప్రయత్నం చేస్తాం. కేరళ రాష్ట్రములో నాలుగైదు కోట్లు కేటాయించారని చెప్పారు. మనం అన్నికోట్లు కేటాయించలేక పోయినా మనకొక సౌలభ్యం మాత్రము కనబడుతున్నది. యూనియన్ మంత్రి కృష్ణప్పగారితో నేను మాట్లాడినాను. దాదాపు మూడుకోట్ల రూపాయలతో ఒక పథకాన్ని మన రాష్ట్రంలో అమలు జరుపబోతున్నట్లుగా వారు సెలవిచ్చారు బహుశా విశాఖపట్నం, కళింగపట్నం, కాకినాడ ఆ ప్రాంతాలలో దానిని వారు అమలుచేయవచ్చు. అప్పుడక్కడ అన్ని సౌకర్యాలు ఏర్పాటు అవుతాయి. ఇప్పటికప్పుడే విశాఖపట్నంలో స్టోరేజీ కొరకు ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. అదే ప్రకారంగా నిజాంసాగర్ ప్రాంతములో కూడ ఏర్పాటు చేస్తున్నాం. రేపు నాగార్జున సాగర్ వచ్చిన తరువాత చేపలు వట్టే పథకము విశాలముగా అమలు జరుగడానికి అవకాశముంటుంది. అక్కడ స్టోరేజీ సౌకర్యాలు కూడ ఏర్పాటు చేయవలసివుంటుందని నేను మనవి చేస్తున్నాను.

తరువాత, విద్య ముఖ్యమైన విషయము. ఎనిమిది, తొమ్మిది స్కూల్స్ వున్నాయి. అవి చాలవని నాకు తెలుసు. ఇంకా ఎక్కువగా స్కూల్స్ ఏర్పాటు చేయాలి. అంతేగాక అడల్ట్ ఎడ్యుకేషన్ కూడ ఎంతో అభివృద్ధి చేయాలి.

సెక్రటరీస్, హెడ్స్ ఆఫ్ డిపార్టుమెంటువారు వారియొక్క మనస్తత్వాన్ని మార్చుకోవాలని కోటయ్యగారు చెప్పారు. స్వరాజ్యంవచ్చినతరువాత అనేక

మంట ఉద్యోగులు మార్చుకున్నాడు. బహుశా ఒకరిద్దరు ఇంకా అలా వున్నారేమో. వారుకూడా ప్రమేయ మారతారు. రోజులు మారుతున్నాయి. వారు తమ మనస్తత్వం కూడా మార్చుకోవాలి. ఇదివరకు వున్న పోలిస్ స్టేట్ కాదిది. ఇది వెల్ ఫేర్ స్టేట్. ఒకరిద్దరు అలాంటి ఉద్యోగులు వుంటే వారుకూడా తమ విధానాన్ని మార్చుకోవలసిన అగత్యముంది. వారు ఇంకా మార్చుకుంటారు అని నేను మనవిజేస్తున్నాను.

ఇక అప్పు సౌకర్యాలు గూర్చి చెప్పారు. సెంట్రల్ బ్యాంకువారు అప్పు సౌకర్యాలు కలుగజేయడంలో వస్తున్న యిబ్బందులగుర్తి మనవిచేశారు. చేనేత పరిశ్రమకు సంబంధించి ప్రత్యేకంగా ఒక సెంట్రల్ బ్యాంకు ఏర్పాటు చేయవలసినదిగా వారు కోరుతున్నారు. ఈ దినమే రిజర్వు బ్యాంకు డెప్యూటీ గవర్నరుగారితో నేను మాట్లాడాను. ఈ విషయంబాడ మాట్లాడాను. చేవలం చేనేతవారికి ప్రత్యేకంగా సెంట్రల్ బ్యాంకు ఏర్పాటుచేసే విషయమేమిటాంది, హరిజనుల కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీలు, ఫీల్డ్ లేబర్ సొసైటీలు వాళ్ళకు వున్నాయని. ఆ ఫీల్డ్ లేబరు కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీలను సెంట్రల్ బ్యాంకువారు అఫిలియేట్ చేసుకోవడంలేదు, అందువలన వారికి కావలసిన సౌకర్యాలు కలగడంలేదు - అనే విషయాన్నికూడా వారికి చెప్పాను. దీనిని అప్పకుండా పరిశీలన చేస్తామని వారు ఒప్పుకొన్నారు. అప్పకుండా ఆది పీలుతుందిని నేను మనవిజేస్తున్నాను.

ఇప్పుడు యిచ్చే ఉప్పు ఎవరికి ఇస్తున్నారు; నలలు ఎక్కడ ఇస్తున్నారని అడిగారు. దానికి సంబంధించిన వివరాలున్నాయి. నీసినదానిని చేయవలసిన కార్యక్రమముతో పోల్చి చూస్తే హస్తీమళ కాంతిరం ఉండవచ్చును. చేయవలసినది చాలావున్నదనే విషయము ఒప్పుకోక తప్పదని నేను మనవిచేస్తున్నాను.

పంచాయితీలకు fishing rights అప్పజెప్పారు; యిది మంచిది కాదు. తిరిగి మార్చివేయాలన్నారు. దీనిని పరిశీలన చేయవలసిన అగత్యమున్నది. ఇందులోని సాధకపాధకాలన్నీ తిరిగి పరిశీలించడానికి ప్రభుత్వం సంసిద్ధంగా నున్నదని నేను వారికి మనవిజేస్తున్నాను.

చెరువులకు సంబంధించి శ్రీ పహ్లావి రామాచార్యుగారు ఒక విషయం చెప్పారు. చేవలం పట్టకొనడానికి అనుమతి యివ్వగానే చెరువులోని నీటిసంతకాలుంటున్నాయి. చేవలం పడుతున్నారు. అందువలన పైర్లు పాడుఅవుతున్నవని అన్నారు. అటువంటి ప్రమాదం లేకుండా, అన్నివిధాలా పైర్లు రక్షించడానికి, మత్స్యపరిశ్రమకు కూడా ప్రభుత్వం ప్రయత్నం చేస్తుందని నేను మనవిచేస్తున్నాను.

తరువాత, లోతునీళ్లలో చేరలుపెట్టే సౌకర్యం లేదు, అందుకు కావలసిన పరికరాలు లేవని కొంతమంది సభ్యులు చెప్పారు. పరికరాలు యివ్వడానికి, అందుకు తగుశిక్షణ నివ్వడానికి ప్రయత్నంచేస్తున్నారని మనవి చేస్తున్నాను.

కోస్తాసముద్రతీరములో ఉండేవారికి కావలసిన సౌకర్యాల గూర్చి మిత్రులు కొంతమంది చెప్పారు. శ్రీ గంజి నాగేశ్వరరావుగారు తూర్పు గోదావరిజిల్లాలో తిరుగుతున్న వ్యాన్ గూర్చి మనవిచేశారు. ఏప్రాంతము నుండి ఏప్రాంతమునకు అవి తిరుగుతున్నవి? ఇక్కడ నావద్ద వివరములున్నవి. అవిధంగా 14, 15 వ్యాన్స్ తిరుగుతున్నవి. వాటిని యింకా హెచ్చుచేయడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాం. పేదప్రజలకు తప్పకుండా లాభం కలిగించవలయుననే మేము అనుకున్నాం. అలాగే ప్రభుత్వం కలిగించే సౌకర్యాలు ఉపయోగించు కొనవలసిన బాధ్యత వారిపై కూడా ఉన్నది. మిత్రులు ప్రగడ కోటయ్యవంటి వారిపై కూడా ఉన్నది. వారు సహకార సంఘాలు ఏర్పాటు చేసుకుంటే, ఉత్పత్తిని అభివృద్ధిచేసుకుంటూపోతే వారికి కావలసిన సౌకర్యాలు, సహాయం చేయడానికి ప్రభుత్వం సంసిద్ధంగా ఉందిని నేను మనవిచేస్తున్నాను. వారు చెప్పిన పిషయాలన్నీ నిజమే. నేను కూడా గుడిసెలో పుట్టవచ్చిన వాడనే. నాకు కూడా ఆకప్టనుకాలు తెలుసు. మేడలో పుట్టి, మహారాజులా వచ్చినవాడను కాను నేను. వారికి త్రికరణకుద్దిగా సహాయం చేయవలయునని యున్నదని, చేస్తానని మనవి చేస్తున్నాను.

“ఒక్క ముఖ్యమంత్రి వుంటే ఏం లాభం, పేద ప్రజలు చాలమంది వున్నారు, పేదలరాజ్యం కావాలి” అన్నారు. ఈమధ్య డేబర్ ఖాయిగాయ ఒక మాట అన్నారు. ఇటీవల మన ప్రాంతంలో - ముఖ్యంగా కొండప్రాంతంలో తిరుగుతున్నప్పుడు వారు చెప్పినమాట మనవిచేసి నేను నెలవు తీసుకుంటాను. “ఇది కాలచక్రం, ఆగదు, తిరుగుతూనే ఉంటుంది; వైనవుండే రాజులు, మహారాజులు, నవాబులు పెద్దవాళ్లం అనుకునేవారు. అంతా క్రిందికి రావాలి. క్రింద వుండేవారు కొండజాతులు, హరిజనులు, ఎరుకలు, ఏనాదులు, నుగాలీలు, చేనలు పట్టేవారు పైకి రావాలి; వస్తారు; రాజ్యం ఏలుతారు” అని చెప్పారు. కాస్త ఓపికపట్టి ఆ కాలంకూడా చూడమని శ్రీ కోటయ్యగారికి మనవి చేస్తున్నాను.

ఇవి చాల ప్రధానమైన శాఖలు. పేదప్రజలకు, రైతాంగానికి పునరుద్ధరణకు పనిచేసే శాఖలు కాబట్టి కోత తీర్మానాలకు press చేయకుండా ఏకగ్రీవంగా ఆమోదించాలని సభ్యులకు మనవిచేస్తున్నాను. అధ్యక్షానా స్థలంకరించి, రి గంటలై నా ఓపికగా కూర్చుని యీ కార్యక్రమాన్ని దిగ్విజయంగా

జరిపించినందుకు శ్రీమతి లక్ష్మకొండమ్మగారికి నా కృతజ్ఞత తెలియచేస్తూ నేను సెలవుతీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య (నరసేపల్లి) : ముఖ్యమంత్రిగారు వెల్ ఫేర్ మంత్రిగా వుండగా శ్రీహరికోట, నల్లమలై కొండలు రెండుకూడ ఏతెన్ని పరియాలుగా declare చేసినట్లయితే ఎక్కువ సౌకర్యంగా వుంటుందని ఆలోచించారు. ఇప్పుడు ముఖ్యమంత్రిగా కూడా వున్నారు. కాబట్టి అది ఏస్థాయిలో వున్నదో చెబుతారా?

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : కేంద్రప్రభుత్వానికి వ్రాశాము. శ్రీహరికోట, నల్లమలై మూడవ కాగుండా శ్రీకాకుళం, విశాఖపట్టణం జిల్లాలలోని కొన్ని ప్రాంతాలుకూడ ఏతెన్నీలుగా వుండడానికి అవసరమైన లక్షణాలన్నీ వుండి ఏతెన్నీలుగా పరిగణించబడవలసిందా వుండేవాటి విషయంకూడ వ్రాశాము అంతే కాదు. ఎరుకులు, పనాడులు, సుగాలీలు ఆంధ్రప్రాంతంలో పెడ్యూర్లు వ్రాయబడ్డాయి. తెలంగాణా ప్రాంతంలో కాదు. ఈ విషయంకూడ వ్రాశాము. ఈ రోజున ఒక reminder గా శ్రీ దాతార్ గారికి వ్రాశాము. స్వరలోనే సర్వ తీసుకుంటారనే ఆశ. నమ్మకము నాకు ఉన్నది.

రెంపొరరీ డైరెక్టర్ : ఇప్పటికే చాల time అయినది. ఇం 10 నిమిషాల లోపున సభ్యులు గమ ప్రశ్నలన్నీ పూర్తి చేయాలి.

శ్రీ పి. రాజగోపాలనాయుడు : 'లో గ్రామ ఎగుమతిదీని నేతివిషయం సరించి చెబుతారా?

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : దాదా, రెండు కోట్ల రూపాయల విలువగల నేతిని మన రాష్ట్రం నుంచి గలకలైకు, యింకా యివర ప్రదేశాలకు వెళ్ళుతున్నాము. Aug-Mark లేదనే కారణంచేత అధ్యంతర పెట్టుకున్నారంటున్నారు. నేను వెంటనే ఆఫీస్ లో మాట్లాడినాను. దానికి amendment లేదా దానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నామన్నారు. స్వరలోనే తెచ్చి అటువంటి యిబ్బంది లేకుండా చేయడానికి ప్రయత్నిస్తామని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎన్. వేమయ్య : Tribal areas లో Corporations ఉన్నాయి. Standard rates పెట్టినందువల్ల పరకులను కార్పొరేషనుకు యివ్వాలంటే చాలమంది కారధనంపడుతున్నారు. అందువల్ల యీ రేట్లను మార్పు చేసినట్లయితే బాగుంటుంది. దీనినిగురించి మంత్రిగారు assurance యివ్వాలని కోరుతున్నాను.

Forest Advisory Committees పస్తాయని వైందటి బజ్జెటులోనే అటవీశాఖమంత్రిగారి చెప్పారు అవి యంతవరకు functions చేయడం మొదలు పెట్టలేదు ఇకముందైనా effective గా జరగడానికి మంత్రిగారు ఒక assurance ఇచ్చారు.

Fishermen Co-operatives కు, పంచాయతీవోర్డులకు ఎగాదాలు వస్తున్నాయి. డబ్బు ఫిషర్ మన్ కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీకి ఇచ్చినా, పంచాయతీ వోర్డుకే వస్తుంది, పంచాయతీవోర్డుకు వస్తే సరేసరి. సొసైటీలున్నచోట సొసైటీలకే యిస్తూ, తరచోట పంచాయతీలకు యిస్తే మంచిది. దీనిని పునరాలోచించి యంతకుముందున్న విధంగానే ఆ G O. ఉంచుటకు పస్తారా ?

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : కార్పోరేషనుకు సంబంధించిన ధరల విషయమై నేను స్వయంగా వెళ్ళి చూచాను ఎందుచేపలు. ఉప్పు, కిన్నామనులు, గుడ్డలు అమ్ముతారు. ధరలో పావుకండ్లు అమ్మేదానికంటే సగానికి సగం తేడా ఉన్నది. బయట రూపాయి కమ్మేది కార్పోరేషనువారు ½ రూపాయకు అమ్ముతున్నారు. కార్పోరేషను ధరలు సక్రమంగానే ఉన్నాయి. లోటుపాట్లుంటే సవరించడానికి అనంతరామన్ కమిటీని వేశామనీ. ఆరిపోర్టు వచ్చిందనీ మనవిచేశాను. అది కూడ పరిశీలన చేస్తాము.

చేపలకు సంబంధించి fishing rights కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీలకు యిస్తే మంచిదని నేను భావిస్తున్నాను దీనిని పునఃపరిశీలన చేయిస్తానని చెప్పాను.

ఫారెస్టుకు సంబంధించిన State Advisory Committee ఉన్నది, District Advisory Committees అక్కరలేదనుకొన్నాము జిల్లాపరిషత్తు చైర్మను, కలెక్టరు, ఫారెస్టు ఆఫీసరు కలిసిన కమిటీ ఉన్నది. Backward Classes, సారాజనుల సరఫరా ఒకరిద్దరిని వేయాలని అనుకుంటున్నాము ఇంతటితో సరిపోతుందని భావిస్తున్నాను.

శ్రీ చౌదరి సత్యనారాయణ : కోస్తా ప్రాంతంలో సెంట్రలు గవర్నమెంటు వారి Rural Water Supply Scheme ఉన్నది. దానిని కాన్సిల్ చేశారు. సమితులలో నూతులు త్రవ్వాలంటే 5, 10 వేల రూపాయలవుతుంది. దీనిని గురించి special గా ప్రయత్నం చేస్తారా ?

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : Rural Water Supply కి, యీ డిమాండుకూ సంబంధం లేదు.

శ్రీమతి సుమిత్రాదేవి : చింతచెట్టు ఉపయోగం చాలా ఉన్నది. పెద్దలు కూడ చింతచెట్టును కల్పవృక్షం అంటారు. అయినా వీటిని పొగ్గుకొరకు చాలా

మంది వాడుతున్నారు అట్లా జరుగకుండా చేయడానికి యిక నైనా ముఖ్య మంత్రిగారు చర్యలు తీసుకుంటారా?

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : ఇక నైనా కాదు, యిప్పుడే ఉన్నది చెట్టు కొట్ట కూడదని. దీనిని మంత్రివర్గస్థాయిలో యిటీవల పరిశీలన చేశాము. చెట్టుకొట్టి బొగ్గు మద్రాసుకు సీసుకుపోతున్నారని వింటున్నాము. దానిని పరిధంగా stop చేయడం, లేక restrict చేయడం అనేది ముట్టంగా పరిశీలించమని Chief Conservator of Forests కు మంత్రివర్గమే వ్రాసింది. ఒక్క మంత్రి కాదు.

శ్రీ మహమ్మద్ తహశీలు : షార్పుగోదావరిజిల్లాలో ప్రభుత్వం పలవ సరికించినప్పుడు ఘనపుటడుగుకు 0.12 న. పై. యిచ్చేవారు. ఈ మధ్య దానిని 0.08 న. పై. కు తగ్గించారు. అందువల్ల labour రావడంలేదు. వారికి రూలి పేటు గిట్టడంలేదు. దానిని మళ్ళీ 0.12 న. పై. లకు పెంచుతారా?

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : నాకు తెలియదు. విచారణ కియిస్తాను.

శ్రీ పేర్ మోలాసాహెబ్ : ఫారెస్టుకాకు సంబంధించి నేను అనేక సూచనలు చేశాను. చింతచెట్టు కాయలు, చెక్క, అకు-అన్నీ ఉపయోగ పడటమే కాకుండా, అందులో మేగ్నెట్ శక్తి కూడ ఉన్నది. అందువల్ల ప్రతి గ్రామంలోను జనాభానుబట్టి ధర్మతోపు పెంచేటట్లు ఉస్తాదా? ఇవి విటమినులు గల చెట్లు. ఇవి ఊడించడంవల్ల అయుప్రమాణము ఊడిస్తున్నది. బలమైన పిల్లలు పుట్టడంలేదు. వర్షాలు తగ్గిపోయాయి. గాలి ఆధారమీద భూమి నిలిచింది. విజ్ఞానసంబంధమైన సూత్రాలతో కూడిన మన debates ఇంకవరకు మాకు అందచేయలేదు. మనం కాననసభలో వినడమే జరుగుతున్నది కాని రాబోయేవారికి సలహాలుగా పాటించడానికి అవకాశం లేకపోతోంది. అందు వల్ల యీ ప్రొసీడింగ్స్ గతసంవత్సరానివి యీ సంవత్సరమైనా అందేటట్లు చేస్తారా?

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : ఇక్కడ కాననసభలో ప్రశ్నితరాలనమయంలో గాని, బడ్జటువిషయాలలోగాని ఇచ్చిన సలహాలను డిపార్టుమెంటువారు పరిశీలన చేసి నిర్ణయాలు కూడ తీసుకొంటూ ఉంటారు. చింతచెట్టుకు సంబంధించి మేగ్నెట్ వవర్ వుందన్నారు. "చింత చచ్చినా పులుపు చానలే" దనే సామెత కూడ ఉన్నది. పెద్దనగారు 'తిండ్రిదే పల్లవములు' అని వ్రాశారు. అంటే చిగురు తాకులు. చింతచిగురు పచ్చి చేసుకొని తింటే ఎంత దుచిగా వుంటుంది!

శ్రీ బి. రామిరెడ్డి : దోరణాలనుంచి శ్రీశైలం పోయే రోడ్డులో లోయలున్నాయి. వాటిలో తేకుగాని, జీడిగాని వేయడానికి వీలు ఉందా ?

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : నల్లమల ప్రాంతంలో తేకుతోటలు వేస్తున్నారు. దీనికి మంచి soil కావాలి. అవకాశాలుంటే teak plantation వేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తాము.

శ్రీ పి. మహేంద్రనాథ్ : తెలంగాణాలో ప్రభుత్వం భూమిలో 10 వ వంతు నిర్బంధంగా కేటాయిస్తామని తీర్మానం అయినట్లు చెప్పారు ఇంతకు ముందు యిటువంటి నిర్బంధం లేదు బీదలు దున్నుతున్న భూమి అయితే 10% లేకపోయినా పట్టాకు యివ్వాలని వున్నది. దీనికి విరుద్ధంగా ఏమైనా తీర్మానం చేశారా ?

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : ఇప్పుడేమీ తీర్మానం చేయలేదు ఇంతకు పూర్వము చేసిన తీర్మానమే ఉన్నది వారు చెప్పినది exception.

Temporary Chairman : The question is:

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా, కోవూరు తాలూకా తురివెళ్ల గ్రామములో మూరు 200 ఎకరముల ఫారెస్టును ఫారెస్టునుండి తొలగించి సదరు భూమిని పేదలకు పంచమని కోరుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for Forest Department by Rs. 100

(ఫారెస్టు సంఘములకు ఫారెస్టులో కట్టెకొట్టుకొను హక్కు యివ్వక వ్యక్తులకు యిచ్చుచున్నందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా, కోవూరు తాలూకా వల్వేరు ఫారెస్టును తొలగించి, సదరు భూమిని భూమిలేని పేదలకు మంజూరు చేయమని కోరుటకు.)

The motions were negatived.

Temporary Chairman : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for Forest Department by Re. 1

(For not allowing the sheep to graze in forests.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Re. 1

(For not giving the lands to cultivators who are cultivating them in forest lands since 20 years in Andole Taluq.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Re. 1

(For non-allowing the poor cultivators to take wood for Agricultural purposes.)

The motions were negatived.

Temporary Chairman : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To criticise the failure of Government to supply free of charge timber to ryots for agricultural implements.)

The motion was negatived.

Temporary Chairman . The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా, సూళ్లూరు పేట తాలూకా పూలతోటలోని సాగుకు లాయకు అయిన ఫారెస్టు విజయను అచ్చట పేదలకు పంచిపెట్టమని కోరుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా, సూళ్లూరు పేట తాలూకాలో సుమారు గ్రామములోని సాగుకు లాయకు అయిన ఫారెస్టు భూమిని ఇంతకుముందే చాలకాలము సాగు చేయుచున్నట్టి భూమిని సాగుదారులకు వట్టాలిచ్చుటకు మినవోయించమని కోరుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(గార్లలను ఫారెస్టులనుగాను, ఫారెస్టు రేంజర్లుగాను ప్రమోటుచేయు లలో వారిజన గిరిజన వెనుకబడిన జాతులకు ఎక్కువ అవకాశమును జరుగు చున్నట్టి విషయమును ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకుని వచ్చుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరు జిల్లా, ఆశ్వకూరు తాలూకా తెలగురాయపురము గ్రామములో ఫారెస్టు బంజరు సుమారు 600 ఎకరములు సాగుబడి చేసుకొనుటకు పేదలకు మంజూరు చేయమని ఎంతో కాలమునుండి అడుగుతున్నప్పటికి ఏమి తేల్చక ఆలస్యం చేస్తున్నందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(ఫారెస్టులోని చెట్లు, పుట్ట పెరగని సాగుకు లాయకైన ఫారెస్టులను తొలగించి సదరు భూములను సాగుచేసుకొనుటకు పేదలకు ఇప్పించమని కోరుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరు జిల్లా, సూళ్లూరుపేట తాలూకా, దారు నెల్లూరు గ్రామంలో 250 ఎకరములు ఫారెస్టునుంచి తొలగించిన భూమిని యింతవరకు రెవెన్యూ శాఖకు స్వాధీనపరచనందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా, కోవూరు తాలూకా కొత్తవల్లి కవులుగుంట ఫారెస్టును తొలగించి సదరుభూమిని పేదలకు పంచిపెట్టమని కోరుటకుగాను)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా, ఆశ్వకూరు తాలూకా కొత్తవల్లి గ్రామములో సాగుకు లాయకైన ఫారెస్టు బంజరును పేదలకు ఇప్పించమని కోరుటకు.)

The motions were negatived.

Temporary Chairman : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To impress upon the Government to grant permission to the Bodam Tenants' Co-operative Society, Bodam Sattenapalli taluq.)

To reduce the allotment of Rs 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To impress upon the Government to constitute State and District Forest Advisory Committees with non-officials.)

The motions were negatived

Temporary Chairman : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To criticise the Government policy and the unreasonable orders issued 'adnauseam' in the matter of demarcation of reserve forest areas in the taken over states.)

The motion was negatived.

Temporary Chairman . The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా దర్శి, పొదిలి, కనిగిరి మొదలగు తాలూకాల్లో జమీందారీ వాయ్సాలో కంచెలపాటల వద్దటి ఉన్నది. ప్రభుత్వపు రై త్వారీప్రాంతాల్లో యీ వద్దటి లేదు. ప్రభుత్వము జమీందారీ ప్రాంతాలు స్వాధీనము పసుకున్న తర్వాత రిజర్వు ఫారెస్టులు ఏర్పాటైనవి. కంచెలపాటల వద్దటి న్యాయమైనది కాదు, చట్టరీత్యా చెల్లదు. అయినా ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటు వారికి కంచెలను స్వాధీనము చేసిన తరువాత ఈ సంవత్సరం కంచెలను రద్దుచేసే బదులు పుల్లరి యీ సంవత్సరం వసూలు చేస్తున్నందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా పొదిలి తాలూకాలో చాల గ్రామాల్లో రిజర్వులెన్న సంస్కృతికరంగా వెయబడినవి. కాని గొల్లగట్ట, వాయుడుపేట, నాగంపల్లి, మంగలకుంట్ల, పాతపాడు గ్రామాల్లో ప్రజల యిబ్బందుల దృష్ట్యా కాక ప్రజలకు యిబ్బందికలిగే వద్దటిలో ఫారెస్టు లెన్న వేసినందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(రాష్ట్రంలో టేకెన్ ఓవర్ ఎస్టేటు ప్రాంతాల్లో రిజర్వు ఫారెస్టు లెన్న వెయ్య సందర్శంలో ఫారెస్టు అసిస్టెంటు కన్స్ట్రక్టరు ఆ ప్రాంతపు ఎం. ఎల్.

ఎ. తో, ప్రజలతో సంప్రదించి గ్రామస్థుల కనుకూలంగా లైన్లు వుండే పద్ధతిలో కార్యక్రమాన్ని సాగించాలని గతంలో ప్రభుత్వము యొక్క ఆర్డరు వున్నది ఆ విధానం మంచిదై నప్పటికి దానిని మార్చినందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(వ్యవసాయ డిపార్టుమెంటువారి మెమోరాండం నెం. 108750 సి. 1.57-ఆ 8 డి. 4-2-59 ప్రకారం గుంటూరు జిల్లా పల్నాడు తాలూకా కాట్రపాడు గ్రామానికి అనుకొనివున్న ఫారెస్టు సరిహద్దును విడగొట్టి గ్రామానికి ఎడంగా హద్దును ఏర్పాటు చేయనందులకు)

The motions were negatived.

Temporary Chairman : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(ఫారెస్టు ఔండరీస్ గ్రామకంఠాల వరకు నిర్ణయించి గ్రామ పశువులు ఊరిబయట నిలువబడేందుకు అవకాశం లేకుండా చేయబడిన విషయం ఎన్ని సార్లు ప్రభుత్వం దృష్టికి తెచ్చినప్పటికీ ప్రజలకు సౌకర్యం ఆలోచించకపోవడం గురించి.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(ఫారెస్టు నుంచి ఎండుకట్టెలు నెత్తిన మోపులుగా తెచ్చుకొని పూర్వం నుండి వృత్తిగా బ్రతికే నిరుద్యోగ లంబాడి, చెంచు ప్రజలను ఫారెస్టు ఉద్యోగులు నిర్బంధపరచుటను తప్పించి కార్డు వద్దతి ద్వారా బ్రతుకుతెరువు కలిగించ నందుకు.)

The motions were negatived.

Temporary Chairman : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To discuss the refusal of Forest department to excise forest land where big Tanks can be repaired for rehabilitating tribal peasants by creating good services of livelihood).

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To discuss the need for excising forest land for rehabilitating Rangapoor village tribals of Mutunga taluk, Warangal district)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To discuss the obstruction caused by Forest Department for restoring the Gandhi tank in Matunga, Warangal district forest area.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To discuss the failure of Government to stop the indiscriminate destruction of forests by contractors by bringing the forest officials

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To discuss the failure of Government to decide the question for not including land near Venkatapuram, taluk, Warangal district in Reserve forest).

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To discuss the wrong policy of including land for Tribals within forest area when drawing forest lands in Mulug taluk, Warangal district).

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To discuss the failure of Government to excise from forest in Mahaboobabad taluk, Warangal district for land near villages where no forest exists and also large demand for land by landless poor exist).

The motions were negatived.

Temporary Chairman : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(అప్పర్ గోదావరి డివిజనులో ప్రభుత్వమువారు నిర్వహిస్తున్న కలవ వ్యాపారములో కలవ సరుకులకు ఘనపుటచుగుకు పూర్వము యిస్తున్న

12 నయ్యాపై సలనుండి, 8 నయ్యాపై సలవరకు తగ్గించి గిరిజనులకు అన్యాయము చేస్తున్న విషయం గతసంవత్సరం అసెంబ్లీలో చెప్పగా రేటు పెంచుతున్నారని మంత్రిగారు చెప్పి వాగ్దానభంగం చేసినందుకు,)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(అప్పర్ గోదావరి డివిజనులో గిరిజనులపైత నిర్బంధముగా ఫారెస్టు వనులు చేయించుకొనుచు, వారి వ్యవసాయము కుంటువరుస్తున్నందుకు,)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(అప్పర్ గోదావరి డివిజనులో ప్రభుత్వమువారు నిర్వహిస్తున్న వెదురు వ్యాపారమునకు వెదురు నరికించుటకు వెయ్యివెదుళ్లు నరుకుటకు కూలియిచ్చి పడకొండు వందలు నరికిస్తున్న విధానమునకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(అప్పర్ గోదావరి డివిజనులోని ఫారెస్టు వాచర్ల జీతములు పెంచక ప్రభుత్వమువారు ఏజన్సీ ప్రాంతములలో నివసించు గిరిజనులు, యింతవరకూ కూడ రు. 1-8-0 తక్కువజీతం రోజుకు వుండకూడదను నిబంధనను ప్రభుత్వం ఉల్లంఘించినందులకు.)

The motions were negatived.

Temporary Chairman : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 39,64,000 for
Fisheries by Re. 1

(To express that the Andole Fisheries Officer is not attending the Samithi meeting.)

The motion was negatived.

Temporary Chairman : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,70,89,000 for
Animal Husbandry by Rs. 100

(To criticise the Government for not publishing the catalogue of cattle diseases in the State and preventive measures to be adopted by the peasants).

To reduce the allotment of Rs. 1,70,89,000 for
Animal Husbandry by Rs. 100

(For the failure of the Government for not able to develop good breed of oxen in proportion to the development of the projects and reclaimed areas).

To reduce the allotment of Rs. 1,70,89,000 for
Animal Husbandry by Rs. 100

(For not encouraging private people to have cattle farms).

The motions were negatived.

Temporary Chairman : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,70,89,000 for
Animal Husbandry by Re. 1

(నెల్లూరుజిల్లా, నెల్లూరు తాలూకా గంగవట్నం హరిజనులకు యిండ్ల స్థలములు మంజూరు చేయటలో ఆలస్యము జరుగుచున్నందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,70,89,000 for
Animal Husbandry by Re. 1

(హరిజనులకు యిండ్లస్థలములు యిప్పించుటలో భూ సంపాదన చట్టము వల్ల ఒక ప్రక్కన ఆలస్యము జరుగుచుంటే సడరు చట్టము సవరించమని కోరుతుండగ యిప్పుడు జిల్లాపరిషత్తుల స్టాండింగు కమిటీలవల్ల జరుగుచున్నందుకు ఆలస్యము జరుగుచున్న విషయము ఆలోచించకపోవుచున్న ప్రభుత్వపు విధానమును చర్చించుటకు.)

The motions were negatived.

Temporary Chairman : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,70,89,000 for
Animal Husbandry by Re. 1

(To point out the delay caused in the opening of an animal development centre at Chintakunta, Andole taluq, Medak district.)

The motion was negatived.

Temporary Chairman : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,70,89,000 for
Animal Husbandry by Rs. 100

(For not providing each taluq with a well-equipped veterinary hospital.)

The motion was negatived.

Temporary Chairman : The question is :

“That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 1,10,28,800 under Demand No. IV - Forest Department.”

The motion was adopted and the grant made.

Temporary Chairman : The question is :

“That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 39,64,000 under Demand No. XXI—Fisheries.”

The motion was adopted and the grant made.

Temporary Chairman . The question is :

“That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 1,70,89,000 under Demand No. XXII—Animal Husbandry ”

The motion was adopted and the grant made.

Temporary Chairman : The question is :

“That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 12,93,000 under Demand No. XXXVIII—Capital Outlay on Forests.”

The motion was adopted and the grant made.

BUSINESS OF THE HOUSE

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : అధ్యక్షా, రేపు ‘పరిశ్రమలు’ చర్చకు వస్తుంది సేము అనంతరామన్ కమిటీరిపోర్టు అడిగాము ; రేపు యిస్తామన్నారు. మంత్రిగారికి మళ్ళీ జ్ఞాపకంచేసి తెప్పించాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ డి. సంజీవయ్య . నేను వారితో మాట్లాడి ప్రయత్నం చేస్తాను.

ఔంపొరరీ చైర్మన్ : మీరంతా co-operate చేసినందుకు, యీ 45 నిమిషాలు ముఖ్యమంత్రిగారు ఉత్సాహంతో మంచి reply యిచ్చినందుకు—అందరికీ అభినందనములు తెలుపుతున్నాను

సమావేశం రేపు ఉదయం 8½ గంటలవరకు వాయిదా వేయడమైతే.

(The House then adjourned till Half Past Eight of the Clock on Tuesday, the 21st March 1961.)

